

αἰῶνος εἶνε ἤδη συνηθεστάτη ἡ χρῆσις τοῦ νά. π. χ. Ε. Ζ. στ. 3 τῆς ὥρας νά γενιήσῃ. 40 μὴ γύρης νά πεζεύσῃς. 53 σὲ κάμνω νά πεζεύσῃς κτλ.

Α. Κ. ἄλλοι νά βλάπτωνται ἐξ αὐτῶν καὶ ἄλλοι νά ὠφελῶνται.

αὐτ. Μὲ τὴν καλογνωμίαν σου σπούδαζε νά τ' αὐξάνῃς,
νά σὲ δοξάζουν οἱ πολλοὶ καὶ θεὸς νά σ' ἔχῃ χάριν.

αὐτ. Ἐάν τινα ὑποσχέθῃς τίποτε νά χάρισῃς,
συντόμως τοῦτο χάρισε, νᾶνεν ἡ χάρις σου χάρις.

Ἐκ δὲ τοῦ Πτωχοπροδρόμου, τοῦ Βελθάνδρου καὶ τῶν Χρον. τ. Μωρέως ἱκανὰ εἶναι καὶ τὰ ἀνωτέρω (ὑπὸ τὸ 1) ἐκτεθειμένα παραδείγματα. Ἄν δ' ἡ παρ' αὐτοῖς τούτοις ἐνιαχοῦ χρῆσις καὶ τοῦ πλήρους ἵνα ἐναλλάξ μὲ τὸ νά (ἀναλυτ) καὶ μὲ τὸ διὰ νά (τελικόν), ἦτον ἀκόμη τῆς τότε καθομιλουμένης ἰδία ἢ τῷ ἀρχαϊσμῷ αὐτῶν ἀποδοτέα, ἀμφίβολον. Εἶνε δὲ τοιαῦτα ἐκ μὲν τοῦ Α. Κ. τὸ μόνον παραδ. ἵνα μὴ δώσης (τελ.) δις δὲ τὸ διὰ νά ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ νά ὥς: τὸ θέλεις διὰ νά κάμῃς· εἶχα καὶ ἄλλα τίποτις τῶρα διὰ νά σὲ γράψω· πλείονα δὲ ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρ' ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν χρήσεων, τελικῶς μὲν ἐν Α. 150 ἵνα χορτάσω ψωμίν. 268 ἵνα καὶ τὸ πρὸ μικροῦ συμβάν μοι σαφηνίσω κ. ἀλλαχοῦ. ἀναλυτικῶς δὲ Β'. 245 παρὰ μικρὸν δὲ ἔλειψεν ἵνα με θανατώσουν κ. ἄλλ. Ἐκ τοῦ Β. Χ.

κρεῖττον γὰρ ἵνα γέγωμαι τῶν πετεινῶν βρῶμα,
παρ' ὅτι πάλιν νά στραφῶ τοῦ ποταμοῦ ἐξοπίσω.

Η ΜΕΤΟΧΗ.

Καὶ ἡ μετοχή, καθὼς τὸ ἀπαρέμφατον, εἶνε ὄνομα ῥηματικόν, ἐναργέστερον τῶν ἄλλων ῥηματικῶν, τῶν εἰς της (τηρ, τωρ), τος, τεος, σι-ς (τι-ς), μων, μην κτλ. τὸν ῥηματικὸν χαρακτῆρα, τ. ἔ. τὴν τῶν διαθέσεων καὶ τῶν χρόνων εὐκρινῆ διάκρισιν, διατηροῦν. Διὰ τὸν διπλοῦν τοῦτον χαρακτῆρα τῆς διφασίας καὶ χρήσις εἶχεν ἐν τῷ Ἑλληνι λόγῳ· α.) ὀνομαστικῆς, καθ' ἃς ὡς ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμὸς ἄλλοιός τίθεται· ἐπέχει ἄρα οὐσιαστικῶς καὶ ἐπιθέτου τὸπον 1) π. χ. αἰ δ' ὁ σωθεὶς ἐστὶν ἀχάριστος (Γνωμ.)· οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν (Σοφ. Ἀντ. 264)· τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα (Θουκ. Γ'. 77). βασιλέως προσήκοντες τινες καὶ ξυγγενεῖς (Θουκ. Α'. 128). 2) εἰς γὰρ μοι μούνοις τυγχάνεις ἐὼν παῖς Ἡροδ. Α'. 38. δόλος ἦν ὁ φράσας, ἔρως ὁ κτείνας. Σοφ. Ἠλ. 197 κτλ. 3) τὰ νομιζόμενα ἐποίησε Ἡροδ. Α'. 35. τὸ βρα-

δὲ καὶ τὸ μέλλον, ὃ μέμφονται ἡμῶν, μὴ αἰσχύνεσθε (Θουκ. Α'. 84) κτλ. 4) ὁ ξείνος, οὗτος δὲ ὁ καθαρθεὶς τὸν φόνον. Ἡροδ. Α'. 43. παῖδά τε σόν — ἀπήμονα τοῦ φυλάσσαντος εἵνεκεν προσδόκα τοῖ ἀπονοστήσειν αὐτ. 42. Τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτους ἦκον Γ'. 43 κτλ. 6.) ῥηματικῆς, καθ' ἃς ἐπέχει τὸπον ποιικίλων ὁμοταγῶν ἢ ὑποταγῶν καὶ προσδιοριστικῶν τοῦ κατηγορήματος τῆς κυρίας προτάσεων. π. χ. ἰλ. Γ', 141.

αὐτίκα δ' ἀργεννήσι καλυψαμένη θόβῳ νησι

ὠρματ' ἐκ θαλάμοιο, τέρεν κατὰ δάκρυ χέουσα

= ἐκαλύφατο καὶ ὠρματο καὶ ἔχεεν.

Α, 12 κεξ. ὁ γὰρ ἦλθε θαὸς ἐπὶ νῆας Ἀχαιῶν

λυσόμενός τε θύγατρα, φέρων τ' ἀπερείσι' ἄποινα·

στέμματ' ἔχων ἐν χερσὶν Γεκηθόλου Ἀπόλλωνος.

= ἦλθεν ἵνα λύσαιοι καὶ ἔφερε — καὶ εἶχε κτλ. Ἡροδ. Γ'. 43 ἐπελεξάμενος δὲ ὁ Ἄμασις τὸ βιβλίον τὸ παρὰ τοῦ Πολυκράτους ἦκον, ἔμαθε ὅτι κτλ. = ἐπεὶ ἐπελεξάτο τὸ βιβλ., ὃ — ἦκε, ἔμαθε κτλ. Αἰ ὑπὸ τὸ 6.) μετοχαὶ ποιικίλαις ὁμοταγέσιν ἢ ὑποταγέσι προτάσεις ἰσοδυναμοῦσαι, πολλάκις καὶ ἀναλύονται εἰς αὐτάς, καθὼς τὸ ἀνάπαλιν αἱ τοιαῦται προτάσεις συμπύσσονται εἰς ἀναλόγους μετοχάς, ὥςπερ πολλαὶ τελικαὶ καὶ ἐκθετικαὶ προτάσεις κατὰ τὰ εἰρημένα εἰς ἀπαρέμφατα, π. χ. ἀντὶ τοῦ ἦλθον καὶ εἶδον λέγεται καὶ ἐλθὼν εἶδον καὶ τὸ ἀνάπαλιν. τὸ Ἡροδότειον Γ'. 41 τοῦτο δὲ ποιήτας ἀπέπλεε, ἀπικόμενος δὲ ἐς τὰ οἰκεία συμφορῇ ἐχρήτο. ἡδύνατο καὶ οὕτω νά ἐκφερθῇ· ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐποίησε, ἀπέπλεε· ἐπεὶ (ὥς) δὲ ἀπίκετο κτλ. τὸ Θουκυδ. Α'. δουλωσόμενος (ἦλθε) = τῷ ἵνα δουλώσαιοι. ἀντὶ τοῦ Ἡροδ. Γ'. 40 « τὸ θεῖον ἐπισαμένῳ ὡς ἐστὶ φθορερόν », ἡδύνατο καὶ φθορερόν δὲ νά τεθῇ, καθὼς δι' ὀλίγῳ πρότερον τὸ σύστοιχον πυρθάνεσθαι μετὰ τῆς μετοχῆς εὖ πρήσσοντα συντεταγμένον κεῖται. Ἀλλὰ καὶ αἱ ὑπὸ τὸ α.) μετοχαὶ δύνανται νά ἀναλυθῶσι καὶ ἀναλύονται πολλάκις εἰς ἀναφορικὰς προτάσεις. π. χ. ἀντὶ τοῦ Θουκ. Γ'. 77 (ἴδε ἀνωτέρω) ἡδύνατο νά τεθῇ καὶ « ὅσοι τῶν Κερκυραίων εἶχον τὰ πράγματα. » Αἱ Σοφόκλειαι ὁ φράσας, ὁ κτείνας = ταῖς (ἐκείνος) δὲ ἔφρασεν, δὲ ἔκτεινε. τὰ νομιζόμενα τοῦ Ἡροδότου Α'. 35 = ἃ (ὅσα) ἐνομίζετο (ἢ νομίζεται). τὸ γνωμικὸν ὁ σωθεὶς = δὲ ἐσώθη ἢ δὲ ἀν' σωθῇ κτλ. Ἡ τοιαύτη διὰ μετοχῶν καὶ ἀπαρεμφάτων σύμπυξις, τὰ ἄλλως διαστῶτα κῶλα τῆς περιόδου συνάπτουσιν καὶ περὶ ἐν συγκεντρώνουσιν, ἐμποιεῖ μὲν εἰς τὸν λόγον συντομίαν, στρογγυλότητα καὶ διὰ ταῦτα δύναμιν καὶ χάριν, ἁρετὰς μάλιστα πασῶν τῶν ἄλλων συγγενῶν γλωσ-

σῶν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ἰδιαζούσας διὰ τὸ φιλομέτοχον καὶ πολυμέτοχον αὐτῆς, ἀλλ' ἐτέρωθεν καὶ παραβιάπτει πολλάκις τὴν ἐνάργειαν· διότι καὶ ἡ μετοχή, ὡς περ τὸ ἀπαρέμφατον, ὀλιγώτερον μὲν τούτου ἐνέχει ὁμῶς ἀσάφειάν τινα κατὰ τε τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐννοιαν. Οὕτω π. χ. τὸ ἔχωρ = τοῖς: *ὃς ἔχει* (εἶχε, ἔχη, ἔχοι), *ὅτι ἔχει* (εἶχε, ἔχοι), *εἰ, ἐάν, ἐπεὶ* (δὴ, ἐπειδάν), *ὅτε, ὅταν, ἐν ᾧ ἔχει*, (εἶχε, ἔχη, ἔχοι). τὸ γνωμικὸν « οὐκ ἔστιν αἰσχροὺς ἀγροοῦντα μανθάνειν = ὅστις ἀγροεῖ, ὅταν (ἂν) τις ἀγροῇ, εἴ τις ἀγροεῖ. τὸ Σοφοκλ. Φιλοκτ. ἀπεστέρησας τὸν βίον τὰ τόξ' ἐλὼν = ἐπεὶ (αἰτιολ. ἢ χρόν.) ἢ ὅτι ἀφείλες. τὸ δουλωσόμενος = ἵνα δουλώσῃται, ἢ ἵνα δουλώσῃται κτλ. Τῆς διὰ μετοχῶν συμπυκνώσεως τῆς περιόδου παράδειγμα ἐκ πολλῶν ἄλλων ἀς παρατεθῇ τὸ Πλάτωνος Γοργ. 474. b. « Νῦν δὲ θαυμάσιως ὡς ἄθλιος γέγονεν, ἐπεὶ τὰ μέγιστα ἠδίκηκεν· ὅς γε πρῶτον μὲν τοῦτον αὐτὸν τὸν δεσπότην καὶ θεῖον μεταπεμφόμενος ὡς ἀποδώσων τὴν ἀρχήν, ἣν Περδίκκας αὐτὸν ἀφείλετο, ἐξείσας καὶ καταμεθύσας αὐτόν τε καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον, ἀνεψιὸν αὐτοῦ, σχεδὸν ἡλικιώτην, ἐμβαλὼν εἰς ἄμαξαν, νύκτωρ ἐξαγαγὼν, ἀπέσφαξέ τε καὶ ἠφάνισεν ἀμφοτέρους· καὶ ταῦτα ἀδικήσας ἔλαθεν ἑαυτὸν ἀθλιώτατος γενόμενος καὶ οὐ μετεμέλησεν αὐτῷ, ἀλλ' ὀλίγον ὕστερον τὸν ἀδελφόν, τὸν γνήσιον Περδίκκου υἱόν, παῖδα ὡς ἑπταετῇ, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγίγνετο κατὰ τὸ δίκαιον, οὐκ ἐβουλήθη εὐδαίμων γενέσθαι δικαίως ἐκθρέψας καὶ ἀποδοῦναι τὴν ἀρχὴν ἐκείνῳ, ἀλλ' εἰς φρέαρ ἐμβαλὼν καὶ ἀποπνίξας πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ Κλεοπάτραν χῆνα ἔφη διώκοντα ἐμπεσεῖν καὶ ἀποθανεῖν. »

Καὶ ἐν μὲν τῇ ἐντέχνῳ λογίᾳ γλώσση, στρογγυλότητα μᾶλλον καὶ δεινότητα καὶ χάριν καὶ ἄλλας τοιαύτας ἀρετὰς θηρευοῦση, εὐρεῖα εἶνε ἡ χρῆσις τῆς τε μετοχῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, διαφόρους κατὰ τὴν μερίζονα ἢ ἐλάττονα ἐκάστου ποιητοῦ ἢ λαγέως περιτέχνησιν βαθμοὺς κατέχουσα, παρὰ δὲ Πλάτωνι ἐπὶ τοῦ κολοφῶνος ἵσταμένη· ἐν δὲ τῇ δημῳδῇ, τὴν ἐνάργειαν μᾶλλον διωκούση καὶ ἀντὶ τῆς τῶν προτάσεων συστροφῆς καὶ συμπυκνώσεως τὴν παράλληλόν των παράταξιν προτιμῶση, ἔπρεπεν εἰκότως νὰ ᾔνε φειδωλοτέρη. Ὅτι δὲ καὶ ὄντως οὕτως εἶχεν, ἱκανῶς μαρτυρεῖται 1) ὑπὸ τῆς πρὸς τὸ ἀπαρέμφατον ἀναλογίας, σπανιώτερον ὃν κατὰ τὰ προσηρημένα ἐν τῇ δημῳδῇ. 2) ἐκ τῆς καὶ ἐν τῇ λογίᾳ γλώσση ἀναλελυμένης ἐρμηνείας ἐννοιῶν ἀλλαχοῦ διὰ μετοχῆς ἢ ἀπαρεμφάτου ἐκφερομένων, π. χ. αἱ παρὰ Σοφοκλ. Ἀντιγ. 476 κεξ.

Ἐμοὶ γάρ, ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,

ἀλλ' ἐκ φόβου τοῦ γλώσσαν ἐγκλήσας ἔχει,
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
καὶ μερίζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.

αὐτ. 1124. Ἀριστοφ. Σφηκ. 725.

ἥπου σοφὸς ἦν ὅστις ἔφασκεν, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσης

οὐκ ἂν δικάσαις.

732. 728. 740. ἀναφορικαὶ προτάσεις ἐπέχουσι τόπον ὀνομαστικῶν μετοχῶν. Αἱ παρὰ Ξενοφ. Κ. Π. Α. 6, 42 εἰ δὲ χρὴ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὅτι, ὅπόσους ἂν ἀξιοῖς σοι πείθεσθαι, καὶ ἐκεῖνοι πάντες ἀξιῶσιν σε πρὸ αὐτῶν βουλεύεσθαι. Ἑλλήν. Α. 6, 44. Ε. 2, 19 Πλατ. Κρίτ. 43 αἰσθανόμενος ὡς ἡδέως καθεύδεις. Γοργ. 483. d. ἡ δὲ γε, οἷμι, φύσις αὐτῇ ἀποφαίνει αὐτό, ὅτι δίκαιόν ἐστι τὸν ἀμείνω τοῦ χείρονος πλεονέχειν καὶ τὸν δυνατώτερον τοῦ ἀδυνατωτέρου. Δηλοῖ δὲ ταῦτα πολλὰ· ὅτι οὕτως ἔχει κτλ. Πολιτ. Β'. 366 κ. ἄλλ. εἰδικαὶ προτάσεις τόπον εἰδικῶν μετοχῶν. Αἱ παρὰ Θουκυδ. Α. 91, 4 καὶ σαφῶς κατηγορούντων ὅτι τειχίζεται τε καὶ ἤδη ὕψος λαμβάνει, οὐκ εἶχον κτλ. αὐτ. 3 ἐνταῦθα δὴ φανερώς εἶπεν, ὅτι ἡ μὲν πόλις σφῶν τετελείχεται ἤδη κτλ. Γ'. 88, 2 Ξενοφ. Ἑλλήν. ζ'. 3, 7 ὑμεῖς δὲ αἰεὶ μὲν φατε ὡς αὐτονόμους τὰς πόλεις χρὴ εἶναι, αὐτοὶ δὲ ἐστε μάλιστα ἐμποδῶν τῇ αὐτονομίᾳ. Ἀπομνημ. Γ'. 3, 14 Πλατ. Γοργ. 467 e. ἀληθῆ ἄρα ἔλεγον, λέγων ὅτι ἔστιν ἄνθρωπον ποιοῦντα ἐν πόλει ἃ δοκεῖ αὐτῷ μὴ μέγα δύνασθαι μηδὲ ποιεῖν ἃ βούλεται. 487. a. ἐννοῶ ὅτι — δεῖ κ.τ.λ. Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. 58. Δημοσθεν. Φιλιππ. Α. 54. Πολυβ. ΚΗ. 9, 4. κ. αἱ δμ. εἰδικαὶ προτάσεις ἐπέχουσι τόπον εἰδικῶν ἀπαρεμφάτων. 3) ἐκ τῆς πολλάκις συμβαίνουσας μεταβάσεως τοῦ λόγου ἀπὸ μετοχῆς εἰς ὁμοταγῇ παρεμφατικὴν ἐγκλισιν, π. χ. Ὁμ. Ἰλ. Ε, 135

καὶ πρὶν περ θυμῷ μεμαῶς Τρώεσσι μάχεσθαι,
δὴ τότε μιν τρὶς τόσσον ἔλεν μένος, κτλ.

Ὀδ. Α, 160—2

ἀνέρος οὐ δῆπου λεύκ' ὅστέα πύθεται ὄμβρῳ
κείμεν' ἐπ' ἡπείρου, ἢ εἰν ἀλλ' ἐν κῦμα κυλινθεῖ.

Σοφ. Οἶδ. Τ. 1198 κεξ. κατὰ μὲν φθίσας τὰν γαμφώνυχα παρθένων χρησμοδόν· θανάτων δ' ἐμὰ χώρᾳ πύργος ἀνέστας. Ἡροδ. Θ'. 104. Οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προτεταγμένου ἐποίησαν, ἄλλας τε κατηγορούμενοί σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὲ ἔφερον εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. Θουκ. Δ'. 100, 1 ἄλλω

τε τῷ πειράσαντες καὶ μηχανὴν προσήγαγον. Πλατ. Θεαιτ. 168 d. ἐνεονόησας, που λέγοντος ἄρτι τοῦ Πρωταγόρου καὶ οὐκ ἐκείνου ἡμῶν ὅτι πρὸς παιδίον τοὺς λόγους ποιοῦμενοι τῷ τοῦ παιδὸς φόβῳ ἀγωνιζόμεθα εἰς τὰ ἑαυτοῦ, καὶ — — — σπουδάζειν ἡμᾶς διεκπελεύσασθαι περὶ τὸν αὐτοῦ λόγον; Εὐριπ. Ἀποσπ. ἀδ. 155, 7. Παυσαν. Ζ'. 5, 4. Ἔστι δὲ ἐν Ἐρυθραῖς καὶ Ἀθηναῖς Πολιάδος ναὸς καὶ ἄγαλμα ξύλου μεγέθει μέγα καθήμενον τε ἐπὶ θρόνου, καὶ ἡλακάτην ἐν ἑκατέρᾳ τῶν χειρῶν ἔχει καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πόλον κτλ. Τοιαῦτα ἐκ τῆς Κ. Δ. τὰ Ἰωανν. Α'. 32 τεθέσθαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς ἐπὶ περιστέρῳ ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. Ε. 44. Παυλ. Α'. πρὸς Κορινθ. Δ'. 14 οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νοθεύω. Ζ'. 37. Β'. πρὸς Κορινθ. 5'. 9. Κολοσσ. Α'. 6, 26. Εφ. Β'. 3. Α'. 20. — Τούτῳ ἀνάλογον εἶνε ἢ ἐκ τοῦ ἀπαρεμφάτου εἰς παρεμφατικὴν ἐγκλισιν καὶ τάνάπαλιν μετάβασιν.

Τὸ ὀλιγομέτοχον τῆς δημῶδους γλώσσης ἐναργέστερον μᾶς διαφαίνεται ἐν ἐλλείψει ἄλλων ἀρχαιοτέρων δημοτικῶν τεκμηρίων ἐκ τῆς Κ. Δ. ἐνθα κατακορὴς εἶνε ἢ παρὰ ταῖς τῶν προτάσεων ἀντὶ τῆς κυρίας συντάξεως καὶ ὑποτάξεως ἢ ὑπαλληλίας, π. χ. Ματθ. 12'. 16 καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεωρεῖν. 18 καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. κς'. 40 καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ κτλ. Μάρκου 11'. 16 καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς καὶ ἠτοίμασαν τὸ πάσχα. πρβλ. 37. 68. Λουκ. Β'. 34 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ κτλ. Δ'. 9 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ κτλ. αὐτ. 14—16. Ζ'. 11. 14—15 καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. Ἰωάν. Γ'. 2 οὗτος ἦλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ κτλ. 3. ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ αὐτ. 22. 23. Δ' 3. 10. 17. 56. Ε'. 19. 5'. 18. 1Α'. 46. 47 12'. 1. κ. ἄλλ. καὶ ἐκ τῶν ἀποστολικῶν λεγομένων Πατέρων καὶ τῶν ἀποκρύφων βιβλίων, ὁμοίως τὴν κατασκευὴν τὰς περιόδους ἐχόντων.

Ἐντεῦθεν καὶ ἐν τῇ σημερινῇ δημῶδει εἶνε πολὺ περιορισμένη ἢ χρῆσις τῆς μετοχῆς, τιθεμένης ἀ.) ὀνομαστικῶς 1) ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμός, ἀλλὰ πολὺ σπανιώτερον ἢ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ συνήθῳ κατὰ παθητικὸν παρκαίμενον, π. χ. ὁ καυόμενος, ὁ

χαμένος, ὁ χορτασμένος, τὸν πεινασμένον, «τὸ χαρισμένον ἄλογον ἢ τὰ δόντια δὲν τὸ βλέπουν» (παροιμ.) Δημητρ. Ζήνου Βατροχομ. 63 — 64

Δὲν μὲ λανθάνει τὸ ψωμί τὸ καλοζυμωμένο, οὐδ' ὁμορφὸν λαλάγγιον μὲ μέλι γεναμένο.

97 — 8 Μὰ σὺ φοβᾶσαι ἅπαντα, μικρά τε καὶ μεγάλα, συρρόμενα, πετούμενα, ἀνθρώπους καὶ τὰ ἄλλα.

Πρβλ. 180. 324. καὶ ἄλλαι ὅλως οὐσιαστικαὶ ἀποθᾶσαι, ὡς περ καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, ὡς οἱ ἀρχοντες, ὁ προεστώς, ὁ ὀρίζων καὶ τὰ νεόφυτα ἐπιστημονικώτερα ἢ ἐφαπτομένη, ἢ ὑποτείνουσα, τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον, τὸ ἀντικείμενον, τὸ παραγόμενον, τὸ ἐξαγόμενον, τὸ κατα(υπο)λειπόμενον, οἱ ἀντιπολιτευόμενοι, οἱ ἀφωσιωμένοι κτλ.

2) ὡς κατηγορούμενον πρὸς τε χρόνων περίφρασιν καὶ ἐκτὸς ταύτης π. χ. ἔχω γραμμένον ἢ γράψῃ (= γράψαις) = γέγραφα. εἶμαι σηκωμένος ἢ ἔχω σηκωθεί (= σηκωθείς) = ἐγήγερμαι. ἤμουν ἐξυπνισμένος ἢ εἶχα ἐξυπνίση (= ἐξυπνήσας) κτλ. Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 129 μετανοιωμένος ἦτονε. 191 εὐρέθη σηκωμένος. 192 ὅπου τὸν λυπημένος. 14—15

ἓνα καιρὸν ὁ ποντικὸς ἠδρέθη ἰδρωμένος, γιὰ τὴν γάτας ἔφυγε κ' ἦτονε διψασμένος.

145 — 6 Γιατὶ ἐμάθαν καὶ εἶδαν ἀδίκως φορευμένον.

ἐκείνον τὸν Ψυχάρπαγα, εἰς τὸ νερὸ πνιμμένον.

Πρβλ. 323. 324 καὶ ἄλλ. Πτωχοπρ. Α. 106. 117. 155. 177 κτλ.

β.) ῥηματικῶς ἦτοι πρὸς ἀντικατάστασιν δευτερευουσῶν (προσδιοριστικῶν) προτάσεων, ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα πολὺ φειδωλότερον τῆς ἀρχαίας καὶ συνήθως μόνον πρὸς ἐρμηνείαν χρονικῶν καὶ τροπικῶν προσδιορισμῶν, ὅχι δὲ καὶ ὑποθέσεων αἰτιολογικῶν, τέλους κ.τ. ε. μοίων, π. χ. πάγει λέγοντας = ἐν ᾧ (ὅτε) ἔλεγε ἢ διὰ τοῦ λέγειν. ἔφυγε τρέχοντας = ἔφυγε (ἀπῆλθε) δραμαῖος σηκώθηκε φωνάζοντας. εὐθύς μβαίνοντας ἄρχισε νὰ λέγῃ = εὐθύς ἐμβαινὼν ἢ ἐμβὰς (εἰσιὼν ἢ εἰσελθὼν) ἤρξατο λέγειν. δέροντάς τον ἐπήγαν εἰς τὸ σχολεῖον. παραινάμενοι τὸν εὐραμεν. ἐρχόμενοι τὸν ἀπαντήσαμεν κτλ. Δ. Ζ. Βατραχ. 106

τὸν Ψυχάρπακτον ἔβλεψε, λέγοντάς τ' ἀπεκρίθη.

142. κλοτίζοντας ὅταν ἡμπόριε κὴ ἀπάνου ἔστρεφέ τον.

239. Ραβδὶ κρατῶντας τορνευτὸ ἢ τὰ χεῖρα του τὰ δύο.

Αἱ ῥηματικαὶ ἢ μᾶλλον ἐπιρρηματικαὶ αὗται μετοχαὶ τῆς δημῶδους

διαφέρουσι τῶν ἀρχαίων κατὰ τρία τινά· 1) ὅτι ἐκφέρονται πάντοτε σχεδὸν καθ' ἓνα μόνον χρόνον, τὸν ἐνεστῶτα· 2) αἱ ἐνεργητικαὶ αὐτῶν τῇ συνήθει τῶν τριτοκλίτων μεταπλάσει ὑποκύψασαι παρεκλίθησαν εἰς οἰκίας (ἀντὶ τῶν, οὐσα, ον) καὶ ἄνευ τοῦ ὀνομαστικοῦ εἰς οἰκία, οἷα παρδειγμάτα ἀνωτέρω παρετέθησαν. 3) ὅτι αἱ αὐταὶ αὐταὶ ἄκλιτοι ἀπέβησαν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν καὶ τῶν τριῶν γενῶν ἐκλαμβάνονται ὡς καθαρὰ ἐπίθετα. Ἀλλὰ προσεκτέον ὅπως μὴ τὴν ὁμοιότητα ταύτην ἐκλάβωμεν ἀμοιβαίαν μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν μίμησιν. Ἐκάτερον μέρος τῇ ἰδίᾳ ἐπόμενον φύσει κατήντησεν εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην.

Ἐλαβε δ' ἡ χρῆσις αὕτη τῶν εἰς οἰκία-ς (ωντα-ς) μετοχῶν ἀρχὴν μὲν ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀπολύτου ὀνομαστικῆς, πολλῆς μὲν οὐσης καὶ ἐν αὐτῇ τῇ λογίᾳ γλώσση, πλειοτέρας δ', ὡς εἰκός, ἐν τῇ δημῳδαί· ἐπαγνώθη δ' ἐπενεργησάσης τῆς σημασίας τῶν, ἥτις εἰς χρονικὸν καὶ τροπικὸν διορισμὸν τῆς κυρίας προτάσεως, ὡς ἐλέχθη, περιορισθεῖσα καὶ οἷον ἐπιρρηματικὴ ἀποβᾶσα συνεπέφερε καὶ τὴν τοῦ τύπου ἀκλισίαν. Πόσον λοιπὸν συνήθης ἦτο καὶ πάλαι ἡ χρῆσις τῆς ἀπολύτου ὀνομαστικῆς, δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς παρδειγμάτων. Ἰλ. Β, 350 κεξ.

φημί γὰρ οὖν κατανεῦσαι ὑπερμενέα Κρονίωνα

ἀστράπτων ἐπιδέξι', ἐναίσιμα σήματα φαίνων
Z, 510 κεξ. — — — δ' δ' ἀγλαίηφι πεποιθώς,
βίμψα εἰ γούνα φέρει μετὰ ἥθεα καὶ νομὸν ἵππων.

Πρβλ. Ὀδ. Ω, 483. Ἡροδ. Α'. 51 τῶν τῶ χρυσέῳ ἐπιγέγραπται Λακεδαιμονίων φαμένων εἶναι ἀνάθημα, οὐκ ὀρθῶς λέγοντες. Β'. 66 ταῦτα δὲ γινόμενα πένθεα μέγιστα τοῖς Αἰγυπτίοις καταλαμβάνει. Δ'. 132 Λαρείου μὲν νυν ἡ γνώμη ἦν — — — εἰκάζων τῇδε. Ζ'. 17 ἐνδὸς δὲ τὴν Εἰρξῆω ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς τὸν βασιλῆϊον θρόνον — — — ἤλθε οἱ κατυπνωμένῳ τὸ οὐδαιον κτλ. 157 ἀλλῆς μὲν γὰρ γινόμενῃ πᾶσα ἡ Ἑλλάς, χεῖρ μεγάλη συνάγεται καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι. Η. 83. Αἰσχ. Ἰκετ. 429 καὶ γλῶσσα τοξεύσασα μὴ τὰ καίρια,

γένοιτο μύθου μῦθος ἂν θελκτήριος.

Προμηθ. 203 κεξ.

στάσις τ' ἐν ἀλλήλοισιν ὠροῦντο,

οἱ μὲν θέλοντες ἐκβαλεῖν ἔδρας Κρόνον,
ὡς Ζεὺς ἀνάσσει δῆθεν, οἱ δὲ τοῦμπαλιν
σπεύδοντες, ὡς Ζεὺς μήποτ' ἄρξειεν θεῶν.

Εὐμεν. 97 κεξ. Σοφ. Ἀντιγ. 259

λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, καὶ ἐγίγνετο
πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν.

Πρβλ. αὐτ. 443. Εὐριπ. Ἰφιγ. Ταυρ. 695 κεξ. 947

ἐλθὼν δ' ἐκείσε πρῶτα μὲν μ' οὐδεὶς ξένων
ἐκὼν ἐδέξαθ', ὡς θεοῖς στυγούμενον.
εἰπὼν δ' ἀκούσας θ' αἵματος μητρὸς πέρι,
Φοῖβος μ' ἔσωσε μαρτυρῶν.

Κυκλ. 330 Δοραῖσι θηρῶν σῶμα περιβαλὼν ἐμὸν
καὶ πῦρ ἀναίθων, χιόνος οὐδὲν μοι μέλει.

Ἡρακλειδ. 39 κεξ. Φοινισσ. 283 κεξ.

Μέλλων δὲ πέμπειν μ' Οἰδίπου κλεινὸς γόνος
μαντεῖα σεμνὰ Λοξίου τ' ἐπ' ἐσχάρη,
ἐν τῷδ' ἐπεστράτευσαν Ἀργεῖοι πόλιν.

Ἰνῶς ἀποσπ. 6. Παλαμῆδ. ἀποσπ. 8 πάλαι δὲ σ' ἐξερωτῆσαι θέλων,
σχολή μ' ἀπεῖργε. Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 1165 κεξ.

ἡπιαλῶν γὰρ οἴκαδ' ἐξ ἱππασίας βαδίζων
εἶτα κατάξειέ τις αὐτοῦ μεθ' ὅν τὴν κεφαλὴν Ὀρέστης.

αὐτόθι 1182 κεξ. Εἰρην. 1242

μόλυβδον εἰς τοῦτ' ἐκ τοῦ κοιλον ἐγχεάς,
ἔπειτ' ἄνωθεν ῥάβδον ἐνθεῖς ὑπόμακρον,
γενήσεται σοι τῶν κατακτῶν κοττάβων.

Θουκ. Β'. 53, 4. Θεῶν δὲ φόβος ἢ ἀνθρώπων νόμος οὐδεὶς ἀπεῖργε, τὸ μὲν κρίνοντες ἐν ὁμοίᾳ καὶ σέβειν καὶ μὴ ἐκ τοῦ πάντας ὁρᾶν ἐν ἴσῳ ἀπολλυμένους, τῶν δὲ ἀμαρτημάτων οὐδεὶς ἐλπίζων μέχοι τοῦ δίκην γενέσθαι βιούς ἂν τὴν τιμωρίαν ἀντιδοῦναι κτλ. Γ'. 36, 2. Δ'. 23, 2. 40, 2. 80, 4. 5'. 24, 3. 61, 5 Ζ'. 42. 2. Καὶ τοῖς μὲν Συρακουσίοις καὶ Συρακούχοις κατάπληξις ἐν τῷ αὐτίκα οὐκ ὀλίγη ἐγένετο, — — — ὁρῶντες κτλ. 70, 7. 74, 1. Ε. 70. Η. 104, 4 κ. ἀλλ. Ξενοφ. Κ. Π. Α. 3, 8 καὶ τὸν Κῦρον ἐπερῆσθαι προπετῶς, ὡς ἂν παῖς μηδέπω ὑποπτήσων. Γ'. 2, 18 βούλοισθ' ἂν, ἀποτελοῦντες ὅσα περ οἱ ἄλλοι Ἀρμένιοι, ἐξεῖναι ὑμῖν τῆς Ἀρμενίας γῆς ἐργάζεσθαι ὁπόσῃν ἂν θέλητε· αὐτ. 28 περὶ τὸ τέλος τοιαῦτα καὶ Δ'. 2, 3. 5, 37. 5'. 1, 34 βουλόμενος δὲ — — — ἔδοξεν αὐτῷ. Η. 3, 12 μετὰ δὲ τοῦτο ἄλλο

τρίτον ἄρμα ἐξήγετο, φοινικίσι καταπεπταμένοι οἱ ἵπποι. 8, 10 ἦν δὲ αὐτοῖς νόμιμον — — — νομίζοντες κτλ. — Ἑλλην. Β'. 2, 3 καὶ ἡ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διήκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων. Γ'. 2, 19. Δόξαντα δὲ ταῦτα καὶ περανθέντα, τὰ μὲν στρατεύματα ἀπῆλθε κτλ. Δ'. 1, 24 ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐπιπεσὼν τῇ Φαρναβάζου στρατοπεδείᾳ, τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον κτλ. Ἀπομν. Β'. 2, 5. Ἡ δὲ γυνή — — — τρέφει τε καὶ ἐπιμελεῖται, οὔτε πεπονηυῖα οὐδὲν ἀγαθόν, οὔτε γιγνώσκον τὸ βρέφος ὑφ' ὅτου εὖ πάσχει κτλ. — Πλατ. Ἀπολ. 24. c. καὶ διαλεγόμενος αὐτῷ, ἔδοξέ μοι οὗτος ὁ ἀνὴρ κτλ. Φαίδρῳ 244 d. καίτοι ᾧμην σε μεσοῦν αὐτοῦ — — — λέγων ὅς' αὖ ἔχει ἀγαθὰ. Νομ. Γ'. 686 d. ἀποβλέψας γὰρ πρὸς τοῦτον τὸν στόλον — — — ἔδοξέ μοι πάγκαλός τε εἶναι κτλ. Ζ'. 814. c. Η. 850. c. — Κυπρίων ἐπ. Ἀποσπ. παρ' Ἀθην. ΙΕ. σλ. 682 f.

ἡ δὲ σὺν ἀμφιπόλοισι φιλομυειδῆς Ἀφροδίτη
πλεξαμένη στεφάνους εὐώδεις, ἄνθεα γαίης,
ἀν κεφαλαῖσιν ἔθεντο θεαὶ λιπαροκρήδεμνοι.

Πολυβ. Κ'. 5. Ἀντίγονος μετὰ τὸν Δημητρίου θάνατον, ἐπιτροπεύσας Φιλίππου, πλέων ἐπὶ τινὰς πράξεις πρὸς τὰ ἔσχατα τῆς Βοιωτίας — — — ἐκάθισαν πρὸς τὸ ξηρὸν αἰ νῆες αὐτοῦ. Στράβων 5'. 280 τῶν δὲ Εἰλώτων τινὲς ἐξαγγείλαντες, τὸ μὲν ἀντεπιτίθεσθαι χαλεπὸν ἔγνωσαν (οἱ Σπαρτιάται) . . . τοὺς μέλλοντας δὲ αἴρουν τὸ σύστημα ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀπιέναι προσέταξαν. Ἰωσηπ. Ἀρχ. Ι'. 9 δεδιέναι γὰρ ἔφασκον, μὴ φορευθεὶς αὐτὸς ὑπ' ἐκείνου, παντελὴς ἀπώλεια γένηται τῶν ὑπολειπομένων. — Πλουτάρχου Πικραλλ. Ἑλλην. κ. Ῥώμ. σλ. 314 κατὰ κλῆρον καλουμένην Οὐαλερίαν Λουπέρκα, σπασαμένη τὸ ξίφος, ἀετὸς καταπτὰς ἤρπασε (τὸ ξίφος). Λουκιαν. Διαλ. θεῶν ΙΑ'. 2 ὁ δὲ κάκιστα ἀνέμων ἀπολούμενος Ζέφυρος, ἦρα μὲν ἐκ πολλοῦ καὶ αὐτὸς, ἀμελούμενος δὲ καὶ μὴ φέρων τὴν ὑπεροψίαν, ἐγὼ μὲν ἀνέριψα τὸν δίσκον . . . ὁ δὲ καταπνεύσας κτλ. Παιουσ. Ε. 20, 4 ἐθέλων δὲ ὑπολιπέσθαι τῆς νίκης ὑπόμνημα, ὠρυσσον εἰς βόθρου ποίησιν (οἱ ἐργάται) κτλ. Κ. Δ. Παύλ. πρὸς Ἑφesus. Δ'. 2. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς — — — ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, — — — ἀνερχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος κτλ. π. Κολοσσ. Γ'. 16 ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ ρουθετοῦντες ἑαυτοὺς κτλ. Β'. πρὸς Κορινθ. 9, 10. 13. 1, 7. 7, 5. πρὸς Φιλιππησ. Α. 29—20. Πραξ. κς'. 3 ἡγημαὶ ἑμαυτὸν μακάριον μέλλον ἀπολογεῖσθαι ἐπὶ

σοῦ σήμερον κτλ. Ἰούδα ἐπιστ. 16 καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν. Εὐαγγ. Ἀποκρ. σλ. 169 — 445 κτλ. — Ἑρενν. Δεξιππου σλ. 11, 1 κςξ. Ἀὐρηλιανὸς κατὰ κράτος νικήσας τοὺς Ἰουθούγγους Σκύθας καὶ κατὰ τὴν τοῦ Ἰστρου περαίωσιν εἰς τὴν ἀποφυγὴν πολλοὺς τούτων ἀνελών, οἱ λειπόμενοι ἐς σπονδὰς ἦκον καὶ πρεσβείαν ἐστείλαντο. Μάλχου Φιλαδ. 262, 1. Ὁ Ζήνων πρεσβευσάμενος — — — ὑπέσχετο (ὁ τῶν Γότθων στρατηγός). Μενάνδρου σλ. 313, 11 ἀνευρεθέντες οἱ τὴν κλοπὴν εἰργασμένοι ἐν φανερῷ τε γενόμενοι ἀπεκατέστησε κτλ. 317, 15 οἱ στρατηγοὶ εἰςβολὴν ποιησάμενοι καὶ δμηροὺς λαβόντες, ἦκον εἰς Βυζάντιον (οἱ ὁμηροί). Πρβλ. 304, 18. 287, 9 τοῦτο εἰρημένον αὐτοῖς — — — ἐχρήσαντο (αἰτιατ. ἢ ὀνομαστ. ἀπόλ.) ὁμοίως καὶ 290, 20. 300, 4. 326, 6. 374, 14. 417, 16. Ζωσίμου 73, 5. Συμβάν δὲ τὸν αὐτοκράτορα Κωνσάντιον ἐν αὐτῷ τελευτῆσαι τῷ χρόνῳ, τῶν μὲν ὄντων αὐτῷ γνησίων παίδων οὐδένα πρὸς βασιλείαν ἔκρινεν ἀξιόχρεων. Προκοπ. τ. Καισαρ. Γ'. 482, 16 καὶ φέρει μὲν χειρὶ τῇ λαίᾳ πόλον (ἡ εἰκών), παραδηλῶν ὁ πλάστης ὅτι κτλ. ἐν δὲ τοῖς Γ'. 44, 12. 66, 17. 67, 12 ὀνομ. ἢ αἰτιατ. ἀπόλ. — Θεοφαν. Χρον. 23, 13 τούτῳ διὰ γραμμάτων ὁ θεὸς Κωνσταντῖνος κελεύσας — — — οὐκ ἐπείσθη 124, 15. 163, 10. 413, 7. 478, 6. Κωνσταντ. Πορφυρ. 65, 6 καὶ προσκυνήσαντες ἀλλήλους ὅτε βασιλεὺς καὶ ὁ πατριάρχης, ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου κτλ. 66, 8. 111, 17. 146, 13 καὶ εἰσέρχονται οἱ ἱερεῖς καὶ τὸν στίχον ποιήσαντες, εἰσέρχεται πάλιν ὁ πατριάρχης. 147, 12. 150, 22. 153, 18. 544, 8 κτλ.

Οὕτω βαθμηδὸν καταντῶμεν εἰς τὰς ἀκλίτους μετοχὰς εἰς ὧν καὶ οὐτα-ς, αἵτινες ἐν γραφῇ ἀναφαίνονται περὶ τὸν ΙΑ'. αἰῶνα, π. χ. ἐν τῷ Α. Κ.

υἱέ μου, βλέπε εἰς τινὰν μάχην μηδὲν ποιήτης,
θαρρῶντα κ' ἔχεις συγγενὴν τοῦ νᾶ σὲ βοηθήσει.

ἔπειτα ἐν τῷ ποιήματι Β. Χρ

ταῦτα εἰπὼν (ἡ κόρη) ἐξέβηκε καὶ πάγει 'ς τὴν κυράντης
αὐτ. μικρὸν ἀπεμειδίασε βλέποντά τον ἡ κόρη
αὐτ. λέγοντα (ἡ Χρυσάντζα) μετὰ τὸν κομιτῆν τὸν ἐκυτῆς πατέρα
αὐτ. καὶ ταῦτ' εἰπὼν ἐξήπλωσε χαμὰ νενεκρωμένη.
αὐτ. εὐθέως, τρέχων βλέπει τον ἐκείθεν εἰς τὸ πέρα.
ιδὼν ταύτην ὁ Βέλλαρδρος ἐχάρην ἡ ψυχὴ του.
αὐτ. τοῦτο μαθὼν ἡ δέσποινα μεγάλως τὸ ἐλυπήθη.
αὐτ. ταῦτα εἰπὼν ἐστράφηκε γελῶντα πρὸς ἐκείνον.

αὐτ. μέ τὸ καράδιν, τό 'σειλε νὰ πᾶ γυρεύοντά τον.
ἐν τῷ Βλ. βλέποντα οὕτως ἔκραξε τὸ πόπολον τῆς χώρας.
ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς καταμαθὼν τὰ πάντα,
ἃ ἡνδραγάθησεν αὐτὸς ὁ καπιτάνιός του,

ἐχάρην ἡ ψυχοῦλά του, ἐσκίρτησε μεγάλως.

Παρά τῷ Σ. Σ. ὁ λογισμὸς μ' ἐβιάζε με, ὁ νοῦς μ' ἠνάγκαζε με
λέγοντα· γράψε γράμματα, Στέφανε, διὰ τοὺς φίλους.

Τ. αὐτ. Σιμώνει ὁ φυλακάτορας τάχα τε πρὸς ἐμένα.
καὶ λέγει· ἐγὼ τοὺς ἔφερα νὰ σὲ παρηγορήσουν,
πιστεύοντα νὰ μ' ἔκαμε πολλὰ μεγάλην χάριν
κτλ. κτλ. κτλ.

ΤΑ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΟΝΟΜΑΤΩΝ.

Εἰς τὰ κατὰ τοὺς προεκτεθειμένους τρόπους ἐσχηματισμένα θέματα
τῶν ὀνομάτων προσαρτῶνται νέοι τινὲς φθόγγοι ἢ φθάγγων συνδυ-
ασμοὶ ἥτοι συλλαβαί, οἵτινες πτωτικαὶ μὲν καταλήξεις συνήθως κα-
λοῦνται, σημαίνουσι δὲ ὅχι μόνον τὴν ἐκάστοτε πτώσιν τοῦ ἀνόμα-
τος, ἀλλὰ καὶ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν του.

ΤΑ ΓΕΝΗ.

Κατὰ τὴν πρώτην πλάσιν τῶν ὀνομάτων τὸ γλωσσικὸν πνεῦμα δι-
έκρινε τὰ ὀνομαστέα ἀντικείμενα πρῶτον εἰς δύο τάξεις, τὴν τῶν
ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων. Τὴν κατὰ τὸ ποιὸν ταύτην διαφορὰν των
καὶ φωνητικῶς διὰ τοῦ τύπου νὰ παραστήσῃ κατάλληλον μέσον εὑ-
ρε τοῦτο· εἰς μὲν τῶν ἐμψύχων τὸν ὀνομαστικὸν τύπον π. ἔ. τὴν ὀ-
νομαστικὴν πτώσιν νὰ προσαρτήσῃ τὸ ῥοὴν καὶ κίνησιν σημαῖνον, ὡς
βοῦ-ς, ἵππο-ς, ὄρο-ς, ἀλώπηκ-ς κτλ. τὰ δ' ἄψυχα νὰ ἐκφέρῃ
γυμνὰ τοῦ γνωρίσματος τούτου, ὡς κρῖ, μέλι(ς), πῶϋ, μέθυ, ἡδύ,
βαρύ, γλάφυ κτλ. ἢ μετὰ τοῦ ἀφώνου καὶ ἀκινήτου τ. Ὅπερ ἐν μὲν
τῇ Ἑλληνικῇ διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀφωνίαν πρωτίμως ἐξηφανίσθη ἐκ
ταύτης τῆς χώρας, ἐν δὲ τισιν ἄλλαις τῶν συγγενῶν γλωσσῶν ἐνια-
χοῦ διστηρήθη, π. χ. σκρ. *etat, lat, anjat* = τοῖς ἑλλην. τό(ς), τοῦ-
το(ς), ἄλλο(ς), λατιν. *id, illud, quod, aliud, istud* (ἐνθα τὸ *i* εἰς
d ἀπαλύνθη). ὕστερον δ' ἀντὶ τοῦ τ ἐπῆλθεν ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις οὐδε-

τέρους τὸ *m* (σκρ. λατιν.) καὶ *v* (ἑλλην. καὶ πρωσσιστί), ἐκ τῆς αἰτί-
ατικῆς τῶν ἀρσενικῶν (καὶ θηλυκῶν) μεταφερθὲν διὰ τὴν τοῦ οὐδετέ-
ρου πρὸς ταύτην τὴν πτώσιν ὁμοιότητα· διότι ἀμφότερα σημαίνουσιν
ἀντικείμενα ἀκίνητα καὶ μόνον ὡς τέρμα ἐτέρων ἐνεργείας παριστά-
μενα λατ. *lignum, donu-m* κτλ. ἑλλην. ἔύλο-ν, δῶρο-ν κτλ.

Ἄλλ' ὁ τότε ὅλως ὑπὸ τὸ κράτος τῆς φύσεως τελῶν καὶ μετὰ θάμ-
βους καὶ ἐκπλήξεως τὰς μεγαλουργίας τῆς θεώμενος ἄνθρωπος παν-
ταχοῦ, ὅπου κίνησιν καὶ ζωὴν ἠσθάνετο, ἐκεῖ καὶ ψυχὴν ἐπίστευσεν.
Πολλὰ λοιπὸν, ὕστερον ἀπὸ τῆς ψυχρᾶς σκέψεως ἄψυχα ἐκλαμβανό-
μενα, ἐκεῖνος οὐ μόνον ἐζωοποιεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐπροσωποποιεῖ καὶ τὰ μὲν
δραστηριώτερον ἐπ' αὐτὸν ὠφελίμως ἢ βλαβερῶς ἐπενεργοῦντα θεο-
ποιῶν ἐλάτρευε, πάντα δ' εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀληθῶς ἐμψύχων μετὰ-
γων δι' ἀναλόγων ὀνομάτων τὰ ὠνόμαζε, π. χ. ἥλιο-ς, οὐρανό-ς, ἀ-
στήρ-(ς), ἀήρ-(ς) κτλ. Καὶ μέχρι μὲν τούτου προέβησαν οἱ ἡμέτεροι
ἐν Ἀσίᾳ γενάρχαι καὶ πρόπαπποι. οἱ δὲ θερμότεροι Σημίται ἔτι περαι-
τέρω προβάντες καὶ εἰς πάντα τὰ ἄψυχα ψυχὴν ἔδωκαν. Μετὰ δὲ
ταῦτα οὗτοί τε καὶ ἐκεῖνοι τὰ τ' ἐμψυχα καὶ τὰ ὡς τοιαῦτα ἐκλαμ-
βανόμενα εἰς δύο γένη διέκριναν, καθὼς τὰ ἀντελαμβάνοντο τὰ μὲν
μᾶλλον πρὸς τὰ ἔξω, δραστηριώτερον, σφοδρότερον καὶ καθ' ὅλου
ἀνδρικότερον ἐπενεργοῦντα, τὰ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τὰ ἔσω, δεκτικώτε-
ρον, παθητικώτερον, κνητικώτερον καὶ ἐν γένει θηλυκώτερον. Οὕ-
τως ἐσχηματίσθησαν τὰ τρία μὲν ἐν ταῖς ἀρίαις γλώσσαις, δύο δ' ἐν
ταῖς σημιτικαῖς γένη τῶν ὀνομάτων, δύο μὲν τῶν ἐμψύχων ἢ ὡς
ἐμψύχων, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ τὸ τῶν ἀψύχων, τὸ
οὐδέτερον.

Καὶ καθ' ὅλου μὲν ἡ διαφορὰ αὕτη πρὸς πάντας ἀνθρώπους εἶνε αἰ-
σθητή· ἀλλ' οὔτε πάντα τὰ ἀντικείμενα πανταχοῦ ἐπὶ πάντας ἐμοίως
ἐπενεργοῦσιν, οὔτε πάντες τὰ αὐτὰ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὄψιν ὁρῶσι καὶ αἰ-
σθάνονται. Ἐντεῦθεν προκύπτει τριττὴ τις κατὰ τὰ γένη διαφορὰ με-
ταξὺ αὐτῶν τῶν συγγενῶν γλωσσῶν, ἵνα κατὰ χώραν ἐάσωμεν τὰς μὴ
τοιαύτας, 1) ἢ μεταξὺ τῶν πρωτευουσῶν συγγενῶν, καθ' ἣν τὰ αὐτὰ
ἀντικείμενα πολλάκις διαφορογενῶς ἐκφέρονται· οὕτω π. χ. ἐν ᾧ τὴν
μὲν γῆν ὁ τε Ἰνδὸς καὶ ὁ Ἕλλην καὶ ὁ Γερμανὸς οἶον γενέτειραν καὶ
μητέρα ἀντιλαμβάνοντο θηλυκῶς ὠνόμασαν: *gō* = *gau* (σκρ.),
γαῖα, *erde* (γερμ.), τὸν δ' οὐρανὸν καὶ οἱ τρεῖς ὡς δοτῆρα καὶ πατέ-
ρα θεωροῦντες, ἀρσενικῶς: *dyāus* (σκρ. ὅθεν τὸ ἑλλην. *Ζεὺς* καὶ τὸ
λατιν. *jov-is*), οὐρανός, *Himmel*, τὴν *Σελήνην* ὁ μὲν Ἰνδὸς καὶ ὁ νε-
ώτερος Γερμανὸς ἀρσενικὴν ἐκλαμβάνοντες καὶ *Mond*

(*der*) τὴν ὀνομάζουσιν, ὁ δ' Ἕλληνας ὁ ἀρχαῖος, λιπαρὴν, χρυσόκομον καὶ εὐζώνον νεάνιδα ἐπὶ τῶν ὁρέων ἔρωτας διώκουσαν καὶ θήρας κυνηγετοῦσαν αὐτὴν φανταζόμενος, *Σελήνην* καὶ *Ἀρτεμιν* καὶ *Ἑκάτην* τὴν ἀπεκάλεσεν, ὁ δὲ νεώτερος, ὁ χριστιανὸς Ἕλληνας, ἀπὸ τῆς Μωσαϊκῆς γενέσεως μαθὼν, ὅτι ὁ ποιητὴς τῶν ὄλων τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς ἀστέρας ὡς φωστῆρας καὶ οἶον φεγγίτας τῆς μικρᾶς γῆς ἀνεκρέμασεν ἀπὸ τοῦ στερεώματος, *φεγγάρι* τὴν μετωνόμασε τ. ἔ. μικρὸν φέγγος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τοῦ μεγάλου φωστῆρος, τοῦ ἡλίου. 2) ἡ μεταξὺ τῶν *διαλέκτων* μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γ. ὥσεως, καθ' ἣν ἐπίσης τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα διαφορογενῶς ὀνομάζονται, ὡς π. χ. ἀντὶ τῶν ἀττικῶν ὁ *λιμός*, τὸ *θάμβος*, ὁ *σκότος*· οἱ Δωριεῖς συνήθως ἔλεγαν ἡ *λιμός* (ὁ παρ' Ἀριστοφάνει *Ἀχαρν.* 743 *Μεγαρεὺς* πρὸβλ. κ.τ. προφ. *Ἡσαΐαν* *Ἡ.* 21 ἤξει ἐφ' ὕμῃς *σκληρὰ λιμός*), ὁ *θάμβος* (*Σιμωνίδης* παρὰ τῷ σχολ. τῆς *Ἰλ.* Δ, 79), τὸ *σκότος* (*Ἐπίχαρμος* *Ἀποσπ.* 19. *Σώφρων* 80 *Ahrens*) κτλ. 3) ἡ μεταξὺ τῶν ἡλικιῶν ἢ περιόδων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς γλώσσης ἢ διαλέκτου. Οὕτω π. χ. ἀντὶ τοῦ ἀρχαίου (ἀττ) ὁ *ἔλεος* ἐπεκράτησεν ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ἀπὸ τῶν μεταφραστικῶν τῆς Παλαιᾶς καὶ τῶν συγγραφέων τῆς Καινῆς Διαθήκης τὸ οὐδέτερον τὸ *ἔλεος*. Ὁμοίως ἀντὶ τῶν πάσαις συνηθέστερον ἄρσεν. λεγομένων ὁ *φθεῖρ*, ὁ *κόρις* (*Ἀριστοφ.* *Νεφ.* 634. 699. πρὸβλ. *Σουΐδ.* ἐν λ.), ὁ *πῆχυς*, ἐπῆλθαν ὕστερον τὰ ὑπὸ τῶν ἀττικιστῶν (*Φρυνίχου* σλ. 307. *Lob.* *Θωμ.* *Μαγίστρου* ἐν λ.) καταδικαζόμενα ἢ *φθεῖρ*, ἢ *κόρις* (τῆς κόρεως καὶ κόριδος. *Μοσχίων.* π. γυν. παθ. σλ. 22. *Γεωπον.* Γ'. 44) καὶ ἡ *πῆχυς* (*Θεοφ.* *Χρον.* σλ. 687, 3 *πῆχεως* μιᾶς ἡμισυ) καὶ τελευταῖον τὰ: ἡ *ψείρα* (κατ' αἰολ. κ. δωρ. τροπήν, ὡς καὶ *ψίσις* = *φθίσις*. *ψείρω* = *φθείρω*. *ψύττω* = *πτύω* κ.λ.), ἡ *κόριζα* (ἀλλὰ καὶ ὁ *κορίδος* κατὰ διάλεκτον) καὶ ἡ *πῆχη*· ἀντὶ δὲ τῶν ἀττικῶν θηλ. φερομένων ἢ *βῆξ*, ἢ *ψύλλα* (*Ἰπποκρ.* *Ἐπιδερμ.* Ζ'. 659. *Ἀριστοφ.* *Νεφ.* 145. 149 κ. ἀλλ. *Ξενοφ.* *συμποσ.* ζ'. 8) τὰ ἀρσενικά ὁ *βῆξ* (ἥδη παρὰ *Θουκυδ.* *Β'*. 49 μετὰ *βηχὸς* *ἰσχυροῦ* καὶ *Θεοφρ.* *Ἰστ.* *Φυτ.* Θ'. 13, 2 β. *ξηρόν*) καὶ καθομιλούμενον ὁ *βῆχας* καὶ ὁ *ψύλλος*, ὅπερ ὑπὸ τῶν Λεξικογράφων (*Σουΐδα*, *Ἡσυχ.* *Φωτ.* ἐν λ. *ψύλλα*) τῷ *Ἐπιχαρμῳ* ἀποδίδεται, ὑπὸ δὲ τοῦ σχολιαστοῦ *Ἀριστοφ.* *Πλούτου* 537 γενικῶς δωρικὸν καλεῖται, ῥητῶς δὲ παρ' *Ἀριστοτέλει* *Ἰστ.* Ζῶ Δ'. 40 *Διοσκουρ.* Δ'. 70 καὶ *Γαληνῷ* π. ἀνατομ. ἐγχειρήσ. ζ'. 1 σλ. 130 φέρεται. Καὶ ὁμοίως οὐδὲ τούτων ἐφείσθησαν οἱ ἀττικισταί (πρὸβλ. *Φρυνίχου* σλ. 332 *ψύλλος* *βάρβαρον*· ἡ δὲ *ψύλλα* δόκιμον, ὅτι καὶ ἀρχαῖον). Ὁμοίως ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων ὁ *δάκτυλος*, ὁ *σίδηρος*, οἱ *στέφανοι* ἐπεκράτησαν τὰ οὐδέ-

τερα τὸ *δάκτυλο(ν)*, τὸ *σίδηρο(ν)* (ἥδη παρὰ τῷ σχολιαστῇ *Ἀπολλωνί.* *Ἀργοναυτ.* Δ'. 887), τὰ *στέφανα* (κυρίως τὰ γαμικά, ἥδη παρὰ *Θεοφάνει* *Χρον.* 682, 18). (*) Εἶνε δὲ γνωστὴ ἡ κατὰ πεπραγωγὴν μεταβολὴ τῶν γενῶν ἐν τε τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ, ὡς ὁ *πούς* — τὸ *πόδι(ον)*, ὁ *παῖς* — τὸ *παιδί(ον)*, ὁ *κορμός* — τὸ *κορμί(ον)*· ἡ *χεὶρ* — τὸ *χέρι(ον)*, ἡ *τράπεζα* — τὸ *τραπέζι(ον)* κτλ. Ἄλλη τις μεταβολὴ γενῶν εἶνε, καθ' ἣν ἐν τισι γλώσσαις καθ' ὕστερας ἡλικίας, μάλιστα ἐν δευτερευούσαις ἐξ αὐτῶν παρηγμέναις, οἱ τύποι τῶν γενῶν ἐλαττοῦνται ἢ καὶ παντελῶς ἐξαλειφθέντες διὰ τυπικῶν προσδιοριστικῶν λέξεων ἀναπληρώνονται. Οὕτω π. χ. ἐν μὲν ταῖς ἐκ τῆς λατινικῆς ῥωμανικαῖς γλώσσαις δύο γένη διακρίνονται, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκόν, ἐν δὲ τῇ ἐκ τῆς γερμανικῆς ἀγγλικῇ δι' ἰδίου μὲν ἐν τῷ ὀνόματι προσπεφυκτός τύπου οὐδὲ ἐν, διὰ δὲ τῶν τριτοπροσώπων ἀντωνυμιῶν *he, she, it* καὶ τὰ τρία γένη. Ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ τὴν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ διάκρισιν καὶ τῶν τριῶν γενῶν μετὰ τῶν προειρημένων παραλλαγῶν διατηρήσασα πλεονεκτεῖ κατὰ τοῦτο τῆς τ' ἀγγλικῆς καὶ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν καὶ αὐτῆς τῆς γερμανικῆς, ἐν ἣ οὐδ' αὐτὴ εἶνε πολὺ εὐκρινὴς τὴν σήμερον ἢ τυπικὴ διάκρισις τῶν τριῶν γενῶν. Εἶνε δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις ἐν τεκμήριον, ὅτι ἡ νέα ἑλληνικὴ δὲν εἶνε δευτερεύουσα ἐκ τῆς ἀρχαίας παρηγμένη, ὡς περ αἱ ῥωμανικαὶ ἐκ τῆς λατινικῆς, ἀλλ' ἡ νεωτάτη ἐκείνης φάσις ἢ ἡλικία. — Καὶ μέχρι μὲν τούτου ἡ κατὰ γένη διάκρισις τῶν οὐσιαστικῶν τὰ δ' ἐπιθετα καὶ αἱ ἐπιθετικά ἀντωνυμίαι, ἰδιότητος καὶ τοπικοῦς διορισμοὺς τῶν οὐσιῶν σημαίνοντα, κυρίως μὲν δὲν ἔχουσι γένη οὔτε δηλ. ἀρσενικά εἶνε οὔτε θηλυκά, ἀλλ' οὐδέτερα, ἢ δ' ἀνάγκη τῆς ἐξωτερικῆς, τυπικῆς των πρὸς τὰ δι' αὐτῶν προσδιοριζόμενα οὐσιαστικά συμφωνίας προεκάλεσε καὶ ἐν τούτοις τὴν εἰς τρία γένη τυπικὴν διάκρισιν. Διτηρήθη δὲ καὶ αὕτη ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ ἀκραίᾳ, οἷα

(*) Σ η μ. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν ὀνομάτων κατ' ἄλλο παρ' ἄλλοις γένος, ἄλλο μὲν τι θέλων ν' ἀποδείξῃ, καθ' ὅλου δ' ὀρθότερον τῶν ὑπερακριβῶν ἀττικιστῶν ἐφιλοσόφησεν ὁ Ἑμπειρικός Σέξτος (πρὸς τ. γραμμ. Ζ'. 148) τάδε λέγων· «Τὰ δὲ αὐτὰ ὀνόματα οὐ πᾶσιν ἐστὶ τὰ αὐτά, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἀρρενικά, τοῖς δὲ θηλυκά, τοῖς δὲ οὐδέτερα· οἷον Ἀθηναῖοι μὲν τὴν σιτάμνον λέγουσι θηλυκῶς, Πελοποννήσιοι δὲ τὸν σιτάμνον ἀρρενικῶς· καὶ οἱ μὲν τὴν θόλον, οἱ δὲ τὸν θόλον, καὶ οἱ μὲν τὴν βῶλον, οἱ δὲ τὸν βῶλον. Καὶ οὐ διὰ τοῦτο οὗτοι ἢ ἐκεῖνοι λέγονται ἀμαρτάνειν· ἕκαστος γὰρ ὡς τεθεμάτικεν οὕτω χρῆται. Καὶ οἱ αὐτοὶ δὲ διαφόρως ταῦτα (γρ. ταῦτά) ὅτε μὲν ἀρρενικῶς ἐκφέρουσιν, ὅτε δὲ θηλυκῶς, λέγοντες τὸν λιμὸν καὶ τὴν λιμάν.»

καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, ἐν ᾧ π. χ. ἐν τῇ γερμανικῇ τὰ γένη διακρίνονται ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων, ὅτε εἶνε συντεταγμένα τοῖς οὐσιαστικοῖς: *der gute Mann* ἢ *ein guter Knabe, eine gute Frau, das gute* (ἢ *ein gutes*) *kind* κτλ. ὅχι δὲ καὶ ὅτε κατηγορηματικῶς θέτονται, ὡς *der Mann ist gut, diese Frau ist schön* κτλ. Ἐπὶ τῆς δευτέρας ταύτης περιπτώσεως, τὰ ἐπίθετα εἶνε πάντα ἄκλιτα ἐν τῇ γερμανικῇ.

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ.

Περὶ τῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων ἐλαττώσεως τῶν τριῶν ἀριθμῶν εἰς δύο ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ καὶ τῆς πηλαιοτάτης τοῦ πάθους τούτου ἀρχῆς ἥδη ἐν τῷ περὶ τῶν ῥημάτων λόγῳ τὰ δέοντα ἐρρέθησαν. Ὅθεν εὐθὺς μεταβαίνομεν ἐπὶ τὰς πτώσεις.

ΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ.

Αἱ πτώσεις σημαίνουναι τὰς σχέσεις τῶν τοῦ λόγου προσώπων πρὸς τ' ἄλληλα καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον. Αἱ πρῶται καὶ κυριώτεραι τῶν σχέσεων τούτων εἶνε δύο μὲν αἱ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον: ἡ μὲν, κλητικὴ, καθ' ἣν προσαγορεύεται καὶ καλεῖται τὸ πρόσωπον, πρὸς ὃ ἀποτείνεται ὁ λόγος, ἐκφέρεται δὲ διὰ τῆς κλητικῆς πτώσεως· ἡ δέ, ὀνομαστική, καθ' ἣν ὀνομάζεται τὸ τοῦ λόγου ὑποκείμενον ἢ καὶ κατηγορούμενον, ἡ δ' αὐτὴν ἐκφέρουσα πτώσις αὐτὸ τοῦτο ὀνομαστικῇ καλεῖται. Αἱ δὲ σχέσεις τῶν τοῦ λόγου προσώπων πρὸς ἄλληλα, οὐσαι πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ὀλικαὶ καὶ ἠθικαί, τοπικαὶ καὶ χρονικαί, φαίνεται ὅτι ἐξ ὀλίγων τινῶν κατ' ἀρχὰς τοπικῶν ἀνεπτύχθησαν, οἷαι 1) ἡ τοῦ πόθεν ἥτοι ἡ ἀφορμὴ τῆς κινήσεως (ἀπὸ τίνος τόπου), ἐξ ἧς ἡ διὰ τίνος τόπου καὶ αἱ νεώτεραι καὶ ἠθικώτεραι τῆς γενέσεως, τῆς κτήσεως, τοῦ χωρισμοῦ, τῆς ἀποστάσεως, ἀφαιρέσεως καὶ τ. ὅμ. (ἀφαιρετικὴ καὶ γενικὴ πτώσις)· 2) ἡ τοῦ ποῦ ἥτοι ἡ ἐν τόπῳ στάσις (ἢ καὶ κίνησις), ἐξ ἧς αἱ νεώτεραι τῆς ἀποτάσεως, δόσεως, τῆς χρήσεως πρὸς ὠφέλειαν ἢ βλάβην κ. ἄλλαι (τοπικὴ καὶ δοτικὴ)· 3) ἡ τοῦ ποῖ ἢ πόσε ἥτοι ἡ εἰς τόπον ὡς εἰς τέρμα κινήσις, ἐξ ἧς ἡ τοῦ ἠθικοῦ τέλους ἢ σημείου, ἐνθα μεταβαίνει οἷα δὴποτε ἐνέργεια τ. ἔ. ἡ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐνεργείας (αἰτιατικὴ). Ἐκ δὲ τούτων καὶ ἄλλαι πλείοτεραι ἀνεπτύχθησαν. — Τὰς σχέσεις ταύτας ἄλλη γλῶσσα δι' ἄλλων μέσων ἐρμηνεύει· αἱ μὲν διὰ χωριστῶν μορίων τῷ θεματικῷ τύπῳ ἐκάστου ὀνόματος προτασσομένων ἢ ἐπιτασσομένων (προθέσεων ἢ

ἐπιθέσεων)· καὶ διὰ μὲν προθέσεων π. χ. ἐν ταῖς ῥωμανικαῖς γλώσσαις, διὰ δ' ἐπιθέσεων ἐν ταῖς ταταρικαῖς, ὧν μία καὶ ἡ τουρκικὴ. αἱ δὲ διὰ μορίων μὲν ἥτοι τοπικῶν ἢ, ὡς συνήθως καλοῦνται, ἀντωνυμικῶν ῥιζῶν τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' εἰς ἐν συνημμένων μὲ τὰ θέματα τῶν ὀνομάτων, ὃ ἔ. διὰ πτωτικῶν καταλήξεων, ὡς αἱ ἀρχαιότεραι ἄριαι γλῶσσαι, ἐν μέρει δὲ καὶ αἱ νεώτεραι. Ἡ μὲν διὰ προθέσεων ἢ ἐπιθέσεων ἐρμηνεία τῶν πτωτικῶν σχέσεων ἀναλύουσα τὸν λόγον παρέχει αὐτῷ ἄνεσιν καὶ πολλάκις σαφένειαν, πολλάκις δὲ καὶ τὸν χαλαρώνει, ἡ δὲ διὰ πτωτικῶν καταλήξεων συντομίαν καὶ δύναμιν, πολλάκις δὲ καὶ ἀσάφειαν. Ἰπάρχουσι δὲ καὶ περὶ τὰς πτώσεις, καθὼς καὶ περὶ τὰ γένη καὶ τοὺς ἀριθμούς, οὐκ ὀλίγαι διαφοραὶ καὶ μεταξὺ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν π. χ. τῶν ἀρίων, ἐν ᾗ ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰς ἄλλας, καὶ ἐν ἐκάστη αὐτῶν ποικίλαι μεταβολαὶ συνέβησαν κατὰ τὰς διαφορούς ἡλικίας τῆς. Καὶ πρῶτον μὲν τούτων τῶν γλωσσῶν αἱ μὲν ἔχουσι πλείονας, αἱ δὲ ὀλιγωτέρας πτώσεις ἥτοι πτωτικοὺς τύπους· ἡ μὲν σανσκριτὴ καὶ ἡ ζένδη ἔχουσιν ὀκτώ, τ. ἔ. πρὸς ταῖς ἑξ τῆς λατινικῆς καὶ ἄλλας δύο, τὴν ὀργανικὴν καλουμένην καὶ τὴν τοπικὴν (τυπικῶς τῇ ἑλλην. δοτικῇ ἀντιστοιχοῦσαν)· τὰς δ' αὐτάς, ἀλλ' ἄνευ τῆς κυρίως ἀφαιρετικῆς ἔχει καὶ ἡ λιταυική. Ἡ δ' ἐλληνικὴ κατὰ τὴν τελείαν ἀνάπτυξιν τῆς καὶ ἡ γερμανικὴ ἀποδεικνύουσι μόνον πέντε. Ἀλλὰ φαίνεται, ὅτι τὴν ἀφαιρετικὴν εἶχε ποτε καὶ ἡ ἑλληνικὴ, ὡς δὴλον ἔκτε τῆς ἐν τῇ λατινικῇ, τῇ πλησιεστάτῃ ἀδελφῇ, ὑπάρξεώς τῆς καὶ ἔκτινων ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ ὕστερον ἐπιρρηματικῶς λαμβανομένων λειψάνων τῆς, περὶ ὧν κατωτέρω τὰ δέοντα θὰ λεχθῶσιν. Ἐπειτα καὶ αἱ πτώσεις ἤρχισαν νὰ ὑποκύπτωσιν εἰς τὴν φθορὰν τοῦ χρόνου. Καὶ ἐν μὲν τῇ σανσκριτῇ ἡ ἀφαιρετικὴ ἐπὶ μὲν τοῦ ἐνικοῦ περιωρίσθη μόνον εἰς τὰ εἰς α θέματα καὶ τὰς ἀντωνυμίας, ἐπὶ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ πανταχοῦ τῇ δοτικῇ ἐταυτίσθη. αὐτόθι ἡ κλητικὴ συνέπεσε τῇ ὀνομαστικῇ· ἐπὶ δὲ τοῦ δυϊκοῦ τρεῖς μόνον πτωτικοὶ τύποι διακρίνονται, εἴτε ἀρχῇθεν τοσοῦτοι πλασθέντες, εἴτε κατ' ἀποτριβὴν τῶν ἰδίων γνωρισμάτων ὕστερον πλείοτεροι εἰς ἐν συμπεσόντες. Περιλαμβάνει δὲ τῶν τριῶν τούτων τύπων ὁ μὲν 1) τὴν ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικὴν, ὁ δὲ 2) τὴν γενικὴν καὶ τοπικὴν. Ἐν δὲ ταῖς νεωτέραις παραφυάσι τῆς σανσκριτῆς, τῇ πρακρίτῃ καὶ τῇ παλικῇ μεθ' ὅλου τοῦ δυϊκοῦ ἐξέλιπε καὶ ἡ δοτικὴ ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων ἀριθμῶν, ἡ δὲ λειτουργία τῆς μέρους μὲν τῇ γενικῇ ἀνετέθη, μέρος δ' ἀναλόγοις προθέσεσιν. Ἐν δὲ τῇ λατινικῇ ἡ μὲν ἐν. ἀφαιρετικὴ πολλαχοῦ ἐταυτίσθη τῇ δοτικῇ, ἐπὶ πάντων τῶν δευτεροκλίτων καὶ πολλῶν τριτοκλίτων καὶ τεταρτοκλίτων, ἐπὶ δὲ τῶν

πρωτοκλίτων θηλ. σχεδὸν τῇ ὀνομαστικῇ, μόνον τῷ χρόνῳ τοῦ α (μα-
κροῦ ὄντος ἐν τῇ ἀφαιρετικῇ) διαφέρουσα· ἡ δὲ πληθυντικὴ πανταχοῦ.
Ἡ πληθυντικὴ ὀνομαστικῇ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ ἐπὶ μὲν τῶν
οὐδετέρων, καθὼς καὶ αἱ ὁμώνυμοι ἐνικαί, συμπίπτουσιν, ἐπὶ δὲ τῶν
ἄλλων γενῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς κλίσεσι παρὰ τὰς δύο πρώτας κ. οὐ. κα-
θεξῆς· ἐν δὲ ταῖς ἐκ τῆς λατινικῆς παρηγγελμέναις ῥωμανικαῖς καὶ ὁ-
λως ἐξηλείφθησαν οἱ πτωτικοὶ τύποι καὶ τὰς λειτουργίας τῶν ἀνέλα-
θον προθέσεις τινές. Ἐν δὲ τῇ ἐλληνικῇ μετὰ τὴν τῆς ἀφαιρετικῆς
ἐξαφάνισιν ἡ μὲν πληθυντικὴ κλητικὴ πανταχοῦ συνέπεσε τῇ ὀνομα-
στικῇ, ἡ δ' ἐνικὴ σταθερῶς μὲν ἐπὶ τῶν οὐδετέρων, πολλάκις δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γενῶν (ἡ ἀττικὴ λεγομένη κλητικὴ ἐπὶ τῆς β'. κλί-
σεως). Ἡ πληθυντικὴ αἰτιατ. ἐν μὲν τῇ αἰολικῇ συνέπεσε μετὰ τὴν
πληθ'. δοτικὴν ἐν τῇ α. καὶ β'. κλίσει, ἐν δὲ τισι τῶν δωρικῶν δια-
λέκτων μετὰ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν· π. χ. (δ) λόγος, (τὸς) λόγος κ.τ.
ἄμ. Γνωστὸς δὲ καὶ ὁ εἰς δύο μόνους τύπους περιορισμὸς τῶν πτώ-
σεων τοῦ δυϊκοῦ. Ἐν δὲ τῇ καθομιλουμένῃ ἐπὶ μὲν τῆς γ'. κλίσεως
πανταχοῦ συνεταυτίσθη ἡ ὀνομαστικὴ τῇ αἰτιατ. π. χ. (ῆ) γυναῖκες,
(ταῖς) γυναῖκες. (οἱ) ἄνδρες τοῖς (τοῖς) ἄνδρες κτλ. ἐπὶ δὲ τῆς α. ἐν
πολλοῖς ὡς (ῆ) τιμαῖς, (ταῖς) τιμαῖς· (οἱ) πατριαρχάδες (τοῖς) πα-
τριαρχάδες κτλ. ἐπὶ δὲ τῆς β'. κλίσεως συνέπεσαν αἱ δύο αὗται
πτώσεις παρὰ τοῖς πλείστοις καὶ τῶν Αἰγαιοπελαγιτῶν, ὡς (οἱ) ἄν-
θρώποι, (τοῖς ἢ τοῖς) ἄνθρωποι. Τελευταῖον ἐξέλιπεν ἡ τοῦλάχιστον
φαίνεται ὅτι ἐξέλιπεν ἡ δοτικὴ μέχρις ὀλίγων λειψάνων ἐν στερεο-
τύποις τισὶ φράσεσιν. — Ὁ περιορισμὸς οὗτος καὶ ἡ ἔκλειψις τῶν
πτώσεων ἐκ τῆς ἐλληνικῆς καὶ τῶν συγγενῶν προήλθε διὰ τὰς ἐξῆς
αἰτίας. Οἱ φθόγγοι, τὰ κελύφη ταῦτα τῶν ἐννοιῶν καὶ παρὰ τὰς
τῶν διὰ τῆς γλώσσης ἐρμηνευομένων, ὑπέικουσι καὶ αὐτοὶ εἰς ἰδίους,
διαφόρους παρὰ τοὺς τῶν σημαινομένων, νόμους, καθ' οὓς παρὰ τὸν
μακρὸν βίον τῆς γλώσσης ποικίλως εἰδοποιῶνται, ἐξομοιώνονται πρὸς
ἀλλήλους, ἀποξέονται, λεχίνονται, ἀποτρίβονται, συγκάπτονται. Ἐν-
τεῦθεν πολλοὶ τὸ κατ' ἀρχὰς διάφοροι τύποι ὁμοφθογοῦσιν ὕστερον
ἀλλήλοις· ἡ ὁμοφθογία συνεπάγεται καὶ σύμπτωσιν ἢ σύγχυσιν τῶν
λειτουργιῶν. Οὕτω λοιπὸν ὁ κατὰ συγχώνευσιν εἰς τύπος ἐκτελεῖ πλει-
όνων ὁμοῦ τὰς λειτουργίας· ἐν τῇ νεωτέρᾳ π. χ. ἐλληνικῇ ἡ γενικὴ
μόνη, ὡς ἐκ τῆς πολλαχοῦ ὁμοφθογγήσεώς της πρὸς τὴν δοτικὴν ἐν-
ταῦθα μόνον κατ' ἀρχὰς τὰς ταύτης λειτουργίας ἀναλαβοῦσα, ὕστερον
τῆς ἀναλογίας καὶ ἀλλαχοῦ μεταφερθείσης, ἤρχισε καὶ τὰς ταύτης καὶ
τὰς ἑαυτῆς νὰ ἐκτελῇ, ἕως οὗ τὸ καθ' ἑαυτὴν παντελῶς κατήργησε τὸν

τύπον τῆς δοτικῆς. Καὶ περὶ μὲν τούτου ἀκριβέστερον κατωτέρω θὰ
ῤηθῇ. Ἐν ᾧ δ' ἡ ἐξ ὁμοφθογγίας αὕτη εἰς ἐν συγχώνευσιν πολλῶν τύ-
πων καὶ ἐνταῦθα (ἐπειδὴ ὁ λόγος ἰδίως περὶ αὐτῶν) τῶν πτώσεων προ-
βαίνει, συγχρόνως γίνεται καὶ ἑτέρα μεταβολή. Ἡ γλῶσσα ἐπιχειρεῖ
τὰς δι' ἀπλῶν τῶν πτώσεων ἐρμηνευομένας σχέσεις νὰ ἐκφέρῃ δι' αὐ-
τῶν τούτων ἢ τινῶν μόνον μετὰ προθέσεων, τοῦτο δ' ἡ πρὸς μείζονα
ἐνάργειαν καὶ σαφήνειαν, ὅσην παρέχει ἡ τοιαύτη ἀνάλυσις, ἢ πρὸς ἀ-
ναζωπύρησιν τῆς ἡδὴ ἀμυδρωθείσης δυνάμεως τοῦ ἀπλοῦ τύπου. Ἡ ἀ-
νάλυσις προτιμᾶται παρὰ τῷ δῆμῳ, ἐν τῇ καθ' ἡμέραν ὁμιλίᾳ, ἢ ἐν ὁ-
στέραις τῆς γλώσσης ἡλικίαις, ὅτε καθ' ὅλου τὸ ἀναλυτικὸν πνεῦμα
ἐπικρατεῖ οὕτω δ' οἱ ἀπλοὶ τύποι ὀλιγώροῦμενοι, ἂν μάλιστα καὶ ἐ-
ξωτερικάς, τυπικάς καὶ φθογγικάς δυσκολίας ἔχουσιν, ὡς π. χ. οἱ ἰδίως
μέστοι χρόνοι, μέλλοντες καὶ ἀόριστοι, ἀπέναντι τῶν ὁμωνύμων παθητι-
κῶν, ἡ εὐκτικὴ ἀπέναντι τῶν ἄλλων δύο ἐγκλίσεων καταργοῦνται. Ὅπερ
συνέβη πάλιν ἐν μέρει μὲν περὶ τὴν ἐλληνικὴν δοτικὴν, ἀνθ' ἧς ἐπῆλ-
θεν ἡ αἰτιατικὴ μετὰ τῆς προθέσεως πρὸς ἡ εἰς, ἐν γένει δὲ περὶ πάσας
τὰς λατινικάς πτώσεις ἐν ταῖς θυγατρῶσιν αὐτῆς ῥωμανικαῖς γλώσ-
σαις, ἐν αἷς προθέσεις τινές (de, à) μετὰ τοῦ γυμνοῦ θέματος τοῦ ἐκά-
στοτε ὀνόματος ἐκφέρουσι τὰς πτωτικὰς σχέσεις, ὡς ἄρτι ἐλέχθη. —
Ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἐκτὸς τῆς δοτικῆς ἀντὶ τῶν κατ' ἀρχὰς ἀ-
πλῶν πτώσεων πολλαχοῦ ὕστερον ἐμπρόθετοι ἐκφράσεις ἐπῆλθον, εἶνε
γνωστὸν ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς· ἐδῶ δὲ ἀρκοῦσιν ὀλίγα τινὰ
παράδειγματα. Ἡ τὸ πάλαι δι' ἀπλῆς γενικῆς (ἀφαίρετ.) ἐρμηνευομένη
ἀπὸ τόπου κινήσεως, ὡς ἐν τῷ Ἰλ. Α, 359 καρπαλίμως δ' ἀνέδν πολίης
ἀλός (πρὸβλ. Β, 310), ἐν τῇ μεταγενεστέρα γλώσσῃ σταθερῶς ἐκφέρεται
διὰ τῆς αὐτῆς πτώσεως μετὰ τῆς ἐκ (ἢ ἀπό). ἡ κατ' ἀρχὰς δι' ἀπλῆς
δοτικῆς (τοπικῆς) ἐρμηνευομένη ἐν τόπῳ στάσις, ὡς ἐν τῷ Ἰλ. Ζ,
397 Ἡετίων ἔναιεν — Θῆβη ὑποπλακίῃ (πρὸβλ. Ὀδ. Ζ, 162. Σοφοκλ.
Ἠλ. 174. Οἰδιπ. Τυρ. 20 κτλ.), ἐν τῇ μεταγενεστέρα γλώσσῃ μονίμως
ἐκφέρεται διὰ τῆς αὐτῆς πτώσεως μετὰ τῆς ἐν (ἐνίοτε δὲ διὰ τῆς αἰ-
τιατ. μετὰ τῆς κατά). Ὁμοίως τὴν ἀρχαίαν δι' ἀπροθέτου αἰτιατικῆς
ἐρμηνείαν τῆς εἰς τόπον κινήσεως, οἷα ἐν Ἰλ. Α, 497 ἡερίῃ δ' ἀνέβη
μεγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε (πρὸβλ. αὐτ. 322. Σοφ. Ἰλ. 32. Ο. Γ.
533. 637. Ο. Κ. 2. 669 κ. ἄλλ.), διεδέχθη ἡ μετὰ τῆς προθέσεως εἰς
(ἐνίοτε πρὸς), ὡς εἰς οὐρανόν, εἰς Οὐλυμπόν κτλ. — Καὶ τοσαῦτα
μὲν καθ' ὅλου περὶ τῶν πτώσεων, νῦν δὲ μεταβιβάσμεν εἰς τὴν ἔρευναν
τῶν τύπων ἐκάστης.

Η ΕΝΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ.

Πρὸς σχηματισμὸν τῆς πτώσεως ταύτης ἢ τε ἑλληνικῇ καὶ αἱ ἀδελφαί της προσήρτησαν ἐπὶ τῶν ἐμφύχων καὶ ὡς ἐμφύχων (ἀρσ. καὶ θηλ.) ἐν γένει τὸ ς εἰς τὸ ἐκάστοτε ὀνομαστικὸν θέμα, κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθειμένους τρόπους ἐσχηματισμένον, π. χ. ἀρριθοθήρᾱ-ς, παιδοδύμᾱ-ς, γόη-ς, δεσπότῃ-ς, ἀρχηστή-ς, ποιητή-ς, πολίτῃ-ς (τὰ εἰς τῇ-ς πιθανῶς ἐκ τῶν εἰς τῆρ, τοῦ ρ πρὸ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς ἐκπεσόντος· πρβλ. τὰ μάρτυρ — μάρτυς). λόγῳ-ς, τροχό-ς, ὁδό-ς, νόσο-ς. ὃ καὶ ἡ πικρό-ς (Ὁδ. Δ, 406), ὃ καὶ ἡ κλυτό-ς (Ἰλ Β, 742). ἡ πλαγυτό-ς (Αἰσχ. Ἀγαμ. 579), ἡ φανερό-ς (Εὐριπ. Βακχ. 892. 1012) καὶ ἄλλα τοιαῦτα. τρόχι-ς, σίρι-ς, πόλι-ς, μῆτι-ς, φύσι-ς, λέξι-ς, μῦ-ς (ὅπου τὸ ὀνομαστικὸν ς συμπίπτει τῷ θεματικῷ· διότι τὸ θέμα εἶνε μυσ σαρ. mu-sh κλέπτειν, ὡς δῆλον καὶ ἐκ τοῦ λατιν. mus γεν. mur-is ἀντὶ mu-s-is. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν τοῖς εἰς ος οὐδ. καὶ τοῖς εἰς ης καὶ ις ἐπιθ., ἐνθα τὸ ς εἶνε θεματικόν, ἀφρύ-ς, ἰχθύ-ς, ἡδύ-ς, βραχύ-ς, γαῦ-ς, βοῦ-ς. ἀρπαγ-ς (—αἶ), κόρακ-ς, ἀλώπηκ-ς, λίβ-ς (λίψ), χέρ-νιβ-ς, ὃ καὶ ἡ αἰθαπ-ς, παύ-ς (= πόδ-ς), ἀγνώ(τ)-ς, ἡλιοβ. (ή(τ)-ς, ἰστιά(ντ)-ς, τιθεί-ς (= τιθέντ-ς), δού-ς (δόντ-ς), ἀδοῦ-ς (ἀδόντ-ς), μέλα(ντ)-ς, Αἶα(ντ)-ς, Τίρυν(θ)-ς κτλ. Τὰ πάθη τοῦ πρὸ τοῦ ς συμφώνου ἢ συνδυασμοῦ συμφώνων καὶ μετὰ τὴν τούτου ἀποβολὴν τοῦ προηγουμένου φωνήεντος εἶνε γνωστὰ καὶ ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς. Οὕτω λοιπὸν ἅπαντα τὰ ἐπὶ τῆς ὀνομαστικῆς τὸ ς ἔχοντα, ἐκτὸς τῶν εἰς ας, ος καὶ ες οὐδετέρων, ἐν οἷς τὸ ς εἶνε θεματικόν, ἢ ἀρσενικά εἶνε ἢ θηλυκά, π. χ. τὰ μὲν δεσπότῃ ς, πόσι-ς, βασιλεύ-ς, λόγῳ-ς, ἀρσεν. τὰ δὲ βασιλί-ς, πόλι-ς, ὁδό-ς κ.τ.τ. θηλυκά, ἢ δι' ἐνὸς τύπου ἀμφοτέρω τὰ γένη σημαίνουσι καὶ ταῦτα ἦτοι κοινῶς (ὃ, ἡ) ἄνθρωπος, ἵππος, ἔλαφος, ἢ ἐπικοίνως (ὃ) ἀετός, λύκος, (ἡ) ἀλώπηξ, ἀκρίς κτλ.

Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά, ἐν οἷς δὲν ἐμφαίνεται τὸ ὀνομαστ. ς. Τοιαῦτα δ' εἶνε 1) τινὰ αἰολικὰ λεγόμενα εἰς ἃ πρωτόκλιτα: *ρεφεληγερέτα*, *εὐρύοπα* κ. ἄλλα, οἷς ὅμοια πάντα τὰ τοιαῦτα λατινικά: *aurīga*, *agricola*, *nauta* κτλ. 2) πάντα τὰ εἰς ᾱ ἢ ῃ καὶ ᾶ θηλυκά, ὧν ἐν πολλοῖς παρὰ τὴν τοῦ ς ἀποβολὴν καὶ τὸ κατ' ἀρχὰς μακρόν ᾱ ἐβραχύνθη· δῆλον δ' ἐκ τῆς σανακρίτης. ἐνθα τὰ θηλυκά εἰς ᾱ, ῖ καὶ ῠ σχηματίζονται ἀποβληθέντος καὶ ἐνταῦθα τοῦ ὀνομαστ. ς πανταχοῦ, πλὴν τῶν εἰς ῖ μονοσυλλάβων ἐκτὸς τοῦ *σίρῖ* γυνῆ) καὶ πάντων τῶν εἰς υ. Ἐν ποίοις δὲ τῶν τοιούτων ἑλληνικῶν τὸ ᾱ

μένει μακρόν, ἐν ποίοις δ' ἐβραχύνθη ἢ τοῦ ᾱ τὸν τόπον ἐπέχει τὸ η, ὑπὸ τῶν ἐν τῇ συνήθει γραμματικῇ κανόνων ὀριζόμενον, ἐδῶ τὸ παρατρέχον. Τοῦτο δὲ μόνον σημειωτέον, ὅτι τὴν ἐν αὐτοῖς ἰωνικωτέραν χρῆσιν τοῦ η ἀντὶ τοῦ ᾱ ἢ ᾶ διετήρητε πολλαχοῦ καὶ ἡ καθομιλουμένη, *πικρή*, *μικρή*, *ελεύθερη*, *δεύτερη* καὶ τὰ ὅμοια λέγουσα ἀντὶ τῶν ἁπτικῶν *πικρά*, *μικρά* κτλ., ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ μᾶλλον δωρίζουσα *δούλα*, *διδασκάλα*, *δαμάλα* λέγει ἀντὶ τῶν *δούλη*, *διδάσκαλος* (ἡ) κ.λ. καὶ *χωματίλα*, *κρασίλα*, *καψάλα*, *Γεωργίλα*, *Ἰακωμίλα* κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν *χωματίλη*, *κρασίλη*, *Γεωργίλη*, κατὰ τὰ ἀρχαιότερα *μαρίλη*, *πεπραδίλη*, *ὠκεανίλη* κτλ. 3) Τὰ εἰς *ην* καὶ *ων*, ὡς *ποιανήν* (ἀντὶ ποιμέν-ς), *λιμήν* (= λιμέν-ς), *πυρήν* (= πυρήν-ς), *γέρων* (γέροντ-ς), *λέγων* (= λέγοντ-ς) κτλ. ἐν οἷς μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ς (καὶ τοῦ τ, ἀφορήτου ὄντος τῇ ἑλληνικῇ ἐν τέλει λέξεως) τὸ θεματικὸν φωνῆεν ἐμμηκύνθη πρὸς ἀποκατάσασιν τοῦ ἐλαττωθέντος ὅγκου τοῦ ἐπιθέματος καὶ πρὸς τὴν οὕτω διάκρισιν τοῦ ἀρσενικοῦ (ἢ θηλ.) ἀπὸ τοῦ οὐδετέρου. 4) Τα εἰς *υν* καὶ *ιν* διαφοροῦνται ἀρχαιότερον μὲν τὸ *ν* ἀποβάλλοντα, ὕστερον δὲ τὸ ς, ὡς *ρίς* καὶ *ρίν*, *Σαλαμῖς* — *μίν*. *Γόρτυς* καὶ *Γόρτυν* κτλ. 5) Τὰ εἰς *ρ* πάντα, ὡς *χείρ* (= χέρ-ς), *πατήρ*, *μήτηρ*, *δαήρ*, *σωτήρ*, *ρήτωρ* κτλ. Ἐν πολλοῖς τούτων τὸ θεματικὸν φωνῆεν, βραχὺ πρότερον ὢν, ἐμμηκύνθη μετὰ τὴν τοῦ ς ἀποβολὴν, δι' οὗ ἀνωτέρω ἐλέχθησαν λόγους. Τὸ αὐτὸ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας συνέβη 6) καὶ ἐν τοῖς εἰς *ες* (θεματ.) ἐπιθέτοις, ἀποβληθέντος τοῦ ὀνομαστικοῦ ς ἢ καὶ ἀρχῆθεν οὐ προσαρτηθέντος διὰ τὸ ἐν τέλει λέξεως τῇ ἑλληνικῇ ἀφόρητον ςς, ὡς *εὐγενής* — *εὐγενές*, *εὐτυχής* — *εὐτυχές* κτλ. Ὅτι δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἢ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις πάλαι ποτὲ τὸ ὀνομαστ. ς ὑπῆρχε δῆλον ἂν) ἐκ τῆς μέχρις ἐσχάτων διατηρήσεώς του ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἀρσενικοῖς τε καὶ θηλυκοῖς· 6) ἐκ τῆς ὑπάρξεώς του ἐν πᾶσι τοῖς ἀναλόγοις πρὸς τὰ ὑπὸ τὸ 1) ἐκτεθειμένα· γ') ἐκ τῆς διατηρήσεώς του ἐν πᾶσι τοῖς λατινικοῖς πεμπτοκλίτοις εἰς *es*, ἅτινα οὐδὲν διαφέρουσι τῶν εἰς *a* πρωτοκλίτων, ὡς ἤδη ἀποχρώντως τὸ ἀπέδειξεν ἡ συγκριτικὴ γραμματικὴ: *faciēs*, *pauperies* (καὶ *pauperia*), *effigies* (καὶ *effigia*), *planities* (καὶ *planitia*) κτλ. δ') ἐκ τῆς διατηρήσεώς του ἐν ταῖς βεβαίως ἀρχαιοτέραις μετοχαῖς *ιστιά-ς*, *τιθεί-ς* καὶ *τιθέν-ς* (Δωρ. Κρητικ. καὶ Ἀργ.), λατιν. *aman-s*, *docen-s*, *dicen-s* κ.λ. ἀπέναντι τῶν ὁπωσοῦν ὑστέρων *λέγων*, *γράφων* κλ. ε') καὶ τελευταῖον ἐκ τῆς ἐν ἀρχαιοτέραις διαλέκτοις διατηρήσεώς του ἐπὶ τινων εἰς *ρ* ληγόντων, οἷα *περίηρς*, *μάκαρς* (παρ' Ἀλκμᾶνι p. 68. 77. Weleker) *χέρς* (= *χείρ*, παρὰ Τιμοκρέοντι. Ἡφαιστίωνος σλ. 2 ἢ 4 gf.) *μάρτυς* (=

μάρτυρς) μεταγενέστ. αἰολ. μάρτυρ και εἴ τι ἄλλο. Ἀρκεῖ δὲ μόνον ὁ ἀναφερθῆς ἐδῶ, ὅτι ἐν τισι τῶν ἑλληνικῶν διαλέκτων, μάλιστα τῇ λακωνικῇ, ἀντὶ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς συνηθέστατον ἦτο τὸ ρ, π. χ. οἰδρ = θεός.

Ἐκ τῶν εἰρημένων εἶνε δῆλον, ὅτι τὴν ἐξ αὐτῶν ἀποβολὴν τοῦ ὀνομαστικοῦ ς προεκάλεσεν ἔνθεν μὲν εὐφωνίας ἔνθεν δὲ σαφηνείας ἀνάγκη· διότι ἐν τοῖς χέρ-ς π. χ. ῥήτορ-ς, ποιμὲν-ς, γέροντ-ς, λέγοντ-ς και τοῖς ὁμοίοις ἦτον ἀφόρητος τῇ ἑλληνικῇ ἀκοῇ τραχυφωνία· ἂν δ' ἀπεβάλλοντο τὰ τελευταῖα σύμφωνα τοῦ θέματος, ἀδηλότερον θ' ἀπέβαινε τοῦτο ἐν πολλοῖς, ὡς ἐν τοῖς χεῖ-ς, ῥήτω-ς, ποιμεῖ-ς κτλ. ἀντὶ τῶν χεῖρ, ῥήτωρ, ποιμήν (γεν. ποιμένος ἢ ποιμέντος;). Ἀπομεινόμενα ἴστανται τὰ εἰς ἃ ἀρσενικά πρωτόκλιτα ἀντὶ ας (ης)· ἀλλὰ και ταῦτα ἴσως ῥυθμικῇ ἀνάγκῃ οὕτως ἠκρωτηρίασε. Πάντως δὲ διὰ σαφήνειαν (πρὸς διάκρισιν δηλ. ἀπὸ τῶν ὁμοφθόγγων ἀρσενικῶν) ἀπέβαλαν ἢ οὐδ' ἔλως προέλαβαν ἀρχῇθεν τὸ ὀνομαστ. ς τὰ διὰ τοῦ ἐπιθέματος α (α, η, ο, ω) ἐσχηματισμένα θηλυκά (οὐσιαστικά και ἐπίθετα), περὶ ὧν, ὡς και περὶ ἄλλων ἰδίως θηλυκῶν τύπων ἀκριβέστερον εὐθὺς κατωτέρω θὰ λεχθῇ.

Και μετὰ πάσας ταύτας τὰς ἀποκοπὰς ἱκανῶς εὐρεῖα ὅμως ἔμεινεν ἡ ἐπικράτεια τοῦ ληκτικοῦ ς και ἀκόμη περισσώτερον ἐπευρύνθη ὕστερον· διότι ἐκτὸς τῶν Περσικῶν ὀνομάτων, παράδεισος, παρασάγγης, σατράπης. Δαρεῖος, Ξέρξης, Μιθριδάτης, Φαρνάκης, Φαρνάβαζος κτλ., ἅπερ και οἰκοθεν ἤδη εἰς συριστικὸν ἔληγαν, ὡς και ὁ Ἡρόδοτος τὰ εἶχε παρατηρήσας (Α. 139), και εἰς ἄλλα ὀνόματα προσήρτησε τὸ ς τοῦτο, ἢ μὲν ἀρχαία εἰς τὰ Μαύσωλος, Πυξόδαρος (καρικὰ) κτλ. Σίσωστρις, Μυκερῖνος, Ἀμασις, Ἀπρίης, Ἀνουβις, Ἰβις, βάρις κ. ἄλλα αἰγυπτιακὰ κ.λ., ἢ δὲ νεωτέρα εἰς τὰ καφέ-ς, ναργί-λέ-ς, λουλά-ς, χαλβά-ς, καπαμᾶ-ς, λοκμᾶ-ς, σοφᾶ-ς, καρὰπῆ-ς και τὰ κύρια Μουσταφᾶ ς, Χασάν-η-ς, Ὀμάρ-η-ς, Μεχμέτης, Ἀλῆς κλ. και τὰ ἐκ τῆς ἐσπερίας Δάντη-ς, Πετράρχη-ς, Βοκκάκιος, Ἀριόστος, Τάσσο-ς κτλ. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτων τὸ ὀνομαστ. ς ἀναφαίνεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ και ἐν τισιν ἑλληνικοῖς παρὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, π. χ. ἐν τοῖς ἡ γῆς (= ἡ γῆ), ὅπερ ἀπειραράθη, φαίνεται ἡ γλῶσσα, ἵνα εἰς τὸ μετὰ τὴν ὡς ἐκ τῆς προφορᾶς συστολὴν τοῦ μακροῦ η εἰς τὸν λεπτότατον τῶν φθόγγων ι ἄγαν βραχὺ και οἶον ἀκαριαῖον ἀποβῶν γῆ (προφ. γί), ὅγκον τινὰ και βαρύτητα προσθέσῃ· ἐπειτα ἐν τοῖς ῥωδίσις τὸ χῶμα ς (= χῶμα), τὸ γάλα-ς κ.τ.τ., ἐν οἷς δύσκολον εἰπεῖν ἂν ἡ ἀπλῆ ἀναλογία τῶν τέρας, κέρας, κρέας κ.τ.δμ. προεκάλεσε

τὸ ς ἢ εἶνέ τι λείψανον ἀρχαίας διαλέκτου, ταῦτα και τὰ ὅμοια ἐκ θεμάτων εἰς τὴν ληγόντων μορφωσάσης, ὡς χῶματ (χῶματ-ος), γάλατ (γάλα[κ]τ-ος), ἐξυγρανθέντος τοῦ τ εἰς ς, ὅπερ δὲ και ἐν αὐτοῖς ἐκείνοις τοῖς τέρας (τέρατ-ος), κρέας (κρέατ-ος) κτλ. συνέβη. Τὸ δὲ θεσσαλικὸν δ στόμας και δ στόμος (= τὸ στόμα) μετὰ τῆς καταλήξεως και τὸ γένος μετέμαθε. Τοιαῦται δὲ διγένηται ἢ και τριγένηται διὰ τὴν τῆς καταλήξεως ἀμφιβολίαν ἦσαν και ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις συνηθέσται. Οὕτω π. χ. ἀρσενικά μὲν και θηλυκά ἐν ταῦτῳ ἦσαν ὁ και ἡ ὀρίγανος (M. E. 630, 46), ὁ και ἡ ἡλεκτρος, ὁ και ἡ ἔρπυλλος, ὁ και ἡ βάρβιτος, ὁ και ἡ χηραμός (παρὰ Jacobs ἐν Ἀνθολ. σλ. 221 και εἰς Ἀχιλλ. τ. Τάτιον 523 κξ.) κτλ. τὰ αὐτὰ δὲ ὡς ἄψυχα και οὐδετέρως ἐξεφέροντο: τὸ ὀρίγανον, τὸ ἡλεκτρον, τὸ ἔρπυλλον· οὕτω και: ὁ και ἡ σπάρτος και τὸ σπάρτον κτλ. Περὶ δὲ τῶν ὁ και ἡ λιμός, ὁ και τὸ σκότος κ.τ.δμ. ἤδη ἀνωτέρω ἔγινε λόγος· ὑπὸ τῆς καταλήξεως παραχθεῖσα και ἡ μεταγενεστέρη γλῶσσα ἐκ τοῦ ἀρσεν. ὀνόμ. ὁ πλοῦτος ἐπλασε τὸ οὐδέτερον πληθ. τὰ πλούτη ὡς ἐξ ὀνομαστικῆς τὸ πλοῦτος. Ἀλλ' ἱκανὰ περὶ τούτων.

Μία δὲ μόνη τῶν σημερινῶν ἑλλην. διαλέκτων ἡ τοπικῶν ἰδιωματικῶν, ἡ Τζακωνικῇ, τὸ ὀνομαστικὸν ς, εἴτε πτωτικὸν ὄν, ὡς ἐν τοῖς ναύτη-ς, λόγος-ς κ.τ.δμ. εἴτε θεματικόν, ὡς ἐν τοῖς κράτος, κρέας κ.τ.δμ. παντελῶς ἀποκόψασα ἔνεκα τῆς κατ' αὐτῇ, καθὼς και τῇ ἀρχαίᾳ Λακωνικῇ, ἐμφύτου πρὸς τὸ ληκτικὸν τε και τὸ διὰ μέσου φωνηέντων ς ἀντιπαθείας, διττῶς σχηματίζει τὰς ὀνομαστικάς, ἥτοι αὐτὸ τὸ θέμα ἐκλαμβάνει ἐκάστοτε ὡς ὀνομαστικὴν, ὡς π. χ. ὁ ναῦτα, ὁ πολῖτα, ἐρημίτα, νόμος, σοφός, τὸ κακό, ὁ ποῦα (= ὁ πόδα-ς), τὸ πάθε, τὸ βάρε ἐκ τῶν θεμάτων πάθε, βάρες κτλ. ἢ τὸ ἐπιθεματικὸν φωνῆεν ο, ω, α εἰς τὸ ἀσθενέστατον και ἀχαρακτηριστότατον τῶν φωνηέντων, τὸ ε, συστέλλει, ὡς ἐν τοῖς: ὁ καπνέ, ὁ ἀετέ, χορέ, ἡλιε, ἄξιε, πιαρέ, γυμνέ. συγκρ. κακότερε, καλλίτερε κτλ. τὸ κᾶλε (= τὸ κᾶλον, ξύλον), εἰδῶλε, δάκρυε, κοῦε (= κύων), κρίς (κρέας) κτλ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἡ Τζακωνικῇ ὀνομαστικῇ ἴσταται ἐπὶ τῆς αὐτῆς και που και χαμηλοτέρης βαθμίδος, ἐφ' ἧς αἱ ἀρχαῖα τε και αἱ νεώτεροι κλητικαί, οἶαι αἱ: ναῦτα, πολῖτα, σοφέ, καλέ, νόμε, Πέτρε, Νικόλα, Παῦλο, Τάσσο (Ἀναστάσις), Μῆτρο κλ. ὡς πρὸς τὰς ὀνομαστικάς των. Βαθμὶς παρατελευταία τοῦ γλωσσικοῦ κολασμοῦ και ἀκρωτηριασμοῦ, ἐφ' ἧς και που και τῆς ἐσχάτης ἴστανται και αἱ πλείσται τῶν νεωτέρων τῆς Εὐρώπης γλωσσῶν, τὸ ἀπλοῦν ἀρχαῖον θέμα μόλις ἀκέραιον, ὡς δ' ἐπὶ τὸ πλεῖστον και περαιτέρω ἠκρωτηριασμένον, ἄνευ τινὸς πτωτικοῦ

γνωρίσματος ὡς ὀνομαστικὴν ἅμα καὶ αἰτιατ. καὶ κλητικὴν ἐκλάμα-
 ξάνουσαι. οἷα ἰταλικά μὲν τά: *il mio caro amico, un poco d'acqua, un buono cavallo, generale, generalissimo* κτλ. γαλλικά δὲ *mon cher ami, un peu d'eau, un bon cheval, general, generalissime*
 κτλ. ἀπέναντι τῶν ἔτι μεστώων *lativ. meus carus amicus, paucum*
 (ἢ *paucum*) *aquae, caballus, generalis, generalissimus* κτλ. γερ-
 μανικά δὲ *sohn, fuss, hand, gast, gunst, that, fisch, reich* κτλ.
 ἀπέναντι τῶν ἔτι πληρεστέρων γοτθικῶν *sunu-s* (υἱὸς ἐκ τῆς *β. su* =
 φύειν, γεννᾶν, ὅθεν καὶ τὰ *σὺς, ὄς, ὕ ιός*, ὡς ἐκ τοῦ *fi-o* τὸ *fi-lius*),
fotus (πούς), *handu-s* (χεῖρ), *gast(i)s* (ξένος), *aust(i)s* χάρις, *dē-
 th(i)s* πρᾶξις (κυρ. θέσις), *fisk(a)s* ἰχθύς, *reiki(am)* βασιλείον (*regi-
 um, regnum*) κτλ.

Ἐκ τῆς συγκρίσεως ταύτης μανθάνομεν πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ
 καθομιλουμένη σήμερον ἑλληνικὴ καὶ κατὰ τὴν τῆς ὀνομαστικῆς καὶ
 αἰτιατικῆς διατύπωσιν, ὡς περ καὶ κατ' ἄλλους πολλοὺς τύπους, μά-
 λιστα τοὺς ῥηματικούς, πλεονεκτεῖ πασῶν τῶν νεωτέρων, ῥωμα-
 νικῶν, γερμανικῶν καὶ δὴ καὶ σλαβικῶν γλωσσῶν, ἀκριβῶς διακρί-
 νουσα δι' ἰδίων τύπων τὰς τρεῖς ταύτας πτώσεις, ὀνομ. αἰτ. καὶ κλη-
 τικὴν καὶ τὰ τρία γένη' ἐπειτα ὅτι τὸ *τζακωνικὸν ἰδίωμα*, κατὰ γε
 τοῦτο τῇ ἰταλικῇ συνομαρτοῦν, δὲν εἶνε ἄμεσος καὶ γνήσιος γόνος τῆς
 ἀκόμῃ κατὰ πολλὰ ἀδιαμορφώτου *πολιᾶς πελασγικῆς*, ὡς ἐνόμιζε
 ποτε περὶ αὐτοῦ γράφων ὁ Θείρσιος (*Thiersch*), ὑπὸ τοῦ ἄκρου βε-
 θαίως περὶ τε τὸν ἀρχαῖον καὶ τὸν νεώτερον ἑλληνισμὸν ζήλου πη-
 ραχθεὶς κατὰ τῶν ἐνασμενιζομένων νὰ διατείνωνται, ὅτι ἡ τῶν *Τζα-
 κίωνων* διάλεκτος εἶνε οὐσιωδῶς σλαβικὴ (!), ἀλλ' εἶνε, οἷα ἄρτι ἔχα-
 ρακτηρίσθη, κορμὸς παλαιὸς τὰ φύλλα καὶ τοὺς πλείστους τῶν κλά-
 δων περικεκομμένος, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον τῇ ἀρχαίᾳ ἀκόμῃ ἀδια-
 τυπώτῳ ῥίζῃ προσπελάζων.

Η ΕΝ. ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΘΗΛΥΚΟΥ ΙΔΙΩΣ.

Ἐν τοῖς προεκτεθειμένοις εἶδαμεν, ὅτι πολλαχοῦ δι' ἐνὸς κοινοῦ τύ-
 που ἐκφέρεται ἡ ὀνομαστικὴ ἀμφοτέρων τῶν γενῶν, ἄρσεν. καὶ θηλυ-
 κοῦ. Ἀλλὰ συγχρόνως ἡ γλῶσσα, ἵνα εὐκρινέστερον διακρίνῃ τὸ θηλυκὸν
 ἐκ τοῦ ἀρσενικοῦ ποικίλους ἄλλους τύπους ἐπλασε. καὶ 1) τῶν διὰ
 τοῦ ἐπιθέματος *α* (*α, η, ο, ω*) ἐσχηματισμένων θεμάτων τὸ ὀνομαστι-
 κὸν *ς* ἀποκόψασα ἢ καὶ ἀρχῇθεν οὐ προσαρτήσασα καὶ τὸ οὕτω γυμνὸν
 ἀπομείναν φωνῆεν *α* (*α, ε, ο*), ἵνα τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ τριβῆς καὶ

ἐξασθενίσεως ἢ καὶ παντελοῦς ἐξαλείψεως (οἷα συνέβη κατὰ τὰ εἰρη-
 μένα ἐν ταῖς νεωτέραις εὐρωπ. γλώσσαις), μηκύνασα ἐπλασε τοὺς τρεῖς
 θηλυκοὺς τύπους εἰς *ᾱ* (αἰολιστὶ καὶ δωριστὶ), *η* (ἰωνιστὶ) καὶ *ω* (κοινή,
 μάλιστα τῇ δημῳδεῖ, ὡς φαίνεται, συνήθης) ἀπέναντι τῶν ἀρσενικῶν
 εἰς *α-ς, η-ς* καὶ *ο-ς*. Ἀλλὰ τὸ *ᾱ* πρῶτῳ ἐπανῆλθε πολλαχοῦ εἰς τὴν
 ἀρχαίαν βραχύτητα, ἕως οὗ ἐπ' ἐσχάτων πανταχοῦ ἐξενίκησεν ἢ βρα-
 χύτης. Οὕτω λοιπὸν ἐπλάσθησαν *ᾱ*.) τὰ εἰς *α* θηλυκὰ οὐσιαστικά *τς*
 καὶ ἐπίθετα: *θέᾱ, χώρα, αὔρα, ὄρα. ἐκυρά* (ἐκυρός), *πενθερά* (πενθε-
 ρός), *δευτέρα, ἐλευθέρα, χρυσέα, ἀργυρέα, ἀθρόα, χήρα* κτλ. *μοῦσα,*
δόξα, δῖψα κτλ. *β'.*) τὰ εἰς *η*: *γυνή, κόρη, ἀδελφή, Τρωή, θυωή, ἀ-
 ράχνη* (ἀρσ. ἀράχνης), *γύη* (γύης), *ἀήτη* (ἀήτης), *Ἰνδῆ* (Ἰνδός). *τιμή,*
νομή, κόμη. ἀγανή, ἀγαθή, πρώτη κτλ. Κατὰ δὲ ταῦτα τὰ ἰωνικώ-
 τερα καὶ ἐπικώτερα ἀγακλειτῇ (*ἰλ. Σ, 45*), ἀριγνώτῃ (*ὀδ. Ζ, 408*),
 ἀρτιθέῃ (*ὀδ. Ν, 378*), ἀριζήλῃ (*ἰλ. Σ, 249*), ἀμβρότῃ (*ἰλ. Μ, 402*),
 ἀμφιβρότῃ (*Β, 389. Α, 32. Μ, 402*), ἀσθέστῃ (*Π, 423*), ἐϋξέστῃ
 (πολλ.), *εἰραλίῃ* (*ὀδ. Ε, 67. Ο, 479*), *ἐρρυχίῃ* (*ἰλ. Γ, 478*), αὐτομά-
 τη (*ἰλ. Ε, 749*), ἀργυρόπεττα (πολλ.) καὶ ἄλλα. Τῇ τούτων ἀναλογίᾳ
 ἀκολουθοῦσα καὶ σταθερώτερον τὸν τοῦ ἀρσενικοῦ τόνον διατηροῦσα,
 λέγει καὶ ἡ καθομιλουμένη: *ἀθανάτη, ἀπραγή* (ἀπραγος), *ἀπειρη,*
εὐμορφη, εὐσπλα(γ)χνη καὶ *ἄσπλαχνη, καλόκαρδη* (ἀρσ. καλόκαρ-
 dos), *στενόκαρδη, καλότυχη, κακομοῖρα* κτλ. *γ'.*) τὰ εἰς *ω*: *ἀνθρω-
 πώ* (ἄνθρωπος), *κοσμῶ* (κόσμος) ἢ *κομμῶ* (= κομμότρια), *μιμῶ* (μι-
 μος), *βασιλῶ* (βασιλεύς), *καμινῶ* (καμινεύς· καθομιλ. καμινᾶς), *τρα-
 πεζῶ* (τραπεζεύς· καθομ. τραπεζᾶς) κτλ. καὶ κύρια: *Δαμνῶ, Ἐλευ-
 θῶ, Βριθῶ, Ἀλεξῶ, Καλυψῶ, Κλωθῶ, Ροδῶ, Εὐδωσῶ, Δηῶ, Αἰτῶ,*
Σαπφῶ. Καθ' ἃ καὶ τὰ εἰς μέγα πλῆθος νῦν καθομιλούμενα εἰς *ω* καὶ
 (κατὰ δημωδεστέραν προφορὰν) εἰς *ου*: *Μαριγῶ, Σάβω, Φρόσω, Χά-
 ῦδω, Κατίγκω, Δεσποινού, βάβω, κοσκινού, γλωσσού* κτλ. Ἡ μαρτυ-
 ρία τοῦ Ἡρωδιανοῦ λέγοντος, ὅτι τὰ ἀρχαῖα ἀντίγραφα εἶχαν ἐν τού-
 τοις προσγεγραμμένον *ι*, *Αἰτωί, Σαπφωί*, τὰ ἔτι ἐν ἐπιγραφαῖς σωζό-
 μενα λείψανα τῆς γραφῆς ταύτης, οἷα *Φιλυτωί* ἐν *Δηλιακῇ ἐπιγρ. C. I.*
2310. Θεαριστωί παρὰ *Lebas Voyage archéol. Inscr. II. n. 960*
 καὶ εἴτι ἄλλο, καὶ ἡ κλητικὴ των εἰς *οι* πάντοτε λήγουσα παρέχουσα
 τὴν ὑποψίαν, μὴ τὰ θηλυκὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν δι' ἄλλου τινὸς μέ-
 σου, περὶ οὗ εὐθὺς κατωτέρω θὰ γείνη λόγος, τοῦ *ι*, μακροῦ μὲν κατ'
 ἀρχὰς ὄντος, ὡς ἐν τῇ σανσκριτῇ πάντοτε, ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ ὕστερον
 ἐκτὸς ὀλίγων βραχυθέντος. Τότε λοιπὸν ὁ ἀρχαιότατος αὐτῶν τύπος
 θὰ ἦτον εἰς *οι*, μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ κλητικῇ διατηρηθεὶς, ὡς *Σαπφοῖ,*

Θεανοῦ, καμιοῦ, κτλ. ὅθεν ἴσως κατὰ μὲν προφορὰν τοῦ οἰ ὥς ου (πρβλ. κοῖρ-ανο ς, κύρ-ιος, κουρ-ιδ ιος) τὰ καθομιλούμενα εἰς ου, ὥς γλωσσού, κοσκινού· κατὰ δὲ μήκυνσιν τοῦ ο καὶ ἔκπτωσιν τοῦ ι δὲ εἰς ω τύπος.

Σημ. Ὁ Bopp (Vergleich. grammatik σλ. 294 κεξ.) πάντα τὰ εἰς ω (κλητ. οἰ) θηλ. παράγει ἐκ θεμάτων εἰς ου (σchr. an ὥς ἄρσεν. ātma'n, ψυχὴ) διὰ τὸ ἐν ταῖς πλαγαῖς πτώσεσι τινῶν ἐμφανιζόμενον r, ὥς ἀηδῶ(r), ἀηδόν-ος, χελιδῶ(r), χελιδόν-ος κτλ. Ὁ δε Ahrens Zeitschrift für vergleichende sprachforschung III 103 ἐκ θεμάτων εἰς οἰ, ὅπερ συμπίπτει μὲ τὴν πρὸ ὀλίγου ἐκτεθειμένην δόξαν.

2) Διέκρινεν ἡ γλῶσσα τὸ θηλυκὸν ἀπὸ τοῦ ἀρσενικοῦ δικτηρήσασα μετὰ τοῦ ὀνομαστικοῦ ς καὶ τὸν ἀρχαῖον τύπον τοῦ ἐπιθέματος α ἀπέ-ναντι τοῦ ἐν τοῖς ἀρσενικοῖς ἐπικρατοῦντος ο. Τοιοῦτοτρόπως ἐσχημα-τίσθησαν οὐκ ὀλίγα θηλυκὰ ἐπίθετα καὶ (κατὰ παράλειψιν τοῦ οὔσια-στικοῦ ἀποβάντα) οὔσιαστικά εἰς α-ς, ἅπερ πρὸ τῶν καταλήξεων τῶν λοιπῶν πτώσεων προσέλαβαν τὸ δ ἴσως πρὸς διευκόλυνσιν τῆς κλίσεως. ἀγριά-ς (ἀρσ. ἄγριο-ς), αἰμά-ς (= αἷματος ῥοή Σοφ. Φιλοκτ. 696. ἀρσ. ἐπ' ἴσης οὔσιαστικὸν τὸ αἷμος), ἀλιά-ς (ἀρσ. ἄλιο-ς), δρομά-ς (οὗ τὸ ἀρσεν. ὥς συγκεκριμένον μόνον ἐν συνθέσει π. χ. ἡμεροδρόμος), λευ-κά-ς (ἀρσ. λευκός), λισσά-ς (λίσσός), λυσσά-ς (ὥς ἐξ ἀρσεν. λυσσός), θυιά-ς (ὥς ἐξ ἀρσεν. θυιός), μαινά-ς (ἐξ οὗ ἀρσ. ἀχρ. μαινός), φορά-ς (φορός), φορβά-ς (ἀρσ. ἐν συνθ. ἵπποφορβός), φοιβά-ς (Φοῖ-βος), φοι-τά-ς κτλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ Μαῖα-ς ἀντὶ τοῦ Μαῖα συνηθέστατον ἐν τῷ ὁμηρικῷ ὕμνῳ εἰς Ἑρμῆν. Καὶ ταῦτα ἔχουσιν ἐνεργητικὴν σημασίαν· ἄλλα δὲ τινα, ἐπ' ἀμφοτέρων μάλιστα τῶν γενῶν φερόμενα, εἶνε παθη-τικά, π. χ. λογά-ς (λελεγμένος, — η), σπορά-ς (ἐσπαρμένος, — η) κλ. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται, ὅτι ἡ καθομιλουμένη τὰ αὐτῇ συνήθη τούτων εἰς ἄδα μετέπλασε καὶ οὔσιαστικῶς τὰ μεταχειρίζεται, ὥς ἀγριάδα, φο-ράδα, ἀμνάδα, Μαινάδα, Λευκάδα κτλ.

3) Ὅτι μὲν τὸ βραχὺ ι συντελεῖ πρὸς πλάσιν ἀρσενικῶν τε καὶ θηλυ-κῶν καὶ τινῶν ὀλίγων οὐδετέρων ὀνομάτων (συγκεκριμ. καὶ ἀφρημ.), οἷα π. χ. ὄρν-ι-ς, πόλ-ι-ς, κόν-ι-ς κτλ. λατ. amn-i-s, coll-i-s κτλ. σίνηπ-ι, πέπερ-ι κτλ., τὸ εἶδαμεν ἀνωτέρω. Τὸ δὲ μακρὸν ι χρησι-μεύει καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καθὼς συνηθέστατα ἐν τῇ σανσκριτῇ π. χ. mahat μέγας, mahatī μεγάλη, πρὸς παραγωγὴν θηλυκῶν ὀνομάτων (οὔσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων) ἐκ παντοίων (ἀρσεν. μάλιστα, οὐδετέρων καὶ καταχρηστικῶς θηλυκῶν) θεμάτων. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων γλωσσῶν εἶνε πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὸ ι πρῶτως ἔβρα-

χύνθη ἐκτὸς ὀλιγίστων, ἔπειτα μεταξὺ τοῦ ι καὶ τῶν πτωτικῶν κατα-λήξεων παρενετέθη καὶ ἐνταῦθα, καθὼς ἐπὶ τῶν εἰς α-ς, τὸ δ, ἴσως δι' ὅν καὶ ἐκεῖ εἴρηται λόγον. παραδ.: ἀλεκτορῖ-ς (ἀλέκτωρ) γεν. ἀλεκτο-ρῖ-δ-ος, ἀμρί-ς (ἀμνός), ἀλκυορῖ-ς (ἀλκυών), ἀηδορῖ-ς, χελιδορῖ-ς κτλ. βασιλί-ς (βασιλεύς), ὀρχηστρῖ-ς (ὀρχηστήρ), παλλακί-ς (πάλλ-λακ-ς), ἐταιρί-ς (= ἐταῖρα), ἱερί-ς (= ἱέρεια), ἡγεμορῖ-ς, ἡρωί-ς, νεᾶνι-ς (ἀρσεν. νεᾶν γεν. νεᾶν-ος ἀχρ. κατὰ τὸ παιάν, πκιᾶν-ος, ξυνᾶν = ξυνός = κοινός, μεγιστᾶν = μέγιστος. Ἀπολλων. ἐν τ. Ἀνεκδ. Bekker p. 570, 41) βαθμῖ-ς γεν. βαθμῖ-δος, πλοκαμί-ς (πλόκαμος), ψηφί-ς (ψηφός) καὶ τὰ τρία μακρὸν ἔχοντα τὸ ι· σκαφί-ς (σκάφη), στολί-ς (στολή), πιτυρί-ς (πίτυρον)· ἀφρημ. ἐλπί-ς, μῆνι-ς, τυραν-νί-ς κτλ. Κυρίως δ' ἐπίθετα τοιαῦτα εἶνε μάλιστα τὰ ἐθνικά, φυλε-τικά, πατρωνυμικά καὶ ἄλλα: Ἀντιοχί-ς (ἀρσ. Ἀντιοχεύς), Ἀταρτί-ς, Ἑρμιονί-ς, Μαντινί-ς, Ἀκαμαντί-ς, Αἰγινή-ς, Λεορτί-ς, Χρυσή-ς, Βρυ-σητί-ς, Νηρητί-ς, Ἀμαζορῖ-ς (στήλη Πλάτ. Ἀξιοχ.), κιθαιρωτί-ς (εἰσβολὴ Ἡρόδοτ. Θ'. 39), περσί-ς (βακτηρία Πολυδ. Γ'. 173), σινωπί-ς, δωρῖ-ς κ. τ. τ. Καὶ τὰ ποιήσεων ὀνόματ' Ἡρακλεῖ-ς, Θηβαῖ-ς, Γηρυονί-ς, Φορωνί-ς, καθὼς καὶ Ἰλιά-ς, Αἰνειά-ς, κτλ. ρυκτερί-ς (ἀρσ. ρύκτερος), θεωρί-ς (θεωρός), πατρί-ς (ἀρσ. πατήρ) κτλ. Καὶ ἡ μὲν ἐξ ἀρσενικῶν τοιούτων θηλυκῶν παρὰγωγὴ προσκαλεῖτο ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς εὐ-κρινείας· ἀλλ' ἤδη ἐκ τῶν ὁμηρικῶν χρόνων ἤρχισεν ἡ κατάχρησις τῆς ἀναλογίης ταύτης, θηλυκῶν ἐκ θηλυκῶν παρὰγομένων, οἷα πρὸς τὰ ἄρ-τι εἰρημένα καὶ τὰ: ἀνεμωρί-ς (ἀνεμώνη), ἀρβυλί-ς (ἀρβύλη), διφθερί-ς (διφθέρα), σταφυλί-ς (σταφυλή), σπαθί-ς (σπάθη) καὶ ἄλλα. Ἐκ δὲ τῶν οὔσιαστικῶν προσέβη ἐπὶ τὰ ἐπίθετα καὶ οὕτως ἔγινον ἐκ τῶν ἤδη θη-λυκῶν κόλαξ, φύλαξ, ἐταῖρα, δούλη, θεράπαινα, συγγενής, εὐγενής κ.τ.τ. τὰ: κολακί-ς, φυλακί-ς (Πλάτ. Πολιτ. Ε'. 19), ἐταιρί-ς, δουλί-ς (Ἰπερίδης πρὸς Πολυδεῖν. Β'. 74. Ρουφιν. Ἐπιγρ. I. Περὶ αἰσιομ. ἐπιγ. 36. Νικήτας Χρον. Β'. 6, 47 6. Εὐσταθ. 1475, 44), θεραπαινί-ς, συγγενί-ς (Πλουτ. Ρωμαῖκ. Ζήτημ. ζ'. 314. Χαρίτ. Ἀφροσ. ε'. 3. Συ-νας. ἐπιστ. 154. Κωνσταντ. Πορφ. πολλ.), εὐγενί-ς (Ἰωσηπ. Ἀρχ. Ζ'. 3. Εὐσεβ. ἐκκλην. ἱστορ. Θ'. 8 κλ.), ἅτινα οἱ ἀττικισταὶ ἀπεδοκίμαζαν. Πρβλ. Ἡρωδιανὸν πρὸς Lobeck ἐκδ. τοῦ Φρυν'χου σλ. 451. Πολυδ. Γ'. 30 καὶ ἐν τῷ προκνηφερόντι χωρίῳ.

Ἀλλ' ἡ γλῶσσα οἷον συνειδυῖα τὴν κατάχρησιν ταύτην ἠθέλησε νὰ τὴν θεραπύσῃ, καὶ ἐν μέρει, πολλὰ τῶν οὕτως ἐσχηματισμένων ὑπο-κοριστικῶς ἐκλαμβάνουσα, ὥς ψηφί-ς = μικρὰ ψηφός, κυψελί-ς = μι-κρὰ κυψέλη, σκαφί-ς = μικρὰ σκάφη καὶ ἄλλα, περὶ ὧν ἤδη καὶ ἀνω-

τέρω ἐλέχθη. Διότι ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα μάλιστα πασῶν τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὡς ἀγαθὴ οἰκονόμος τὴν ἰδίαν οὐσίαν εὖ διακοσμοῦσα οὐδένα τύπον ἀργὸν ἀφίνει. Ἡ δὲ νῦν καθομιλουμένη οὐκ ὀλίγα τῶν τοιούτων ὀνομάτων διατηρεῖ, ἀλλ', ὡς οἴκοθεν δῆλον, εἰς ἰδὰ μεταπλάσασα, καθὼς καὶ τὰ εἰς α-ς εἰς αδα π. χ. ἡγεμονίδα, παλλακίδα, Νεραίδα, νυκτερίδα, βαθμίδα, πιτυρίδα, ψηφίδα, σκαφίδα, πατρίδα, ἐλπίδα κτλ. καὶ τὸ ὑποκορ. κορασίδα = μικρὸν κόριον.

4) Ἰα. Εἴτε ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐκείνου ι κατὰ πρᾶγωγὴν ἢ παρέκτασιν προελθόν, εἴτ' αὐτοτελῶς πλασθέν, ἦτον ἡδὴ πρωϊαίτατα ἐν χρήσει τὸ ἐπίθεμα ια (πάλαι ja, καθὼς καὶ σήμερον πολλαχοῦ προφέρεται) πρὸς σχηματισμὸν θηλυκῶν ὀνομάτων, οὐσιαστικῶν τε, μάλιστα ἀφηρημένων, καὶ ἐπιθέτων, οὗ τὸ ι κατὰ τὴν εἰς τὸ θέμα προσάρτησιν τοῦ ποικίλα τινὰ ἔπαθε πάθη, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τὸ ι (j) πολλῶν ἄλλων ἐπιθεμάτων.

α.) Καθαρὸν μὲν διετηρήθη μόνον μετὰ τοῦ ἀμέσως ἡγουμένου φωνήεντος εἰς δίφθογγον συναιρεθέν (ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς φωνῆεν, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ συνηθέστερον ὡς ἡμίφωνον j) α) ἐν τοῖς ἀφηρημένοις καὶ τισὶ συγκεκριμένοις τοῖς ἐξ ὀνομάτων συμφωνολήκτων τε καὶ φωνηεντολήκτων, π. χ. ἄγγελος — ἀγγελ-ία, κακός — κακ-ία, δειλός — δειλ-ία, γιγαντομαχ-ία, πολιορκ-ία (ὡς ἐξ ὀνόματος συγκεκρι. πολιορκός), κυρίως ἀντὶ τῶν ἀγγελό-ια, κακό-ια, δειλό-ια, γιγαντομαχό-ια, πολιορκό-ια κ.τ.δμ. τοῦ θεματικοῦ ο πρὸ τοῦ ι ἐκπεσόντος· τὸ δὲ ἁμαρτ-ία φαίνεται ἐκ ῥηματικοῦ θέματος γενόμενον. ἔπειτα τά: εὐτυχία, ἀμαθία, εὐγενία καὶ τὰ ὅμοια, ὡς ἐξ ἐπιθέτων εὐτυχός (καθομιλ. καλότυχος), ἀμαθος (σύννηθες ἐν τῇ καθομιλουμένῃ), εὐγενός κτλ. ναυτ-ία καὶ ναυσ-ία (ναύτη-ς), ἀθανασ-ία (ἀθάνατος), ἀφθαρσία (—τος), ἐν οἷς τὸ τ πρὸ τοῦ ι εἰς σ ἐξυγράνθη, καθὼς καὶ ἐν ἄλλοις κατωτέρω ῥηθησομένοις. μελαν-ία (μέλαν-ος), μακαρ-ία, σωτηρ-ία, ὀρχήστρια, τυμπαρίστρια ἐκ τῶν ὀρχησ-τήρ, τυμπαρισ-τήρ (—τη-ς) κατὰ συγκοπὴν τοῦ η. εὐδαιμον-ία, Πιερ-ία (Πίερ ες), ἰέρ-ιαρ (= ἰέρειαν) παρ' Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ. 34 τρισύλλαβον ὡς ἰέρjαρ, ἰάτρια Ἀλέξιδ. Ἀποσπ. 335. οὐσ-ία (ἐκ τοῦ ὄντ-ία, ὄντ-ος), γερουσ-ία (ἐκ τοῦ γεροντ-ία, ὅπερ ἀπλοῦν μὲν ἦτο σύννηθες παρὰ τοῖς Σπαρτιάταις, ὡς δῆλον ἐκ τῶν Ξενοφώντος π. τ. Λακεδαιμ. πολιτ. κεφ. Ι, σύνθετον δ' ἐν τῷ παρ' ἡμῖν δημογεροντία), ἐν οἷς μετὰ τὴν τοῦ τ εἰς σ ἐξυγράνσιν τὸ μὲν ν πρὸ αὐτοῦ συνεχόπη, ὃ δ' ἐλαττωθεὶς ὄγκος τοῦ θέματος ἀνεπληρώθη διὰ τοῦ ν. b) ἐν τοῖς ἐκ ποικίλων θεμάτων σχηματιζομένοις περιεκτικοῖς, ἐν οἷς πρὸς ἀντιδιαστολήν των, ὡς

φαίνεται, ἀπὸ τῶν ἀφηρημένων καὶ ἐπιθέτων κατεβιβάσθη καὶ ὁ τόνος· οἷα τά: ἀνθρακ-ία, σφηκ-ία (καθομ. σφηκ-jά), ῥοδ-ων-ία, ι-ων-ία. ἐν τοῖς δυσὶ τελευταίοις τὰ δύο περιεκτικὰ ἐπιθέματα ων καὶ ια εἰς ἐν συνῆλθαν. Εἶδος περιεκτικοῦ εἶνε καὶ τὸ λοφ-ία = τράχηλος λοφώδης, τριχώδης, χαιτήεις κτλ. Ἀλλὰ καὶ τὸ δένδρωνυμικὸν ἐπίθεμα εα (συν-ηρημ. ἦ), ἐν τῇ δημῳδαί ja προφερόμενον, εἶνε τοῦ ια παρασχηματισμός· δῆλον δ' ὅχι μόνον ἐκ τῶν καθομιλουμένων μηλ-jά (= μηλ-έα), συκ-jά (= συκ-έα), ἀπιδ-jά, δαμασκη-jά κ.τ.δμ. ἐν οἷς τὸ ἀρχαῖον j (ι) ἐπικρατεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀρχαιότερων ῥο-ία, ἐλα-ία καὶ εἴ τι ἄλλο ὅμοιον, ἐν οἷς ἐπ' ἴσης διετηρήθη τὸ ι. — c) ἐν τοῖς ἀφηρημένοις καὶ συγκεκριμένοις τοῖς ἐξ οὐδετέρων οὐσιαστικῶν εἰς ος (ες) καὶ ἐπιθέτων εἰς ο-ος, ης, (ες) καὶ υ-ς: μισογάγκε-ια ἐκ τοῦ μισογάγκε(σ)-ια (ἄγκος γεν. ἄγκε(σ)ος), εὐγένε-ια ἐκ τοῦ εὐγένε(σ)-ια, εὐσέβε-ια, — εὐσέβε(σ)-ια κ.τ.δμ. ἐν οἷς τὸ μὲν θεματικὸν ς συνεχόπη μετὰ δύο φωνηέντων, τὸ δὲ ι μετὰ τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει συνηρέθη. ἄνο-ια (ἄνο-ος), εὐπλο-ια (εὐπλο-ος), ἐν οἷς τὸ ἐπίθεμα ο συνεχόπη, τὸ δὲ ε μετὰ τοῦ ρίζ. ο εἰς οι συνηρέθη. ἡδέ-ια (ἡδύ-ς, γεν. ἡδέ-ος), βραχε-ια (βραχύ-ς, βραχέ-ος), ἐν οἷς τὸ θεματικὸν υ εἰς ε ἐξετράπη, καθὼς καὶ ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τῶν ἀρσενικῶν. βασιλε-ια (= βασιλῆς) καὶ βασιλε-ια (ἄφηρ), ἰέρε-ια, πραγματε-ια κ.τ.τ., ἐν οἷς τὸ F (υ) τῶν πρωτοτύπων βασιλεύ-ς (βασιλέF-ς), ἰερεύ-ς, πραγματεύομαι, μετὰ τῶν δύο φωνηέντων ε καὶ ι ἐξεθλίβη· ἐν δὲ τοῖς θηλ. τῶν παρακειμένων, ὡς λελοιπυῖα, γεγραφυῖα, δεδοικυῖα ἐκ τῶν λελοιπότ-ος, γεγραφότ-ος, δεδοικότ-ος (ἀρχαιότερον — Fot-ος, ὡς ἀνωτέρω ἐρρέθη) τὸ μὲν υ προῆλθεν ἐκ τοῦ Fo, τὸ δὲ τ πρὸ τοῦ ι, ὡς λελοιπυτῖα (ἐκ τοῦ λελοιπFοτία), ἐξυγράνθη εἰς σ, τοῦτο δὲ μετὰ δύο φωνηέντων ἐξεθλίβη· λελοιпу(σ)ία — λελοιπυῖα κτλ.

β') ἀπὸ τῆς καταλήξεως εἰς τὸ θέμα μετεπήδησεν ἐν τοῖς θηλυκοῖς τῶν εἰς αρ, οντ (ἀρχ. αρτ), ἐν, αρ καὶ (τ) ερ, ὡς μέλαινα (μέλαν-ος), θεράπαινα (θεράποντ-ος ἀρχ. θεράπαν(τ)), λείαινα (λέοντ—λεαν(τ)), τέρεινα (τέρειν), μάκαιρα (μάκαρ), γενέτειρα (γενετερ), σώτειρα (σώτερ), Κάειρα (Κάερ, ὅθεν κατὰ συναίρ. καὶ Kār) κ. τ. ὅμοια ἀντὶ τῶν μέλαν-2α, θεράπαν-2α, λείαν-2α, τέρεν-2α, μάκαρ 2α, γενέτερ-2α, σώτερ-2α, Κάερ-2α, κτλ. Τὰ δὲ νέαιρα καὶ πίειρα ἐκ τῶν νεαρ-ός καὶ πιερ-ός (πιαρ-ός).

γ') ἐξωμοιώθη πρὸς ἡγούμενον σ, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἐπιρροῇ τοῦ ι προῆλθεν ἀπὸ κ (ἐνίοτε χ) καὶ τ, ἐν πολλοῖς ἐπιθέτοις τε καὶ οὐσιαστικοῖς ἐξ ἀφωνοκλήτων θεμάτων γενομένοις· ἀνασσα, Θράσσα, Κίλισσα,

Κρήσσα, Φοίνισσα, θήσσα, Μάγνησσα, πένησσα, χαρίεσσα, μέλισσα, θάλασσα ἐκ τῶν ἀναχ-2α, Θράκ-2α, Κίλικ-2α, Κρήτ-2α, Φοινικ-2α, θήτ-2α, Μάγνητ-2α, πένητ-2α, χαρίεντ-2α (χαρίενσ 1α), μέλιτ-2α, θάλαχ-2α (τάραχ-1α τάραχ-ος, ὅθεν καὶ τάρασσος καὶ θράσσω). Τοιοῦτον καὶ τὸ πρόφρασσα ἐκ τοῦ πρόφρατ-2α (πρόφρων ἀρχ. πρόφραν-τ)

δ.) Ὅλως δ' ἐξεθλίβη τὸ ι ἐν ταῖς ἐνεργ. θηλ. μετοχαῖς πλὴν τῶν προειρημένων παρακειμένων, ὡς λέγουσα, ιστάσα, τιθεῖσα, διδοῦσα κτλ. ἐκ τῶν λέγοντ 2α (λέγονσ-2α), ιστᾶντ-2α (ιστᾶνσ 1α), τιθέντ-2α, διδόντ-2α, κτλ. ἐν τισιν εἰς ὧσα μάλιστα κυρίως ἐξ ἀρσενικῶν εἰς ωτ Ἀριστοφῶσα, Ἰοφῶσα, καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκ τῶν Ἀριστοφῶντ-2α, Ἰοφῶντ-2α κτλ. Πιθανῶς δὲ καὶ ἐν τῷ πάτρα ἀντὶ πάτρ-ια (Πρόβλ. τὸ λατ. patria. Ἀλλὰ βεβαίως ἐν τοῖς καθομιλουμένοις δουλεύτρα, χορεύτρα, ψάλτρα κτλ. ἐκ τῶν ἀρχ. δουλεύτρια (ἀρσ. δουλευτήρ), χορεύτρια, ψάλτρια κτλ.

Ἀφ' οὗ οὕτως ὀργανικῶς ἀναπτυχθέντα τὰ ἐπιθέματα εἰα, υἱα, αἶα, εἰα, ισσα αὐτοτελῆ πως ἀπέβησαν, ἤρχισεν ἡ γλῶσσα καὶ εἰς ἄλλα ποικίλα θέματα αὐτὰ προσαρτῶσα νὰ παράγῃ ἀνόργανα, οὕτως εἰπεῖν, καὶ καταχρηστικὰ θηλυκά, οἷα τὰ κῶδ εἰα (= τῷ κῶδῃ) κεφαλὴ μάλιστα τοῦ μήκωνος ἀριστοτόκ-εἰα τῷ ἀριστοτόκος κτλ. αἰθ-υἱα (ἐξ ἀδήλου ῥίζης) εἶδος θαλασσίου πτηνοῦ, ἄγ-υἱά (ἄγ-ω) καὶ ὄρ-γ-υἱά (ὄρ[έ]γω). θέαινα (ἤδη παρ' Ὁμήρῳ πολλάκις) ἐκ τοῦ θεός, λύ-καινα (λύκος), κάπραινα, ὕαινα (ὕ-ς), καὶ τὰ κωμικώτερα κηρύκαι-να, ἰχθυοπώλαινα, μαγείραινα καὶ ἀλεκτρυάιναι. ἔπειτα φαρέθαινα, φύλκταινα. πέπειρα (πέπ-ων), πρέσθειρα (πρέσθ-υς) κτλ. βασίλισσα (ἤδη παρὰ Ξενοφ. Οἶκον Θ'. 15 ὡς ἐκ τοῦ βασιλιδ-ια. βασιλιδ-ος), βαλάνισσα (Ἀνθολ. Ε'. 82), ἱέρισσα (παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῦσι). Τὰ δύο μάλιστα ἐπιθέματα αἶα καὶ ισσα σημαίνοντα τὴν γυναῖκα ἢ τὸ θῆλυ ἐν γένει τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρσενικοῦ σηματομένου κυρίου ἢ προσηγορικῶς συνηθέστατα ἀπέβησαν ἐν τῇ δημώδει γλῶσσῃ ἀπὸ τῶν μακεδονικῶν που χρόνων, ὡς ἐν τοῖς: Μακεδόνησσα (Στράτιδ. ἐν Ἀνεκδ. Bekk. p. 108), κοῦρισσα (M. E. 528, 4), παρδόκησσα (Στεφ. Βυζαντ. ἐν λ. Καππαδοκία) Ἀράβισσα, φυλάκησσα (Ἄσμα Ἄσμ. Α'. 5). κ. ἄλλ. καὶ τοῖς βυζαντινοῖς: διακόνισσα (Ἐπιφαν. κ. αἰρέσ. 79 καὶ ἐν τοῖς συνοδ. κανόσι πολλάκις), ρουθίτισσαι (Θεοφαν. χρόν. 700, 17). στρατήγισσαι, ἐπάρχισσαι, ἀνθυπάτισσαι, σπαθαροκαρδιδάτισσαι, τοποτηρήτισσαι, ὑπάτισσαι, στρατώρισσαι, κομήτισσαι, δομεστίκισσαι κτλ. (Κωνσ. Πορφυρογ. ἐν τῇ Ἐκθ. τ. βασιλεί-

ου τάξεως σλ. 67 καὶ ἀλλαχοῦ), κτητόρισσα (Νικηφ. Γρηγορ. 5. 4), κυράδες χειρομάχισσες καλωκοδέσποινές μου (Πτωχοπροδ. Α'. 201), κυρά κυρά μαστόρισσα, κυρά χορδοκυλίστρα (αὐτ. 336) καὶ τοῖς νεωτέρους: ἀρχόντισσα, γειτόρισσα, γερόντισσα, μαγέ(ί)ρισσα (ἤδη ἐν Βασιλείων Α. 8, 13), μάντισσα κτλ. καὶ τ. ἐθνικοῖς: Κωνσταντίνου] πολίτισσα, Τριπολιτζίωτισσα, Σπαρτιάτισσα, Κυδωνιάτισσα, Τζηριγώτισσα κτλ. Εἰς αἶα ἀρχαιότερα μὲν τὰ: γείταινα, τέκταινα (ποιητικὰ κατὰ Χοιροβοσκὸν ἐν Ἀνεκδ. Bekk. 1190), ζύγαινα (βοῦς, θήλεια Ἦσυχ.), (σ)μύραινα, σκόρπαινα (θήλυς σκορπίος; Εὐσταθ. 1129, 22), φάλαινα, γρόμφαινα, φώκαινα, ἀμφίσβαινα, δεσπόζαινα (M. E. 258, 22), ἰάτραινα (Αἴλ. Διονυσ. παρ' Εὐσταθ. 859, 51) καὶ τὰ ἐταιρικὰ Γράθαινα, Τρύβραινα κτλ. ἐν δὲ τῇ καθομιλουμένῃ συνηθέστατα τὰ γυναικωνυμικά: Ἀποστόλαινα (γυνὴ τοῦ Ἀποστόλου), Βασίλαινα (γυνὴ τοῦ Βασιλέως, — εἰς), Γεώργαινα, Δημήτραινα, Ἰάνναινα, Κώσταινα, Λάμπραινα, Μιχάλαινα κτλ. καὶ τὰ ἐξ ἀρσεν. πατρωνυμικῶν ἢ γενεολογικῶν Μαυροκορδάταινα, Τζαβέλλαινα, Ράλλαινα κτλ. Τοιοῦτον καὶ τὸ παρ' Ἰωάννῃ τῷ Κουροπαλ. σλ. 729, 9 Βατάτζαινα. Τοιαῦτα καὶ τὰ παρὰ Σ. Σ. Κουταγιώταινα, Βλάσαινα, Κουλουμπάδαινα, Τζαβούλαινα κτλ.

Τὸ δὲ ἀπλοῦν ἐπίθεμα ια, ἡ βᾶσις πάντων τῶν ἄλλων, διετηρήθη ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν ἀφηρημένων, ὡς κακία, πονηρία καὶ πονηριὰ, μελαριὰ κτλ. ἐπὶ τῶν περιεκτικῶν καὶ δειδρωνυμικῶν σφηκιά, φουκτιά (= πυκτιά, δράξ, δράγμα), καραβιά, μηλιά, συκιά, ἰτιά (ἰτέι), κουκουναριὰ (= κωναριά, πίτυς) κτλ. ἄλλὰ καὶ ἐν ἐπιθέτοις, οἷα τὰ κακιά (= κακή), Κρητικιά (= Κρήσσα), Τηνητικιά καὶ Τηνητικιά, παπαδιὰ (ἐκ τοῦ πληθ. θέματος παπάδ-ες) καὶ εἴ τι ἄλλο.

5) ια (ινη καὶ αἰολ. ιννα). Καὶ τοῦτο τὸ ἐπίθεμα συντελεῖ καθ' ἑαυτό, χωρὶς δηλ. νὰ ᾔνε δὲ θηλυκὸς τύπος τοῦ ινος, οὐδ. ινον, ὡς ἐν τοῖς ἑβλίμος, λίθινος, χθεσινός κτλ., εἰς σχηματισμὸν ποικίλων θηλυκῶν σημαίνοντων τὴν γυναῖκα, τὴν θυγατέρα ἢ καθ' ὅλου τὸ θῆλυ τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος ἐκπρᾶζομένου: βασίλιννα (Μενάνδρου Ἀποσπ. 863) = βασιλίς, καὶ τὰ κύρια Ἡριννα, Κόριννα, Μέλιννα, Φίλιννα κτλ. ἰατρίνη = ἰατρός γυνὴ παρὰ Γαληνῶ, Ἀλεξ. Ἀφροδισιεῖ κ. ἄλλ., ἡρώτην (= ἡρώς). Ὠκεαρίνη (Ὠκεανοῦ θυγάτηρ), Ἀδρηστίνη (Ἀδράστου θυγάτηρ) ἢ Αἰγιάλειν Ἰλ. Ε, 412 κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ καθομιλούμενα προβατίνα (θήλυ πρόβατον) ἤδη παρὰ Σ. Σ. Καὶ καὶνοὶ ὁποῦνε κτήματα, βούδι καὶ προβατίνας: ὅπου σημειω-

τέον καὶ τὸ κτήματα = κτήνη, ὡς ὅμοιον τὸ λατιν. *gallina*, (δι)δα-
σκαλίνα, ἵππουρίνα κτλ. = διδασκάλου, ὑπουργοῦ γυνή. Χριστο-
δουλίνα, Γενναδίνα κ.τ.δμ. = Χριστοδοδούλου, Γενναδίου κόρη ἢ γυ-
νή. κτλ. Τοιαῦτα ἤδη τὰ παρὰ Σ.Σ. Ἀγγελίνα, Ἰακουμίνα ἢ περ-
πυρίναις κτλ. — Ὁμοίως ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ θέματος ἄγκον (ὄνομ.
ἄγκων) τὸ καθομιλούμενον ἄγκοντα καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀγκοίρη (κατὰ
μεταπήδησιν τοῦ ι τοῦ 2α πρὸ τοῦ ν). Τὸ δὲ δέσποινα ἄδηλον ἂν ἐκ
τοῦ δεσποτίνα, δεσποσίνα καὶ (συγκοπῇ τοῦ σ μετὰξὺ δύο φωνηέν-
των) δέσπο-ινα ἔγεινεν ἢ ἐκ τινος ἐκ μὲν τῆς ἐλληνικῆς ἐξαφανισθέν-
τος, ἐν δὲ τῇ λιταυικῇ σωζομένου, θέματος ρόνα (= δεσπότης, κύ-
ριος. δεσ-πόν-ια).

Η ΕΝ. ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΟΥΔΕΤΕΡΟΥ ΙΔΙΩΣ.

Ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη καθ' ὅλου περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς οὐ-
δετέρας ὀνομαστικῆς. Εἰς ἐκεῖνα προστίθενται τὰ ἑξῆς: Τὰ διὰ γυμνοῦ
τοῦ θέματος παριστανόμενα οὐδέτερα εἶνε 1) πάντα τὰ συμφωνόλη-
κτα, ὧν τὰ εἰς τ ἀποβάλλουσι καὶ τοῦτο ὡς ἀφόρητον ἐν τέλει: μέ-
λαν, τέραν, σώμα(τ), ὕδωρ, ἑλωρ καὶ τινὰ ἄλλα ὅμοια, ἐν αἷς ἐξαι-
ρετικῶς πως μακρὸν φέρεται τὸ θεματ. φωνῆεν. ἦπαρ (τ. σκρ. *jākrī*
λατιν. *jecur*), μέλι(τ), λέγον(τ), διδόν(τ), τιθέν(τ) κ.τ.τ. τετυφός
(= τετυφός), τέρας (= τέρατ), γῆρας (= γῆρατ), μέλος (θέμα μέ-
λες), σάκος (σακῆς-παλος) κτλ. εὐγενές, εὐτυχές κτλ., ἐν οἷς πᾶσι
τὸ ς εἰς τὸ θέμα ἀνήκει. 2) πάντα τὰ εἰς τὰ φωνῆεντα ι καὶ υ: ἄπολι,
εὐπατρι, αἰδρι. ἄλφι, κρῖ, γόνυ, δόρυ. ἡδύ, βραχύ, ἄστν, δάκρυ.
καὶ τινὰ εἰς α, οἷα τὰ τῶν γραμμάτων ὀνόματα, ἄλφα, βῆτα, γάμ-
μα κτλ., ἅπερ ἐνίοτε καὶ θηλυκῶς ἀκούονται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ,
ὡς ἐν τῇ φράσει, «οὐδὲ τὴν ἄλφα ξεύρει.» τὰ δ' εἰς ο (πάλαι α) θέ-
ματα ἤτο ποτε καιρός, φαίνεται, ὅτε δι' ἐνὸς μόνου τύπου, τοῦ γυ-
μνοῦ θέματος εἰς α ἐξέφερον καὶ τὰς τρεῖς πτώσεις τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ
πληθυντικοῦ· τοῦτο δέ, διότι τὸ γλωσσικὸν πνεῦμα ἐθεώρει τὰ οὐδέτε-
ρα ὡς τινὰ ἄψυχον, ἄμορφον καὶ ἀδιάκριτον εἰς ἄτομα ὕλην. Ὅθεν καὶ
ἡ ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ μεθ' ἐνικοῦ ῥήματος σύνταξις των. Ὑστερον δ'
εἰς τὰς τρεῖς πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ, ἐκ τῆς ἀρσεν. αἰτιατικῆς μεταφερ-
θέν, προσηρτήθη τὸ ἔρρινον γ μὲν ἐν τῇ ἐλληνικῇ καὶ τισιν ἄλλαις τῶν
συγγενῶν, π ἐν τῇ σανσκρίτῃ καὶ τῇ λατινικῇ: ξύλον, νεῦρον, στέρ-
νον κτλ. ἀγαθόν-γ, κακόν-γ κτλ. Ἐπιρροῇ τοῦ ν τούτου φαίνεται, ὅτι

καὶ τὸ ἐπίθεμα αὐτῶν α μετεβλήθη εἰς ο, διότι τὸ ἔρρινον καὶ ἄλλα
χοῦ ἔχει ταύτην τὴν δύναμιν, π. χ. ἐν τοῖς λέγ-ο-μεν, φέρ-ο-μεν
(σκρ. *bha'r-ā-mas*), ἔφερ-ο-ν, ἔλεγ-ο-ν (σκρ. *a'bharān*, *a'bharan*)
ἀντὶ τῶν λέγ-α-μεν, φέρ-α-μεν, ἔφεραν, ἔλεγαν πρὸς τὰ λέγετε,
φέρετε, ἔφερες, ἔλεγε κτλ. Ἀλλ' ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἤδη ἀπὸ τοῦ
Γ'. αἰῶνος ἀρχίζουσιν ν ἀναφαίνωνται οὐδέτερα ἄνευ τοῦ γ. Ἄν ἡ ἑλ-
λειψις αὕτη ἦτο ἐντελής ἑλλειψις ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ ἀνέκαθεν ὁ-
πολυνθήνουσα καὶ τότε πρῶτον μετ' αὐτῆς ἐν γραφῇ ἐξαναδύσα, ἢ
παράλειψις τότε ἀρχὴν λαβοῦσα ὡς ἐκ τῆς πολλαχοῦ πρὸς τὸ ληκτι-
κὸν γ ἀντιπαθείας τῆς καθομιλουμένης, ἀμφίβολον εἰπεῖν· ἴσως δ' ἄ-
ληθέστερον εἶνε τὸ δεύτερον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παράλειψις αὕτη τοῦ γ βαί-
νει παράλληλος τοῦ τῆς ἐν. αἰτιατικῆς εἰς ον καὶ αν ἀκριδέστερα
περὶ αὐτῆς ἐν τῷ περὶ τῆς αἰτιατικῆς θὰ λεχθῇ.

Η ΕΝΙΚΗ ΚΛΗΤΙΚΗ.

Καὶ ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν ἐξεφέρετο συ-
νήθως καὶ ἐκφέρεται διὰ γυμνοῦ τοῦ θέματος, ὡς *Αἰρεῖα*, *ταμία*,
μοῦσα, *Ἐλένη*. πόλι, βασιλεῦ, Ζεῦ, ἀνα (ἀντὶ τοῦ κακοφώνου *ἀνακτ*),
δαῖμον, εὐγενές, εὐτυχές, Σώκρατες, *Περίκλεις* (= *Περίκλεες*) κτλ.
καὶ τὰ νεώτερα: *παπᾶ*, *φαγᾶ*, *δέσποτα*, καὶ *δεσπότη* (μετὰ διακρίσε-
ως ἐννοίας) *Νικόλα* (ὄν. *Νικόλα-ς*), *Πέτρο*, *Παῦλο*, *Δημήτρι* (ὄν.
Δημήτρις) κτλ. Ἀλλ' ἡ γλῶσσος τὰ ὅρια ταῦτα ὑπερβάσα, ἐνθεν μὲν ἀ-
κόμη περισσότερον ἐβράχυνε τὰ θέματα καὶ ἐπλασε τὰς κλητικὰς:
λόγε, *Θεέ*, *ἄγγελε*, *Κύριε* κ.τ.λ. *Θεανοῖ*, *Καλυψοῖ*, *Σαπφοῖ* κτλ. ἐν-
θεν δὲ αὐτὰς τὰς ὀνομαστικὰς ὡς κλητικὰς μετεχειρίσθη (αἱ ἀπτικαὶ
καλούμεναι κλητικαί); (ὦ) *θεός*, ὦ *πόλις*, ὦ *εὐτυχής*, ὦ *Αἴας* Σοφ.
Α'. 89 δός, *φίλος* Ὀδ. Ρ, 415. Πρὸς. Ὀρφ. Λιθ π. κρυστ. στ. 16.
ὅθεν ἀτόπως καὶ οὗτος ὁ τύπος τῆς κλητ. ἀπτικῆς ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν
γραμματικῶν, ὧν τὰς μαρτυρίας ἴδε παρὰ *Ahrens dial. aol. p. 109*
κ.τ.λ. ἵνα τὸ ὄνομα τοῦ καλουμένου ἐμφαντικώτερον ἐξαρθῇ, ὁ τόνος
τῆς κλητικῆς πολλαχοῦ ἀναβιβάζεται, ὡς *πάτερ*, *θύγατερ*, *Σώκρατες*,
εὐδαιμον κτλ. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἡ σανσκρίτη τὴν ἀρχὴν ταύτην μέχρι τέλους
διεξήγαγεν ἐπὶ πασῶν τῶν κλητικῶν πάντων τῶν ἀριθμῶν ἀναβιβάσα-
σα τὸν τόνον, ἡ ἐλληνικὴ ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ ἀπέμεινεν, ἄδηλον διὰ τί.

Η ΕΝΙΚΗ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.

Τὸ ἀρχαιότατον γνῶρισμα τῆς αἰτιατικῆς ἦτο *m*, ἐν τῇ σανσκριτῇ, τῇ λατινικῇ καὶ ἄλλαις διατηρηθέν, ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων (καὶ πασῶν τῶν κλίσεων). ὡς σκρ *siva-m* εὐτυχῇ (ἀρσ.), *sivām* (θηλ.), *mati-m* μῆτιν, *bhanu-m* ἥλιον (φάνον ἢ φάνητα), *pitarā-m* πατέρα, *dātī-m* δοτῆρα, *nāu-a-m*, νῆα κτλ. Λατιν. *Aeneā-m* *divu-m*, *patr-e-m* *dātor-e-m*, *nav-i-m* κτλ. Τὸ *m* τοῦτο ἐν τῇ ἐλληνικῇ καὶ ἐν ἄλλαις ἀδελφαῖς γλώσσαις, οἷαι π. χ. ἡ ἀρχαία πρωσσική καὶ ἡ γοτθική, ποῦ μὲν ἐξησθένησεν εἰς *v* (*n*), ποῦ δ' ἐντελῶς ἀπεκόπη, καὶ ἐν μὲν τῇ ἐλληνικῇ ἀπεκόπη τὸ *v* ἐπὶ πάντων τῶν εἰς σύμφωνον ἢ *F* θεμάτων· μετὰ δὲ τὴν ἀποκοπὴν ὡς χαρακτηριστικὸν τῆς αἰτιατ. ἀπέμεινε τὸ φωνῆεν *a* τὸ συνδέον πρότερον τὸ *v* (*m*) μετὰ τοῦ θέματος, π. χ. φρίκ *a(r)*, φλέβ *a(r)*, πατέρ-*a(r)*, μητέρ *a(r)*, γέροντ-*a(r)*, λέοντ-*a(r)*, ποιμέν-*a(r)*, ἐλπίδ *a(r)*, ὄριθ-*a(r)*, βασιλέ*F-a(r)*, *vḗF-a(r)* ἢ *véF-a(r)* κτλ. Ἐν δὲ τοῖς πόλι-*v*, μῦ-*v*, ἰχθύ-*v*, ἡ δό-*v*, ὄρι-*v*, *vaṭ-v* κ.τ.δμ. διατηρήθη τὸ *v* κατ' ἀνάγκην, μετὰ τοῦ θέματος φωνηεντολήκτου ὄντος ἀμέσως συνδεόμενον, ἄνευ μεσολαβήσεως τοῦ *a*. Περὶ τῆς κατὰ τοὺς Ἀλεξανδρινοὺς χρόνους ἐξαναδύσεως τοῦ *v* ἐν τοῖς φλέβα, πατέρα κ.τ.δμ. ἤδη ἔμπροσθεν ἔγεινε λόγος. Τῶρ δ' εἰς τὰ ἐκεῖ παραδείγματα ἄς προστεθῶσι καὶ τινὰ ἄλλα: ἀνθρακάρ Π. Δ. Ἐξεκ. 23, 13. ἀσεβῆν φιλμ. Θ'. 23. λς'. 35. βασιλέαν Βασιλ. Γ'. 1, 45. γραμματέαν Βασιλ. Δ'. 22, 3. 25, 49. γυραῖκαν Ροῦθ 4, 12. ἐλπίδαν Σιράχ 13, 6. ἱερέαν Βασιλ. Α'. 22, 41. Περαιλ. Β'. 24, 19. φρέαν Μακκαβ. Γ'. 5, 3 κτλ. Ἡ δ' ἀποκοπὴ τοῦ *v* περαιτέρω διαδοθεῖσα ἐπεκράτησε τέλος ἐν τῇ καθομιλουμένῃ ἐπὶ πασῶν τῶν ἐνικ. αἰτιατικῶν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐπὶ τῶν εἰς *on* καὶ *i(o)v* οὐδέτερον. Ἀναφαίνεται δὲ τοῦτο τὸ πάθος ἐν τῇ δημῳδί, ἂν μὲν ἦνε συγχωρημένον νὰ συμπεράνωμέν τι περὶ αὐτῆς ἐκ τῶν βαρβαρισμῶν τοῦ παρ' Ἀριστοφάνει (θεσμοφορίζουσας) Σκύθου τοξότου, ἤδη κατὰ τὸν ἐ. πρ. Χρ αἰῶνα. Λέγει δ' ὁ Σκύθης ἀρσενικά καὶ θηλυκά κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἀλλοφύλων οὐδέτερος ἐκφέρων καὶ ταῦτα χωρὶς *v* τάδε: ἐν στ. 1097 *λάλο* καὶ κατάρατο γύναικο. 1176 τί τὸ βόμβο τοῦτο; 1180 ὡς περ ψύλλο κατὰ τὸ κώδιο. 1185 στέρπιπο τὸ τιττί (= στέρπιον τὸ τιτθίον). 1192 γλυκερό. 1199 γράδιο. 1210 ὡς καρίεντό σοι τὸ τυγάτριον (= χαρίεντον = χαρίεν). 1210 κοῦ δύσκολ(ο), ἀλλὰ πρᾶο — ποῦ τὸ γράδιο; 1222 ὦ μιὰρὸ γρᾶο. κυρίως δ' ἀρσενικά καὶ θηλυ-

κά: 1096 λαβέ τη μιὰρά, 1114 τὸ κύστο (= τὸν κύσθον). Πρβλ. 1119. 1123 τὴ γέρορτο, τὴ σανίδο. 1135 τὴ μάστιγαν. 1176 κῶμο τίς ἀγείρι μοι; (= κῶμον). 1222 τὴν ὁδὸ κτλ. Πρὸ δὲ τοῦ Σκύθου ὁ Ψευδαρτάβας ἐν Ἀχαρν. 104 εἶχεν εἰπών: οὐ *λῆψι* χρῦσο (= χρυσόν). Ἀλλ' ἂν μῆτε ὁ Ψευδαρτάβας μὴθ' ὁ Σκύθης εἶνε ἀξιόπιστοι μάρτυρες περὶ τῆς γλώσσης τοῦ τότε ἄττικου ὄχλου, ἄς προσέλθωμεν εἰς τινὰς ἄττικὰς τε καὶ ἀλλοδαπὰς ἐπιγραφὰς τῶν αὐτῶν, καθ' οὓς καὶ ὁ Ἀριστοφάνης ἐποίει καὶ ὑστέρων χρόνων καὶ ἐνταῦθα θὰ ἀκούσωμεν τὰ προανακρούσματα τῆς ἀποβολῆς τοῦ *v*. Ἐν μὲν ταῖς ἄττικαῖς ἐπιγραφαῖς C. I. 75 ἀναγιγνώσκωμεν στιχ. 15 *τόμ φόρορ*, στ. *τῶμ πόλειωρ*. 76, 7 *τῶλ λογιστωρ*, 11 *δάμ που*, 14 *δαμ περ*, 15 *ἐμ πόλει*, 15 *συγκλειόντων* καὶ *συσημαινέσθων*, 87, 14 *ἐς στήλη* (= ἐν στήλῃ), 31 *ἐς Σιδῶνι* (= ἐν Σιδῶνι). 101, 3 *ἐστὶμ περὶ τὸν δῆμον*, 6 *ἐπὶ τῶρ καιρῶν*. 170, 6 *αἰθῆρ μέμ ψυχὰς ὑπεδέξατο*. 10 *ἄνδρας μέμ πόλις* ἤδε ποθεῖ. Ἀς ἀναγνώσωμεν δὲ καὶ ὁλόκληρον τὸ μεγαρικὸν ψήφισμα (C. I. 1052). Ἀπὸ δὲ Μεγαρίδος εὐθὺ Βοσπόρου Κιμμερίου διαπλεύσαντες ἀκούσωμέν τινα καὶ τοῦ τῶν Βοσποριανῶν ψήφισματος: C. I. 2058. Β. τοῦ πρὸς *τόμ ποταμόν*. — Τῶν δὲ αὐτομόλων ἐπαγγελ-
λόντων Γαλάτας καὶ Σκίρους πεποιῆσθαι *συμμαχίαν*. *τῶρ Γαλατῶν*. *ἐγλείπειν τὴμ πόλιν*. *ἐγλείπειναι* δὲ πολλοὺς τῶν ξένων, οὐκ ὀλίγους δὲ *τῶμ πολιτῶν* *τόρ κίνδυνον* *τόμ μέλλορτα* καὶ τὰ δεινὰ πρὸ ὀφθαλμῶν ποιοῦμενος: *προσθήσειμ πᾶσαν τὴν εἰς αὐτὰ δαπάνην* *τόρ καθ' Ἡγήτορος* καὶ *τόρ κατὰ τὴν ἀμαξιτόγ* καὶ τὸν Ἐπιδαυρίου (ἐπὶ Δαυρίου); *τόμ πυλῶνα* τὸν ἐπὶ τοῦ δαίματός: *πολλάκις αὐτόγ* καὶ πρότερον ἐστεφνωκώς. — κατὰ *τόμ πόσις* *πύργον*. εἰς ἣμ προσέθηκε χρυσοῦς ἑκατόν· *ὃν ἄμ βούληται τρόπογ χρῆσασθαι*. — *ἄφρσιμ ποιήσασθαι* κτλ. κτλ. Ἀπὸ δὲ Βοσπόρου ἐπὶ Σάμον καὶ Ἰωνίαν ἀνακίμψαντες ἀκούσωμεν καὶ τοῦ βασιλέως Λυσιστράτου C. I. 2254 *τὴγ χώρην* (τρίς), *πρότερομ μὲν* κτλ. Τί σημαίνουσι ταῦτα πάντα; Ὅτι ἡ ἐκ τῆς συνήθους γραμματικῆς γνωστὴ ὡς ἐν *μια* καὶ τῇ αὐτῇ ἐκάστοτε λέξει συμβαίνουσιν προσομοιώσις εἶνε ἤδη θόλωσίς τις τοῦ καθαροῦ χαρακτῆρος τοῦ *v*, σχεδὸν ἀντίστοιχος τῇ ἐν ἄλλαις συγγενέσι γλώσσαις ἀπαμβλίνουσι του εἰς τὸ *n* (ὡς ἐν τοῖς γαλλ. *en passant* *on dit* κ.τ.δμ.) — Ἐν δὲ μόνον βῆμα προβάσει τῆς ἀμυδρώσεως, καταντῶμεν εἰς τὴν τελείαν τοῦ *v* ἐξοφάνειν. Διότι ἂν ἐν μὲν τοῖς: *τὴμ βουλῇγ* καὶ τὸν δῆμον· *τὴμ πόλιν* — *ἄφρσιμ ποιήσασθαι*. *τὴγ χώρην* — *τόμ φόρορ* κτλ. τὸ *μ* καὶ τὸ *γ* εἰς τὴν ἐπομένην λέξιν μεταφέρωμεν, ὡς φιλεῖ ὁ δῆμος ποιεῖν, π. χ. τὸ *τῶμο(r)* λέγων καὶ ὁ

ῥῶμος ἀντί: τὸν ῥῶμον, ὁ ῥῶμος· τὴν ρουρά καὶ ἡ ρουρά ἀντί: τὴν οὐρὰν καὶ ἡ οὐρά κ.τ.τ., τὰ δὲ «τὸ δὲ λογιστὴν καὶ τὸν μετρητὴν καὶ τὸν ῥήτορα πλεῦσαι εἰς τὴν νῆσον Νάξον» ἀναγνώσωμεν, ὅπως τὰ ἀναγιγνώσκει καὶ προσφέρει ὁ κοινὸς ἄνθρωπος πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς δηλ. ἐν τοῖς συνδυασμοῖς λλ, μμ, νν καὶ ρρ ν' ἀκούονται ἀμφοτέρωθεν τὰ στοιχεῖα, τότε ἐκ τούτων μὲν παντελῶς ἐξαφανίζεται τὸ ν, ἐν ἐκείνοις δὲ ἀμυδρῶς πως καὶ ὑποκώφως ἐπιβομβεῖ τῷ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντι, ἀμυδρότερον σχεδὸν τοῦ π ἐκείνου τῶν συγγενῶν γλωσσῶν καὶ τοῦ τῶν γαλλικῶν non, en parlant κτλ., καθὼς δὲ καὶ σήμερον ἀκόμη αἱ αἰτιατικαὶ π. χ. 'ς τὴν ζωὴν μου, 'ς τὸ θεὸν σου, 'ς τὴν τιμὴν μου κ.λ. ἐν πολλῶν στόμασι μετὰ τινος τοιαύτης ἐπιβομβήσεως ἡ ἐλαφροτάτη: ῥινοφθογήσεως ἀκούονται. Τοιαύτας, νομίζω, βαθμίδας διήλθε τὸ αἰτιατικὸν ν, ἕως οὗ πως ἐξηφανίσθη ἐκ τε τῶν ἐνικῶν αἰτιατικῶν καὶ ἐκ τῶν οὐδετέρων τῆς καθομιλουμένης, ἀλλ' ὅχι ἀνεπιστρεπτί, ἀγαθὴ τύχη, οὐδὲ πανταχοῦ τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Τῆς τελείας δ' ἐκλείψεως παραδειγμάτα ἀναμφίλεκτα ἤδη περὶ τὸν 1 μ. Χρ. αἰῶνα ἀπαντῶμεν. Εἶνε δὲ τοιαῦτα παρὰ τὰ ἐκ τοῦ Β. Χ. καὶ τῶν Χρον. τ. Μωρέως προσεκτεθειμένα καὶ τάδε: ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελλ. ἐπυλλ. στ. 23. 27. τρικάνταρο μολύβιν. στ. 69—70.

βγάλλει τὸ μαῦρο φλάμπουρο τὸ κόκκινον σηκώνει,
στήνει καὶ τέττα ὀλόχρυση, 'ς τὴν Κρήτην κουρσευμένη.
ἔπειτα ἐκ τοῦ Α. Κ. νᾶνε διὰ τιμὴν σου. — ἂν ἔχει εὐγνωμοσύνη. — γυρεύει τὸ κακὸν σου. — τὸ ἰδικόν σου κακὸν τῆς ἀνυποληψίας. — διὰ τὸ πωληπτικόν σου κτλ. — Β. Χ. ἀστραπόβοροντο πολὺ. τρυγόνι (πολλάκις)

καὶ ποῖα στράτα καὶ ποῖαν ὁδόν, ποῦ πορευθῶ, ἡ ἀθλία!
— τὸ φυσικόν μας στέμμα. — Καὶ λάβε κατὰ νοῦν σου. (Πρὸς αὐτ. κχ-
τωτέρω: καὶ λάβε κατὰ νοῦν). — καὶ νὰ προκρίνης τὸ καλὸν καὶ κείνο νὰ ποιήσης. — ἀνακτος παιδί. — εἰς τὴν κλεισοῦρα. — γένος ἰδικόν μου.
— καὶ ψίχι μέγα καὶ θυμαστὸν ἐποίκισιν ἐτότες
— ἐπαίξαν τὰ παιγνίδια, ὡς εἶχαν κατὰ τάξιν.
— ἡῦρκα τὸ γεράκι μου, τὸ εἶχ' ἀπολυμένον.

χώρα καὶ βουσίαν. τὴν φλόγαν σου κρυμμένη. τὸ ταχεῖον (= τὸ τα-
χύ) τὴν ψυχὴν τὴν αἰσθησί σου. Ἐκ τῶν χρονικῶν τοῦ Μωρέως πα-
ρὰ τὰ ῥωμανίζοντα: πασσάτζο σλ. 4 38 κ. ἀλλ' ὁμάττιο 16. 40.
κορτάτο 4. 40. κάστρο 28. 34. 44. φουσάτο 38. ῥητζιότρο 48. 56.
κοῦρσο 106. σπῆτι 8. τὰ καθαρώς ἑλληνικά: ὄλο 28. κάτεργο 66.
πλιθάρι (= πλινθάριον) 6. ἀρχοτολόγι 24. τὴν Ἀνδραβίδα 10. τὴν

Καλαμάτα 32. 'ς τὴν Βορίτσα 46 ποίησέ την κυρά μας 92 κτλ. Ἐκ
τοῦ Βλσ. ὁ φθόνος τὸ κακὸν θηρὸν ἐμπῆκεν εἰς Ῥωμαίους,

— καλὸν μοιράδιον ἔστησεν 'ς τὸ πλάγι τῶν Ῥωμαίων.
— πιστευσον, καταστήσω σε μέγα τοῦ Παλατίου.
νὰ ποιήσῃ τέτοια κρίσι. ἔκλινε τὸ κεφάλι. ἐκεῖ 'ς τὸ κοντοσκάλι.
— ἡ νὰ χαθοῦμε παντελῶς ῥωθοῦνι μὴ γλυτώσῃ,
— ἂν εἶν κ' ἐγὼ πρᾶξα ποτὲ δόλον, δημεγεροῖα
— εἰς μέσον Βελισσάριος μετὰ μέγαλο ψίχι. κτλ.

Ἐκ δὲ τῆς Βατραχομουμαχίας Δημητρίου Ζήνου, ὁποῦ συχνὴ ἡ ἀπο-
κοπὴ τοῦ ν ἀρκούμεθα νὰ παραθέσωμεν μόνους τοὺς πρώτους τέσσαρας
στίχους τοῦ προλόγου.

— Μὴ νὰ 'χῃς τίποτε βιβλίου νέον, νὰ μοῦ πουλήσῃς;
— Ναί, ἔχω ἓνα εὐμορφόν καὶ ἰδὲς το' ἂν ὀρίσῃς
— Εἰπές μου, πῶς τὸ λέγουσι· 'τι τὴν δέν ἀδειάζω·
ἔχω δουλειὰ σπουδαστικὴν δὲν στέκω νὰ διαβάζω.

Διατηρεῖται δὲ ἀκραιότερον τὸ ν τῶν αἰτιατικῶν καὶ τῶν οὐδετέρων ἐν
τῇ καθομιλουμένῃ κατὰ τὴν τῶν Κυπρίων καὶ τινῶν ἄλλων νησιωτῶν
τοῦ Αἰγαίου ἢ μᾶλλον Καρπαθίου πελάγους. Οὕτως οἱ Κύπριοι λέγου-
σιν οὐ μόνον τὸ παιδίον, τὸ τυρίον, τὸ κεραμίδιον κτλ. ἀλλὰ καὶ τὴν
χώραν, τὴν δόξαν, τὸ ξύλον, τὸ δένδρον κτλ. Πέρα δὲ τοῦ ἀρχαίου
κανόνος προβαίνοντες καὶ τὸ ἄλλο κτλ. Τοιαῦτα καὶ τὰ ἐξῆς ἐκ τῆς
Ῥοδίων, Καρπαθίων, Κασσίων καὶ Κρητῶν διαλέκτου παρὰ L. Ross
(Reisen etc.) σλ. 176 τοῦ γ'. τόμου: τὴν 'στόρησιν σου· μιὰν ζω-
γραφίαν· τὴν εὐμορφὴν· μὲ τὴν καρδίαν μου σ' ἀγαπῶ — τὸν λογι-
σμόν του χάνει· ἀερὶνδον (— κόν;) βασιλικὸν ἔχεις 'ς τὴν κεφαλὴν
σου. τὸ πρόσωπον. 'σάν ὄφιν τρέχω 'ς τὸ νερόν· ἄσπρον τριανταφυλλά-
κι μου. κλαδὶν. κλειδὶν. ψεγάδιον κτλ. παρὰ τῷ αὐτῷ ἀλλαχόθεν· πό-
λιν (ἴσ. πόλιον τ. ἔ. πολίχιον), ὄνομα χωρίου ἐν Κάσσῳ. Φοινίκιν, ὄ-
νομα λιμένος ἐν Καρπάθῳ. τὰ Ῥόδια: παιδὶν (παιδίν), τραγοῦν (=
τραγοῦδιν) κτλ. Ἐνθα ἀξιοσημείωτος καὶ ἡ τοῦ δ συγκοπὴ, καὶ παρὰ
Χίοις καὶ ἄλλοις τισὶν οὕσα συνήθης, ὡς π. χ. ἐν = δέν, οὐλεύω =
δουλεύω.

Ἀνάλογος καὶ σύγχρονος τῇ ἀποκοπῇ τοῦ ν τῶν αἰτιατικῶν καὶ τῶν
οὐδετέρων εἶνε καὶ ἡ τῶν ἀπαρεμφάτων, περὶ ἧς ἤδη ἐλέχθη· ἔπειτα
ἀρχαιότεραι ἀποκοπαὶ ἢ καὶ ἐν μέρεσι ἀνέκαθεν ἐλλείψεις τῶν ληκτικῶν
ἐρρίνων μ, ν ἐν τῇ ἑλληνικῇ εἶνε καὶ αἱ ἐξῆς: 1) ἡ τοῦ μ(ι) ἐκ τοῦ
ἀ. ἐνικου τῆς εἰς ω συζυγίας: λέγω, γράφω, λέξω, γράψω κτλ. ἐκ
τῶν λέγω-μ(ι), γράφω-μ(ι) κτλ. 2) τοῦ μ ἢ ν ἐκ τοῦ ἀ. ἐνικου τοῦ

παρακειμ. καὶ τοῦ *ά*. ἀορίστου καὶ τῶν νεωτέρων παρατατικῶν καὶ *ε*. ἀορίστων (κατ' ἀρχαῖα, ὡς εἴρηται, πρότυπα): γέγραφα, λέλοιπα, ἔγραψα, ἔδωκα. ἔλεγα, ἔφυγα, ἔα καὶ ἦα, ἔσχα κτλ. ἀντὶ τῶν γέγραφαμ ἢ γέγραφαν, ἔγραψαμ ἢ ἔγραψαν. ἔλεγαμ ἢ ἔλεγαν, ἔαμ ἢ ἔαν κτλ. κατὰ τὰ περὶ αὐτῶν προειρημένα. 3) ἡ τοῦ *ν* τῶν *ά*. πληθ. τῶν ῥημάτων ἐν τῇ καθομιλουμένῃ: λέγομε(*ν*), γράφο(*ν*)με(*ν*), ἤλθαμε(*ν*), ἐπλάσαμε(*ν*) κτλ. περὶ ἧς ὁμοίως ἀνωτέρω ἐλέχθη. 4) ἡ ἐν τῷ *γ'*. πληθ. προσ. εἰς *οὐν*: ὡς γράφου(*ν*), λέγου(*ν*) κτλ. εἰς ταῦτό φέρει καὶ ἡ πάλαι τε καὶ νῦν πρὸ φωνήεντος ἀποκεκομμένη μᾶλλον ἢ διὰ τοῦ ἐφελκυστικοῦ καλουμένου *ν* παρεκτεταμένη χρῆσις τοῦ *γ'*. πληθ. εἰς *σι* καὶ τοῦ *γ'*. ἐν. τῶν παρωχημένων, ὡς γράφουσ' ὅτι ἦτον ἐκεῖ τὸν εἶδ' ἀπὸ κοντὰ (= εἶδε), ἔμειν' ἔνας κτλ. Τοιαῦτα τὰ ἀρχαῖα (ποιητικὰ μᾶλλον): ἔλθουσ' ἐς πόλεμον. φιλοῦσ' ὥσπερ πρὸ τοῦ διδωσ' ὁ κύριος θράσσωσ' οἱ προσήκοντες. Ἀριστοφ. Ἰππ. 48.

ἡκαλλ', ἐθώπευ', ἐκολάκευ', ἐξηπάτα.

494. ἅ σοι διδόασ' ἐν τοῖς λογίοισιν οἱ θεοί. κτλ. κτλ.

Ὅπου δ' ἐν τούτοις ἡ ἀποκοπὴ τοῦ *ν* ἔμελλε νὰ προξενήσῃ ἀσάφειαν, ἐκεῖ προσαρτᾶται παρὰ πολλοῖς τῶν νῦν Ἑλλήνων τὸ *ε*, ὅπερ ὡς τι στήριγμα ἢ πρόφραγμα προφυλάττει τὸ *ν* ἀπὸ ἐκπτώσεως, π. χ. νᾶ *πον(ε)* ἥδη ἐν τῷ ποιήμ. Β. X.

ὁ ἔρως ἔφη πρὸς αὐτόν, τοιάδε *τονε* λέγει.

πολλὰ δὲ τοιαῦτα ἀπαντῶσιν ἥδη ἐν τῇ παρὰ Ζημπελίω ἀρπαγῇ τῆς Εἰρήνης (Σκεψ. π. ἑλλ. ποιησ. σλ. 44 κεξ.) νὰ περιπατήσουνε. νὰ πᾶνε. θάρουνε (= θάλλουσι). πλάκανέ σας (= ἐπῆακαν = ἐπλάσαν). ὑπαίνουνε (= ἐμβαίνουσι) *τηνε* φιλεῖ. λέρε (= λέγουνε, λέγουν.) *τονε* φιλεῖ. ἐκεῖνον(*ε*) γράφουν(*ε*), πῆραν(*ε*) κτλ. ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὸ ἀρχαϊκώτερον *α*, ὡς ἐν τοῖς ἡμουν(*α*), ἐντρεπούμουν(*α*) κ.τ.δμ. Τὸ αὐτὸ *α* προσήρτησε καὶ ἡ Γοτθικὴ μετὰ τὸ *η* τῆς ἐν αἰτιατ. ἀρσεν. ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων, ἵνα τὸ προφυλάξῃ, φαίνεται, καὶ αὐτὴ ἀπὸ πάσης ἀμβλύνσεως, π. χ. *ina*, *thana*, *blindana* = τοῖς νεογερμ. *ihn*. *den*, *blinden* καὶ τοῖς ἑλλην. *μῖν* ἢ *νῖν*, *τόν*, *τυφλόν* κτλ. — Ὡς δ' ἐναντίον τῇ ἀποκοπῇ προσήρτησε τὸ *ν* ἢ τ' ἀρχαῖα καὶ ἡ νεωτέρη ἀνοργάνως 1) εἰς τὰ *ά*. πληθ. πρόσωπα· λέγομεν, ἐλέγομεν ἀντὶ τῶν λέγομε(*ς*), ἐλέγομε(*ς*) κτλ. 2) εἰς τὸ ἐπίθεμα *θεν* ἀντὶ *θε* καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ *θε*ς (σκρ. *las*, λατ. *tus*, *cœli-tus* π. χ. *fundi-tus*). ἀρεν-*θε(ν)*, ἐκάτερθε(*ν*), (ἐ)νερθε(*ν*), ὀπισθε(*ν*) (δωρ. ὀπισθα), πάροι-*θε(ν)*, καὶ μετὰ τοῦ *ν* καὶ χωρὶς αὐτοῦ φερόμενα οὐρανόθεν καὶ οὐρανόθεν Ὀδ. I, 145, ἀλλὰ καὶ μετὰ θλίψεως τοῦ *ε*: πρόσθ' ἱππων Ἰλ. Θ,

434 N, 385. ἐκάτερθ' ἔρσιν Λ, 27 κτλ. καὶ τὰ συνήθως ἄνευ τοῦ *ν* καθομιλούμενα: ποῦθε, παντοῦθε, ὁλοῦθε, ἀλλοῦθε κτλ. = τοῖς ἀρχ. πόθεν παντοθεν κτλ. 3) εἰς τὰ καθομιλούμενα *γ'*. ῥηματικά πρόσωπα ἦτον (= ἦτο), ἐγράφετον (= το), ἐλέγο(ν)ταν (= ἐλέγοντο) κτλ. ἅτινα ἐνιαχοῦ προσλαμβάνοντα καὶ τὸ *ε* γίνονται ἦτονε καὶ ἦτανε, ἐγραφέτονε, ἐγραφούντανε κτλ. Παρὰ δὲ τοῖς δημοτικοῖς στιχουργοῖς τῶν προγενεστέρων αἰώνων καὶ τὰ: *νᾶρεν* (= νὰ ἦνε) παρεξενώθην τα, ἐστάθην κ. τ. ὁμ. *γ'*. ἐνικὰ τοῦ παθ. ἀορίστου. Ἀλλὰ περὶ πάντων τούτων καὶ πρότερον ἰδίᾳ ἔγεινε λόγος.

Ἡ τοῦ κλητικοῦ (εἴτ' ἐν ἐπιθέματι, εἴτ' ἐν πτώσει, εἴτ' ἐν προσωπικῇ καταλήξει) *m* εἰς *n* ἔπειτα εἰς *n* ἐξασθένησις καὶ ἡ ἀμφοτέρων ἀποβολὴ συνέβη πολλαχοῦ καὶ ἐν πάσαις σχεδὸν ταῖς ἀδελφαῖς γλώσσαις, ταῖς ἀρίαις. Καὶ *ά*.) ἐν ταῖς ἰνδικαῖς γλώσσαις 1) ἐν τῇ σανσκριτῇ τὸ ἐπιθεματικὸν *n* τῶν εἰς τοῦτο ληγόντων θεμάτων ἀπεκόπη ἐπὶ τῆς ἐν. ὀνομαστ. π. χ. *rā'g'ā* (ἐκ τοῦ θέματος *rāg'an*), βασιλεύς, *nāma* (ἐκ τοῦ θέματος *nāman*), ὄνομα (πρβλ. τὸ λατιν. *nomen* καὶ τὸ μεταγενέστερον ἑλλην. ὄνομα) κτλ. — 2) ἐν τῇ πρακρίτῃ ἐν τέλει λέξεως, οἷου δήποτε συμφώνου ἐπομένου, εἰς τὸ (λαρυγγικὸν) *n*. ἐξεφύλισε — 3) ἐν τῇ σανσκριτῇ τὸ μὲν *m* ἐν τέλει λέξεως πάντοτε, τῆς ἐπομένης λέξεως ἀπὸ συριστικοῦ (*s*, *c*, *sh*), τοῦ δασέος *h*, ἢ ἐνδὸς τῶν ἡμιφώνων (*l*, *v*, *l*, *r*) ἀρχομένης, μετέβη εἰς *n* π. χ. *tan sūnu'm* (τοῦ)τὸν υἱὸν (ἀντὶ *tam sūnu'm*), *ta.n vr'kam* (= *tam vr'kam*) (τοῦ)τὸν λύκον, *nadīn' jamunām* (= *nadīm jamunām*) τὸν ποταμὸν Ἰαμούνην κτλ. τὸ δὲ καθαρὸν *n* εἰς ἀμυδρὸν *n*. μετέβη πρὸ τῶν ἄρτι εἰρημένων φθόγγων π. χ. *da.n* = δαγκάνειν (δα-ν-κ-άνειν), *ha.nsa* χῆν (νεοελλ. ἡ χῆνα), *si.nha* λέων κτλ. κτλ. 6.) Ἐν τῇ Γοτθικῇ καὶ τῇ λογία γερμανικῇ τὸ ἀρχαῖον (ἐν τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ λατινικῇ διατηρηθὲν) αἰτιατικὸν *m* πρῶτον μὲν εἰς *n* ἐξασθένησε, τοῦτο δὲ διετηρήθη ἀκέραιον μέχρι σήμερον ἐπὶ τῆς *γ'*. προσ. ἀντωνυμίας μετὰ καὶ τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς ἰσχυρᾶς (ἢ πλήρους) καλουμένης κλίσεως τῶν ἐπιθέτων, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀρσενικοῦ. ἐν δὲ τῷ *θηλυκῷ* τῶν ἄρθρων καὶ ἀντωνυμιῶν, ἐπὶ τῆς ἀτελεστεράς κλίσεως τῶν ἐπιθέτων, καὶ ἐπὶ πάντων τῶν οὐσιαστικῶν ἀπεκόπη τὸ *n* τῆς αἰτιατ. καὶ τῶν οὐδετέρων· παραδ. 1) γοτθ. *tha-na* (περὶ τῆς τοῦ *a* προσαρτήσεως ἴδε ἀνωτέρω), ἀρχαιοπρωσσ. *sta n*, *slo-n*, νεογερμ. *den* = τόν, τοῦτον. *i na* (γοτθ.), *i-n* ἀρχ. γερμαν. *ih-n* νεογερμαν. *i-m* λατ. = μίν, νίν· γοτθ. *blind-a-n*, νεογερμ. *blind e-n* = τυφλόν. κτλ. 2) Γοτθ. *thō*, νεογερμ. *die* = τήν, ταύτην. γοτθ. *sunu*, *handu*, *brōthar*,

duhtar. νεογερμαν. *sohn*. (τὸ π θεματικόν), *hand* (θηλ.), *bruder* *tochter* = υἱόν, χεῖρα, πατέρα, θυγατέρα *daur'* = δῶρ ο-ν. ἐν δὲ τῷ *nomō* γοτθ. καὶ νεογ. *name* = ὄνομα, καθὼς καὶ ἐν τῷ σκρ. καὶ ζενδικῷ *nāma*, ἀπεκόπη καὶ τὸ θεματικόν *n*, διετηρήθη δέ, ὡς εἶδαμεν, μόνον ἐν τῷ λατιν. *nomen* καὶ τῷ μέσῳ ἑλλην. ὄνομα. γ.) ἐν τῇ *Λιταυικῇ* ὁ μὲν οὐδέτερος τύπος τῶν οὐσιαστικῶν παντελῶς ἐξηφανίσθη, τῶν δ' ἐπιθέτων τὰ μὲν οὐδέτερα ὁμοίως ἀπέβαλαν τὸ χαρακτηριστικὸν *m* ἢ *n*, ἐν δὲ ταῖς ἀρσ. αἰτιατ. τῶν πλείστων οὐσιαστικῶν καὶ πάντων τῶν ἐπιθέτων γράφεται μὲν ἀκόμῃ ὡς πτωτικὸν σημεῖον τὸ *n*, πρό τινας χρόνους ὡς τὸ γαλλ. *n* ἐν τέλει λέξεως προφερόμενον, ἀλλὰ τῶρα δὲν ἀκούεται πλέον, ὡς ἐν τοῖς *ta-n* (προφ. *ta*), = τόν, τοῦτον, *dē va-n* (προφ. *dē'va*) = θεόν. *gē-ra-n* (προφ. *gē-ra*) τὸν ἀγαθόν, *gē'ra* τὸ ἀγαθὸν κτλ. Ἐτέρα πρὸς τὴν ἑλληνικὴν, μάλιστα τὴν νεωτέραν, κατὰ τοῦτο ὁμοιότης τῆς γοτθικῆς καὶ τῆς *Λιταυικῆς* εἶνε, ὅτι τὰ εἰς *ja* οὐσιαστικά θέματα (συμφώνου πρὸ τοῦ *j* ὄντος), ὧν ἡ μὲν ἐν. ὀνομαστ. εἰς *ja-s*, ἡ δ' αἰτιατ. εἰς *ja-n* (ἢ *jam*) = ἑλλην. *ιο-ς*, *ιο-ν*, ἔπρεπε νὰ λήγῃ, ἐκ μὲν τῆς ὀνομαστ. μόνον τὸ *a* συγκόπτοντα, ἐκ δὲ τῆς αἰτιατ. τῶν ἀρσεν. καὶ ἐκ τῶν οὐδετέρων καὶ τὸ *a* καὶ τὸ *n* σχηματίζονται εἰς *ι-ς* καὶ *ι*, π. χ. λιτ. *lō'bi-s* (ἐκ τοῦ *lō'bja-s*) ὄλβος, πλοῦτος, γοτθ. *sūti-s* (ἀντὶ *sūlja-s*). νεογερμ. *süss* ἡδύς, γοτθ. *reiki* (ἀντὶ *reikja-n* σκρ. *rā'g'jam*. λατ. *rēgnum*) βασιλεῖον (ὅθεν τὸ νεογερμ. *reich*). ἀπαραλλάκτως, ὥσπερ τὰ ἑλλην. *Ἀμφίς* ἀντὶ *Ἀμφίος* κ.τ.δμ. πόδι ἀντὶ *πόδιον* κτλ. — δ.) Ἐν δὲ τῇ *σλαυικῇ* τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς αἰτιατ. καὶ τοῦ οὐδετέρου ποῦ μὲν ἐντελῶς ἐξέπεσε, ποῦ δ' ἐξησθένησεν εἰς τὸ εἰρημένον ἔρρινον *n*, π. χ. *novū* = νέος — νέον (λατ. *novu-m*), *dēlo* (οὐδετ.) ἔργον. ἀρσ. αἰτ. *sūnū* (πρὸβλ. τὸ σκρ. *sūnu'm*) υἱόν. θηλ. αἰτ. *nō'shtī* νύκτα, *matere* (σκρ. *māta'r a-m*) μητέρα, *dūshter-e* (σκρ. *duhtar-a-m*) θυγατέρα κτλ. θηλ. αἰτιατ. *vidouu-n*. (λατ. *vidua-m*) χήραν κτλ. — ε.) Καὶ ἐν τῇ *Λατινικῇ* τὸ ληκτικὸν *m*, τῷ ἑλλην. *n* ἐν τοῖς πλείστοις ἀντισηχοῦν, ἥδη κατὰ ῥητὴν τοῦ Κοϊντιλιανοῦ μαρτυρίαν (IX, 4, 40) ἀσθενῶς προὔφερετο « *parum exprimitur ut neque enim eximitur, sed obscuratur.* » Διὸ 1) ἐν συνθέσει ἀποκόπτεται ἀπὸ τοῦ *circum*, ὡς *circuire*, *circuitus*, *circuago* κτλ. ἀπὸ τοῦ *cum*: *coagulum*, *coactum*, *coalescere* κτλ. 2) ἐν συντάξει πρὸ τοῦ *n* καὶ τῶν ὀδοντικῶν *t*, *d*, καὶ τοῦ *q* εἰς *n* μετέβαινε, ὡς *cun nobis etian nunc*, *an terminum* (= *am*, *amb* — *ambi terminum*), *per decen dies*, *tan con corde* (= *tam c.*) *conquo*, *conqua* κτλ. (παρὰ Corssen über Aus-

sprache, Vocalismus und Betonung der lateinischen sprache) p. 108. — 3) ἀπεβλήθη πρωῒμώτατα ἐκ τοῦ *á*. ἐνικοῦ προσώπου τῶν ἐνεργητ. ῥημάτων, ὡς *lego* (= *legomi*, *legom*), *dico* (*dicomi*, *dicom*), *amo* κτλ., ἐκτὸς τῶν *sum* (= *es-um*), *inquam*, περὶ ὧν ἤδη καὶ πρότερον ἐρρέθη ὕστερον δὲ καὶ ἐκ τῆς ὑποτακτικῆς, ὡς *attinge* (= *attingam*), *dice* (= *dicam*), *ostende* (*ostendam*) κτλ. Corss. p. 109. — 4) ἐκ τῆς αἰτιατ. τῶν ἀρσ. καὶ θηλ. καὶ ἐκ τῶν οὐδετέρων ἤδη κατὰ τοὺς φοινικοὺς πολέμους. Παραδείγματα ἐκ τῶν διαφόρων χρόνων α.) ἐκ τῶν φοιν. πολέμων: *dono*, *donu* (= *donom*, *donum*), *viro*, *oino* (= *unum*), *oppumo*, *Samnio*, *Romano*, *vicesima*, *Cor-sica*, *Taurasia* κτλ. b) ἐκ τῶν χρόνων τοῦ S. C. de Bacchanalibus: *Antioco*, *signu*. c) ἐκ τοῦ *á*. μετὰ Χριστὸν αἰῶνος (Πομπηίας), *Maxi-mo*, *Antioco*, *Dionysia*, *Vindemia*, *sincera*, *ortu*, *tota*, *Venere*, *Maecone*. d) ἐκ τοῦ *γ'*. μετὰ Χρ. αἰῶνος: *Casilino*, *habitu*, *thea-tru*, *monimentu*, *monumentu*, *vinu*, *sinu*, *lucru*, *annu*, *olla*, *mea*, *sepultura*, *urina*, *anima*, *eterna* κτλ. *uxore*, *incursione*, *herede*, *dedicatione* κτλ. Corss. σλ. 110—112.

Σημ. Ὁ Bopp. *vergleich gramm.* σλ. 318 τεκμήριον μεταχειριζόμενος τὸ *Ki-m* (σκρ) = τί ; (ἐκ τοῦ θέματος *Ki*, ὅθεν καὶ τὸ λατιν. *qui-d*) εὐρίσκει πιθανόν, ὅτι καὶ τὰ εἰς *ι* καὶ *υ* οὐδέτερα ἀρχαιότατα εἶχαν τὸ χαρακτηριστικὸν *m* (*ν*), καὶ ὅτι διὰ τὴν σπανιωτέραν χρῆσιν τῶν τοιούτων ὀνομάτων ἐν πάσαις ταῖς ἀρίαις γλώσσαις ἀπεκόπη πρωῒαίτατα, ἐν ᾧ ἐν τοῖς εἰς *a* (*α*, *η*, *ο*) πολυχρηστοτέροις ἐπὶ μακρότερον διετηρήθη.

Η ΕΝ. ΑΦΑΙΡΕΤΙΚΗ.

Ἡ πρώτη καὶ κυρία σημασία τῆς ἀφαιρετικῆς, ἀκόμῃ ἐν τῇ σανακρίτῃ καὶ ἐν τοῖς λατινικοῖς πόλεων ὀνόμασι διατηρουμένη, εἶναι ἡ ἀφορμὴ καὶ ἀπόστασις ἐκ τινος τόπου, ἢ σχέσις πόθεν. Ἐντεῦθεν μετεφέρθη καὶ εἰς ἄλλας σχέσεις, μάλιστα τὴν τῆς αἰτίας καὶ τοῦ τρόπου, ἀμφοτέρων θεωρουμένων ὡς τόπου, ὅθεν ἀφορμαῖται πρᾶξις τις. Τοῦτο ἐπιβεβαιώνει καὶ ἡ γλῶσσα, ἀμφοτέρως ταύτας τὰς σχέσεις, καθὼς καὶ τὴν πρώτην, διὰ προθέσεων ἀφορμὴν σημαίνουσιν ἐκφράζουσα, ὡς π. χ. ἐν τῇ ἑλληνικῇ τὰ μὲν: ἐξ ἐμοῦ, ἐκ σοῦ, ἐξ Ἀλεξάνδρου, παρ' αὐτοῦ, ἀπὸ τούτων οὐδὲν ἐλέχθη κ.τ.δμ. αἰτίαν σημαίνουν, τὰ δὲ ἐξ ἴσου, ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ τοῦ ὁμοίου κ.τ.τ. τρόπον. Ἐπειτα δὲ μετεφέρθη καὶ εἰς ἄλλας, ἐνίοτε τῶν προειρημένων ἐναντίας, σχέσεις. Ἡ-

το δὲ τὸ γινώρισμα τῆς ἀφαιρετικῆς τὸ δεικτικὸν τοῦ γ'. προσώπου ι, διατηρηθὲν ἐν τῇ σανσκριτῇ μόνον ἐπὶ τῶν εἰς α θεμάτων, π. χ. *árvāt* ἐκ τοῦ ἵππου *equo*. *Ka'-smāt* ἐκ τίνος; ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν θεμάτων ἡ ἀφαιρετικὴ καὶ ἡ γενικὴ ἐταυτίσθησαν. Τὸ ι ἐν τῇ Ζένδῃ εἰς d μετακινυθὲν καὶ ἐπ' ἄλλοιων θεμάτων εἶνε σύννηθες. Ἰσὴν ἔκτασιν εἶχε καὶ ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ λατινικῇ ὁ διὰ τοῦ d σχηματισμὸς τῆς ἀφαιρετικῆς, οὕτινος παραδείγματα ἐσώθησαν ἐν τε τῇ *columna rostrata* καὶ ἐν τῇ *S. C. de Bacchanalibus*, οἷα τὰ: *navale-d*, *praeda-t* (= *navali praedā*), *in alto-d mari-d* (= *in alto mari*) κτλ. Ἐν δὲ τῇ μεταγενεστέρᾳ λατινικῇ ὀλίγα τινὰ ἔχνη τοῦ πλήρους τύπου ἐσώθησαν, π. χ. ὁ μετὰ ταῦτα σύνδεσμος *sed* ἐν τῇ *S. C. de Bacch.* δις ὡς ἀντωνυμία προσωπ. = *se* ἀπαντῶν, καὶ ἡ ἐγκλιτικὴ ἀντων. *met* (= τῇ σανσκριτ. *smāt*), ἣτις ἐν τῇ χρήσει καὶ μετ' αἰτιατικῆς συντάσσεται, ὡς *me — met ipsum* κτλ., καθὼς καὶ αἱ κατὰ τύπον ἄληθεῖς ἀφαιρετικαὶ *med, ted* παρὰ Πλαύτῳ ὡς αἰτιατ. ἐκλαμβάνονται. Ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν ἐξέπυσεν ὕστερον τὸ d, π. χ. *hoc modo*, *quo modo*, *pari modo*, *locō, senatū* κτλ. — Οὐδ' ἡ ἑλληνικὴ ἦτο πάντῃ ἄμοιρος τοῦ ἀφαιρετικοῦ τύπου, κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους καὶ χρόνους. Διότι τὰ εἰς ω-ς τροπικὰ ἢ (κατὰ τοὺς ἀρχαίους γραμματικούς) μεσότητος ἐπιρρήματα, οὐδὲν ἄλλο ἦσαν, φαίνεται, ἢ ἀφαιρετικά, ἐν αἷς εἴτε κατ' εὐθεῖαν τὸ ἀρχ. τ εἴτε διὰ μέσου τοῦ δ εἰς ε ἀπέρρευσεν, ἥς δὴ μεταβολῆς καὶ ἄλλα πάμπολλα τεκμήρια παρέχει ἡ ἑλληνικὴ (πρβλ. τὰ: τέρας, πέρας, τετυφός κτλ. ἐκ τῶν *τερατ, περατ, τετυφοτ* κτλ.), π. χ. ὁμῶ-ς (= τῷ σανσκριτ. *samāt*), οὕτως, ὦ-ς, πῶ-ς, ἀμῶ-ς κτλ. ἐκ τῶν ὁμω-τ, οὕτω-τ, ὦ-τ, πῶ-τ, ἀμῶ-τ ἢ ὁμῶ-δ, οὕτω-δ κτλ. ἐκ τῶν θεμ. ὁμο (ᾔθεν καὶ ὁμοῦ, ὁμο-ῖ-ος), οὕτο-ς, ὅ-ς, πο (ᾔθεν καὶ ποῦ, ποῖ, πῇ, πο-ῖ-ος), ἀμο (ᾔθεν καὶ ἀμόθεν) κτλ. Τούτων τὸ ω ἐν μὲν τοῖς ἐκ θεμάτων εἰς ο εἶνε ὀργανικόν, ἀντιστοιχοῦν τῷ σανσκριτικῷ καὶ ζενδικῷ *ā*, ἐν δὲ τοῖς ἐξ ἄλλοιων θεμάτων ἔπρεπε κυρίως νὰ ᾔνε ο ἀπέναντι τοῦ βραχέος α ἐν τῇ Ζένδῃ καὶ ἡ πλήρης ἀφαιρετικὴ κατὰληξις ος = *ad*, ὡς *σωφρόν-ος*, *ἀληθέ(σ)-ος*, *ἡδέ-ος* κτλ., ἀλλ' ἦτε ἀναλογία τῶν πολυπληθεστέρων εἰς ως ὀργανικῶς γενομένων καὶ ἡ σύγχυσις τῶν εἰς ος ἀφαιρ. μετὰ τῶν ὁμοφθόγγων γενικῶν προεκάλεσαν καὶ ἐν τούτοις τὴν μήκυνσιν τοῦ ο καὶ οὕτως ἐσχηματίσθησαν τὰ: *σωφρόν-ως*, *ἀληθέ-ως*, *ἡδέ-ως* κτλ. Καθὼς δ' ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ (τῇ κλασσικῇ) λατινικῇ ὅλως ἀπεκόπη τὸ ἀφαιρ. *d*, οὕτω καὶ ἐκ πολλῶν ἑλλήνων. τὸ ε: οὕτω, ὥδε (ὡς-δε), ἄφρω, ἄνω, κάτω, ἔξω, ἔσω, ἄπερ εἶνε ἀνάλογα τοῖς ὁμοίως ἐκ προθέσεων σανσκριτικοῖς *adha'stāt* ὑποκάτω, *pura'stāt* πρόσω κτλ.

Τοιαῦτα φαίνονται ὄντα καὶ τὰ δωρικά: *πῶ, τουτῶ, αὐτῶ, τηγῶ* (πρβλ. Ahrens dial. dor. 374) = *πόθεν, τούτοθεν, αὐτόθεν, τηγόθεν*. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται, ὅτι πολλὰ τῶν ἐπιρρημάτων, τοῦ χρόνου προϊόντος καὶ τῆς ἀρχῆς τῶν ἐπισκοποθεσίσης, ἄλλην παρὰ τὴν ἀφαιρετικὴν σημασίαν καὶ χρῆσιν ἀνέλαβαν. Οὕτω καὶ αἱ λατίν. *quō, eō, illō* = ποῖ, αὐτόσε, ἐκεῖσε σημαίνουσι.

Η ΕΝΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ.

Τὰ ἀρχαιότατα γινώρισμα τῆς ἐν. γενικῆς ἦσαν δύο: 1) τὸ ας (ᾔθεν αἱ σανσκριτικαὶ γεν. *vāc'-as* (ὄνομ. *vak*) ἔπεος, *matj'-ās* (ὄνομ. *mati-s* μῆτις), *dhēnu-s* ἢ βοῦς γεν. *dhēnu-ās* κτλ.) — 6'.) τὸ sja (σκριτ. *ciṇa-s* εὐτυχῆς γεν. *ciṇa-sja* κτλ.). Καὶ α.) ἐκ μὲν τοῦ ας ἀνεπτύχθησαν τὰ ἑλληνικά: 1) τὸ ας συντελέσαν πρὸς σχηματισμὸν τῆς γεν. τῶν εἰς α (η) θηλυκῶν θεμάτων, ἀλλὰ συναيرهθέντων εἰς ἐν τοῦ θεματ. α ἢ η καὶ τοῦ καταλ. α, ὡς *σοφία-ς* (ἐκ τοῦ *σοφία-ας*), *ἡμέρα-ς*, *μούση-ς* (ἐκ τοῦ *μούσα-ας*), *ρίκη-ς* ἐκ τοῦ *ρίκη-ας* κτλ. 2) τὸ ος, δι' οὗ ἐσχηματίσθη ἡ γεν. πάντων τῶν εἰς σύμφωνον καὶ εἰς τὰ φων. ι, υ καὶ ω (δνομαστ.) ληγόντων θηλυκῶν: *ποδ-ός*, *λαίλαπ-ος*, *ποιμέν-ος*, *πόλι-ος* (αἰολ. *ἰων.*), *φύσι-ος* κτλ. ἡδέ ος (ἀντὶ τοῦ *ἡδύ-ος*), *μυ-ός*, *ἰχθύ-ος*, *αἰδῶ-ς* γεν. *αἰδός-ος* Κλωθῶ γεν. *Κλωθός-ος*. Τοιαῦτα καὶ αἱ κατ' Ἀπολλώνιον σλ. 94 δωρικαὶ ἀντωνυμ. γενικῆς: *ἐμέ-ος*, *ἐμοῦς* καὶ *ἐμεῦς*, *τέ-ος* καὶ *τεῦς*. 3) τὸ ως, δι' οὗ ἡ γεν. τῶν εἰς ι-ς τριτοκλίτων, ὧν τὰ πλεῖστα θηλυκά, καὶ τινῶν εἰς υ-ς μὴ οὐδετερ. οὐσιαστικῶν, τύπος διὰ τὴν ἐν τῇ ἀτθίδι ἐπικράτησιν τοῦ ἀττικῶς καλούμενος: *πόλε-ως*, *φύσε-ως*, *πήχε-ως* κτλ. — 6'.) Διὰ δὲ τοῦ *σιο* (*sja*) ἐσχηματίσθη ἡ γεν. τῶν εἰς α (η) καὶ ο θεμάτων, ἐκτὸς τῶν εἰς α (η) θηλυκῶν, περὶ ὧν ἤδη ἔγεινε λόγος, καὶ τῶν τριῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἄττικῶν καὶ κοινῶν). Ἀλλ' ἐν τούτοις συνέβησαν πάθη τινὰ καὶ ἀλλαχοῦ τῇ ἑλληνικῇ συνήθη. Καὶ 1) τὸ σ συνεκόπη μεταξὺ τοῦ φωνήεντος τοῦ θεματος καὶ τοῦ ἐπομένου ι, καὶ οὕτως ἐμορφώθη ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων γραμματικῶν (πρβλ. Ahrens de dial. aol. p. 221 Ann. 5) *θετταλική* ἢ γενικῶς *αἰολικὴ* καλουμένη γενικὴ εἰς *οιο*: *ἀργυρέοιο βιοῖο* (ἐκ τοῦ ἀργυρέο-σιο βιο-σι-ο), *οἶκοιο* ἡδυπότοιο, *πεδίοιο* κτλ. *ἐμοῖο*, *σοῖο*, *τοῖο*, *ἐοῖο* κτλ. — 2) Συνεκόπη καὶ τὸ ι, ὡς ἐν τοῖς πρωτοκλίτοις: *Αἰνεία ο* (= *Αἰνεία-σι-ο*), *Ἀίδαο πυλάρταο* ἰλ. Θ, 367, *αἰχμητᾶο* Πινδ. Πυθ. Δ'. 42 κλ. — 3) Τοῦ ἐπιθέματος τούτου *ᾶο* τὸ μὲν α ἐξησθένησεν εἰς ε καὶ τὸ βῆρος του μετεφορτώθη εἰς τὸ ο,

ὅθεν ὁ ἰωνικὸς εὐ: Πηλητιάδεω, Ἀτδέω, Ἀλτεω (Ὀμηρ.), νεηνίεω (= νεανιάω) Ἡροδ. Ζ'. 99. Τισίεω ς'. 133. Σπερθίεω Ζ'. 137 κτλ. ἀνάλογα τοῖς: πόλε-ως, πήχε-ως, Μερέλεω-ς, Ἀκρόνεω-ς ἀντὶ τῶν πόλι-ος, πήχυ-ος, Μερέλαιο-ς, Ἀκρόναιο-ς, ἐν οἷς ὁμοία μεταμόρφωσις συνέβη. Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθησαν ἰωνικῶς καὶ τὰ δευτερόκλιτα Μεμβλιάρεω (ὄν. Μεμβλίαρος) Ἡροδ. Δ'. 147. Κλεομβρότεω Ε'. 32 κ. ἄλλα, ὡς ἐξ ὀνομαστικῶν Μεμβλιάρας, Κλεομβρότας. — 4) Τὰ αο καὶ οο συνηρέθησαν κοινῶς μὲν εἰς ου, ὡς ταμίου, ρεαρίου, λόγου, πεδίου κτλ. κατὰ δέ τινες διαλέκτους, μάλιστα τὴν αὐστηροτέραν καλουμένην δωρίδα, τὴν ἀρκαδικήν, ἡλειακὴν καὶ βοιωτικὴν εἰς ὦ οἷα πρωτόκλιτα μὲν ἤδη παρ' Ὀμήρῳ: Αἰρεῖω Ἰλ. Ε, 534 Ἑρμείῳ Ο, 214. βορέῳ Ε, 395. εὐμμελίῳ (ὄν. εὐμμελίης) Δ, 47 κτλ. δευτερόκλιτα δὲ ἐν ταῖς ἄρτι εἰρημέναις διαλέκτοις: Ἐπιδαύρῳ, Πελοποννήσῳ, τῷ σιῷ (ἐκ τῶν παρὰ Θουκυδ. Ε' 77 περὶ συμμαχίας προτάσεων τῶν Λακεδαιμονίων πρὸς τοὺς Ἀργεῖους) κ. ἄλλ. Τὰ βοιωτ. πολέμῳ, ἱπποδρομίῳ, Δωροθίῳ C. I. 1562. ἱππῳ Κορίνθῳ Ἀποσπ. 8. ἀρκαδ. κ. ἡλειακὰ παραδ. ἴδε κατωτέρω ἐν τῷ περὶ τῆς δοτικῆς. Τοιαῦτα καὶ αἱ ἀντων. ἐμίῳ, τίῳ (Ἀπολλων. π. ἀντ. 95 — 6). Ἡ δὲ τῆς ἀττικῆς λεγομένης γενικῆς, ὡς λαγῷ, ρεῷ, Μερέλεω, ἀρχὴ κεῖται ἐν τῷ ὁμηρικῷ Πεπεῖῳ, δηλ. τὸ ἀπλοῦν ὦ τῆς γενικῆς προήλθε κατὰ συναίρεσιν τοῦ θεματικοῦ ὦ μετὰ τοῦ τῆς γεν. ο. — 5) Τὸ αο συνηρέθη εἰς ᾱ ἢ μᾶλλον ἀπεκόπη τὸ ο συνηθέστατα ἐν ταῖς δωρικαῖς καὶ αἰολικαῖς διαλέκτοις, ὡς Κρονίδα Ἀλκαίου 39. Ἀτδα Σαπφ. 69. κτίστα, εὐεργέτα, Ἡρακλείδα ἐν τῇ Κυμ. ἐπιγρ. 16. 59. 60. Ἀρκεσίλα C. I. 2. Ἀργ. Ἀριστόλα 1457 Λακων. κτλ., ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀττικῇ τινα, ὡς Ὀρόντα (καὶ Ὀρόντου), Πλειστόλα, βορρά, πατραλοία, μητραλοία, ὄρνιθοθήρα κτλ. Τούτων διαφέρουσι μόνον κατὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν καὶ ὄχι κατὰ τὴν κλίσιν αἱ γεν. Πολυδεύκη, Εὐαγέρη, Ἑρμογέρη (ἐν Λεσβίᾳ ἐπιγρ. παρὰ Ahrens dial. Dor. 496) ὀνομάτων κοινῶς μὲν τριτοκλίτων, παρὰ δὲ τοῖς Λεσβίοις πρωτοκλίτως κλινομένων, ὡς Ἑρμογέρης, Ἑρμογέρη, Ἑρμογέρη, Ἑρμογέρην κτλ., περὶ ὧν πρβλ. καὶ Γρηγόρ. Κορίνθ. 617. Ἰωανν. Γραμμ. 245. α.

Οὕτως ἐφθάσαμεν εἰς τὸν ἐν τῇ καθομιλουμένη σχηματισμὸν τῆς γενικῆς τῶν πρωτοκλίτων, τῶν μὲν εἰς α- εἰς α, τῶν δ' εἰς ης εἰς η, ὡς Νικόλας γεν. Νικόλα (κατὰ τὰ δωρ. Ἀρκεσίλα, Πλειστόλα κτλ.) Γλωργούλα, παπᾶ, φηγᾶ κτλ. τοῦ δεσπότη, χτίστη, ραύτη, Νικολῆ, Κωστή κτλ. Ἀλλὰ πρὶν ἢ περὶ τὴν πρὸς τὴν ἀρχαίαν δοτικὴν (κυρίως τοπικὴν) οἴκοι, λόγοι, Ἰσθμοῖ κτλ., ἐνθεν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ λατιν. γενικῇ τῆς β'. κλίσεως lupoi, locoi κτλ. (ὅθεν ὕστερον lupi, loci), ἥτις καὶ αὐτὴ λέγεται, ὅτι κυρίως τοπικὴ οὖσα τὸν τῆς γενικῆς τόπον κατέλαβεν. ὅθεν δυσὶν θάτερον, ἢ πρέπει καὶ ὁ θεσσαλικὸς τύπος ἐπ' ἴσης τοπικός (ἢ δοτικός), παρὰ τοῖς Θεσσαλοῖς πολλάκις ὡς γενικός ἐκλαμβανόμενος, νὰ ὑποτεθῇ, ἢ ἀληθῶς γενικός ἐκ τοῦ πληρεστεροῦ τύπου οιο ἀκρωτηριασθεῖς. — Τότε δύνανται καὶ οἱ λατινικοὶ τύποι ὡς καθαροὶ γενικοὶ νὰ ἐκληφθῶσι καθ' ὁμοίαν ἀποκοπὴν προελθόντες — ἢ μήπως τὸ οἱ ἥτό τις τοῖς Θεσσαλοῖς ἰδιαίχους γραφὴ τοῦ φθόγγου υ (= ü), οὕτω προφερομένου παρ' αὐτοῖς ἐνίοτε τοῦ τῆς γεν. ου, καθὼς καὶ ἄλλοι Αἰολεῖς ἀντὶ τῶν αἰτιατ. πληθ. π. χ. τοὺς λόγους τοῖς λόγοις ἔγραφαν;

Μεταγενέστερα παραδείγματα γενικῆς εἰς α ἐκτὸς τῶν παρὰ Ξενοφῶντι Γωβρύα (διαφ. γραφ. Γωβρύου) Κ. Π. Ε' 2, 44. Μασκά Αναβ. Α. 5, 4 καὶ Θεσκρίτω Σ'. 150 Κομάτα κ. ἄλλ., ἐκ τῆς Κ. Δ. εἶνε τά: Ἰωαννᾶ Λουκ. Γ'. 27. Ἰωνᾶ Μτθ. ΙΒ'. 39. Ἰωανν. Α. 43 κ. ἄλλ. Κλωπᾶ Ἰωανν. ΙΘ'. 25. Στεφανᾶ Α. πρὸς Κορινθ. Α. 16. ις'. 15. Σκευᾶ Πράξ. ΙΘ'. 14. Κηφᾶ Α. πρὸς Κορινθ. Α. 12. Σατανᾶ Μρ. Α. 13. Β'. πρὸς Θεσσαλον. Β'. 9. Ἐπαφρᾶ πρὸς Κολοσσ. Α. 7. οὕτω καὶ Θωμᾶ (ἐν ταῖς πράξεσι ταῖς αὐτῷ ἀνατιθεμέναις) Λουκᾶ (Εὐσεβ. Ἐκκλ. Ἰστ. Γ'. 24) Ἑρμᾶ (αὐτ. Γ'. 3) κ. ἄλλ. Κατάφα Ἰωανν. ΙΗ. 13. Ἄρρα Λουκ. Γ'. 2. Ἀρέτα Β'. π. Κορινθ. ΙΑ. 32 (πρβλ. Ἰωσηπ. Ἀρχ. ΙΖ'. 3, 2. ΙΗ. 5, 1), Βαρνάβα π. Γαλάτ. Β'. 4. Κολοσσ. Δ'. 10. Ἀγρίππα Πράξ. ΚΕ. 23 (πρβλ. Ἰωσηπ. Ἀρχ. ις'. 2, 3. 6, 7. Κ'. 7, 4 κ. ἄλλ., ἀλλὰ καὶ Ἀγρίππου ΙΗ. 7, 4. 2. 8, 8 κ. ἄλλ.) Ἰούδα (πολλάκις). — Σίλου Ἰωσηπ. ἐν τῷ ἰδ. βίῳ 17. Ματθεῖα Ἀποκρ. Πράξ. σλ. 133 κτλ.

Τῆς δ' εἰς η ἐκ τοῦ ς'. μ. Χρ. αἰῶνος καὶ κατωτέρω τάδε: Λέοντος τοῦ Μακέλλη Μάλχ. Φιλαδ. σλ. 231, 2. τοῦ Λαμπρούδη Θεοφαν. συνεχ. 384, 14. τοῦ Μαρούλη 389, 5. τοῦ Γογγύλη 390, 13. τοῦ

Τῆς δ' εἰς η ἐκ τοῦ ς'. μ. Χρ. αἰῶνος καὶ κατωτέρω τάδε: Λέοντος τοῦ Μακέλλη Μάλχ. Φιλαδ. σλ. 231, 2. τοῦ Λαμπρούδη Θεοφαν. συνεχ. 384, 14. τοῦ Μαρούλη 389, 5. τοῦ Γογγύλη 390, 13. τοῦ

Κουβάτζη 400, 13. τοῦ Πλατυπόδη 401, 18 κτλ. τοῦ Συμβατικῆ (αὐτοῦ) Κωνσταντ. Πορφ. 657, 8. τοῦ Παγκράτη αὐτ. 21. τοῦ Μιχαηλίτζη Συμ. τ. Μαγίστρου 643, 9. τοῦ Πηγάρη 680, 9. Λάμαρη 681, 5. τοῦ Μαγγάρη Ἀνν. Κομν. 116, 18. τοῦ Κατανάχη 293, 7 κ.τ.λ.

Τὴν δ' ος γενικ. κατὰ λ. διετήρησεν ἡ καθομιλουμένη ἀκεραίαν ἐφ' ὅσων δηλ. ἀκόμη τριτοκλίτως σχηματίζει, ὡς ὁ ἄνδρας γεν. τοῦ ἀνδρός, ὁ πατέρας γεν. τοῦ πατρὸς καὶ πατέρα κτλ. Τῶν δ' εἰς τὰ φωνήεντα *ι* καὶ *υ* ληγόντων τὰ μὲν εἰς *ι* θηλ. ὡς πρωτόκλιτα ἐκλαμβάνουσα διὰ τὴν ὁμοφωνίαν τοῦ *η* καὶ *ι*, συνήθως ἰσοσυλλάβως κλίνει, ὡς ἡ πόλις(ς) γεν. τῆς πόλις(ης) σπαν. τῆς πόλεως. ἡ φύσις(ς), τῆς φύσεως(ης) κτλ. Τοιαῦτα ἤδη ἐκ τῆς IB'. ἑκατονταετηρίδος τὰ: ἐκ τοῦ A. K.

οὐδὲν δικαίωμα ποτε εἰς κρίσιν ἢ ἔξω κρίσις.

B. X. μετὰ πολλῆς παράστασις κ.τ.λ. A. K. τῆς Κρίσις. ἡ γυνώσ σου. ἐκ τοῦ B. λ. σ. ἡ γυνώσ σου. τὸ κτίσιμον τῆς πόλις. χρον. τ. Μωρ. σλ. 36 οἱ ἀρχηγοὶ τῆς δύσεως (—ις). ἐκ τοῦ Θ. P. ἡ ὄρεξι σου. Ἐκ τοῦ Σ. Σ. ἡ θλίψις σου κτλ. — Τῶν δ' εἰς *υ* *ς* τὰ μὲν ἐπίθετα ἀρσενικά τε καὶ οὐδέτερα δευτεροκλίτως σχηματίζει ἐπὶ τῆς γεν. εἰς *ου* ἢ *ιου*, ὡς πλατὺς γεν. πλατυοῦ (—ιου), γλυκὺς, γλυκὺν γεν. γλυκυοῦ (—ιου) κτλ. Τινὰ δὲ γενεαλογικὰ ἀποβάντα, ἐπὶ τῆς γεν. εἰς *υ*, ὡς ὁ Μακρὺς γεν. τοῦ Μακρυῦ, ὁ Πλατὺς, τοῦ Πλατυ κτλ. κατὰ τὰ ἀρχαιότερα Διονῦς (= Διονύσιος), Διονῦ, καμμῦς, κλαυσῦς, Λαρδῦς (παρὰ τῷ Σχολιαστῇ Διονυσίου τοῦ Θρακῆς ἐν Bekker ἀνεκδ. σλ. 857). Τὸ τελευταῖον ὡς ἐπώνυμον φέρεται καὶ παρὰ Θεοφυλάκτῳ τῷ Σιμοκάττῃ σλ. 331, 7. 232. 340. Κωνσταντίνου τοῦ λεγομένου Λαρδυῦ.

Η ΕΝΙΚΗ ΔΟΤΙΚΗ.

Τὸ γινώρισμα τῆς δοτικῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καθὼς καὶ ἐν τῇ λατινικῇ, εἶνε τὸ *ι*, ὅπερ ἐν τῇ σανσκρίτῃ εἶνε κυρίως τῆς τοπικῆς (τὴν ἐν τόπῳ στάσιν σημαίνουσαν), ὡς *a'cne* (= *a'cnavi*) (ἐν) ἱππῳ, *nāu i* (ἐν) *vāF-i* (δωρ). νηϊ. *bha'rat-i* (ἐν) φέροντι *dātā'r i* (ἐν) δοτῆρι, *vā'ri-n-i* = τῷ λατ. *māri* (= *māri i*) (ἐν) ὕδατι κτλ. Ἐντεῦθεν ἤδη φανερόν, ὅτι ἡ πρώτη σημασία τῆς ἑλληνικῆς δοτικῆς ἦτο τοπική, καὶ πρῶτον μὲν τὴν ἐν τόπῳ (ἢ χρόνῳ) στάσιν σημαίνουσα, ἥς μέχρις ἐσχάτων τεκμήρια διετηρήθησαν τὰ: *Μαραθῶν-ι*, *Σαλαμῖν-ι*, οἴκοι

Ἰσθμοῖ, Μεγαροῖ, χαμαὶ (ἢ μᾶλλον χαμαῖ), ἀγρῷ, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, τῇ αὐτῇ νυκτὶ κτλ. (πρβλ. καὶ τὰ ἀνωτ. δημηρ. κ. τραγ. παραδ.). Ὑστερον δ' ἐντεῦθεν πρωϊαίτατα μεταφερθεῖσα καὶ τὴν ἐν τόπῳ ἢ εἰς τόπον κίνησιν ἐστήμινεν, ὡς δῆλον ἐκ τε τῆς παρ' Ὀμήρῳ καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν χρήσεως τῶν δοτικοφανῶν καλουμένων ἐπιρρημάτων ποι καὶ πῇ π. χ. Ἰλ. E, 472. ἔκτορ, πῇ δὴ τοι μένος οἴχεται, ὃ πρὶν ἔχεσκες; Πρβλ. Z, 377. Ὀδ. P, 249 πῇ δὴ τόν δε μολοβρόν ἄγεις; ἀμέγαρτε συβῶτα; Αἰσχυλ. Χορηφ. 719 (Herm.) ποῖ δὴ πατεῖς, Κίλισσα, δωμάτων πύλας; Πρβλ. Ἰκετ. 748. Περσ. 736. Σοφ. Φιλοκτ. 833. Τραχ. 705. Ἡλ. 1174. Εὐριπ. Ἀλκ. 866 ποῖ βῶ; Ἀριστοφ. Εἰρ. 92 ποῖ μετεωροκοπεῖς; 403 ὅποι πέτεσθαι διανοεῖ; Πλατ. Γορ. 478. α ποῖ τις τρέφεται; κτλ. καὶ ἐκ δοτικῶν, οἶαι παρὰ τὴν ἀνωτέρῳ (π. ἀπαρεμφάτου) αἰσχύλειον καὶ αἶ: Εὐριπ. Μηδ. 505 καλῶς γ' ἂν δέξαιντό μ' οἴκοις ὧν πατέρα κατέκτανον = εἰς οἴκους. αὐτ. 713. Ἡροδ. Α'. 1 τῇ τε ἄλλῃ (χώρῃ) ἐς ἀπικνέεσθαι καὶ δὴ καὶ ἐς Ἄργος. Ross. ἐπιγρ. II. n. 174, 4 ἔρνος πένψας Φερσεφόνας θαλάμοις κτλ. Εἶνε δὲ γνωστόν, ὅτι ἐντεῦθεν μεταφέρθη καὶ εἰς τὴν σχέσιν τῆς ἀποτάσεως, τῆς δόσεως, καὶ ἄλλας ὁμοίας καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν ἐναντιωτάτην τῆς ἀλήψεως καὶ ἀφαιρέσεως, ὡς ἐν τῷ περιαλήτῳ Ἰλ. O, 87. Θέμισσι δέκτο δέπας καὶ τοῖς ὁμοίοις, συμπεσοῦσα τοιοῦτοτρόπως τῇ ἀφαιρετικῇ (ἢ γενικῇ) καθὼς καὶ ὅτε σημαίνει ὄργανον ἢ μέσον: ξύλοις καὶ ῥοπάλοις ἔπαινον αὐτόν χερσίν τε ποσίν τε σκηριπτόμενος. χρῆσθαι τινι κτλ.

Τὸ δοτικὸν *ι* 1) καθαρὸν μὲν διετηρήθη ἐν τοῖς συμφωνολήκτοις καὶ τισὶ τῶν εἰς *ι* καὶ *υ*, ὡς ποδ-*ι*, πατρ-*ι*, γρα-*ι* (ἀντὶ γραF-*ι*), βο-*ι* (= βοF-*ι* = τῷ λατ. *bov-i*), ἰδρι-*ι*, ὄκρι-*ι*, ἰχθύ-*ι*, μυ-*ι* κτλ. 2) μετὰ δὲ τῶν φωνέντων *α*, *ο* καὶ *ε* (ἐκ τοῦ *ι* καὶ *υ* προελθόντος) εἰς τὰς διφθόγγους *αι*, *οι* καὶ *ει* συνηρέθη, ὡς χαμαῖ (γραπτέον κυρ. χαμαῖ. θέμα χάμα), πάλαι (δθεν καὶ παλα-*ι*-*ς*), οἴκοι (οἴκο), μοί, σοι, οἱ θεμ. μο, σο, ὃ ἐκ τῶν ἀρχαίων μα, σα ἢ μᾶλλον τα καὶ ᾶ = *σα*), πόλει (ἀντὶ πόλι-*ι*) πῆχει (ἀντὶ πῆχυ-*ι*) κτλ. Ἐν δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς ὁμοίοις συνεκόπη καὶ τὸ θεματικὸν F: βασιλέF-*ι* κτλ. Ἐν δὲ τῷ ἔπει, εὐγενεῖ, κέραι (καὶ κέρα) καὶ τοῖς ὁμοίοις οὐδετέροις εἰς *ος*, *ες* (ἀρσεν. ὄν. *ης*) καὶ *ας* (= *ατ*) συνεκόπησαν τὰ θεματικά *σ* καὶ *τ*(;) τῶν ἔπε(σ)ι, εὐγενέ(σ)ι, κέρατ(τ)ι κτλ. Τελευταῖον καὶ αἱ κύρια διφθόγγαι *αι* καὶ *οι* πρὸς διάκριτιν, φαίνεται, τῶν εἰς αὐτὰς ληγουσῶν δοτικῶν ἀπὸ τῶν ὁμοιοτύπων πληθ. ὀνομαστικῶν π. χ. χῶραι (ὄν —) χώραι (δοτ.), λόγοι (ὄν. καὶ δοτ.) τοῦ προτακτικοῦ

φωνήεντος μηκυθέντος, εἰς τὰς νόθας λεγομένας α, η, καὶ ω μετέ-
 θησαν: χώρα, τιμῇ, λόγῳ κτλ. Τελευταῖον δὲ τὸ ὀρθογραφικὴν πλέ-
 ον καὶ ὅχι φθογγικὴν σημασίαν ἔχον τοῦτο ὑπογεγραμμένον ἰ παν-
 τελῶς ἐξέπεσε. Ταύτης τῆς ἐκβολῆς ἤδη ἀπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου χρό-
 νων, ἂν μὴ καὶ ἀρχαιότερον, τοῦλάχιστον παρ' Αἰολεῦσι γιγνομένης,
 μάρτυρας ἔχομεν παρὰ τοὺς γραμματικούς Χοιροβοσκὸν παρὰ Bek-
 ker Ἀνεκδ. σλ. 1187 (Γρηγορ. Κορινθ. 606), Δράκοντα τὸν Στρα-
 τονικέα 109, 13 καὶ ἄλλους, τὸν Στράβωνα ΙΔ'. σ. 648. c. «πολλοὶ
 γὰρ χωρὶς τοῦ ἰ γράφουσι τὰς δοτικὰς καὶ ἐκβάλλουσί γε τὸ ἔθος
 φυσικὴν αἰτίαν οὐκ ἔχον.» καὶ τὰς αἰολ. ἐπιγρ. C. I. 3523 — 4
 (ἐκ τῶν π. X. ῥωμαϊκῶν χρόνων) καὶ 3540 (ἐκ τῶν Ἀλεξ. τ. M.
 χρόνων), ἐν αἷς φέρονται: ἐν ἐκκλησίᾳ· χρυσέῳ στεφάνῳ τῷ ἐννό-
 μῳ· τύχα ἀγάθα· ἐν τῷ γυμνασίῳ κτλ. Ἄλλας τινὰς κυρίως μετρι-
 κὰς ποικιλίας, ὡς πόλις ἢ, βασιλῆς ἢ ἀντὶ πόλει, βασιλεῖ κτλ. ζη-
 τητέον ἐν ταῖς εἰδικαῖς γραμματικαῖς.

Ἐνταῦθα σημειωτέον, ὅτι ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἑλληνικῇ κατ' ὀλίγον
 ἐπετρίβη, ἐσυγχίσθη μετ' ἄλλων καὶ τέλος ἐξηφνήσθη μέχρις ὀλίγων
 λειψάνων ὁ καθαρὸς τύπος τῆς δοτικῆς. Συνετέλεσαν δὲ πρὸς τοῦτο, νο-
 μίζω, τὰ ἐξῆς αἷτια καὶ συμπτώματα. 1) Οἱ Βοιωτοὶ καὶ ἴσως ἄλ-
 λοι τινὲς ἑλληνικοὶ λαοὶ μετ' αὐτῶν περὶ τοὺς μακεδονικοὺς χρό-
 νους ἀντὶ τῆς οἰ τῆς δοτικ. τοῦ τε ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ
 τῆς πληθυντ. ὀνομαστικῆς ἔγραφαν υ, ὡς τῷ δάμυ, αὐτῷ, *Εὐβώλυ*,
Φελατιῆ, ὁδῷ, τῷ, τῷδε, τῷς ἄλλοις, αὐτῶς, ἱππυς, ἡγυς, προβάτης
 κτλ. (ἐν ταῖς ἐπιγρ. τοῦ C. I. 1562 — 4. 1568 — 9. 1583) ἀντὶ τῶν:
 τοῖ δάμοι (τῷ δάμῳ), αὐτοῖ (αὐτῷ), *Εὐβώλοι* (—ω) κτλ. τοῖ (= οἱ),
 τοῖδε, τοῖς ἄλλοις κτλ. ὅπερ σημαίνει, ὅτι τὴν δίφθογγον οἰ, τοῦλά-
 χιστον ἐν τούτοις τοῖς τύποις, ὡς υ, ὅ ἐ: ἢ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ υ
 προφορὰν ὡς ου (u λατιν.), ἢ κατὰ τὴν μεταγενεστέρην ὡς u γαλλ. ἐ-
 πρόφερναν. — 2) Οἱ Θεσσαλοὶ τὰς εἰς ω δευτεροκλίτους δοτικὰς εἰς ου
 ἐπρόφερναν καὶ ἔγραφαν, ὡς δῆλον ἐκ τῶν παρὰ Ahrens κατὰ Leake
 ἐπιγραφῶν (De dial. II. p. 528 κεξ.), ἐνθα φέρονται αἱ δοτικαὶ «ἐδο-
 ξε τοῦ κοινοῦ τῆς πόλιος· N° 1, 1. π. 2, 14 «αὐτοῦ (= αὐτῷ) καὶ
 τοῖς ἐγκόνοις.» «αὐτοῦ ὑπαρχέμεν» π. 1, 5. 8. 2, 13. 18. 20.
 «ἐν τοῦ ἱεροῦ (= ἐν τῷ ἱερῷ) 2, 25. — 3) Οἱ αὐτοὶ τὰς εἰς ω κοι-
 νὰς πληθ. γενικὰς εἰς ουν ἐπρόφερναν καὶ ἔγραφαν, ὡς τᾶουν κοινα-
 ουν ποθόδουν (= τῶν κοινῶν προσόδων) π. 1, 13. τοῦν Πελασγιου-
 τᾶουν, ταγευόντουν, ταμειυόντουν, τοῦν πολιτάουν, τοῦν ταγοῦν
 π. 2, 1. 3. 6. 17. 23. Καθὼς δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ἀντὶ τοῦ φθόγγου ω τὸν

ου μετεχειρίζοντο π. χ. *Κραννουρίοις* (= Κραννωνίοις), ἀνάλωμα
 (= ἀνάλωμα), *Φεῖδουνα* (= Φεῖδωνα), *γρούμας* (= γνώμας) κτλ.
 ἐν ταῖς αὐταῖς ἐπιγραφαῖς. — 4) ὡς ου προφέρονται ἀνέκαθεν ἐν τῇ
 δημώδει γλώσσῃ πολλαχοῦ τό τε φων. ω καὶ ἡ δίφθογγος οἰ, ὡς ἐν
 τοῖς ἄγουρος, κουρούπι, κουδούρι, γράφου (καὶ γράφουμε) Θετταλ. κ.
 ἄλλοις. *προυκιά*, *φλουδα*, *βοῦδι*, *ροῦδι* κ. ἄλλοις ἀντὶ τῶν: ἄωρος,
κῶνωψ, *κῶδων*, *γράφω* (γράφουμεν). *προικιά* (προῖξ), *φλοῖδα* (φλοῖς
 γεν. φλοῖδος), *βοῖδιον*, *ροῖδιον* (ροῖά) κλ. — Εἰς ταῦτα 5) πρόσθετες, ὅτι
 ἐν τῇ Βοιωτικῇ καὶ τῇ αὐστηροτέρᾳ καλουμένῃ Δωρικῇ αἱ ἐνικαὶ γενι-
 καὶ τῆς 6'. κλίσ. εἰς ω ἐκφερόμεναι συνέπιπταν ταῖς κοιναῖς δοτικαῖς
 εἰς ω, ὡς ἀνθρώπῳ, πολέμῳ (= —ου). Ὁμοίως καὶ παρὰ Ἀρκάσιν, ὡς
 Οὐτίω C. I. 1513, 8. Μόσχῳ 1514 καὶ Ἡλείοις, ὡς ἀργύρῳ. παρ' πο-
 λέμῳ ἐν τῇ γνωστῇ ῥήτρᾳ τῶν Ἡλείων καὶ τῶν Ἡραιῶν. Ἐντεῦθεν ἡ-
 δύνατο εὐκολώτατα ἡ μὲν ἐνικὴ δοτικὴ νὰ συμπέσῃ τῇ ἐν. γενικῇ, ἡ δὲ
 πληθυντ. τῇ πληθυντ. αἰτιατικῇ ἐπὶ τῶν εἰς ο (ἤτοι δευτεροκλίτων) θε-
 μάτων. Ὅπερ δὴ καὶ συνέβη, ὡς ὅτε λέγει ἡ καθομιλουμένη: μὲν τὸ εἶ-
 πε. σοὺ τὸ δίδω. τοῦ λέγω. δός το τοῦ Νικόλα. μῆνυσε τοῦ ἱατροῦ.
 τοῦς ἔγραψα. τοῦς το ἔδωκα. εἰπέ τοὺς κτλ. ἅτινα εἶνε ἀντὶ τῶν ἀττι-
 κῶν: μοί, σοί, τῷ (πάλαι τοῖ), τῷ ἱατρῷ (ἀρχ. τοῖ ἱατροῖ), τοῖς. Ἀφ'
 οὗ δ' ἄπαξ ἐκ τοιαύτης ἀφορμῆς ἐπὶ μιᾷς κλίσεως ἡ δοτικὴ φθογγικῶς
 συνέπεσεν ἔνθεν μὲν τῇ γενικῇ, ἔνθεν δὲ τῇ αἰτιατικῇ, ἡ σύγχυσις μετ-
 εφέρθη καὶ εἰς τὴν σημασίαν καὶ δι' ἀμφοτέρων ἅμα καὶ εἰς ἄλλας
 κλίσεις καὶ ἀριθμούς. Οὕτω λοιπὸν κατὰ μὲν τὰς γενικοφανεῖς δοτι-
 κὰς π. χ. εἰπέ του. παράγγειλε τοῦ δούλου σου κ.τ.δμ. ἤρχισαν καὶ αἱ
 ἀληθεῖς γενικαί: εἰπέ της. δός της. δός το της μάνας σου. δέν των ἐ-
 δώσαμεν τίποτε κ. αἱ ὅμ. τὰς λειτουργίας τῶν δοτικῶν τῇ, τῇ μάνα,
 τοῖς κ.λ. νὰ ἐκτελῶσι· κατὰ δὲ τὰς αἰτιατικοφανεῖς δοτικὰς: τοὺς τὸ
 ἔδωσα. εἰπέ τοὺς ἀτάκτους ἐκεῖ νὰ σωπάσουν κ.τ.δμ. καὶ αἱ ἀληθεῖς αἰ-
 τιατικαί: δέν σε τὸ δίδω. εἰπέ με. εἰπὲς τὰ παιδιὰ νὰ ἔλθουν κ.λ.
 τὰς λειτουργίας τῶν δοτικῶν: σοι, μοι, τοῖς παιδίοις. Συνέβη δ' ἡ ἐ-
 κατέρωθεν αὕτη σύγχυσις: τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ τῆς μὲν αἰτιατικῆς ἡ ση-
 μασία τε καὶ χρῆσις καὶ ἀνέκαθεν συνέπιπτεν ἐν μέρει τῇ τῆς δοτικῆς,
 ἀμφοτέρων σημαίνουσῶν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν εἰς τέρμα τι κίνη-
 σιν, κατὰ τὰ προεκτεθειμένα τεκμήρια. Ὅθεν καὶ πρωϊαίτατα ἡ ἀπλῆ
 αἰτιατικὴ ἤρχισε νὰ ἐκτελῇ τὰς λειτουργίας, ὡς ἄλλως καὶ ἡ δοτικὴ
 ἐξετέλει. Εἶνε δὲ τοιαῦτα παρδείγματα τάδε: Ἰλ. Σ, 170 ἔπος τέ-
 μιν ἀντίον ἠΐδα. Ἰλ. Α, 201 καὶ μιν φωνήσας ἔπεσ πτερόεντα προσ-

ηύδα. πρβλ. Ὀδ. κ, 265. 430. ἰλ. χ, 81. 90. Α, 539. Ὑμν. Ἑρμ. 253. Μ, 60. 240 δὴ τότε Πουλυδάμας θρασὺν Ἐκτορα εἶπε παραστάς. 223 ἐπέεσσιν Ἀτρεΐδην προσέειπε. πρβλ. αὐτ. 260. 320. Ε, 479. Ρ, 237. — Α, 364 τὴν δὲ βαρὺ στενάχων προσέφη πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεύς. πρβλ. αὐτ. 511. 517. Ὑμν. 281. Α, 332 οὐδέ τί μιν προσεφώνεον οὐδ' ἐρέοντο. 413 τὸν δ' ἡμείβετ' ἔπειτα Θέτις κατὰ δάκρυ χέουσα. πρβλ. αὐτ. 124. 430. 472. 215. 285. Γ, 171 τὸν δ' Ἑλένη μύθοισιν ἀμείβετο. Ὀδ. Α, 278. Ὑμν. εἰς Ἑρμ. 260 κτλ. — Ἡσιόδου Ἀσπ. 117 καὶ μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα. πρβλ. 326. Θεογ. 169. Ἑργ. 203 ὧδ' ἱρηξ προσέειπεν ἀηδόνα ποικιλόγῃον. πρβλ. Ἀσπ. 102. 349. Θεογ. 542. 546. 748—9. Ἑργ. 13. Ἀσπ. 77. Θεογ. 558 κτλ. Ἡροδότου Α. 32 ἐκεῖνο δέ, τὸ εἶρέό με, οὐ κῶ σε ἐγὼ λέγω. Γ'. 50 ἅ τε φονέα τῆς μητρὸς τὸν πατέρα οὐ προσεῖπε. 52 δὲ ἄλλο μὲν οὐδὲν ἀμείβεται τὸν πατέρα. Β'. 473 ταῦτα τοὺς φίλους ἀμείψατο Α. 60 προσεύχοντο τὴν ἀνθρώπων. πρβλ. Ε. 34. — Πινδάρου Πυθ. Θ'. 38 τὸν δὲ Κένταυρος ζαμενῆς — — μῆτιν ἐὰν εὐθύς ἡμείβετο. Δ'. 101 τὸν δὲ θαρσύνσας ἀγανοῖσι λόγοις ὧδ' ἀμείφθη. αὐτ. 119 Φῆρ δέ με θεῖος Ἰάσονα κικλήσκων προσηύδα. Ἰσθ. Α. 55. — Αἰσχύλου Ἀγαμ. 339 θεοὺς προσεῖπεν εὖ παρασκευάζομαι. πρβλ. αὐτ. 750. Ἰκετ. 223. Προμ. 948 σὲ τὸν σοφιστὴν τὸν πικρῶς ὑπέρικρον τὸν πυρὸς κλέπτειν λέγω. αὐτ. 987 σὲ γὰρ προσηύδων οὐκ ἂν ὄνθ' ὑπηρέτην. Ἐν δὲ τῷ τῶν Εὐμενίδων 400—404 ἡ δοτικὴ καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἐναλλάξ ἐτέθησαν

παῖσι δ' ἐς κοινὸν λέγω

βρέτας τοῦμὸν τῷδ' ἐφημένῳ ξένῳ,

ὕμᾱς θ' ὁμοίας οὐδενὶ σπαρτῶν γένει.

Σοφοκλέους Αἴ. 855 καὶ τοι σὲ μὲν κἀκεῖ προσανδήσω ξυνών. αὐτ. 863. 538 δὲς μοι προσεῖπεν αὐτόν ἐμφανῆ τ' ἰδεῖν. πρβλ. 1222. — Εὐριπίδου Ἰππολ. 1097 προσείπαθ' ἡμᾶς καὶ προπέμψατε χθονός. πρβλ. Μηδ. 1069. Ἰφιγ. Ταυρ. 701 πρὸς δεξιᾶς σε τῆςδ' ἐπισκῆπτω τάδε. Πλάτωνος Φαίδ. σλ. 60 α. ὕστατον δέ σε προσερούσιν οἱ ἐπιτήδαιοι καὶ σὺ τούτους. Ξενοφῶντος Ἀπομν. Γ'. 13, 1 προσεῖπὼν τινα χαίρειν οὐκ ἀντιπροσερρήθη. — Οὕτω συντάσσεται παρ' Ἀττικοῖς τὸ ἀρέσκω πολλάκις, ἄλλως δοτικῇ συντάσσόμενον, π. χ. Σοφ. Αἴ. 584 οὐ γὰρ μ' ἀρέσκει γλῶσσά σου τεθηγμένη. Θουκ. Α. 118, 5. εἰ οὖν τί σε τούτων ἀρέσκει. Πλατ. Ἐπισ. 326. 6. ἐλθόντα δέ με δ ταύτη λεγόμενος αὐ βίος εὐδαίμων — οὐδαμῇ οὐδαμῶς ἤρεσε. Κρατύλῳ 391. c εἰ μὴ αὐ σε ταῦτα ἀρέσκει κτλ. Ἀλλ', ὡς φαίνεται, καὶ ἐν

τούτῳ καὶ ἐν ἄλλοις οὐδετέροις ἢ ἀμεταβάτοις ἢ καὶ μεταβατικοῖς ῥήμασι, τῆς ἐννοίας μεταβατικωτέρας ἢ ἐνεργητικωτέρας γενομένης, συμμετεβλήθη καὶ ἡ μετὰ δοτικῆς ἢ γενικῆς σύνταξις εἰς τὴν μετ' αἰτιατικῆς. Οὕτω π. χ. τοῦ ἀρέσκειν ἡ τοιαύτη σύνταξις ἔχει τὴν ἀρχὴν ἐν τοῖς Ὀμηρ. ἰλ. Ι, 112 ὥς κέν μιν ἀρεσσάμενοι πεπύθωμεν δώροισιν τ' ἀγανοῖσιν κτλ. πρβλ. Ὀδ. Θ, 402. Τοιοῦτον καὶ τὸ Ξενοφ. Ἀπομν. Δ'. 4, 16 νόμος δὲ δήπου πᾶνταχοῦ ἐστὶ κατὰ δύναμιν ἱεροῖς θεοὺς ἀρέσκεσθαι. — Ἄλλα δὲ τοιαῦτα εἶνε : Αἰσχ. Ἰκετ. 309 Ἀργεῖον ἀντήσας στόλον. Ἡροδ. Δ'. 80 ἡντίασαν μιν οἱ Θρηῖκες. πρβλ. Δ'. 118. Λυσίου Ἐπιταφ. 52 τοὺς εἰς τὴν σφετέραν ἐμβαλεῖν ἀξιώσαντας εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀπαντήσαντες κ. ἄλλ., ἐν τῷ ἀλλαχοῦ δοτικῇ ἢ αἰτιατ. μετὰ τῆς πρὸς συντάσσεται, π. χ. Ἡροδ. Η. 9 ἀπαντᾶν τῆσι περιπλωούσῃσι τῶν νεῶν. Σοφ. Αἴ. 136 « σὲ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω », οὗ ἡ συνθεστέρα σύνταξις, ἐπιχαίρω τιτί. πρβλ. Ἀριστοφ. Εἰρ. 1045. Ἀπολλ. Ἀργ. Δ'. 55 κ. ἄλλ. — Ὀμοίως τὸ ὠφελεῖν, οὐδέτερον μὲν ἢ ἀμετάβατον ὃν καὶ σημαῖνον καθ' ὅλου τὸ ὠφέλιμον εἶναι κ.τ.τ. δοτικῇ συντάσσεται, π. χ. Αἰσχ. Προμ. 344 μᾶττην γὰρ οὐδὲν ὠφελῶν ἐμοὶ πονήσεις. Περσ. 844 ὡς τοῖς θανοῦσι πλοῦτος οὐδὲν ὠφελεῖ. Σοφ. Ἀντιγ. 560 ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. πρβλ. Φιλοκτ. 874. Εὐριπ. Ὀρεστ. 666 ἐν τοῖς κακοῖς χρὴ τοῖς φίλοισιν ὠφελεῖν κτλ. μεταβατικώτερον δὲ γεγόμενον καὶ ἀντικρὺς ἀντίθετον τῷ βλάπτειν αἰτιατικῇ συντάσσεται, π. χ. Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὐλ. 984 δυστυχούντας ὠφελεῖν. πρβλ. 1008. Ῥήσω 328 δέχου δὲ τοὺς θέλοντας ὠφελεῖν πόλιν. πρβλ. Κ. Π. Α. 4, 25. Λυσίου λογ. ΙΘ'. 59. Ἰσοκρ. Α. 4 κ. ἄλλ. Οὕτως ἐμβατεύειν εἰς τὸ χωρίον Ἰσάκιου λογ. Θ'. 3. ἐμβατεύειν πατρίδος. Σοφ. Οἰδ. Τυρ. 825 καὶ ἐμβατεύειν πατρίδα, πόλιν κ.τ.τ. Εὐριπ. Ἐκάβ. 913 Ἠλ. 595. 1254. Ἡρακλειδ. 876 κλήρους δ' ἐμβατεύσετε χθονός. Ῥήσω 225 καὶ ἐμβατεύων. Ἀλκ. 1001 καὶ τις δοχμίαν κέλευθον ἐμβαίτων τόδ' ἐρεῖ. Τοιοῦτον τὸ ὑποχωρεῖν παρὰ Θουκυδ. Β'. 88, 2 μηδένα δ' ἄλλοι — νεῶν ὑποχωρεῖν ἀντὶ τοῦ μηδεὶ δ' ἄλλο ὑποχ. — Δ'. 28, 3 ἐξανεχώρει τὰ εἰρημένα. καὶ παρὰ Λουκιανῷ Τοξάρ. 36 ὑποχωροῦμεν ἐπιστόντας.

Τοιοῦτοτρόπως πάντα σχεδὸν ἢ τὰ πλεῖστα δοτικῇ ἢ γενικῇ συντάσσόμενα ῥήματα αἰτιατικοσύντακτα ἀπέβησαν κατ' ὀλίγον, ὅπως τῶρα ἐν τῇ καθομιλουμένῃ φέρονται, π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνων Βατραχομ.

στ. 1. Πρὸ τοῦ ν' ἀρχίσω, δέομαι τὸν Ἰψίστον τὸν Δία

25 — 26. *τὴν λίμνην ταύτην, ποῦ θωρεῖς, ἐγὼ τὴν κυριεύω, τοὺς βορθακοὺς, ὁποῦνε ἐδῶ, ὅλους τοὺς βασιλεύω.*

32. *ἀλλήλους ἐφιλέυτησαν, καὶ τότε ἐσμιχτήκαν.*

55. *καὶ τώρα ἄλλα περισσὰ γεμίζω τὴν κοιλιὰ μου.*

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ περὶ τούτων λόγος κυρίως εἰς τὸ συντακτικὸν ἀνήκει, ἐδῶ ἀρκούμεθα εἰς ὀλίγα ἀκόμη παραδείγματα τῆς καλουμένης ταύτης ἐναλλαγῆς ἐκ τῶν μεταγενεστέρων. Καὶ πρῶτον λοιπὸν τὸ πολεμεῖν μετ' αἰτιατικῆς συντάσσεται παρὰ Πολυβ. ΙΗ'. 30 *μηδένα πολεμεῖν*. Πρβλ. ΙΑ'. 18. — Πρβλ. Ψαλμ. ΛΔ'. 1. ρκή. 1, 2. ρλς'. 1. Ἡσαίου Ζ'. 1. Α, 32 Ἀπολλοδ. τ. Καρυστ. Ἀποσπ. 5, 3 *πολεμοῦντες ἀλλήλους*. Διοδ. Σικ. Β'. σλ. 180, 5 (Teub.) Ἀλέξανδρος μόνους τοὺς Γαρδαρίδας οὐκ ἐπολέμησε Πρβλ. Ε'. 462, 2. Ις'. κ. 40. 42. Ἀλλὰ καὶ πολὺ πρότερον παρὰ Δεινάρχῳ κ. Δημοσθ. 36 οἱ *πολεμήσαντες τὴν πόλιν*. Συχνότερον δὲ παρὰ τοῖς μετὰ Χριστόν, ὡς Ἰωσ. Ἀρχ. Γ'. σ. 310, 14 (Teubn.) οὐκέτι *πολεμήσει τὴν πόλιν* ὁ Βαβυλώνιος. Πρβλ. αὐτ. 322, 28. 324, 10. ΙΗ'. 141, 24. κτλ. — Πλουτ. Λουκρύλλῳ Σ'. 3 τοῦτον μὲν ἀντικρυς ἐπολέμει. Πaus. Η'. 46, 1. Ἀντώνιον *πολεμῶν* (ἀνθ' οὗ ὁ Bekker καὶ ἄλλοι *πολέμῳ* γράφουσιν). Ἀρισταινέτου ἐπιστ. Β'. 5. ὁ δαδούχος θεός — *πολεμεῖ παιδισκάριον ἄωρον Ἀφροδίτῃ*. — ἔπειτα καὶ τινα ἄλλα, οἷα ἐν Δαμοξένου ἀποσπ. 25 *τίς παρακολουθεῖ ταῦτα*; Ἀπολλ. Ἀργον. Γ'. 432 αὐτὰρ δ' τὸν γε σμερδαλέοις ἐπέεσι προσέννεπεν *ἀσχαλόωντα* Δ'. 833 *τὴν δὲ Θέτις τοίῳ προσελέξατο μύθῳ*. Θεοκρ. Α'. 92 *τὼς δ' οὐδὲν ποτελέξαθ'* ἔβουκόλος. Ὀππιαν. Κυνηγ. Α'. 19 *καὶ θεὸν ἡμείφθη*· πρώτη δὲ με τοιάδ' ἔνισπεν. Παύλου πρὸς Κορινθ. Α'. 13, 7 ἡ ἀγάπη πάντα πιστεύει. — Ἀλκιφρον. ἐπιστ. Γ'. 22, 1 (αἱ ἀλώπεκες) *ἐπολέμουν τὰς σταφυλὰς*. Θεοφάνους (παρὰ Φωτίῳ) σ. 486, 7. *πολεμήσας ὁ Μαρκανὸς τὸν Μεράνην* περὶ τὴν Νισιδηνῶν πόλιν κτλ. Προκοπ. Κτισ Γ'. 15, 16 *ἀρέσκειν τὴν γυναῖκα* (= τῇ γυναικί) μᾶλλον ἐν σπουδῇ εἶχον. Συγκέλλου 55, 20. *χρησθαι δ' αὐτὴν πρὸς τοὺς ἀποτροπιασμούς*. 553, 11 καὶ οὕτως ἐκ διαδοχῆς *ἐπολέμουν ἀλλήλους*. Θεοφαν. Χρον 162, 5 οὐ *πολεμήσει ποτὲ Οὐανδήλους*. Πρβλ. 257, 15. 360, 10. 382, 9. 489, 6. Κωνσταντ. Πορφ. πρὸς τ. ἰδ. υἱὸν Ῥωμανὸν σ. 74, 1 *πάντας τούτους πολεμεῖν*. 117, 17. τὸν δὲ Ῥοδοῦλφον εἶπον, ὅτι ἔπελθε μετὰ τοῦ πλούτου σου κτλ. Οὕτω φθάνομεν εἰς ἓνα τῶν πρώτων στιχοῦργων τῆς δημοτικῆς

γλώσσης, τὸν Πτωχοπρόδρομον, παρ' ᾧ συχνοτάτη ἡ ἀντι τῆς δοτικῆς χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς π. χ. Α'. 110 κεξ.

εἰς τοῦτο τί με λέγεις;

ἂν ἔχω γείτοναν τινά, κ' ἔχει παιδὶν ἀγόριν,

νὰ τὸν εἰπῶ 'τι μάθε το γραμματικὸν νὰ ζήσῃ;

121. *δός με νὰ προγεύσωμαι*. 129 *λέγει τὴν γυναῖκά του κτλ*. Τοιαῦτα καὶ τὰ Α. Κ.

Τοὺς δ' ἀγαθοὺς καὶ τοὺς καλοὺς παράδεισον νὰ δώσῃ

Ἐμπρόδραμε καὶ δός τους το, πριχοῦ σὲ τὸ ζητήσουν.

Κατὰ τὰ ἔργα σου σὲ δίδουν τὴν τιμὴν σου. — κτλ.

Β. Χ. — Καὶ ἂν τὸν φθάσητε, πρῶτον *συντύχετέ τον*, εἰπέτε τον μὲ τὸ καλόν, ἂν θέλει νὰ γυρίσῃ. — κτλ.

Τοιαῦτα καὶ τὰ ἐκ τῶν χρονικῶν τοῦ Μωρέως.

σλ. 4. *καὶ ἤλθε τον ὁ θάνατος*, καθὼς σὲ τὸ ἀφηγήθην.

σλ. 8. ὤμοσεν καὶ ὑπεσχέθη τους νὰ μὴν τοὺς ἀδικήσῃ

14. 'Στοῦ βιβλίου τὸν πρόλογον, φαίνει με, σὲ τὸ γράφω κτλ.

Τῆς δὲ γενικῆς σύμπτωσις τις μὲ τὴν δοτικὴν καὶ ἀνέκαθεν ἤδη συνέβαινε ὅχι μόνον ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἐν ᾗ εἰς μόνος τύπος ἐπὶ τοῦ δυϊκοῦ, ὡς γνωστόν, ἐκφέρει τὰς τε τῆς γενικῆς καὶ τὰς τῆς δοτικῆς σχέσεις, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις τῶν ἀρίων γλωσσῶν, π. χ. ἐν τῇ σαρσκριτῇ, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἡ γενικὴ καὶ ἡ τοπικὴ (= τῇ ἑλλην. δοτικῇ) ἓνα μόνον τύπον ἀμφότεραι ἔχουσιν ἐν τῷ δυϊκῷ. Ὁμοίως ἀνωτέρω ἐλέχθη, ὅτι ἐν ταῖς νεωτέραις Ἰνδικαῖς γλώσσαις πρακρίτῃ καὶ παλικῇ, ἐκλιπούσης τῆς δοτικῆς, τὰς λειτουργίας τῆς ἀνέλαθεν ἡ γενικὴ. Ἐν τῇ λατινικῇ ὑπὸ ἓνα μόνον τύπον, τὸν διὰ τοῦ ἐσχηματισμένου (ἀρχ.) τοπικόν (ἐλλ. δοτ.), φέρονται καὶ αἱ δύο πτώσεις, ἢτε γενικὴ, καὶ ἡ δοτικὴ ἐπὶ τῶν πρωτοκλίτων, ὡς *terrae* (= *terra-i*) γῆς καὶ γῆ, καθὼς ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἡ δοτικὴ ἐταυτίσθη μὲ τὴν ἀφαιρετικὴν· ἡ δὲ γενικὴ τῆς δευτέρας κλίσεως τυπικῶς εἶνε ἡ ἀρχαία τοπικὴ (ἐλλ. δοτ.), ὡς *loci* (= *locoi*), *lupi* (= *lupo-i*) κτλ. Τελευταῖον ἡ εἰς τὸ αὐτὸ ἄριον γένος ἀνήκουσα, πρὸ πασῶν δὲ τῇ ἑλληνικῇ συγγενεστάτη ἀλβανικὴ ἢ σκηπεταρικὴ πανταχοῦ καὶ πάντοτε δ' ἐνὸς μόνου τύπου ἐκφέρει τὴν τε γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν, π. χ. *μότερσε* (ε = σχεδ. τῷ γαλλ. *emuei*) ἀδελφῆς, ἀδελφῇ, *ἄτιτε* τοῦ πατρός, τῷ πατρί. *ἄτερβε* τῶν πατέρων καὶ τοῖς πατράσι κτλ. Παραλείπω ἄλλας τινὰς τῶν ἀρίων γλωσσῶν, οἷον τὴν ζένδην, ἐν ᾗ ἡ τοπικὴ τῶν εἰς u θεμάτων διὰ τῆς γενικῆς καταλήξε-

ὡς ὁ (= au = as) σχηματίζεται, καὶ τὴν ἀρμενικὴν, ἥτις τὸν τύπον τῆς πληθύνει. δοτικῆς ἅμα καὶ ἀφαιρετικῆς καὶ εἰς τὴν γενικὴν μετέφερεν. Ἐκ πάντων τούτων εἶνε καταφανές, ὅτι ἀνέκαθεν ἐνυπῆρχεν ἐν τῇ γλώσσῃ τάσις τις πρὸς τὴν ταύτισιν τῆς δοτικῆς μετὰ τὴν γενικὴν, προερχομένη μὲν ἴσως ἐκ τῆς ὁμοιότητος ἢ ἐγγύτητος τῶν σημασιῶν· διότι τὸ παρεχόμενον καὶ διδόμενον τι γίνεται συνήθως ἰδιὸν του, καὶ ὁ ἐν τινὶ τόπῳ ὦν ἢ κινούμενος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνήκων εἰς αὐτόν, ὡς ὦν αὐτοῦ· ὑποβοηθουμένη δὲ ὑπὸ τῆς ἐκ φθογγικῶν μεταβολῶν συγχύσεως τῶν πρότερον χωριστῶν τύπων. Οἱ δύο οὗτοι παράγοντες, μάλιστα ἡ περαιτέρω τῶν τύπων σύμπτωσις, οἷαν ἀνωτέρω εἶδαμεν, συνετέλεσαν εἰς τὴν περαιτέρω πρόοδον τῆς συγχύσεως καὶ συγχωνεύσεως τῆς δοτικῆς μετὰ τὴν γενικὴν. Ἀλλ' ἐν ᾧ τῆς ἀντὶ τῆς δοτικῆς χρήσεως τῆς αἰτιατικῆς πρωιμώτατα παραδείγματα εὗραμεν ἐν τῇ λογίᾳ ἑλληνικῇ, τῆς γενικῆς ὡς δοτικῆς ἐκλαμβανομένης τεκμήρια ἀπαντῶμεν ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ τὸ πρῶτον περὶ τὸν Ἰ. μετὰ Χριστὸν αἰῶνα, οἷα τάδε.

α.) γενικοφανῶν δοτικῶν· ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελλίῳ (Σκέψεις περὶ ἑλλην. ποιήσεως) σλ. 38—40 δημοτικῶν ἐπυλλίου.

στ. 29 Κῆ ἄφ' οὗ ταῦτα τοῦ ποίκασ' οἱ Σαρακηνοί, λαλοῦν του

36 φτερνιστηριάν του χάρισε, 'ς τὸν κάμπον καταβαίνει,
 υἱέ μου, τοῦ λέγει ἡ μάνα του, υἱέ μου τοῦ λέγει πάλιν,
 υἱέ μου κῆ ἂν πᾶς 'ς τὸν κύριν σου, σάθου νὰ σοῦ συντύχω.

68 Δίδει χαρίσματα πολλά, σχαρίκιν τοῦ γουσαίου κτλ.

Ἐκ τοῦ Α. Κ.

— ἂν δώσης τίποτε τινάν, μὴ τοῦ το ὄνειδίσης,

— εἴ τις σοῦ 'πῇ μυστήριον καὶ πιστευθῇ σου λόγον.

— Β. Χ. ποτὲ οὐδὲν τοῦ ἔτυχα λόγον. — νὰ τοῦ συντύχω Δημ. Ζήνου Βατραχομ. 338 τοῦ Λειχήνορα ἔδωσε κονταρέα. 358. τοῦ 'δωσε κονταρέα· 402 γὰρ νὰ τοῦ βοηθήσῃ κτλ. Χρον. τ. Μωρ. σλ. 4.

ὁ Κόντος γὰρ τοῦ ἐξέδωκεν ὅσον λογάριν εἶχε.

σλ. 34. Τοῦ Καμπανέση τὰ ἔδωκαν, καὶ ἐπροςκύνησάν τον

— 36. καὶ ἐναντίον ἤλθέ μου εἰδήσεις εἰς τοὺς τρόπους κτλ.

β.) ἀληθῶν γενικῶν ἀντὶ δοτικῶν. Β. Χ. λέγει των (πολλάκις) —

— Καὶ κατὰ μόνας λέγει της μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου

— καὶ κείνον, ὁποῦ τῆς πιστευθῇ, νὰ τῷ χῃ διὰ μυστήριον.

Α. Κ. — Καὶ 'μοιάσης καὶ τινος ἀνθρώπου κακογνώμου,

— μὴ δώσης δῶρον τοῦ κριτοῦ νὰ κρίνῃ τὴν ἀλήθειαν.

— ὡς ἂν τῆς λείψῃ τίποτε ἢ ὡς ἂν χάσῃς τὸ ἰδικό σου.

Χρ. Μωρ. σλ. 32.

Ὁ Καμπανέσης ὥρισε τῶν πλευτικῶν του.

34 τῶν ἀρχηγῶν του ὥρισε ὁ πόλεμος νὰ παύσῃ.

38 Νὰ ποιήσω πρᾶγμα εὐπρεπον, νὰ πρέπῃ τῆς τιμῆς σας.

Δημ. Ζην. 290

Τίνων καὶ τίνες θέλετε νὰ γένεστε βοήθειαι

293 Νὰ βοηθήσῃς τῶν μυῶν.

298 τῶν ποικτικῶν βοήθεια δὲν γίνομαι ποτέ μου.

318 οὐδὲ βορθάκων γίνομαι βοήθεια κάμμία.

313—4 Καὶ κείνη, 'ποῦ τὸ δάνεισε, θέλει νὰ τῆς τὸ δώσω,
 ζητᾷ μου καὶ περσότερο, ζοῦρα νὰ τῆς πληρώσω.

388 τῆς ἰδικῆς του συντροφιάς βοήθεια νὰ δώσῃ κτλ.

4) Εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς χρήσεως τῆς ἀπλῆς δοτικῆς συνετέλεσε καὶ ἡ παλαιότης μὲν, μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς ὑστεροὺς χρόνους ἐπικρατήσασα, ἐξαιρέτως ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ, ἀνάλυσις τῶν ἀπλῶν τύπων, καθ' ἣν ἀντὶ τῶν ἀπλῶν πτώσεων θέτονται αἱ αὐταὶ ἢ ἄλλαι πτώσεις μετὰ προθέσεων. Οὕτω π. χ. ἵνα περιορισθῶμεν εἰς μόνην τὴν δοτικὴν καὶ ταύτης μίαν χρῆσιν, τὴν κυρίως δοτικὴν ἢ ἀποτατικὴν, πρὸς ταύτης τῆς σχέσεως τὴν ἐρμηνείαν ἀπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν ὁμηρικῶν χρόνων πρὸς τῇ ἀπλῇ δοτικῇ ἐχρησίμευε καὶ ἡ αἰτιατικὴ, ὅχι μόνον ἀπρόθετος, καθὼς εἶδαμεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ μιᾶς τῶν προθέσεων πρὸς (ἐνίοτε ὡς παρ' Ἀττικοῖς) καὶ εἰς. Ἐννοεῖται δ', ὅτι οἱ ἐμπρόθετοι οὗτοι τύποι τόσον ἐπεκράτησαν, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὥστε καὶ ὅλως τὸν τρόπον τῶν ἰσοδυνάμων ἀπλῶν δοτικῶν ἐπ' ἐσχάτων κατέλαβαν. Δῆλον δ' ἐκ τῶνδε.

α.) αἰτιατικὴ μετὰ τῆς πρὸς ἰσοδύναμος τῇ ἀπλῇ δοτικῇ. Ἰλ. Ρ, 90 ὀχθήσας δ' ἄρα εἶπε πρὸς θν μεγαλήτορα θυμόν. Πρβλ. Χ, 98. Ὀδ. Ε, 298. Ἰλ. Γ, 155 ἦκα πρὸς ἀλλήλους ἔπεα πτερόεντ' ἠγόρευον. Πρβλ. Ε, 274. Ὀδ. Π, 151 ἀτὰρ πρὸς μητέρα εἰπεῖν. Πρβλ. αὐτ. 130 ἐχέφρονι Πηνελοπείῃ εἴφ' ὅτι κτλ. Ἰλ. Ρ, 471 οἷον πρὸς Τρῶας μάχεται πρῶτω ἐν δμίλῳ. Ζ, 835 ὅς πρὸς Τυδείδην Διομήδεα τεύχε' ἄμειβεν. Ἡσιόδ. Ἔργ. 210 πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν. Πρβλ. Θεογ. 609 κακὸν ἐσθλῶ ἀντιφερίζει. — Πινδ. Πυθ. 88 χρῆ δὲ πρὸς θεὸν οὐκ ἐρίζειν. 34 ποτὶ δ' ἐχθρόν ἄτ' ἐχθρὸς ἐὼν λύκοιο δίκην ὑποθεύσομαι. — Ἡρόδ. Γ'. 53 ἡ μὲν δὲ — ἔλεγε πρὸς αὐτόν. Πρβλ. Α'. 8. 88. 89. 90. — Αἰσχ. Ἰκετ. 234 ἐγὼ δὲ πρὸς σε πότερον ὡς ἔτην λέγω ἢ τερὸν Ἑρμοῦ ῥάβδον κτλ., Χοηφ. 652 εἶπε θαρσύνσας ἀνὴρ πρὸς

ἄνδρα. — Σοφοκλ. Ἀντιγον. 62 πρὸς ἄνδρας οὐ μαχουμένα. Πρβλ. 40 πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά. Τραχ. 369 ἔδοξεν οὖν μοι πρὸς σὲ δηλῶσαι τὸ πᾶν. Πρβλ. Φιλοκτ. 1336 — Εὐριπ. Ἑκάβ. 217 νέον τι πρὸς σε σημανῶν ἔπος. Ἀλκ. 1008 φίλον πρὸς ἄνδρα χρὴ λέγειν ἐλευθέρως. Ἐλέν. 1604 δείξατε πρὸς ἄνδρας βαρβάρους. Πρβλ. Ἡρακλ. Μαιν. 535. Ἰκετ. 247 Ἰφιγ. Αὐλ. 45 πρὸς δ' ἄνδρ' ἀγαθὸν πιστόν τε φράσεις. 99 γράψας ἐπεμψα πρὸς δάμαρτα τὴν ἐμήν. Πρβλ. Ἴων. 1520 πρὸς σὲ φράσαι. 1559 Φοιν. 693. Τρωαδ. 662. — Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 344 λέγειν πρὸς ἡμᾶς. 722 πωλεῖν πρὸς ἐμέ. Πρβλ. Ἰππ. 899. Νεφ. 63 ἵππον προσετίθει πρὸς τοῦτομα. 359 φράζε πρὸς ἡμᾶς ὃ τι χρῆζεις. 480 μηχανάς — πρὸς σε καινὰς προσφέρω. Σφηκ. 44. Πλουτ. 252. Θουκ. Α. 118 ὅσα ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες πρὸς τε ἀλλήλους καὶ τὸν βάρβαρον. Β'. 65 οὔτε πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἔπεμπον κτλ. 59 πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους — συγχωρεῖν. πρὸς τὰ παρόντα χαλεπαίνοντας (πρβλ. χαλεπαίνειν τινί). Ζ'. 82 κτλ. Ξενοφ. Ἀπομν. Β'. 6, 29 ὅταν ἐπιθυμήσης φιλλίαν πρὸς τινος ποιεῖσθαι (πρβλ. αὐτόθι: οἷς ἂν βούλοιο φίλος γενέσθαι). Πρβλ. Δ'. 2, 46 Κ. Παιδ. Α. 6, 31. Η. 2, 12 ὅπως μνησθῆναι ἂν τις ἐτόλμησε πρὸς τινα περὶ Κύρου φλαυρόν τι. Ἀναβ. Α. 1, 8 πρὸς δὲ βασιλεὺς πέμπων ἡζίου κτλ. (Πρβλ. Εὐριπ. Ἰφιγ. Αὐλ. 360 πέμπεις σὴ δάμαρτι παῖδα δεῦρ' ἀποστέλλειν). αὐτ. 40 καὶ δεῖται αὐτοῦ μὴ πρόσθεν καταλῦσαι πρὸς τοὺς ἀντιστασιώτας, πρὶν ἂν αὐτῷ συμβουλευσῇται (πρβλ. Θουκ. Ε. 47 καταλύειν μηδεμιᾶ τῶν πόλεων). Ἀναβ. Ζ'. 6, 15 περὶ ὧν πρὸς τοῦτον διαφέρωμαι (πρβλ. Ἀντιφῶντα π. τ. Ἡρώδου φ. 50 οἱ τοὺς αὐτοὺς ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν λόγους λέγοντες πιστότεροί εἰσι τῶν διαφερομένων σφίσι αὐτοῖς. καὶ Ἀναβ. αὐτ. νῦν πάντων (αὐτῷ) διαφορώτατός εἰμι). Ἀναβ. Β'. 3, 2 Λέξατε οὖν πρὸς με τί ἐν νῶ ἔχετε. Πρβλ. αὐτ. Β'. 5, 25. Γ'. 4, 16 Α'. 2, 1. 3, 4 πρὸς τοὺς Θρᾶκας ἐπολέμησα. 5 πρὸς ἐκεῖνον ψευσάμενον μεθ' ὑμῶν εἶναι. κτλ. Πλάτων. ἐπιστ. σλ. 310, b. ἵνα πρὸς τοὺς ἄλλους βέλτιον προσφέρῃ. c. ὕγιές τι Κρατιστόλου καὶ Πολυξένου πρὸς σὲ εἰρηκόντων. Πρβλ. αὐτ. 314 a. 313. a. 314. a. 315. c πρὸς τοὺς μισθοφόρους διεβλήθην. 321. e 324. b πρὸς ἡμᾶς διεξελθεῖν 347. b. e. 348. e. Διονύσιος ὁμολόγει πρὸς ἐμὲ καὶ σέ. 357. a διεπολέμησαν πρὸς τὴν τυραννίδα. Πολιτ. στ'. 488. b. Η'. 545 d. 566. a. Κρατύλ. 390. e. οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ὅπως χρὴ πρὸς ἃ λέγεις ἐναρτιοῦσθαι. Νόμ. Α'. 625. d. ἥδε γὰρ ἀνώμαλος αὖ καὶ πρὸς τὴν τῶν πεζῇ δρόμων μάλλον σύμμετρος. Γ'. 686. b. Πρὸς τὰ δύο πολεμοῦν. Ἀλκ. 191. d. πρὸς

ἐπιθυμίας μάχεσθαι. b. πρὸς αὐτοὺς μάχεσθαι, Θεαγ. 123. a. — Αἰσχιν. Ἐρυξία §. 15 εἶπον οὖν ἐγὼ πρὸς τὸν Πρόδικον. — ταῦτα ἐμοῦ λέγοντος, ὁ Πρόδικος ἀντανήγρετο πρὸς τὸ μειράκιον κτλ. — Λυσ. ἐπιταφ. 65. στασιάζοντες πρὸς ἀλλήλους βία (πρβλ. Ξενοφ. Ἀπομν. Β'. b, 17 στασιάζοντες ἀλλήλοις.) 24 ἀπῆντων ὀλίγοι πρὸς πολλοὺς (πρβλ. αὐτ. 31 κατὰ γῆν τοῖς βαρβάροις ἀπαντήσονται). κατὰ Ἐρατοσθ. 14 λέγω πρὸς αὐτὸν τάδε. 24 πρὸς ἕτερον περὶ τούτου διαλέγεσθαι. Πρβλ. 69. — π. τραύμ. ἐκ προν. 5 φρασάτω πρὸς ὑμᾶς. ὑπὲρ τοῦ Ἐρατοσθ. φ. §. 19 ἐμνήσθην Ἐρατοσθένους πρὸς αὐτήν. Ἐπιταφ. §. 47 δόντες ἔλεγχον τῆς ἑαυτῶν ἀρετῆς — — καὶ πρὸς τοὺς βαρβάρους καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας κτλ. — Ἰσοκρ. ἐπιστ. Α. 2 ῥᾶν ἂν τις παρὼν πρὸς παρόντας φράσειεν. πρὸς Νικοκλ. §. 18 περὶ ὧν ἂν πρὸς ἀλλήλους ἀμφισβητῶσι. 24 οὕτως ὁμίλει τῶν πόλεων πρὸς τὰς ἡττους, ὥσπερ ἂν τὰς κρείττους πρὸς ἑαυτὸν ἀξιώσειας. Ἀρεοπαγ. §. 54. Πανηγ. 116 ἀντὶ τοῦ πρὸς ἑτέρους περὶ τῆς χώρας πολεμεῖν ἐν τῷ τείχεσι οἱ πολῖται πρὸς ἀλλήλους μάχονται. — Δημοσθ. Φιλίππ. Γ'. 18 τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς 1 20 βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς. 28 οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους. π. Συμμορ. 40 εἰκότως ἂν ἴσως φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγγινόμεθ' ἀντιταττόμενοι. 38 ἀπαγγέλλεσθαι πρὸς βασιλέα. κ. Ἀριστοκρ. §. 414 ἡνίκα μὲν στασιάζοι πρὸς τινος. π. τ. στεφάνου 103 ὅσα ὀκνήσαιμ' ἂν πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. — Ἐπιστολ. [Φιλίππου] §. 16 τοῦ στρατηγοῦ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας. 17 πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι. — — Αἰσχιν. κ. Τιμ. 8 πρῶτον μὲν διέξειμι πρὸς ὑμᾶς τοὺς νόμους. 70 δ' ἐπράττετε πρὸς τοῦτον οὐκ ἐγγράφω. 78. 79 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. 87 πρὸς οὓς τινος ἐπολέμει. 118 λέξω πρὸς ὑμᾶς. Πρβλ. αὐτ. 157. 158. 159. ἀποκρίνασθε πρὸς ἐμὲ. 163. 165. 168. 173. 176. πρὸς ταῦτα ἀντιτετάχθαι. 177 πρὸς ὑμᾶς παρρησιάζασθαι. π. παραπρ. §. 4 παρακελεύσασθαι πρὸς ἄνδρας ὁμωμοκότας (πρβλ. Θουκ. Β'. 88 τοιαῦτα τοῖς Πελοποννησίοις οἱ ἄρχοντες παρεκελεύσαντο κτλ.) — Ἀριστοτ. Πολιτ. Ε. 4, 5 Πεισίστρατος στασιάζας πρὸς τοὺς πεδιακούς. Πρβλ. αὐτ. 5, 3. 6. 7. οἱ πρὸς τούτους μαχόμενοι. Ε, 7, 2 τοῖς σοφίσματος χάριν πρὸς τὸ πλῆθος συγκαίμενοις. 7 τοὺς ζῶντας ἀσυμφόρως πρὸς τὴν πολιτείαν ἐν μὲν τῇ δημοκρατίᾳ πρὸς τὴν δημοκρατίαν, ἐν δὲ τῇ ὀλιγαρχίᾳ πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν. Ε. 7, 14 φιλλίαν πρὸς τὴν καθεστῶσαν πολιτείαν ἔχειν κτλ. — Πολυβ. Β'. 22 ἐνεχείρησαν (οἱ Ῥωμαῖοι) πρὸς τὰ κατὰ τοὺς πολεμίους. — Διοδ. Σικελ. Γ'. 64 εἰπεῖν πρὸς αὐτήν. 1Β'. 42 οἱ Πλαταιεῖς πρὸς Ἀθηναίους ἐπεμψαν πρέσβεις

περὶ βοηθείας. 44 πολεμῶν πρὸς τοὺς ἐγχωρίους. 46 ἐπεκηρυκεύσαντο πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας. ΙΔ'. 82. Μηδίου διαπολεμοῦντος πρὸς *Λυκόφρονα*. Πρβλ. αὐτ. 96. 98. 99. ΙΕ'. 9. 12 ἀγωνιζόμενοι πρὸς τοὺς πολεμίους. — *Ἰωσήπου* Ἀρχ. ΙΓ'. σλ. 183, 32 (Teubn.) πέμψαντες πρὸς αὐτὸν οἱ Πτολεμαῖοι παρεκάλουν κτλ. ΙΖ'. 73, 27 καὶ δὴ καὶ λόγων πρὸς μόνον τὸν υἱὸν εἰρημένων ἐξοίσεις πρὸς τὰς Φερῶρα γυναικας. *Πλουτ.* Νομ. 2, 5 οὐκ ἐστασίασαν πρὸς *Ῥωμόλον*. 3, 1 συνέβησαν πρὸς ἀλλήλας. 3 πρέσβεις ἐκπέμπουσι πρὸς τὸν ἄνδρα. *Πομπήϊον* διαφερομένου. Ἀγησ. 15, 6. 16, 1 Σερτωρ. 7, 3. πρὸς δὲ ἐπεχείρησε διαναυμαχεῖν. 9, 2 Ἀλεξανδρ. 5, 1. πρὸς τοὺς ἡλικιώτας ἔλεγεν. 7, 4 γράφει πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν (πρβλ. 22, 2 ἔγραψε *Παρμερίωνι* κελεύων). 12, 3 ἀνήχθη πρὸς Ἀλεξανδρον. 22, 2. 4. 29, 1. ἡγωνίζοντο πρὸς ἀλλήλους. 2 πρὸς τὸν ἀγῶνα τῶν Διονυσίων οὐκ ἀπήντησεν. Πρβλ. αὐτ. 4. 31, 6 πρὸς ἀλλήλους διαλεχθέντες. *Τιμολ.* 44, 2 ἐρίζειν πρὸς ἐκείρας, 15, 2 πρὸς τὸν μουσικὸν Ἀριστόξενον ἔφη. 17, 1. Πρὸς *Τιμόλεοντα* πολλοὺς ἑώρα συνισταμένους. — Ἀρριαν. Ἀναβ. Ἀλεξ. Α'. 10, 4 ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φιλανθρώπως πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀπεκρίνατο. 12, 9 διὰ κινδύνου ἵεναι πρὸς τοὺς Μακεδόνας. 25, 4 λέγει πρὸς *Παρμερίωνα* ὡς ἔνεκα ἀπεστάλη. 27, 3 ξυνέβη πρὸς αὐτούς. 28, 1 κλ. Ἀρτεμιδ. ὄνειροκρ. Α'. προοιμ. πρὸς τοὺς ἀναιρεῖν ἐπιχειροῦντας ἀντιτάξασθαι. Α'. 2 εἰ μὴ πρὸς φιλονεικοῦντας λέγοιτο. *Φίλοστρ.* τ. πρεσβ. εἰκόν. Α'. 1 τὴν Ἀσίαν πρὸς τὴν Εὐρώπην ἀντιτάξαι. — Ἀλκίφρ. ἐπιστολ. Α'. 10, 1. πρὸς ἀλλήλους ἀρασόμενοι. 13, 1 λέγε πρὸς με οὐ πρὸς ἐτέρους ἐκπυστα ποιῶν τὰμά. 23, 3 πρὸς ἀλλήλους ἐδέδεκτο οἱ λίθοι. — Ἀρισταίν. ἐπιστολ. Α'. 2 ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας ἀδόλως. 4 ἔφη πρὸς ἐμέ. Πρβλ. ἐπιστολ. 7. Β'. 14 κτλ.

Ἐκ τῆς Κ. Δ. *Ματθ.* Γ'. 15 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν. *Μαρκ.* Γ'. 31 ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν. *Λουκ.* Α'. 28 ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν. 34 εἶπε δὲ Μαριὰμ. πρὸς τὸν ἄγγελον. 55 καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν. Πρβλ. Β'. 15. 18. 20. 34. 48. Γ'. 12, 13. 14. Δ'. 3 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν. 21. 23. Ε'. 22. 31. 33. 34. 36. ς'. 3. 9. 11. Η'. 21. 22. 25. Κ'. 2, 3. 9. 10. ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον. Πρβλ. ΚΓ'. 7. 15. ΚΔ'. 13 καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους. *Ἰωανν.* Α'. 42 καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Β'. 3 λέγει πρὸς αὐτόν. Πρβλ. Γ'. 4. Δ'. 15. 33. Ε'. 33. 45 μὴ δοκεῖτε, ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα. ς'. 5. 34. 52 ἐ-

μάχοντο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες κτλ. Η'. 31 ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους. Πρβλ. αὐτ. 57. ΙΑ'. 21. ΙΒ'. 19. Πράξ. Α' 7 εἶπε δὲ πρὸς αὐτούς. Β'. 7. 12. 29. 37. 38, Γ'. 12 ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν. 22. 23. 25 τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ Θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ. Δ'. 1. 8. 19. 23. Ε'. 9. 35. Ζ'. 3. Η'. 14. 21 δεήθητε πρὸς τὸν Κύριον. Θ'. 10. 11. 15. Ι' 28. ΙΑ'. 2 διεκρίνοντο πρὸς αὐτόν οἱ ἐκ περιτομῆς. 13. 20. 30 κτλ. Πρὸς Ῥωμ. ἐπιστ. Ι'. 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει. Β'. *Κορινθ.* Δ'. 2 συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων (Πρβλ. Ε'. 12 οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάμεν ὑμῖν) Ζ'. 12 φανερωθῆναι πρὸς ὑμᾶς. ΙΓ'. 7 εὐχομαι δὲ πρὸς τὸν Θεόν (Πρβλ. Πράξ. ΚΣΤ'. 29 εὐχαίμην ἂν τῷ Θεῷ) κτλ. *Αἰσώπ.* μύθ. 16. 6 (Teubn.) ἡ δὲ ἀπεκρίθη πρὸς τὸν αἰλουρον ταῦτα. 31 ἔφη πρὸς αὐτήν κτλ.

β'.) αἰτιατικὴ μετὰ τῆς εἰς.

Καὶ ἡ διὰ τῆς εἰς καὶ τῆς αἰτιατικῆς ἀντικατάστασις τῆς δοτικῆς ἀπὸ τῆς εἰς τόπον κινήσεως ἀρχὴν λαβοῦσα ἐπεξετάθη κατ' ἐλάχιστον καὶ εἰς ἄλλας σχέσεις. π. χ. Ὀδ. Γ'. 1 Ἥελιος δ' ἀνόρουσε — οὐρανὸν ἐς πολύχαλκον. Πρβλ. Ἰλ. Ε, 503 — 4 Ἰλ. Θ, 115 εἰς ἄρματα θάινων. Ἡρόδ. Β' 169 ἀπίκοντο ἐς Μώμερφιν πόλιν — ἀπήχθη ἐς Σάϊν πόλιν κτλ. Ἐντεῦθεν, τοῦ τόπου μετωνομικῶς διὰ τοῦ ὀνόματος τῶν ἐνοικούντων ἐκφερομένου, ἡ εἰς σημαίνει ἥτοι κίνησιν ἕως εἰς αὐτοὺς ὡς εἰς τέρμα ἢ κίνησιν καὶ διάδοσιν τῆς ἐνεργείας μεταξὺ αὐτῶν, π.χ. Ἰλ. Ω, 382 ἐκπέμπεις κειμήλια ἄνδρας ἐς ἀλλοδαπούς. Ὀδ. Ζ, 327 δὸς μ' ἐς Φαίηκας φίλον ἔλθειν ἢ δ' ἐλεεινόν. Πρβλ. Ἰλ. Κ, 211. Ἐν τοῖς τοιούτοις καὶ ἐνικῶς τιθέμενα τὰ προσωπικά ὀνόματα φανερόνουςι πρῶτον μὲν τὴν εἰς τόπον, ὅπου τὰ πρόσωπα καθ' ὅλου διατρίβουσι, κίνησιν π. χ. Ἰλ. Π. 574 ἐς Πηλῆ' ἰκέτευσε καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν — εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Πηλ. καὶ Θετ. ἰκέτης ἦλθε. Η'. 311 Αἴανθ' αὖθ' ἐτέρωθεν εὐκνήμιδες Ἀχαιοὶ εἰς Ἀγαμέμνονα δῖον ἄγον. Πρβλ. Ψ, 36 καὶ 38 : οἷδ' ὅτε δὴ κλισίην Ἀγαμέμνονος ἔξον ἰόντες. Τοιαῦτα καὶ τὰ ὕμν. Ἑρμ. 322 — 3. Ὀδ. Ε, 127. Ὀδ. Γ, 317 ἐς Μενέλαον ἔλθειν. Πρβλ. αὐτ. 326 οἱ τοι πομπῆς ἔσονται ἐς Λακεδαιμόνα δίκην, ὅθι ξενόθης Μενέλαος κτλ. Ἀλλ' ἡ τοπικὴ αὕτη σχέσις τοσοῦτον ἀμυδρώνεται ἐν τοῖς τοιούτοις, ὥστε ἡ εἰς καταντᾷ νὰ σημαίνῃ ἀπλῶς τὴν εἰς πρόσωπον κίνησιν καὶ ἀπότασιν, συντασσόμενη ὅχι μόνον μετὰ ρημάτων ἔλθουσιν, πορεύων, ἀγωγὴν, πομπὴν κ. τ.δμ. σημαίνοντων, ἀλλὰ καὶ ἀλλοίωτων, ἥπερ πάντα καὶ ἀπλῆ δοτικῇ

συντάσσονται. π. χ. Ἰλ. P, 709 ἐλθεῖν εἰς Ἀχιλλῆα πόδας ταχύν. Πρβλ. Σ, 2 ἔνθα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐννοίας φέρεται δοτική. Ἰλ. A, 390. O, 402. Ψ, 403. κάλεόν τέ μιν εἰς ἑκάστος (τῶν ἀνέμων δηλ. παρὰ τῷ Ζεφύρῳ εὐωχομένων ἐκάλουν τὴν Ἴριν). Ὀδ. X, 435. H, 254 νῆσον ἐς Ὠκυγίαν πέλασάν (με) θεοί. Πρβλ. Ὀδ. K, 440 κτλ.

Δὲν ἀγνοῶ, ὅτι τινὲς λίαν ἀκριβολογοῦντες καὶ τὴν ἐννοίαν παραβιάζοντες θέλουσι καὶ εἰς τὰ ἄρτι παρατεθειμένα τὴν τοπικὴν ἐκείνην σχέσιν νὰ ἐφαρμόζωσιν, οὐδέποτε παραδεχόμενοι καὶ τὴν εἰς ἐπὶ τῆς εἰς πρόσωπον κινήσεως καὶ ἀποτάσεως, ἀλλὰ μόνον τὴν πρὸς (ἀπτικῶς δὲ καὶ τὴν ὥς). Ἀλλὰ πόσον ἄτοπος ἀποβαίνει ἡ ὑπερακρίβεια αὐτῇ, ἐκτὸς τῶν προσεκτεθειμένων καὶ τὰδε δεικνύουσιν. Ἰλ. M, 287 αἱ μὲν ἄρ' ἐς Τρώας, αἱ δ' ἐκ Τρώων ἐς Ἀχαιοὺς κτλ. ἔνθα αἱ λίθοι ἐβάλλοντο ὅχι εἰς τὸν τόπον τῶν Τρώων καὶ τῶν Ἀχαιῶν, ἀλλ' εἰς αὐτοὺς τοὺς Τρώας καὶ Ἀ. Ω, 204. Ὀδ. Z, 175 ἀλλ' ἄρασ' ἐλφαίρει σὲ γὰρ — ἐς πρώτην ἰκόμην· ἔνθα ὁ Ὀδυσσεὺς δὲν ἔρχεται εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἡ Ναυσικᾶ διέτριβεν, ὃν οὐδ' ἐγνώριζεν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν Ναυσικᾶν. — Τοιαῦτα καὶ τὰ: Ἡσιόδ. Ἀσπ. 83 ἔκετο δ' εἰς Κρεῖοντα καὶ Ἠνιόχην τανύπεπλον. Πρβλ. αὐτ. 354 — Ἡρόδ. Γ'. 51 ἐς τούτους πέμπειν ἄγγελον ἀπηγόρευε μὴ μιν δέκεσθαι οἰκίοισιν. 53 βούλει τὴν τυραννίδα ἐς ἄλλους πεσεῖν; Α. 13 ἀποδοῦναι ὀπίσω ἐς Ἡρακλείδου τὴν ἀρχὴν Πρβλ. Δ'. 147. Α. 5. Γ'. 49. 52. ἀντιστατέων τε καὶ ὀργῇ χρώμενος ἐς τὸν σε ἥμισυ ἐχρῆν. αὐτ. ἐς τοὺς τοκέας καὶ ἐς τοὺς κρείσσονας τεθυμῶσθαι (Πρβλ. Αἰσχυλ. ἀποσπ. 315. Herm. ἀνδρῶν γὰρ ἐστὶν ἐνδίκων τε καὶ σοφῶν ἐν τοῖς κακοῖσι μὴ τεθυμῶσθαι θεοῖς.) Α. 97 ἐς ἐωυτὸν πᾶν ἀνακείμενον. 116 προσφέρεσθαι ἐς ἐωυτὸν = προσεικέναι. ζ'. 69 πᾶν εἰς σὲ κατειρήσεται. 73 ἀγαγόντες δὲ σφεας ἐς γῆν τὴν ἀπτικὴν παρατίθενται ἐς τοὺς ἐχθίστους Αἰγινήτησι Ἀθηναίους. Πρβλ. 86, 4. Η. 65 κτλ. — Πινδάρου Ὀλ. Β'. 34 ῥοαὶ δ' ἄλλοτ' ἄλλαι εὐθυμῶν τε μέτα καὶ πόνων ἐς ἄνδρας ἔβαν. αὐτ. 49 Πυθῶνι δ' ὀμόκλαρον ἐς ἀδελφεὸν (γέρας ἔδεκτο) κτλ. — Αἰσχυλ. Περσ. 740 ἐς δὲ παῖδ' ἐμὸν Ζεὺς ἐπέσκηψεν τελευτὴν θεσφάτων. Πρβλ. αὐτ. 104 ἐπέσκηψε δὲ (Μοῖρα) Πέρσης πολέμους πυργοδαίκτους κλ. Χοηφ. 237 καὶ τὸ μητρὸς ἐς σέ μοι ῥέπει στέργηθρον. — Σοφ. Αἴ. 1006 ποῖ γὰρ μολεῖν μοι δυνατόν, ἐς ποίους βροτούς; Φιλοκτ. 396 ἐς τὸν δ' Ἀτρεΐδαν ὕβρις πᾶς ἐρώρει (Πρβλ. Τραχ. 303 πρὸς νεῖδος τοῦ μὲν οὕτω σπέρμα χωρήσαντά σοι). αὐτ. 522 τοῦτο — εἰς ἐμέ τοῦ — ὀνειδίσαι. Πρβλ. 1308. Ἀντιγ. 1088 ἴνα τὸν θυμὸν οὗτος ἐς νεωτέρους ἀφῇ. Ἡλ. 374. 597. 606 τοῦδ' γ' οὕνεκα κήρυσσε μ' εἰς ἄ-

παντας. Πρβλ. 642. Οἶδ. Τυρ. 62. τὸ μὲν γὰρ ὕμῶν ἄλγος εἰς ἐν ἔρχεται μόνον. 93 ἐς πάντας αὐδα. — Εὐριπ. Βακχ. 779 ψόγος ἐς Ἑλλήνας μέγας. 775 ταρβῶ μὲν εἰπεῖν τοὺς λόγους ἐλευθέρους εἰς τὸν τύραννον. Ἡλ. 1267 αἰτίαν εἰς αὐτὸν οἶσει. 1332 οὐδ' ἐγὼ εἰς σὸν βλέφαρον πελάσω. Ἰφιγ. Ταυρ. 23 τὸ καλλιστεῖον εἰς ἔμ' ἀναφέρων. Ὀρεστ. 736 Μινέλεως κάκιστος εἰς με καὶ κασιγνήτην ἐμήν. — Πολὺ δ' ἐναργέστερα φαίνεται ἡ ἀν' ἀπλῆς δοτικῆς χρῆσις τῆς εἰς μετ' αἰτιατικῆς ἐν Ῥήσῳ 875 οὐ γὰρ εἰς σὲ τείνεται γλῶσσα. 928 τρέφειν δὲ σ' οὐ βρότειον ἐς χέρα Στρυμῶν δίδωσιν, ἀλλὰ πηγαίαις κόραις. Ὀρεστ. 453 χάριτας πατρώας ἐκτίνων εἰς οὐς σε δεῖ. Ἰππολ. 645 χρῆν δ' εἰς γυναικας πρόςπολον μὲν οὐ περᾶν (= πορεῖν = παρασχεῖν, δοῦναι;), ἀφθογγα δ' αὐταῖς συγκαταίττειν δάκη θηρῶν. Βακχ. 421 ἴσα δ' εἰς τε τὸν ὄλβιον τὸν τε χείρονα δῶκ' ἔχειν. Ἐκαβ. 303 ἃ δ' εἶπον ἐς ἅπαντας οὐκ ἀρνήσομαι κ.τ.λ. — Ἀριστοφ. Ἰππ. 657 ἐπένευσεν εἰς ἐκείνον ἡ βουλή πάλιν. Πρβλ. 663. Πλουτ. ὥς τ' εἰς ἐμ' ἥκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα. — Θουκ. Α'. 72 ἔδοξεν αὐτοῖς παριτητέα ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους εἶναι. Πρβλ. αὐτ. προσελθόντες οὐν τοῖς Λακεδαιμονίοις ἔφασαν βούλεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐς τὸ πλῆθος αὐτῶν εἰπεῖν. Β'. 7. πρεσβείας τε μέλλοντες πέμπειν παρὰ βασιλέα καὶ ἄλλοις ἐς τοὺς βροθάρους. Ε. 45, 1 ἂν ἐς τὸν δῆμον ταῦτα λέγωσιν. Πρβλ. αὐτ. 4. ζ'. 54, 4 οὐδὲ τὴν ἄλλην ἀρχὴν ἐπαχθῆς ἦν ἐς τοὺς πολ-
λοῦς. 41, 1 διαβολὰς οὐ σῶφρον οὔτε λέγειν τινὰς ἐς ἀλλήλους οὔτε τοὺς ἀκούοντας ἀποδέχεσθαι. Γ'. 409, 3 Λακεδαιμονίους καὶ Πελοποννησίους διαβαλεῖν ἐς τοὺς ἐκείνη Ἑλλήνας. Δ'. 22, 3. Ε'. 41, 1 δίκης ἐπιτροπὴν γενέσθαι ἢ ἐς πόλιν τινὰ ἢ ἰδιώτην. Η. 47, 2 Ἀλκιβιάδου προσπύμαρτος λόγους ἐς τοὺς δυνατωτάτους αὐτῶν ἄνδρας, ὥστε μνησθῆναι περὶ αὐτοῦ ἐς τοὺς βελτίστους τῶν ἀνθρώπων. 48, 1 πολλὰς ἐλπίδας εἶχον — — τὰ πράγματα — ἐς ἑαυτοὺς περιποιήσιν κλ. — Ξενοφ. Ἀναβ. Ε'. 4, 2 πέμπουσιν εἰς αὐτοὺς Τιμησίθεον τὸν Τραπεζούντιον. 6, 27 εἰς δὲ τὸ κοινὸν μηδὲν ἀγορεύειν. 28 λέγειν εἰς ὑμᾶς. Ζ'. 4, 14 τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει εἰς τὸ στράτευμα. Κ. Π. Γ'. 3, 66 τοξεύειν μὲν ἢ ἀκοντίζειν εἰς τοὺς κατακαίροντας οὔτε ἐφρόνουν οὔτε ἐδύναντο. Ἑλλήν. Α. 7, 3 καὶ τοὺς ἄλλους χρὴ δεθέντας εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι. αὐτ. 5 ἦν (ἐπιστολήν) ἔπεμψαν οἱ στρατηγοὶ εἰς τὴν βουλὴν καὶ εἰς τὸν δῆμον. — Δημοσθ. π. τ. στεφ. §. 88 ὁ — ἐκ τῶν εἰς τὰ πράγματα ἀφειδῶς διδούς. 94 περὶ ᾧ ἡ γνωμονήκεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν χρόνοις. 108 ἐγὼ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριηραρχίας. 112 εἰς

τοῦς συκοφάντας ἄγειν. Ἀριστοτέλους Πολιτ. Β'. 1, 17 μικρὸν γλυκὺ εἰς πολὺ ὕδωρ μίχθην ἀναίσθητον ποιεῖ τὴν καρδίαν. Ε' 5, 2 ἐν Ἰστρω δ' εἰς δῆμον ἀπετελεύτησεν, ἐν Ἡρακλείᾳ δ' ἐξ ἐλαττόνων εἰς ἐξακοσίους ἦλθεν. αὐτ. 6 ὅταν ἔνιοι εἰς ἐλάττους ἔλκωσι τὴν ὀλιγοκρίαν. — Πολυβ. Β'. 59 εἰ καὶ μηδὲν εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς ἤμαρτεν. Γ'. 17 διδοὺς αὐτὸν εἰς τοὺς κινδύνους. Ε'. 106 εἰς πάντα τοὺς βασιλεῖς ἐξέκχυντο καὶ μάλιστα τούτων εἰς Πτολεμαῖον. — Ἀπολλων. Ἀργον. Α'. 1330. ὁ δ' ἐσσυμένως ἐβεβήκει ἐς Ἰήσονα. Πρβλ. 1296. 250. ἄλλη δ' εἰς ἐτέραν ὁλοφύρετο δάκρυ χέουσα. — Θεοκρίτου Α'. 5 ἐς τέ (= σοὶ) καταρρεῖ ἡ χίμαρος. — Νικολ. Δαμασκ. (ἐν τ. βίῳ Καίσαρος, ἐκδ. Πικκόλου) σλ. 52. πολλὰ δ' ἐπέμπετο καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ Καίσαρος εὖ πεπονθότας. 70 περὶ δὲ δαίλῃν ὀψίαν ἔρχεται καὶ εἰς Καίσαρα ὁ λόγος. — Διονυσ. Ἀλικαρν. Ρ. Ἀρχ. Α'. 7 καὶ πόθεν εἰς ἐμὲ ἡ τούτων γινώσις παραγέγονεν ἀξιόσους μαθεῖν. κτλ. — Ἰωσηπ. Ἀρχ. Θ'. σλ. 261 (Bekker) οὗτος αὐτὴν εἰς Ἰερσάελαρ προεῖπε τοῦτον ἀπολεῖσθαι τὸν τρόπον. Ιζ'. σλ. 54 καὶ τι τοιοῦτον εἶπεν εἰς τὸν Συλλαῖον. Πλουτάρχου Κἀτ. τ. Πρεσβ. 20, 8 καταμιγνύμενος εἰς γένος τηλικούτον. Φωκ. 32, 2 συσκευαζόμενος εἰς αὐτόν. Ἄγιδ. 3, 5 εἰς αὐτόν ἡ βασιλεία περιῆλθεν. Πρβλ. Νομ. 2, 5 — Κ. Δ. Ἰωανν. Η. 27 ταῦτα λέγω εἰς τὸν κόσμον. — Πράξ. Β'. 22 ἄνδρα ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμει καὶ τέρασι. π. Ῥώμ. Α'. 26 διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας. Πρβλ. αὐτ. 28. Ε'. 8 συνέστησε δὲ τὴν ἐχυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός. αὐτ. 15. ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσε. Η. 18 πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ΙΕ'. 26 κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς κτλ. Ι'. 14 πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πρβλ. αὐτ. Α'. 3 ἐπίστευσε δὲ Ἀβραάμ. τῷ Θεῷ. Β'. πρὸς Κοριν. Β'. 9 εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. Η. 24 τὴν ἐνδειξίν τῆς ἀγάπης ὑμῶν — — εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε. ΙΑ. 6 ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. Ι'. 13 ἡμεῖς δ' οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα. π. Κολοσσ. Α'. 6 τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς. αὐτ. 20 καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν. Γ'. 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους. Α'. πρὸς Θεσσαλ. Α'. 5 τὸ Εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον. Πρβλ. Β'. 9 ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Δ'. 18 τὸν δόγοντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶς κτλ. Βαρνάβα ἐπιστ. ιγ'. ἀλλ' ἴδωμεν — εἰ ἡ διαθήκη εἰς ἡμᾶς, ἢ εἰς ἐκείνους. — Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς αὐτήν. — Κλήμεντ. Ῥώμης ἐπιστ. Α'. πρὸς Κορινθ. 23 καὶ ἐγκεκύφα-

τε εἰς τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. 56 ἡ νουθέτησις, ἣν ποιούμεθα εἰς ἀλλήλους. Ἰγνατ. πρὸς Σμυρν. 9 ὡς ἔτι καιρὸν ἔχομεν εἰς Θεὸν μετανοεῖν. — Κοίντου Γ'. 469. 699. Ζ. 153. ἔκαθεν ἐς Εὐρύπυλον βασιλῆα ἀγγελία Δαναῶν. Θ'. 35 κήρυκα Μενότιον εἰς Ἀγαμέμνονα πέμψε. Ι'. 270. 324 ἀλλὰ μοι ἔρρε δόμοιο καὶ εἰς Ἑλένην ἀφίκατε. ΙΔ'. 467 κτλ.

Οὕτω λοιπὸν παρακολουθήσαντες τὴν πορείαν τῆς γλώσσης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων, τῶν διὰ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν γνωστῶν μας χρόνων, μέχρι τοῦ δ'. μ. Χ. αἰῶνος, εἶδαμεν, ὅτι ἡ δοτικὴ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας τοπικῆς ἦτοι τοῦ τύπου τοῦ σημαίνοντος οὐ μόνον στάσιν ἐν τόπῳ (ἢ χρόνῳ), ἀλλὰ καὶ κίνησιν κατὰ τόπον καὶ εἰς τόπον, ἀρχὴν λαβοῦσα καὶ εἰς ἄλλας μᾶλλον ἢ ἥττον ἀφηρημένας σχέσεις ἐπεξεστάθη ὁμοίως δὲ καὶ ἡ ἀνάλυσις αὐτῆς ἢ ἀντικατάστασις διὰ τῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς ἐτέρας τῶν προθέσεων πρὸς καὶ εἰς ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐκείνης τοπικῆς σχέσεως ἀρχὴν λαβοῦσα καὶ ἐπὶ τὰς ἄλλας διεδόθη. Ἀλλὰ καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ συνήθως ἐν τῇ ἐλληνικῇ γλώσσῃ ἡ τῶν ὁμοίων καὶ συστοίχων τύπων πληθὺς δὲν μένει ἄτακτος σωρὸς ἢ ἄχρηστος περιουσία, ἀλλ' ἕκαστος λαμβάνει χρῆσιν ἰδίαν οὕτως ἢ ἐκείνως τῆς τῶν ὁμοειδῶν διαφέρουσας, οὕτω καὶ ἕκαστος τῶν τριῶν τούτων τύπων κατ' ἀρχὰς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἰδίαν καὶ σημασίαν καὶ χρῆσιν εἶχε π. χ. τῶν τύπων πέμπω τινί, πέμπω πρὸς τινα καὶ πέμπω εἰς τινα, τὴν αὐτὴν ἐν γένει ἔννοϊαν ἐκφερόντων, ὁ μὲν πρῶτος σημαίνει περιπίπτει τὴν πομπὴν γιγνομένην πρὸς ὄφελος ἢ χάριν τινός, ὁ δὲ δεῦτερος τὴν πρὸς τινα εὐθυνοῖν καὶ ἀποτάσιν της, ὁ δὲ τρίτος τὴν κλήσιν της ὡς εἰς τέρμα τὸν τόπον ἢ καὶ αὐτὸ τὸ πρὸςωπὸν τινος. Ἀναλόγους διαφορὰς δύναται τις νὰ ἐξεύρῃ καὶ ἐν τοῖς π. χ. λέγω τῷ δήμῳ, λέγω πρὸς τὸν δῆμον, λέγω εἰς τὸν δῆμον κ.τ.τ. Ἀλλ' ἡ ἐξ-ακρίβωσις τῶν τοιούτων ὑπερβαίνει τὸν τε σκοπὸν καὶ τὰ ὅρια τῆςδε τῆς πραγματείας. Ἐνταῦθα μετὰ τὰ γενικώτατα ταῦτα περὶ τῶν διαφορῶν τούτων, σημειωτέον μᾶλλον, ὅπερ καὶ ἄλλοτε εἶπαμεν, ὅτι ἡ γλῶσσα, μάλιστα τοῦ δήμου, οὐδαμῶς κατὰ μαθηματικούς κανόνας βαίνουσα, οὐδέποτε ἐμμένει ἐν τοῖς ἀρχῇθεν δι' οἷον δήποτε λόγον διαγεγραμμένοις ὁρίοις. Οὕτω καὶ ἐν τῇ χρήσει τῆς δοτικῆς καὶ τῶν συστοίχων ἀναλυτικῶν τύπων, ἀφ' οὗ αἰ. λεπταὶ ἐκείναι διαφοραὶ ἤρχισαν ν' ἀμαυρώνωνται καὶ νὰ ἐπικρατῇ ὅς' ἡμέραι ἡ ἀναλυτικὴ ἀρχή, ἔπρεπεν εἰκότως νὰ ἐπέλθῃ ὅχι μόνον ἀδιαφορία τις, ἀλλὰ καὶ προτίμησις τῆς ἀναλύσεως, τοῦλάχιστον παρὰ τοῖς κοινοῖς ἀνθρώποις, τοῖς ἀφελεστέροις τῶν ἀρχαιοτέρων ποιητῶν ἢ συγγρα-

φείων καὶ δὴ καὶ τοῖς ἀμαθεστέροις τῶν μεταγενεστέρων· τὴν ἀ-
διαφορίαν ταύτην ἤρξαμεν ἐν τοῖς παρατεθειμένοις χωρίοις, ποῦ μὲν
μᾶλλον, ποῦ δ' ὀλιγώτερον· παρὰ δὲ τοῖς ὑστερον ἀπέβη συχνοτέ-
ρα, ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς ἀπὸ τοῦ 4ου αἰῶνος π. Χρ. καὶ κατωτέρω
παραδειγμάτων. Ἐρευν. Δεξιππου σ. 25, 15 εἰ μὴτε ἑαυτοῖς ἐπι-
βούλως καὶ ἐς τὸν ἄρχοντα ἐναντίως πράσσετε. 27, 16 θέλων — ἐς
ἐμαυτὸν μὴ καταλῦσαι τῆς πόλεως τὴν ἀξίωσιν. Μενάνδρου 293, 2
ἐς τὸν Μεβώδη παρήγαγε τὰς αἰτίας. Ζωσίμου 216, 22 εἰς Κωρ-
σταρτίον ἦλθεν ἡ βασιλεία. Πρβλ. 14, 23. 61, 10. 171, 15. 181,
18 τὴν τῶν πραγμάτων εἰς αὐτὸν μεταθεῖναι ῥοπήν. 294, 10. 311,
2 τούτων εἰς τὸν βασιλέα κεχωρηκότων. Προκοπίου Α. 60, 5 ἐς μό-
νον Ἰουστινιανὸν ἡ βασιλεία ἦλθεν. Γ'. 13, 10 λίαν ἐς αὐτὴν ἡ Θεο-
δώρα ἡγριαίνεται. Γ'. 15, 1 ὥς μὴ ἐς βασιλέα ἔκπυστα γένηται. 37,
20 πιστὴ εἰς τὸν αὐτῆς οἶκον. Γ'. 74, 4 καὶ τὰς οὐσίας εἰς τοὺς παῖ-
δας ἡ ἑγγεγεῖς μηκέτι παραπέμπειν οἶόν τε εἶναι. Πρβλ. 78, 23.
97, 12. 105, 9. 181, 17 ἐς ἀλλήλους — ἐναρμολογεῖσιν. 186, 11
— — Συγκέλλου 554, 5 μερίζεται ἡ τῆς Συρίας ἀρχὴ εἰς τε Δημή-
τριον τὸν τοῦ Δημητρίου — — καὶ εἰς τὸν υἱὸν Ἀλεξάνδρου. — Θεο-
φαν. Χρον. σλ. 16, 7 ἀλλήλους ὑπερβαλεῖν ἔσπευδον εἰς τὸν κατὰ
τῶν Χριστιανῶν διωγμὸν. 161, 7 Τίς γὰρ εἰμὶ, ἵνα εἰς ἐμὲ τοῦτο γέ-
νηται; 375, 8 φιλονεικούντων τῶν μερῶν εἰς ἀλλήλους, ἔπαρψεν
μηνδᾶτα εἰς ἑκάτερα τὰ μέρη ὁ βασιλεὺς, λέγων εἰς μὲν τοὺς Βενέ-
τους, ὅτι Ἰουστινιανὸς ὁ βασιλεὺς παρ' ὑμῖν ἐτελεύτησεν, εἰς τοὺς
Πρασίλους ὅτι παρ' ὑμῖν κτλ. — Ἐν συνεχείᾳ Θεοφάνους Χρον.
390, 23 εἰς Λέοντα τὸν ἴδιον γαμβρὸν τὴν βασιλείαν σφετεριζόμενον.
392, 13 τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς μητρὸς ἐπισπώμενος. Αἰ-
σώπου μύθ. 16, b (Teubn.) εἰς δὲ αἰλουρος προκύψας ἔφη ταῦτα. —
Θεοδοσίου ἀκροάσ. π. ἀλώσ. Κρήτης. Α. στ. 30 ὁ μιγνύων πράξεις
ταπεινάς εἰς ἐπηρμένους λόγους. — Χρον. Πασχ. 410, 16 ἡ τούτου
μετέπεσεν ἀρχὴ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. 559, 2 καὶ ἐγένετο φόβος πο-
λὺς εἰς τοὺς κακοπράγμονας κτλ. — Ἀρν. Κομνην. σ. 24, 10 εἰς
τὸν Καίσαρα παραπέμπομεν. 368, 19 ὁ Δαλασσηνός — τὸ πᾶν εἰς
τὸν ἐρχόμενον Δούκην ἐφαίνετο ἀνατιθέμενος. 417, 18 τοῦτον — εἰς
μίαν τῶν θυγατέρων αὐτοῦ εἰσφύλακτο. — Γεωργ. Κεδρηνοῦ Τομ. Α.
σ. 433, 5 καὶ εἰς ἀναξίους ἡ χάρις ἐνεργεῖ πολλάκις. Β'. 283, 16 δι-
αβάλλει τὸν ἐταιρειάρχην εἰς τὴν Ἀνγούσταν ὡς σφετεριζόμενον τὴν
βασιλείαν ἐς τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφόν. 605, 16 ὑπερλαλῆσαι τούτων ἐς
τὸν βασιλέα ἐπώμυτο. 621, 22 τὰ εἰς τὸν ὄφραρν συμβεβηκότα κλ.

Οὕτω τέλος πάντων φθάνομεν εἰς τὰ λείψνα τῆς καθ' αὐτὸ δημώ-
δους γλώσσης· ἐκ δὲ τούτων παραλείποντες τὰ προγενέστερα, τὰ ἀπὸ
τῆς 5' μέχρι τῆς 16'. ἑκατονταετηρίδος, — διότι ταῦτα οὐ πάντῃ ἀνό-
θευτα φέρονται παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς συγγραφεῦσι, — μεταβαίνομεν
εὐθὺς εἰς τοὺς δημοτικὸς στιχοιουργοὺς τῆς 16'. ἑκατονταετηρίδος. Καὶ
πρῶτον ἀναφερόμεν τινα ἐκ τοῦ Α. Κ.

— Τοιοῦτος, παιδί μου, σπούδαζε νὰ γνωρισθῇς εἰς πάντας,

— συγγνώμην τὴν εὐήμερον πάρεχε εἰς ἐκείνους.

— πλὴν οὐκ ἤρκεστη ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν βουλήν ἐκείνων.

— Καὶ τὸν ζυγὸν σκληρότερον εἰς αὐτοὺς ἐπιθέσης,

— ἐγύρισε τὰ ὄπισθεν καὶ πρὸς ἐκεῖνον εἶπεν.

— καὶ δύο σκῆπτρ' ἀπέμειναν εἰς Ῥοβοὰμ ἐκεῖνον.

— νὰ δώσης φήμην εἰς αὐτόν, τιμὴν εἶτε καὶ δόξαν.

— υἱέ μου, βλέπε, εἰς τινα μάχην μὴδὲν ποιήσης κτλ.

Ἐκ τοῦ Πτωχοπροδ. Α. 141.

— ἀλλὰ τὰ μέτρα ποῦ φελοῦν ἔς τὴν ἀμετρον μου πεῖναν;

288 — πῶς ὑπὲρ λόγον ἔφερε τὰπάκιν εἰς ἐμένα.

Β'. 450 — νὰ φανῶ ἔς τοὺς γείτονας, ὅτ' εἶμαι καθαλλάρης.

270 — νὰ ὤρισα νὰ τὰς ἔδωκαν μαγγάβια ἔς τὸν Εὐγένην.

Ἐκ τοῦ Β. Χ.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα εἶπον οἱ στρατιῶται

Πρὸς τὸν καλὸν καὶ εὐμορφον Βέλθανδρον τὸν ἀνδρεῖον.

— Καὶ τότε ἐσηκώθηκε καὶ πρὸς ἐκεῖνον λέγει.

— ἰδὼν ταύτας ὁ Βέλθανδρος ἔφησε πρὸς ἐκείνας.

— Ὁ Βέλθανδρος ἐστράφηκε καὶ πρὸς τὴν κόρην λέγει.

Ἐκ τῶν Χρον. τ. Μωρ. σλ. 38.

Διὰ τοῦτο λέγω πρὸς ἐσᾶς, ὅλους παρακαλῶ σας.

40 — τότε τὸν μετελάλησε καὶ λέγει πρὸς ἐκεῖνον,

— κ' ἐγὼ πάλιν ν' ἀποθαρρῶ τὰ πάντα μου ἔς ἐσένα.

66 — ν' ἀποθαρρήσῃ εἰς αὐτόν καὶ νὰ τὸν ἀπεργώσῃ κτλ.

Ἐκ τούτων ἀρκούντως ἀποδείχνεται, νομίζω, ὅτι ἡ διὰ τῆς αἰτιατι-
κῆς μετὰ μιᾶς τῶν προθέσεων πρὸς καὶ εἰς ἀνάλυσις ἢ περίφρασις τῆς
δοτικῆς προῆλθεν ἐξ αὐτῶν τῶν σπλάγχχνων τῆς γλώσσης, οἰκεία δρμῇ
καὶ τάσει πρὸς αὐτὴν ἐλαυνομένης, ὅχι ἐξ ὁθνεῖας καὶ ἀλλοφύλου ἐπ-
ενεργείας. Διότι ἂν ὑποθέσωμεν πρὸς ὀλίγον, ὅτι κατ' ἀλλοτρίαν ἐπιρ-
ροὴν συνέβη ἡ μεταβολὴ αὕτη, τότε διεγείρεται πάλιν τὸ αὐτὸ ζήτημα,
πόθεν αὕτη προῆλθεν ἐν τῇ ὁθνεῖᾳ ἐκείνῃ γλώσσῃ, ἥτις δῆποτε εἶνε;

Αἱ ῥωμανικαὶ π. χ. τῆς λατινικῆς δοτικῆς περιφράσεις à l'homme, à la femme, à l'esprit κτλ. all' uomo, alla moglie, allo spirito ἀντὶ τῶν homini, mulieri (ἢ feminæ), spiriti κτλ. προῆλθαν διὰ τὰς αὐτὰς καὶ ἑμοίας καὶ αἱ ἑλληνικαὶ αἰτίας ἵνα δὲ προστεθῇ εἰς τὰ μέχρι τοῦδε περὶ αὐτῶν εἰρημένα καὶ τὸ κύριον ἀνδρὸς τὰ μάλιστα περὶ τὰ τοιαῦτα ἀξιοχρέου, τοῦ Α. Fr. Pott, ἐπισυνάπτω αὐτολεξεῖ ὅσα ἐν κεφαλαίῳ περὶ αὐτῶν ἀποφαίνεται, καὶ τὴν τοῦ Fuchs γνώμην παραδεχόμενος, ἐν σλ. 42—3 τοῦ Α. τόμου τῶν Ἑτυμολογικῶν του ἐρευνῶν (Etymologische Forschungen etc. 2te Aufl. 1859) « Das Ersetzen der allmählig immer häufiger gewordenen Casus durch Präpositionen (insbes de und ad) im Romanischen hat sehr gut Fuchs a. a. O. 104 ff, aus der Hinneigung des Latein, namentlich in der mehr gewöhnlichen Rede, zum Gebrauche gedachter Partikeln statt einfacher Casus erklärt. Wundern kann man sich darüber um so weniger, fasst man besonders den Umstand ins Auge, dass namentlich Fremdlinge in den römischen Legionen und Provinzen, unmöglich in den mehr verwickelten Structuren mit lateinischen Casus letztere immer richtig zu setzen und jeden in gehöriger Schranke zu halten verstehend, bald unter diesen grosse Verwirrung anrichten mussten. Dann waren zwei Präpositionen gleichsam die allezeit zur Aushülfe bereite Krücke, etwa so, wie im Persischen, im Türkischen u. s. w. häufig das abstracte Zeitwort « machen » mit Nominus, die fremden Sprachen angehören, herhalten muss zum Ersatze für concretere Verba. Schon das Vermischen der Vocale e und i, oder o und u, sowie das Ablegen der schliessenden Consonanden s oder m, (welche bereits im vorklassischen Latein, wie auch die Poesie beweist, nicht recht fest sassen und deren Unterdrückung noch glücklich die classische Schriftsprache entgegenwirkte) mussten die Dämme der einzelnen Casus vielfach durchbrechen und zwischen ihnen Synkretismus herbeiführen, wobei ihre Vernichtung nicht ausbleiben konnte » κτλ.

Πανταχόθεν λοιπὸν περιορισθεῖσα ἡ χρῆσις τῆς κυρίας δοτικῆς κατήντησεν ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἰς στερεοτύπους τινὰς φράσεις, ἔνθα φέρεται ἀπροθέτως ἢ ἐμπροθέτως, οἷαι αἱ: δόξα τῷ Θεῷ. Χάριτι θεῷ. Τῷ Κυρίῳ δεῖνα (ἐν ἐπιγραφαῖς ἐπιστολῶν). σὺν Θεῷ. σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις. ἐν καιρῷ πολέμου. τῇ ἀληθείᾳ. ἐν τούτοις. ἐν τοσούτῳ. ἐν ᾧ καὶ λ. Παρὰ δὲ ταύτας καὶ αἱ προειρημέναι γενικοφανεῖς,

π. χ. δός μου το. δέν σου τὸ δίδω. τοῦ τὸ εἶπα καὶ αἱ ὅμοιαι ἀντὶ τῶν μοί, σοί, τῷ κτλ. Ἄδηλον δ' ἂν αἱ παρὰ τοῖς δημοτικοῖς σιχουργοῖς ἀπὸ τοῦ Ἀλ. Κομνηνοῦ καὶ Πτωχοπροδρόμου μέχρι Δημητρίου Ζήνου ἔτι ἀπαντῶσαι δοτικαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τότε δημώδη γλῶσσαν ἢ ἀποδοτέαι εἰς τὸν ἀρχαϊσμόν τῶν γραφάντων. Εἶνε δὲ τοιαῦται π. χ. ἐκ τοῦ Α. Κ. εἰπῆτέ μοι. τί λέγετε, τί ἐνὶ ἡ βουλῇ σας.

- αὐτὰ σοι ὑπομένουσιν ἐν τῷ παρόντι βίῳ,
- ὅτι ἀρρωστία καὶ θάνατος ἐνὶ κοινὰ τοῖς πᾶσι.
- ὅτι Θεὸς τὸ δίκαιον θέλει το φανερώσει ἐμπρὸς εἰς τὸ κριτήριον ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις.

Ἐκ τοῦ Β. Χ.

- εἰς γοῦν τὸν λιθαδότοπον ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ
- οὐκ οἶδα, τί σοι λογισμοὶ καὶ τί σοι ἐπινοαίαις.
- τοῖς δὲ ποσὶ τοῖς ἐμπροσθεν ἐβάσταζε λεκάνη.
- τῇ δὲ παλάμῃ τῆς χειρὸς καθήμενον ἐκράτει.
- καὶ ἐσμίγετο τοῖς δάκρυσι τοῦ λιθίνου ζωδίου κτλ.

Ἐκ τοῦ Πτωχοπροδρόμου Α. 178.

- καὶ ταῖς χερσὶ κατέχουσιν ἄσπρον σεμιδαλάτον.

Β'. 293. — ἵνα μὴ περιπέσῃ τις κακίστοις τοῖς ὁμοίοις κτλ.
Δημ. Ζήνου 39

- τοῖς πᾶσι ἔνε φανερόν Ἀσίας καὶ Εὐρώπης,
- 40 — τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ θεοὺς καὶ τοῖς ἀνθρώποις.
- 295 — ὁποῦν γεμάτος θυσιῶν, καὶ τέρπονται τῇ κνίσσῃ.
- ὦ Ζεῦ Κρονίδη, ἥξευρε, τῶν βορθακῶν τῷ πλήθει δέν δύναται ἡ Ἀθηνᾶ, οὔτε ἐγὼ ὁ Ἄρης βοήθεια νὰ δώσωμεν, ἂν ὅλους δέν μᾶς πάρῃς κτλ.

Ἡ δὲ χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς μετὰ τῆς εἰς ἀντὶ τῆς δοτικῆς μετὰ τῆς ἐν πρωϊαίτατα ἀρχὴν μικρὰν λαβοῦσα κατ' ὀλίγον ἐπευρύνθη καὶ αὐτὴ, ὥστε κατὰ τοὺς περὶ Χριστὸν χρόνους εἶχεν ἤδη συνηθεστάτη ἀποβάσα. Ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς περὶ τῆς ἐν καὶ εἰς ἱκανὰ παραδείγματα ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ Ι. μ. Χρ. αἰῶνος παρετέθησαν, περιττὸν νομίζω καὶ ἄλλα νὰ προστεθῶσιν ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα δημοτικῶν μνημείων, ὅπου οὐδὲν συνηθέστερον τούτου.

ΔΥΪΚΟΥ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ, ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΛΗΤΙΚΗ.

Τῶν τριῶν τούτων πτώσεων κοινὸν γνῶρισμα εἶνε 1) τὸ ε ἐπὶ τῶν εἰς σύμφωνον καὶ εἰς τὰ φωνήεντα ι καὶ υ ληγόντων θεμάτων, τ. ἔ. ἐπὶ τῶν τριτοκλίτων καὶ κατὰ τὰ τρία γένη, ἐν ᾧ ἐν τῇ σανσκριτῇ τὰ οὐδέτερα καὶ ἐν τῷ δυϊκῷ διακρίνονται τῶν ἄλλων γενῶν. π. χ. κήρυ-κ-ε, ἄρπαγ-ε, λέγοντ-ε, ποιμέν-ε, πατέρ ε, ἄνδρ-ε, γένε-ε (ἀντὶ γένεσ-ε), πόσι-ε, πόρτι-ε, πόλε-ε, (= πόλι-ε), νέκυ-ε, γένυ-ε, πήχε-ε (= πήχυ-ε), κτλ. 2) τὰ ā καὶ ω, τ. ἔ. μήκυνσις τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος τῶν εἰς α καὶ ο ληγόντων, δηλ. τῶν ἁ.—κλίτων καὶ ῥ.—κλίτων. μοῦσᾱ, τιμᾱ, ταμίᾱ, Ἀτρείδᾱ κτλ. λόγῳ, ὁδῷ, ξύλῳ, ἀγαθῷ κτλ. Ἄν δὲ τὸ μὲν ε κατὰ μὲν Buttmann (Lexilog. I, 49. An. 3) κατ' εὐθεΐαν ἐκ τοῦ πληθυντικοῦ ἐπιθέματος ες κατ' ἀποκοπὴν προῆλθεν ἢ κατὰ Dünzer (Die declination der indogermanischen sprachen σλ. 66) ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐπιθέματος am πάλιν ἀποκοπὴ τοῦ m καὶ λεπτύνσει τοῦ α εἰς ε (μεταβολαὶ καὶ ἀλλαχού συνήθεις τῇ ἑλληνικῇ) ἢ κατὰ Bopp (vergl. gramm. σλ. 414) ἐκ τοῦ ἐν τῇ σανσκριτῇ āu (δι' οὗ σχηματίζονται πολλῶν ἄρσεν. καὶ θηλυκ. αἱ τρεῖς αὐταὶ πτώσεις καὶ ὅπερ λέγεται ἐκ τοῦ πληθυντ. ἐπιθέματος ας προελθόν) διὰ τοῦ ἐν τοῖς Οὐαΐδαις ā καὶ τοῦ ζενδικοῦ ǎ (π. χ. á'cñāu, á'cñá, ζενδ. á'cra = ἵππῳ), ἃς μένη πρὸς τὸ παρὸν ἀναποφάσιστον. Τὰ δὲ ā καὶ ω ὁ μὲν Dünzer παράγει πάλιν ἐκ τῶν an καὶ on (παλ. am), ἀποκοπέντος δηλ. τοῦ r καὶ πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἰσορροπίας μνηκυνθέντος τοῦ προηγουμένου φωνήεντος· ὁ δὲ Bopp νομίζει, ὅτι ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ δυϊκὸν ἐκεῖνο ἐπιθεμα ἄν πρόπαλαι ἀπεκόπη, καθὼς καὶ ἐν τοῖς σανσκρ. εἰς ι καὶ υ καὶ ἔπειτα πρὸς ἰσορροπίαν ἐμνηκύνθησαν τὰ θεματικά φωνήεντα, τὸ καὶ ἐν τῷ ἐνικῷ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μακρὸν α καὶ τὸ πάντοτε βραχὺ ο, ὥστε κατ' αὐτὸν τὰ ἑλληνικά χῶρα, λόγῳ κ.τ.τ. ἀντιστοιχοῦσι κατὰ τὸν σχηματισμὸν τοῖς σανσκρ. pāti (ἐκ τοῦ ὑποτιθεμένου ἀρχ. pati-y-āu) πόσι-ε καὶ sūnū (ἐκ τοῦ ὑποτιθεμ. sūnu-v-āu ἐν. ὄν. sūnu-s) υἰέ-ε κτλ. — Τὰ δὲ rāi (παρὰ τῷ ἀπλουστέρω rā) καὶ σφῶι (καὶ σφῶ) εἶνε, φαίνεται, ἀνάλογα τοῖς οὐδέτεροις σανσκριτικοῖς, ἅτινα τὸν μὲν δυϊκὸν προσαρτήσῃ μακροῦ ῖ, τὸν δὲ πληθυντ. βραχέος σχηματίζουσιν, ὡς π. χ. vā'ri-n-ī ὕδατε καὶ vā'ri-n-ī ὕδατα· μόνον τοῦτο διαφέροντα, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἐν ταῦθα, καθὼς καὶ ἀλλαχοῦ συνήθως, τὸ ἀρχαῖον ἰ συνέσπειλε.

ΔΥΪΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗ.

Ἡ κατάληξις τῶν δύο τούτων πτώσεων ἐν τοῖς προκειμένοις μνημείοις τῆς ἑλληνικῆς εἶνε ἡ συλλαβὴ in, ἥς τὸ ι καθαρὸν μὲν ἐμφανίζεται ἐν ταῖς ἀντωνυμ. νῶιν, σφῶιν καὶ σφῶιν, συνηρημένον δ' ἐν τοῖς νῶν καὶ σφῶν, εἰς δὲ τὰς κυρίας διφθόγγους αι, οι μετὰ τῶν προηγουμένων φωνηέντων α, ο συνδυασμένον ἐν τοῖς ὀνόμασι καὶ τῶν τριῶν κλίσεων, ὡς μούσαιν, λόγοιν καὶ ποδοῖν. Τὴν ἀρχὴν τῆς καταλήξεως ταύτης ἐκ τῶν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ ἐνόντων ζητοῦντι παρίσταται ἡ οὐκ ἄλογος ὑποψία, μήπως ἡ in οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ τὸ τῆς ἐνικῆς δοτικῆς γνῶρισμα προσλαβὼν τὸ r ὡς τοῦ δυϊκοῦ σημεῖον· ἢ ἔπειδὴ καὶ τῆς πληθ. γενικῆς γνῶρισμα τὸ r εἶνε, ἐν. δοτικῆς καὶ πληθ. γενικῆς γνωρίσματα συνδυασθέντα ἀπετέλεσαν ἓνα τύπον μέσον μὲν τῶν δύο ἄκρων ἀριθμῶν, κοινὸν δ' ἀμφοτέραις ταῖς προκειμέναις πτώσεσι. Καὶ καθ' ὅλου μὲν οὕτως ἔχον φαίνεται. Ἀλλ' ἡ ἐν τοῖς τριτοκλίτοις πλήρης κατάληξις οιν, ὡς ἀνδρ-ο-ῖν, ἐνθα τὸ ο περιτεύει, οὔτε τῷ θέματι ἀνῆκον, οὔτε τῇ καθ' αὐτὸ πτωτικῇ καταλήξει, παρέχει τὴν ὑπόνοιαν, μήπως μετὰ τοῦ ο τούτου καὶ τοῦ in ἔκειτό ποτε σύμφωνόν τι ἢ ἡμίφωνον (F ἢ j) ὕστερον ἐκθλιβέν, καθὼς ὁμολογουμένως ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιθέματος εἰς ὄνομ. εντ-ος γεν. π. χ. ἐν τοῖς χαρί-εντ-ος, πυρ-ό-εντ-ος ὑπάρχον πάλαι τὸ F συνεχόπη ἐκ τῶν χαρίFεντος, πυρόFεντος. Καθὼς λοιπὸν ἐν τῷ πυρόFεντος καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ ο μόνον ὡς συνδετικὸν τοῦ ρ καὶ τοῦ F παρενετέθη, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀνδροῖν κ.τ.τ. τοιαύτην τινὰ σημασίαν πρέπει νὰ εἴχῃ· διότι ἄλλως ἀνεξήγητον, πῶς τὰ τριτόκλιτα νὰ μὴ λήγῳσιν εἰς ἀπλοῦν in, ὡς ἀνδρ-in, ποδ-in κτλ. Ποῖον λοιπὸν σύμφωνον ἦτο πρὸ τοῦ in; Πρὸς τὴν τούτου ἀνεύρεσιν μᾶς φέρουσιν οἱ ὁμηρικοὶ τύποι Θεό-φιν, δακρυ-ό-φιν, ναῦ-φιν καὶ οἱ ὅμοιοι καὶ αἱ λατινικαὶ δοτικαὶ ti-bi, si-bi, mi-hi καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα u-bi, i-bi κτλ. καὶ τελευταῖον ἢ bhy-ām κατάληξις τῆς ὀργανικῆς, δοτικῆς καὶ ἀφαιρετικῆς τοῦ δυϊκοῦ ἐν τῇ σανσκριτῇ. Τῆς bhy-ām (= bhi-ām) τὸ μὲν πρότερον μέρος εὐρίσκεται πάλιν ὡς τοπικὴ κατάληξις ἐν τῇ σανσκριτικῇ προθέσει a-bhi (ἑλλην. μεταγεγραμ. ἀ-μ-φί) πρὸς, ἐπὶ μετ' αἰτιατ. καὶ εὐθὺ μετὰ γενικῆς σημαίνουσα καὶ ἐν ταῖς ἄρτι ἐκτεθειμέναις λατιν. ἀντωνυμίαις καὶ ταῖς ἐπιρρήμασι. Τὸ δὲ δεύτερον ām συμπίπτει καὶ δὲν εἶνε δι' ὅλου ἀπίθανον νὰ ἦνε ταῦτόν τῇ σανσκρ. καταλ. τῆς πληθ. γενικῆς, ὡς ἐν τοῖς nāu-ām νεῶν, maru-ām ἀνέ-

μων. Οὕτω λαμβάνει ὑπόστασιν τινα ἢ προδηλωθεῖσα ὑπόψια. Ἐκ τῆς πλήρους καταλήξεως *bhyām* συσταλείσης πιθανώτατα προῆλθεν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἢ *φιν*. Αὕτη δὲ εἰς τὰ θέματα τῶν ὀνομάτων ἀμέσως ἢ διὰ συνδετικού φωνήεντος, τοῦ *ο*, προσαρτωμένη ἐσχημάτιζε πάλαι τὴν δυτικ. γεν. καὶ δοτικὴν, π. χ. *Ἀτρείδα-φιν*, *μούσα-φιν*, *λόγο-φιν*, *ἀνδ-ρο-φιν*, *πολί-ο-φιν* *νεκύ-ο-φιν* κτλ. Ὑστερον δὲ τὸ *φ* εἰς *φ* ἐξαπαλυνθέν, τελευταῖον δὲ καὶ ἐκθλιβέν παρήξε τοὺς συνηρημένους τύπους *Ἀτρεῖδαιν*, *λόγοιν*, *ἀνδροῖν* κτλ. Ὁμοία ἔπαθε καὶ τὸ ἀντίστοιχον σανσκρι. *bh* καὶ τὸ λατιν. *b*, τοῦτο μὲν πρῶτον εἰς *h* ἐμαλακύνθη ἐν τῷ *mi-hi* (ἀντὶ *mi-bi*), τοῦ δὲ *h* καὶ ὅλως ἐκθλιβέντος, προῆλθε τὸ συνηρημένον *mī* ἐκεῖνο δ' ἐν τῇ *bhis* τῆς πληθυντ. ὀργανικῆς, ὡς ἐν τῷ *αῖ-va-bhis* δι' ἵππων μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐκθλιβέν παρήγαγε τὸν τύπον *αῖ-ναις*. Ὁμοίως τὸ *bh* εἰς *h* ἀπλοῦν ἐλεπτύνθη ἐν τῇ ἐν. δοτικῇ τῆς πρωτοπροςώπου ἀντωνυμίας *ma-hyam* (λατιν. *mi-hi*) ἀντὶ *ma-bhyam* κατὰ τὸ *tu'-bhy-am*, *ti-bi*. — Καὶ λείψανα μὲν τῆς πληρεστέρας καταλήξεως *φιν* σώζονται οὐκ ὀλίγα ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπεσιν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἡ ἀρχὴ τῆς δὲν φαίνεται νὰ ᾔνε ἀπαραλλάκτως ἡ αὐτὴ μὲ τὴν δυϊκὴν κατάληξιν *ιν*. Διότι διὰ τοῦ αὐτοῦ μορίου *bhi* (ἀς ὀνομασθῇ οὕτως) ἐν τῇ σανσκριτῇ εἶνε ἐσχηματισμέναι παρὰ τὴν δυϊκὴν *bhyām* καὶ ἄλλαι τρεῖς καταλήξεις 1) ἡ *bhyam* οὐσιωδῶς μὲν ἐνικὴ σχηματίζουσα τὴν ἐν. δοτικὴν τῆς δευτεροπρ. ἀντωνυμίας *tu'-bhyam* καὶ τὴν τῆς πρωτοπρ. *ma-hyam* κατὰ τὴν εἰρημένην τοῦ *bh* εἰς *h* ἐκτροπήν, μεταβάσα δὲ καταχρηστικῶς καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν καὶ σχηματίζουσα τὴν πληθυντ. δοτικ. ἀμφοτέρων τῶν προσώπων *asma'-bhyam* ἡμῖν, *yush-ma'-bhyam* ὑμῖν. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς *bhyam* προῆλθεν ἡ ἑλλ. κατάλ. τῶν αὐτῶν ἀντωνυμ., καὶ οἱ ὅλοι δὲ τύποι ἡμῖν καὶ ὑμῖν ἐκ τῶν *asma'-bhyam* καὶ *yushma-bhyam* προῆλθαν, τοῦ μὲν συριστικοῦ *s* καὶ *sh* ἐν τισι μὲν ἀρχαιοτέραις διαλέκτοις ἐξομοιωθέντος τῷ ἐπομένῳ *μ*, καθὼς καὶ ἐκ τοῦ ἐσ-μὶ αἱ αὐταὶ διάλεκτοι ἔπλασαν τὸ ἐμ-μὶ, ἐν δ' ἄλλαις συγκοπέντος καὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ χρόνου μηχανθέντων τῶν προηγουμένων φωνηέντων *αῖ* καὶ *υῖ* εἰς *αῖ* καὶ *υῖ* καὶ τελευταῖον τοῦ *y* (*j*) τοῦ *yushma* μεταβάντος, καθὼς συνήθως τὸ ἐναρκτικὸν *j* ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα. Οὕτω λοιπὸν πρῶτον ἐσχηματίσθησαν τὰ *ἄμμε-φιν* ἢ *ἡμε-φιν* (ἐν τούτῳ τὸ ἀνόργανον εἶνε), *ὑμμε-φιν* ἢ *ὕμέ-φιν* ἐκ δὲ τούτων συγκοπῇ τοῦ *φ* καὶ συναίρεσει τοῦ *ει* εἰς *ι* προέκυψαν τὰ *ἡμῖν* ἢ *ἡμιν*, *ὕμῖν* ἢ *ὕμιν*. — 2) ἡ *bhis*, κατάλ. τῆς πληθ. ὀργανικῆς π. χ. *αῖ-va-bhis* ἵπποις, δι' ἵππων. *nāu-bhis* ναυσι κτλ. — 3) ἡ *bhyas* τῆς πληθ. δοτ. καὶ ἀρχαιρετικῆς, ὡς *αῖ-νέ-σιν* κτλ.

bhyas ἵπποις, ἀφ' ἵππων, *nāubhyas* κτλ. Ἐκ τῆς ἐτέρας τούτων προῆλθεν ἢ τε λατινικὴ *bis* ἐν τοῖς *no-bis*, *vo bis* καὶ ἡ ἑλληνικὴ (ὁμηρικῇ) *φιν* πληθυντικῶς μὲν ἐν τοῖς π. χ. *δακρυ-ό-φιν*, *ὄχεσ-φιν*, *ὄρεσ-φιν*, *στήθεσ-φιν* κτλ. ἐνικῶς δ' ἐν τοῖς *παλάμη-φιν*, *αὐτό-φι*, *θύρη-φι*, *θεό-φιν* κ.τ.δμ. ἐκλαμβανομένη. Ἀλλὰ πιθανώτερον ἡ ἐνικὴ *φι(ν)* ἐκ τοῦ ἀπλοῦ *bhi* τοῦ ἐν τῇ σανσκρι. προθέσει *abhi*, τῇ ἑλλ. *ἀμ-φι* καὶ τοῖς λατιν. *ti-bi*, *si-bi*, *u-bi*, *i-bi*, *utru-bi* κτλ. προῆλθεν. Ἐν ἀμφοτέραις δὲ τὸ κινητὸν *ν* δὲν προῆλθε κατὰ μετάβασιν ἐκ τοῦ ἀρχαίου *ς*, ἀλλ' ἐπῆλθεν ἀντ' αὐτοῦ καὶ χωρὶς αὐτοῦ πρὸς μόνην φθγγικὴν χρεῖαν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς *γράφωμεν*, *ἐλέγωμεν*, *ἔγραφεν*, *ἔδωκεν* ἀντὶ τῶν *γράφωμες*, *ἐλέγωμες*, *ἔγραφε(τ)*, *ἔδωκε(τ)*, διὰ τῶν μέσων ὄρων *γράφωμε*, *ἐλέγωμε*, *ἔγραφε*, *ἔδωκε* κτλ. Σημαίνουνσι δ' οἱ διὰ τοῦ *φι(ν)* ἐσχηματισμένοι τύποι πάσας τὰς ὕλικὰς σχέσεις τὰς διὰ τῆς δοτικῆς πάλαι ἐκφερομένας, ἀντιστοιχοῦντες τῇ *τ* ἀφαιρετικῇ καὶ τῇ ὀργανικῇ καὶ τῇ δοτικῇ τῆς σανσκριτῆς. Ἐκ τῶν 192 χωρίων, ἅπερ ὁ Dronke (Rhein. Mus. IX, 1854 σ. 619) παρ' Ὀμήρου εὑρεν, ἐν μὲν τοῖς 113 τοπικῇν σημασίαν ἔχει τὸ *φι(ν)*, οἷα π. χ. Ἰλ. N, 168 *κλισίηφι* λέλειπτο = ἐν κλισίῃ. A, 44 *αὐτόφιν* (T, 255 ἐπ' αὐτόφιν) = αὐτοῦ (ἐπιρρημ.) *λεῖπε θύρηφιν* Ὀδ. I, 238. — Ἰλ. K, 458 *κυνέην κεφαλῇφιν* ἔλοντο = ἐκ τῆς κεφαλῆς. Π, 762 *κεφαλῇφι* λάβεν = ἐκ τῆς κεφαλῆς ἢ διὰ τῆς κ. κτλ. ἐν δ' ἄλλοις χρονικῇν, ὡς π. χ. Ἰλ. I, 648. 682. *ἄμ' ἡοῖ φαινόμενῃφι* κτλ. ἐν δ' 72 ὀργανικῇν καὶ δυναμικῇν, π. χ. Ἰλ. Θ, 290 ἵπποι αὐτοῖσιν ὄχεσφιν. A, 38 *Τενέδοιότε ἴφι ἀνάσσεις*. X, 107 *ἡφι βίηφι* κτλ. ἐμπροθέτως δὲ πρὸς πληρεστέραν ἐρμηνείαν τῆς σχέσεως ἐν τοῖς: Ὀδ. E, 59 *πῦρ ἐπ' ἐσχαρόφιν* καίετο. M, 414 *κάππεσ' ἀπ' ἐκρίόφιν*. Ἰλ. E, 150 *ἐκ στήθεσφιν* ὅπα ἤκεν. K, 156 *ὑπὸ κράτεσφι* τάπης τετάνυστο. E, 41 *διὰ στήθεσφιν* ἔλασσε κτλ.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΗ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΗ.

Ὁ σχηματισμὸς ταύτης τῆς πτώσεως ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν ἐν τοῖς γνωστοῖς μνημείοις τῆς ἑλληνικῆς εἶνε διττός: 1) ὁ διὰ τοῦ *ι* προσαρτωμένου τῷ θεματικῷ φωνήεντι *α* ἢ *ο* ἐπὶ τῶν εἰς ἕτερον τούτων ληγόντων τ. ἔ. τῶν πρωτοκλ. καὶ δευτεροκλ., ὡς *ταμία-ι*, *τιμα-ί* (θέμα *τιμαῖ*), *κριτα-ί* (θέμα *κριταῖ*), *μοῦσα-ι* κτλ. *λόγο-ι*, *όδο-ι* κτλ. — 2) ὁ διὰ τῆς συλλαβῆς *εσ* (παλ. *ας*), ἥτις εἶνε τις ἐπεύρυνσις τοῦ χαρακτῆρος τῆς ἐν. ὀνομαστ. *ς*, καὶ συμβολικῶς πῶς σημαίνει τὴν

πληθὺν ἀπέναντι τοῦ ἀπλοῦς (πρὸς τὰ ἰων. πληθ. κεχωρίσ-α-ται, ἐ-τετάχ-α-το πρὸς τὰ ἐνικὰ κεχώρισ-ται, ἐτέτακ-το κτλ.). Προσαρτάται δ' ἡ εἰς εἰς πάντῃ τὰ εἰς σύμφωνον ἢ τὰ φωνήεντα ι καὶ υ λήγοντα θέματα, ὡς φλέβ-ες, ἄρπαγ-ες, πόδ-ες, ἀγῶν-ες, πατέρ-ες, ἰδρι-ες, πόλι-ες (μεταγενέστ πόλε-ες) βότρυ-ες, βασιλέ-ες (= βασιλέF-ες) κτλ. Τῶν δ' ἀντωνυμιῶν αἱ μὲν προσωπικαὶ ὑπάγονται εἰς τὸν δευτέρου τρέπον, ὡς ἄμμ'-ες, ὕμμ'-ες (ἐκθλιθέντος τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος), ἀλλὰ καὶ ἡμέ-ες, ὕμέ-ες αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς τὸν πρότερον, ὡς οἱ καὶ οἱ (δωρ. τοί), αἱ καὶ αἱ, οὗτοι, ἐκεῖναι κτλ. — Τὸν κανόνα τοῦτον ἐτήρησε καὶ ἡ κλασικὴ λεγομένη λατινικὴ, π. χ. *terrae* (ἀρχ. *ter-ra-i*), *lupī* (ἐκ τοῦ *lupoī*, οὗ ἀνάλογος ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ προσφορά τῆς οἱ ὡς ι), *vocēs*, *homīnē-s*, *dicentē-s* κτλ. ἐν οἷς τὸ μῆκος τοῦ *e* ἐκ συναιρέσεως τῆς διφθόγγου *ei* προῆλθε (Bopp. Vergleich. gramm. § 230). Ἐνταῦθα δὲ τὸ μὲν *i* ἀνήκει εἰς τὸ ἐπευρυνθέν θέμα ὡς *voci*, *homīni* κτλ., τὸ δὲ *e* ἐπῆλθε μετὰ τοῦ *s* τοῦ πληθυντ. πρὸς διφθόγγισιν τοῦ *i* (ἐνίσχυσις συνηθεστάτη τῇ τε σανσκρίτῃ καὶ ταῖς ἄλλαις συγγενέσι γλώσσαις). Ἀλλ' ἀμφοτέραι αὗται αἱ ἀδελφόταται γλώσσαι, ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ, ἀφίστανται πῶς κατὰ τὸν τοῦ πληθυντικοῦ σχηματισμὸν τῆς τε σανσκρίτης καὶ ἄλλων κατὰ τοῦτο ἐγγυτέρων ταύτῃ γλωσσῶν. Διότι ἡ σανσκρίτη π. χ. σχηματίζει τὴν πληθ. ὀνομαστικὴν πάντων τῶν ἀρσ. καὶ θηλυκῶν ὀνομάτων προσαρτῆσει τῆς συλλαβῆς *as* (ἑλλην. *ες*) εἰς τὸ θέμα, ὡς *bhā'rant-as* φέροντες, *dātā'r-as* δοτῆρες, *nāv'-as* νῆφες κτλ. καὶ ἐκ θεμάτων εἰς *a*: *a'ṣvā-s* (ἀρσ. καὶ θηλ. = *a'ṣva-as*) ἵπποι κτλ. Μόνοι δ' αἱ ἀρσενικαὶ ἀντωνυμίαι (τοῦ γ' προσώπου δηλ.) σχηματίζουν τὴν πληθυντ. ὀνομαστ. ἐν τῇ σανσκρίτῃ προσαρτῆσει τοῦ *i*, ὅπερ μετὰ τοῦ θέματος *a* εἰς *e* συναιρεῖται, ὡς *tē* (= *tai*) τοί, οἱ κτλ. Τοῦτον τὸν ἀντωνυμικὸν σχηματισμὸν ἐκ τῆς κοινῆς πηγῆς παρλαβοῦσαι ἡ ἑλληνικὴ καὶ ἡ λατινικὴ εἰς πάντα τὰ εἰς ο θέματα ἐπεξέτειναν. Ἀλλ' ἐν τῇ λατινικῇ παρὰ τὸν εἰς ι τύπον τῶν εἰς *a* καὶ ο θεμάτων ἀπαντῶμεν καὶ τῷ εἰς —ς. Καὶ *ά*) πολλὰ εἰς *a* (ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον) θηλυκὰ ἐν τῇ ὀνομαστικῇ ἀμφοτέρων τῶν ἀριθμῶν εἰς *ēs* (περὶ τοῦ μήκους τοῦ *e* πρὸς Bopp. σλ. 147 κς.) μετασχηματισθέντα εἰς τὴν λεγομένην πέμπτην κλίσιν μετέβησαν, ὡς *pauperia* — *pauperiēs* (ἐν. κ. πληθ. ὀνομ.), *canitia* — *canitiēs* κτλ. *Ε'*) Πολλὰ συνήθως εἰς *i* (οἱ, *ei*) λήγοντα ἐπὶ τῆς πληθ. ὀνομαστ. ἐν ἐπιγραφαῖς (Ritschl, *Monumenta epigraphica tria* p. 18 ff.) φέρονται καὶ εἰς *is*, *eis* καὶ *ēs*, π. χ. *vireis* (= *ei* — *i*), *gnateis*, *facteis*, *populeis*, *leibereis*, (*conscr*)iptes, magi-

stres, *duomvires*, *ministris* κτλ. Τοιαῦται καὶ αἱ ἀντωνυμίαι *ques* = *qui* (s. c. de Bacchanal.), *hisce* = *hīce* καὶ *eis* = *ii*. Ἀνάλογα δὲ τὰ ὀσκιὰ *pus* — *scriptas* = *quæ scriptæ*, *pu's* = *qui*, *Nuvlanu's* = *Nolani* καὶ *Abellanu's* = *Abellani*. Πάντα δὲ ταῦτα παραβαλλόμενα τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ σχολιαστοῦ τοῦ Θεοκρίτου Ἀ. 92 « ἐκεῖνοι (οἱ Δωριεῖς) γὰρ τὰς παρ' ἡμῖν ἐκφερομένας εὐθείας τῶν πληθυντικῶν διὰ τῆς αἰ διφθόγγου διὰ τοῦ *es* ἐκφέρουσιν » καὶ πρὸς τὰ σποράδην φερόμενα: *πάσσαλερ* (= *πάσσαλες* τ. ἔ. *πάσσαλοι*), *σφῆνες* (*Ἡτυχ.*), *γεῶρες* (= *γεῶραι*) καὶ *μενθῆρες* (= *μενθ-ῆραι* ἐκ τοῦ *μενθ* — *μαρ-θ* — μέν-ος κ.τ.λ.) (Σουῖδ.) καὶ τὰ ἐν χειρογράφοις: *ὀρνιθοθῆρες* (*Αἰλιαν.* Ἰστ. Ζῴ. Γ'. 14), *κυνοθῆρες* (*Διοσκουρ.*), *λεξιθῆρες* (*Ἐπιφανίου*), *μνέες* (*Δουκιαν.* π. τ. Συρ. θεοῦ 48), *ζυμῖτες* (= *ζυμῖται* Πολυδ. *ς'*. 77 Ἀθην. Δ'. 151. a) Ἀπόλλωνι μὲν συγχορευταὶ (αἱ Νύμφαι) καὶ *εὐμπαίστριες* (= *ιαί. ἱμερ. Λογ. IB'*) καὶ ἄλλα, παρέχουσι τὴν ὑποψίαν, μήπως ἐν ἀμφοτέραις ταῖς γλώσσαις κατὰ τινα καὶ διάλεκτον ἀνέκαθεν διεσώζετο πρὸς τῷ διὰ τοῦ ι τύπῳ καὶ ὁ διὰ τοῦ *s*. Ἀλλὰ βεβαιότερον φαίνεται, ὅτι ὁ διὰ τοῦ *s* τύπος εἶνε μετασχηματισμὸς ἢ ἐπισχηματισμὸς τοῦ διὰ τοῦ *i* (*ei*), τ. ἔ. ἐν μὲν τοῖς λατινικοῖς *vireis*, *populeis*, *ministris* κ.τ.δμ. καὶ τοῖς ἑλλην. *ὀρνιθοθῆρες* (= *ὀρνιθοθήραις*), *ζυμῖτες*, *μνέες* κ.τ.δμ. τῷ ἤδη τελείῳ τύπῳ εἰς *i* (*ei*) καὶ αἱ ἐπῆλθεν ἡ νέα κατάληξις *s*. τὰ δὲ *triomvires*, *magistres*, *πάσσαλερ* (= *ες*), *πρωτόθρονες* (*Μαρκελλ.*) καὶ τ. ὅμ. κατ' εὐθείαν, πρὶν ὁ εἰς ι τύπος ἐσχηματίσθῃ, εἰς *es* μετεπλάσθησαν, ἅπαντα κατ' ἀναλογίαν πρὸς μᾶλλον ἢ ἥττον ὁμοιοληκτοῦντα τριτόκλιτα. Μεταβολὴ οὐδ' αὐτὴ τῇ σανσκρίτῃ ἄγνωστος· ὅπου ἐν ταῖς τῶν Οὐαϊδῶν βίβλοις ἤδη τέλειαι πληθυντ. ὀνομαστικαὶ εἰς *ās* (= *α-ας* κατὰ τὰ προειρημένα) ἐξ ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν θεμάτων εἰς *a*, ὡς *dénās* θεοί, *dhūmās* καπνοὶ (θυμοὶ) κτλ. ἐκ δευτέρου τὴν κατάληξιν *as* προσλαβοῦσαι ἔγειναν *dénāsas*, *dhūmāsas* κτλ. Ἰνα δὲ περιορισθῶμεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν, κατὰ τοὺς ὑστέρους χρόνους, ὅτε ἡ διφθογγος *αι* ἤδη ὡς *e* προεφέρετο, ἡ ὁμοφθογγία τῶν εἰς *αι* (= *e*) πρωτοκλίτων πρὸς τὰ εἰς *es* τριτόκλιτα ἀκόμη περισσότερον συνετέλει εἰς τὴν μεταφορὰν τῆς τούτων κατάληξεως πρὸς ἐκεῖνα· ὥς περ κατὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ ὀλίγον ὑστέρους χρόνους ἤρχισεν ἀντίστροφός τις τῶν εἰς *αι* ἐπὶ τὰ εἰς *es* διφασία ἐπενέργει. Πρῶτον ἐπειδὴ τῶν εἰς *αι* πρωτοκλίτων ἡ πληθυντ. αἰτία. ἐν τῇ δημῳδῇ γλώσσῃ αἰολικῶς εἰς *αις* ἐσχηματίζετο καὶ τότε, καθὼς καὶ σήμερον, ἡ ὡς *es* ἤδη τότε προφερομένη αὐτῇ κατὰ *αις* καὶ τὴν πληθυντικὴν αἰτιατικὴν τῶν τριτοκλίτων ἀπὸ

ας εἰς ες μετέπλασεν, ὁμόφωνον τῇ πληθ. ὀνομαστικῇ, καθὼς σήμερον ἐν τῇ καθομιλουμένῃ εἶνε συνηθεστάτη· ἐντεῦθεν ἡ ἐξῆς ἀναλογία: ὄν. ἄνδρες, γυναῖκες: ὄν. τιμαῖς (= ες), ῥαφτάδες = αἵτ. ἄνδρες, γυναῖκες: αἵτ. τιμαῖς, δόξαις.

Ἐπειτα ἐνθεν μὲν ἡ τῆς ἐνικ. ὀνομαστικῆς τῶν τριτοκλίτων, οἷα τὰ: Σωκράτης, Ἀριστοφάνης κ.τ.δμ. πρὸς τὰ εἰς ἡς πρωτόκλιτα ὁμοφθογγία, ἐνθεν δ' ἡ τῆς πληθ. ὀνομαστ. εἰς εἰς (προφ. ις) μετὰ τῆς ὁμοφώνου ἐνικ. ὀνομαστ. ἡς (= ις) σύγχυσις προεκάλεσαν τὴν καὶ ἐνικῶν καὶ πληθυντικῶν εἰς πρωτόκλιτα μετὰπλάσιν, π. χ. Σωκράτου, —τη, —την. πληθ. Σωκράται, —τας κτλ. Τοιαῦτα λοιπὸν εἶνε: Σωκράτου, Σοφοκλέου, Δεινοκράτου, Εὐθυκράτου, Καλλισθέου, Σωσιγέου, Περιγέου, Ἀπολλοφάνου, Ἡρακλείδου, ἀλλὰ καὶ ἰσοτελοῦ ἐν ἄττικαῖς ἐπιγραφαῖς τῶν περὶ Χρ. ῥωμαϊκῶν χρόνων. C. I. 429. 180. 499. 203. 808. 814 κ. ἄλλ. Ἀριστοφάνην, Φιλοκλήν, Νικοκράτην, Ἀντισθένην, Λυσικλήν ἐκ τῶν ἐπιγρ. C. I. 102. 108. 115. 129 καὶ ἄλλαι ἀνωτέρω παρατεθεῖσαι τοιαῦται αἰτιατικαί: ἔπειτα αἱ πληθ. ὀνομαστ. Κλεάνθαι Ἰμερ. Λογ. ΙΔ'. 20. Ἐρμογέναι Α'. 13. Σωφάναι Πλουτ. συγκρ. Ἄρις. κ. Κάτ. 2. Κλεισθέναι Συνεσ. Φαλάκρ. ἐγκωμ. σλ. 85. 6. Πραξιτέλης (παρὰ Φιλοστράτῳ)· ἔπειτα αἱ πληθ. αἵτ. Διογέναι, Σωκράτας Συνεσ. ἐνθ' ἀνωτ. §. 6. Λεωκράταις Πλουτ. Περικλ. 16 Κλεάνθαις Γρηγορ. Ναζιανζ. Λόγ. Ι'. 173. α.

Διὰ ταύτας τὰς αἰτίας συνηθεστάτη ἀπέβη ὕστερον ἡ τῶν εἰς αἱ πρωτοκλίτων κατὰ τὰ εἰς ες τριτόκλιτα μετὰπλάσις· ἡ δὲ τῶν δευτεροκλίτων καὶ πρότερον σπανιωτέρα οὕσα ἀνεχαιτίσθη ἢ ἔμεινε περιορισμένη εἰς τὰ πρότερα ἐκεῖνα, ἅπερ προεξετέθησαν. Γνωριμώτατα δὲ δευτερόκλιτα εἰς τριτόκλιτα μετὰπλάσθέντα εἶνε παρὰ τὰ προσηρμένα τινὰ εἰς οὐς συνηρημένα, τὸ πάθος τοῦτο παθόντα διὰ τὴν πρὸς τὸ τριτόκλιτον βοῦς ὁμοφθογγίαν των, οἷα τὰ: νοῦς, νο-ός, νο-ῖ, νό-ες, νό-ας ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων νοῦ, νῶ, νοῖ, νοῦς. πλοῦς, πλοός, πλοῖ, πλόες κτλ. ἥδη ἀπὸ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων συνήθη, ὡς παρὰ Παύλῳ Α'. πρὸς Κορινθ. ἐπιστ. 14, 19. Εὐσεβίῳ ἐκκλησ. ἱστορ. Ι'. 4. Ζωναρ. Χρον. Γ'. 118. b. καὶ ἄλλ. νο-ός, νοῖ δὲ παρὰ Παύλῳ αὐτ. 1, 10. 14, 15. Πρὸς Ῥωμαίους Ζ'. 25. Φίλωνι νομ. ἀλληγορ. σλ. 58. Γρηγορ. Ναζιανζ. λογ. Β'. 48. e. Η'. 232. Κουφόνοες Πολέμων. Φυσιογν. Α'. 3. παχύνοες Φωτίῳ ἐν λ. μεγαλόνοες Ἀδάμαντ. φυσιογν. Η'. 242. οἱ νόες Μαρκελλ. π. Θουκυδ. σλ. 8. — Τοῦ πλοός Πράξ. τ. ἀποστόλ. 27, 9. Ἀρριαν. περίπλου Ἐρυθρ. σλ. 176 καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς. τοῦ νόος Ἀρριαν. ἐνθ' ἀνωτ. σλ. 168. τῷ νοῖ Πορφυρ. σχολ. εἰς

ἰλ. σλ. 284 (ed. Valck.). Διοσκουρίδου Α'. 148, 57. b. τῷ χροῖ Θεοφρ. π. φυτ. αἵτ. 5'. 14. οἱ πλόες παρὰ Φωτίῳ ἐν λ. πλοῖ κτλ.

Ἡ δὲ τῶν πρωτοκλίτων ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν μετὰπλάσις γίνεται ἐν τῇ καθομιλουμένῃ διττῶς· ἢ μεταβάλλεται κατ' εὐθείαν ἢ κατάληξις αἱ εἰς αἰς ἢ ες, ὡς ἡ κυρές, ἡ κόραις (= ες), ἡ τιμές, οἱ προφῆτες κτλ. ἢ τοῦ θέματος διὰ τοῦ δ' ἐπαυξηθέντος ἐπέρχεται ἡ κατάληξις ες, ὡς οἱ πατριαρχάδ-ες, οἱ ῥαφτάδ-ες, ἡ μαράδ-ες, ἡ κυράδ-ες κτλ. Τὰ εἰς ἃς μάλιστα οὕτω πάντοτε σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ πληθυντικοῦ, ὡς παπάδες, ζευγάδες, Γεωργαλάδες κτλ. Παραδείγματα ὀνομαστικῶν εἰς ες ἢ αἰς καὶ αἰτιατ. εἰς ες (τριτοκλ.) ἐκ τῶν προγενεστέρων αἰώνων μετὰ τὰ πρὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος προεκτεθειμένα ἔστωσαν ἐκ τοῦ Ι'. καὶ ἐφεξῆς τάδε: ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίῳ (Σκέψεις π. ἑλλην. ποιήσ.) σλ. 38 κεξ. ἐπυλλίου.

στ. 19. — ὅχι γυναῖκες ἀτροφαις, ἀλλὰ καὶ ἐγγαστρωμέναις.

39. — δ.λαις ἢ τένταις κόκκινες καὶ τοῦ κυροῦ σου μαῦρη. ἐκ τοῦ Α. Κ. διατὶ οὐκ εἶχε μάρτυρες (= ας)· οἱ καλοθελητάδες (= οἱ καλοθεληταί). Ἐκ τοῦ Πτωχοπρ. Α. 190. κυράδες 201. κυράδες χειρομάχισσες καλωποδέσποινές μου. 220. καὶ ἡ ἀρχόντισσαις νά τῆς παρναν, νά μ' ἐδιδαν κορμάτας. Β'. 176. μεγάλες ἀθερίτες. 251 καλαῖς ἔνε κτλ. ἐκ τοῦ Β. X.

— Λοιπὸν ἐσεῖς, ἀρχόντισσαις, δεῦτε κῆ τρεῖς ὁμοῦ τε

— ἀπῆγαν, ἤλθασιν αὐταῖς δις τρίς καὶ τετράκις,

Καὶ τοῦτον κατεκράτησαν ἡ βίγ.λαις τῆς ὥραίας κτλ.

Χρον. τ. Μωρ. σλ. 20.

ἡ χώρας ἐν' ἀπλότεραις, κάμποι δὲ καὶ δρυμῶνες.

σλ. 24 — τὰ κούρη κ' αἱ αἰχμαλωστικαὶ ἀπὸ τὰ γονικά σας.

— καὶ οἱ χωριάταις τῶν χωριῶν νά στέκουν ὡς τοὺς κῦραν.

78 — ἡ συμφωνία δὲ ποῦ ἐποιεῖν ὁ κόντος τῆς Τζαμπάνιας κλ. Δημ. Ζήνου Βατρ. 65.

οὐδὲ καλαῖς αὐγόπηταις ἢ πολυσουσαμάταις,

οὐδὲ ἐκείναις ἢ λευκαῖς, ὅπουνε ζαχαράταις,

οὐδὲ νεόπηκτον τυρὶ, ποῦ κάμνουν μὲ τὸ γάλα,

οὐδὲ μυζήθραις ἀπαλαῖς καὶ τὰ τυρία τᾶλλα κτλ.

Ἐνταῦθα τελευταῖον ὑπομνητέον καὶ τινος ἐτέρως τῶν ἀρσεν. πρωτοκλίτων ἐν τῇ καθομιλουμένῃ μετὰπλάσεως, τῆς εἰς αἰοι ἀντὶ αἱ, μάλιστα τῶν γενεαλογικῶν καὶ τῶν ἐπιτήδευμα σημανόντων, ὡς

π. χ. Λάππας πληθ. Λαππαῖοι, Τζαβέλλας πληθ. Τζαβελλᾶοι περιβολάρης (= κηπουρός) περιβολαραῖοι, οἰκοκύρης (= οἰκοκύριος), οἰκοκυραῖοι κτλ.

Τὰ δ' οὐδέτερα λήγουσιν ἐπὶ τῆς πληθυντ. ὀνομαστ. αἰτιατ. καὶ κλητικῆς καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ, ὥσπερ καὶ ἐν πάσαις ταῖς Εὐρωπαϊκαῖς ἀδελφαῖς καὶ τῶν ἀσιανῶν ἐν τῇ ζένδρῃ, κατὰ πάσας τὰς διαλέκτους καὶ ἡλικίας τῆς εἰς α, ὡς δένδρα, ξύλα, ἀγαθὰ, ἄστεια (= ἄστυ-α), βαρέα (= βαρύ-α), σώματ-α κτλ.

Εἶνε δὲ τὸ α τοῦτο ἐν μὲν τοῖς τριτοκλίτοις καθαρὰ πτωτικὴ κατὰληξις, ἐν δὲ τοῖς δευτεροκλίτοις ἡ κατάληξις μετὰ τοῦ ἀρχαίου θεματικοῦ α πάλαι μὲν εἰς ᾱ συνηρημένη, ὡς δῆλον ἀκόμη ἐκ τῶν μονοσυλλάβων ζενδικῶν *lā* = τὰ (ταῦτα), *jā ā*, ὕστερον δὲ βραχυθεῖσα καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ζένδρῃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἀδελφαῖς. Ἐν δὲ τῇ σανσκριτῇ τὸ α τοῦτο (κατὰ Bopp σλ. 456 ταῦτόν τῇ ἀρσενικῇ καὶ θηλ. καταλ. ας = ἑλλ. ες ἄνευ τοῦ τὰ ἐμφύχῃ σημαίνοντος ε) φαίνεται, ὅτι περαιτέραν βράχυνσιν καὶ ἐξασθένησιν παθὼν μετέβη εἰς ῑ. Διότι τοῦτο εἶνε ἐν τῇ σανσκριτῇ τὸ γνώρισμα τῆς πληθ. ὀνομ. κ. αἰτιατ. πάντων τῶν οὐδετέρων, ὡς *dā'nā-n-i* (Οὐαῖδ. *dā'nā* = *dā'na-a*) λατ. *dōna* ἑλλην. δῶρα γοτθ. *dawra*, ζενδ. *dāda' vāri-n-i* λατ. *maria*, ὕδατα. *vā'c'ans-i* = ἔπε(σ)α, ἔπη κτλ.

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΗ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ.

Ἡ κατάληξις τῆς πτώσεως ταύτης φαίνεται ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ *re* ἦτον, ἥς τὸ μὲν *c* εἶνε σημεῖον τῶν ἐμφύχων γενῶν ἀπέναντι τῶν νεκρῶν οὐδετέρων καὶ διὰ τοῦτο τὸ *c* στερουμένων, τὸ δὲ *r*, οἷον σύμβολον τοῦ ἐν τῷ πληθυντικῷ ἐκφραζομένου πλήθους, καθὼς καὶ ἐν τῷ πληθ. γ. προσώπῳ τῶν ῥημάτων π. χ. *er-ti* (= ἐσ-ντι) ἀπέναντι τοῦ ἐν. ἐστί, φέροντι (ὕστερον φέρονσι, φέρουσι) σκρ. *bha'ra-nti* ἀπέναντι τοῦ ἐν. φέρ-ε-ι (πάλαι φέρ-ε τι) σκρ. *bha'ra-ti* κτλ. Πρὸς ἐμβριθεστέραν τῆς πληθύος παράστασιν ἡ σανσκριτὴ καὶ τὸ πρὸ τοῦ *r* βραχὺ φωνῆεν τοῦ θέματος ἐμήκυνεν, ὡς *ā'c'vān* (πάλαι *ā'c'vā-ns*) ἱππους, *rāti-n(s)* πόσις, *sūnū-n(s)* υἱοὺς κτλ. ἐκ τῶν θεμάτων *ā'c'va*, *pati* καὶ *sūnu*, ἀπέναντι τῶν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μακρὸν τὸ θεματικὸν φωνῆεν ἐχόντων θηλ. *ā'c'va-s* (πάλαι *ā'c'vā-ns*), *prīti-s* χαράς, *hā'nū-s* γένυ-ας κτλ. Ἡ *re* αὕτη ἐν μὲν τινι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν δλόκληρος διετηρήθη, ὡς π. χ. ἐν τῇ γοτθικῇ *vulfa-ns* λύκου, *gasti-ns* ζένους, *sunu-ns* υἱοῦς κλ.

ἐν δ' ἄλλῃ κατὰ τὸ ἕτερον ἡμισυ, π. χ. ἐν τῇ σκρ. ἐπὶ μὲν τῶν εἰς βραχὺ φωνῆεν ἄρσ. θεμάτων κατὰ τὸ *n*, ἐπὶ δὲ τῶν (εἰς μακρὸν φωνῆεν) θηλυκῶν κατὰ τὸ *s*, ὡς δῆλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν πλείστων συμφωνολήκτων θεμάτων κατὰ τὸ *s*, ὅπερ συνάπτεται τῷ θέματι διὰ συνδετικοῦ τοῦ βραχείος α, ὡς *nav-as* *vāF-as* (δωρ.), *vā'c'-as* *vōc-es*, ὅπ-ας, *bha'rat-as* φέροντας κτλ.

Τῆς δ' ἑλληνικῆς ἐν πάσαις μὲν ταῖς διαλέκτοις καὶ κατὰ πάντας τοὺς χρόνους διετηρήθη τὸ *c* τὸ δὲ *n* ὡς ἀσυμβίβαστον τῷ *c* πρωιαίτατα ἐκπεσόν, καθὼς καὶ ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομαστικῶν π. χ. *pās*, *mēlas*, *grāphas*, *tiθeīs*, *didōus* κ.τ.δμ. ἀντὶ τῶν *pār(τ)c*, *mēlarc*, *grāphar(τ)c*, *tiθēr(τ)c*, *didōn(τ)c* κτλ., ἔχνη τινὰ ἀπέλιπεν ἐν τῇ τῶν Ἀργείων καὶ τινῶν Κρητῶν διαλέκτῳ, οἷα τὰ: *πρειγευτιάrc* (ἐν Κρητ. ἐπιγρ. C. I. 3058, 7), *τόrc* (αὐτ. 16) ἀντὶ τῶν *πρεσβευτιάrc*, *τούrc*. *τιθέρc*, *τίρυrc*, *μόrc* (= *μοῦσα*) τῆς Ἀργείων διαλέκτου ἰδία. *pārsc* (= *pāsas*), *ὑπαρχόrc* (C. I. 3050, 7. 16) καὶ τὸ Κρητικῆς πόλεως ὄνομα *Πριάντος* (πρβλ. Ahrens. Dial. dor. § 14). Μετὰ δὲ τὴν τοῦ *r* συγκοπὴν ἐπὶ μὲν τῶν εἰς σύμφωνον ἢ εἰς τὰ φωνήεντα *i, u, au, eu, ou* θεμάτων (κατὰ πάντα συμβαδιζόντων), οὐδεμία ἑλληνικὴ διάλεκτος, ὡς φαίνεται, ἐμήκυνε πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλαττωθέντος βάρους τὸ μεταξὺ τοῦ θέματος καὶ τῆς καταλήξεως συνδετικὸν βραχὺ α, ὡς *φλέβ-ᾱ-c*, *κῆρυκ-ᾱ-c*, *καρόν-ᾱ-c*, *πατέρ-ᾱ-c*, *πόλι-ᾱ-c*, *ρέκν-ᾱ-c*, *ῥῆF-a-c*, *γονέF-a-c* (θέμα γονεῦ, γονεF), *βόF-a-c* κλ. ἀντὶ τῶν *φλέβ a-rc*, *κῆρυκ-a-rc*, *καρόν-a-rc* κτλ. Δὲν εἶνε δ' ἀπίθανον, ὅτι ἡτό ποτε χρόνος, ὅτε τὸ α ἐμήκυνετο ὕστερον δ' ἐβραχύνθη κατὰ τὴν γενικὴν τῆς γλώσσης τάσιν νὰ μεταβαίνει πάντοτε κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ βίου τῆς ἀπὸ τῶν πάλαι βαρυτέρων καὶ μακροτέρων εἰς ἐλαφροτέρους καὶ βραχυτέρους φθόγγους· οὗ δὲ καὶ ἄλλα τεκμήρια μετ' ὀλίγον θὰ ἀκούσωμεν. Ἐπὶ δὲ τῶν εἰς α καὶ ο θεμάτων καθ' ὅλου μὲν τὰ θεματικά ταῦτα φωνήεντα ἐμηκύνθησαν, τὴν δὲ μήκυνσιν ἄλλῃ διάλεκτος ἄλλως κατώρθωσεν· ἡ μὲν αἰολικὴ τῶν ἐν Ἀσίᾳ Αἰολέων π. χ. ἀντὶ τοῦ συγκοπέντος ἀρχαίου *r* τὸ *i* ἐπενθέσασα, ὡς ταῖς *ἱρεῖαις* Λεσβ. ἐπιγρ. C. I. 2166. *παῖσαις* (= *πάνσανς*, *πάσας*) 2188. ταῖς *χρυσαῖς*, ταῖς *ὑπαρχοῖσαις* Κυμ. ἐπιγρ. 7. 8. 41. *δίκαις* Λαμψακ. 12. 24. *πάρ ὄχθαις*, *κυλίχραις* *μεγάλαις*, *ρύμφαις* κτλ. Ἀλκαίου ἀποσπ. 3, 33. 65. *καπάλαις*, *πλέκταις*. Σαπφ. 15. πρὸς τοῖς *ἔορτας*, πρὸς *ἀλλάλοις*. Λεσβ. ἐπιγρ. 2166. *μενίζοις* — *τίμαις* Κυμ. ἐπιγρ. καττοῖς *νόμοις*, τοῖς *στρατάγοις*, πρὸς *Λαμψακάνοις*. Λαμψακ. ἐπιγρ. *πασάλοις*, *ἐνειακμένοις*. Ἀлк. 7. 28. *στεφάνοις* Σαπφ.

67. ἀνδρείους πέπλους, μαλάκοις πόκοις, δόμοις, νόσοις Θεοκρ. εἰδ. ΚΗ. κτλ. — Ἡ δὲ βαρυτέρα ἢ αὐστηροτέρα λεγομένη δωρίς τῶν Λακωνῶν, Κρητῶν, Θηραίων καὶ ἄλλων καὶ ἡ κατὰ τε τοῦτο καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ ὁμοία βοιωτικὴ τὸ ο εἰς ω ἐξέτειναν π. χ. ποττῶς Ἀργείως, τῶς ἄνδρας, αὐτῶς, τὰς πόλιας αὐτονόμως ἤμεν, βουλευσαμένῳ; κτλ. παρὰ Θουκυδ. Ε'. 77. σφετέρως ἔππως Ἀλκμ. ἀποσπ. 3 Bergk. οἶδα δ' ὀρνίχων νόμως 64. ἄλλα δὲ παραδείγματα ἐν Ἀριστοφάνους Λυσιστράτῃ, ἐν ἐπιγραφαῖς καὶ ἀλλαχιῷ βοιωτικὰ δὲ τὰ: ἐσθόρως C. I. 1562. συγγράφως 1569. ψιάθως, ἐχίνως Ἀριστοφ. Ἀχαρν. 840. 845 κτλ. Ἡ δ' Ἰωνικὴ καὶ ἡ ἀττικὴ ἐρρευστοποίησαν τὸ ν εἰς υ μετὰ τὸ θεματ. ο καὶ οὕτω παρήγαγον τὴν δίφθογγον ἢ μᾶλλον τὸ μακρὸν φωνῆεν ου, ὡς λόγους, ὁδοὺς κτλ. Τὸ δὲ ᾠ τῶν πρωτοκλίτων αὐταῖ τε καὶ αἱ πλείσται δωρικαὶ εἰς ᾠ ἐμήκυνσαν, ὡς Ἀτρεΐδᾶς, μούσᾶς, τιμᾶς κτλ. Καὶ οὕτω μὲν εἶχε καθ' ὅλου ὁ σχηματισμὸς τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς διαλέκτοις. Ἀλλὰ πρωϊμώτατα ἐν τισιν αὐτῶν, μάλιστα τῶν δωρικῶν, ἤρχισεν ἡ βράχυνσις τῶν μακρῶν ᾠ, ω ἢ ου εἰς ᾠ καὶ ὁ ὅχι μόνον ἐν τῇ πληθυντικῇ αἰτιατικῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς εἰς ᾠς, εἰς, ους, ὡς τριτοκλίτοις ὀνομαστικαῖς. Παραδείγματα δὲ πρωτοκλίτων μὲν φέρονται ἤδη παρ' Ἡσιόδῳ· κοῦρᾶς ὁμόφρονες Θεογ. 60. πᾶσας ἐδέξατο γαῖα. 184. βούλᾶς 534. Σκύθᾶς Ἀποσπ. 190. παρὰ Στράβωνι Ζ'. 300. παρ' Ἀλκμᾶνι: τροπ' ᾠς Ἀποσπ. 13 (23). Ἐπιχάρμῳ μωρᾶς Ἀποσπ. 5 (Ahrens) πλευρᾶς 68. ἀφύᾶς 82. Στησιχόρῳ 5. (Schneidew.) παρὰ πηγὰς ἀπειρονας. ἐν τῷ Ῥοδίων χειδονισμῷ στ. 2. καλὰς ᾠρας ἄγουσα. παρὰ Τυρταίῳ: δημότᾶς, δεσπότᾶς Ἀποσπ. 2. 6. (Shneidew). — Δευτεροκλίτων δὲ ἐν ἐπιγρ. Κρητικ. 2555. τὸς θεός, κάρπος κτλ. 2556 κατὰ τὸς νόμος τὸς κειμένος, παρ' Ἀλλάδος. 2558 προξένος αὐτός. 3053. Α. τὸς τοιούτος κτλ. 3053. Β. τὸς κόσμος. ἐν Κυρηναϊκῇ 1 τὸς κοινός — Ῥωμαίος. 9 ποττός (θεός). ἐν Θηραϊκῇ 2448, IV. 24 τὸς — γενομένος — παραγενομένος. 35 στεφάνος. V, 1 τὸς νόμος. VIII, 34 τὸς συλλόγος κ. ἄλλα. — Τριτοκλίτων δ' ὀνομαστικῶν τεκμήρια ἀναφέρουσιν οἱ γραμματικοὶ (Χοιροβοσκὸς Bekker 1282. 1234. 1187. Ἰωάννης Γραμμ. 243 α. Γρηγ. Κορ. 335. E. M. 721, 54) τὰ πράξας, Αἴας ἐξ Ἀλκμᾶνος 50 (52). δεισᾶς ἐξ Ἡσιόδου. Μαλῶδες ἐκ Καλλιμάχου. ἀστερόες, χαρίες κτλ. Τὸ δὲ τὰ λας παρὰ Θεοκρίτῳ Β'. 4 φέρεται.

Τῶν τύπων τούτων οὐκ ὀλίγους διετήρησεν ἡ καθομιλουμένη· καὶ ἐπεὶ μὲν τῶν πρωτοκλίτων συνηθέστατον τὸν ἀόλικόν εἰς αἰς, ὡς ταῖς

τιμαῖς, ταῖς δόξαις, τοῖς ἢ (κατὰ μετάθεσιν ἢ τροπὴν τοῦ τ εἰς σ καὶ ἀποκοπὴν τοῦ ληκτικοῦ ς) τοσοῖ προφήταις κτλ., κατὰ διαλέκτους καὶ τὸν ἀττικὸν ἢ κοινὸν εἰς ας ἢ μᾶλλον τὸν δωρικὸν εἰς ᾠς. ἐπὶ δὲ τῶν δευτεροκλίτων συνηθέστατον μὲν τὸν κοινὸν τύπον: τοὺς λόγους, τοὺς δρόμους κτλ. κατὰ δὲ διάλεκτον (ἐν ταῖς δυτικαῖς καὶ μεσημβριναῖς παραλίαις τῆς Ἀσίας καὶ τισι τῶν παρακειμένων νήσων) τὸν δωρικόν: τὸς ἀνθρώπος, τὸς διαβόλος κτλ. ἐν δὲ τισι τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ ς ἐκπεσόντος ἡ αἰτιατικὴ ἐταυτίσθη τῇ ὀνομαστικῇ μόνον τῷ διαφώρῳ ἄρθρῳ διακρινομένη: οἱ ἀνθρώποι, τοσοῖ (τοῖς) ἀνθρώποι· οἱ νόμοι, τοσοῖ (τοῖς) νόμοι κτλ. Ὅτι δὲ κατ' ἐπιρροὴν τῶν πρωτοκλίτων καὶ ἡ τῶν τριτοκλίτων πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τῇ ὀνομαστικῇ ἐταυτίσθη, ὡς οἱ πατέρες, τοσοῖ (τοὺς) πατέρες οἱ ἄνδρες, τοσοῖ (τοὺς) ἄνδρες· ἡ γυναῖκες, τσῇ (ταῖς) γυναῖκες κτλ. ἤδη ἀνωτέρω ἐλέχθη.

Παραδείγματα δημῶδη τοῦ εἰς αἰς τύπου τῆς αἰτιατικῆς τῶν πρωτοκλίτων ἐκ τοῦ Ι'. αἰῶνος καὶ κατωτέρω εἶνε τάδε· ἐκ τοῦ παρὰ Ζαμπελίῳ ἐπυλλίου στ. 21 κεξ.

- Δέστε καὶ ἐξαγκωνιάστε με τρεῖς δίπλαις τάλυσίδιν,
 ῥάψετε καὶ τὰ μάτια μου τρεῖς δίπλαις τὸ ῥαφίδιν,
 βάλτε καὶ 'ς ταῖς μασχάλαις μου τρικάνταρο μολύβιν,
 κομβώστε καὶ 'ς τὰ πόδια μου δύο σιδηρέναις κλάπαις·
 50. Ἄν δὲν ὁμόσης τρεῖς φοραῖς, δὲν γέρνω νὰ πεζεύσω κτλ.
 Α. Κ. — εἰς ταῖς χαραῖς τῶν φίλων σου, εἰς παρακαλέσματά των
 μὴ γίνεσ' ὀλοπρόθυμος καὶ τρέχης καὶ ὑπαγαίνης.
 εἰς λύπας δὲ καὶ συμφορὰς καὶ δυστυχίας τούτων
 τρέχε καὶ πρίν σε κρᾶξουσιν καὶ μοίρασε τὸ πάθος
 — ὅτι οἱ φίλοι οἱ καλοὶ βοηθοῦν εἰς τὴν χρεῖάν σου
 καὶ εἰς ἀνάγκαις τρέχουσιν κ' εἰς βίαις ἰδικαῖς σου.
 — μὴδὲ μιλλῆς ἀργυρολογίαις, νὰ λέγῃς νὰ καυχᾶσαι.
 Β. Χ. — καὶ ποῖαν ἔδωκες τὸ βεργίν, νᾶνε κυρία εἰς ὄλαις;
 — Χρυσάντζα ταῖς βαγλιτζαῖς της ὥρῃσιν ταῖς ν' ἀδελάσουν.
 Πτωχοπρ. Α. 401
 — γυρεύω τοῦ κελλίου ταῖς τέσσαρες γωνίας.
 Β'. 73. καὶ διωχες ταῖς κουρούναις.
 248. Μακάρι νὰ ταῖς εὔρισκα καὶ πάλε καὶ τρωγά ταῖς κτλ.

Χρον. τ. Μωρ. σλ. 8.

- Τιμήν, δωρεαίς νά ἔχωσιν, κ' εὐεργεσιαίς μεγάλαις.
 12. ταῖς σκάλαις ὁποῦ εἴχασιν, ἔστησαν εἰς τοὺς τοίχους.
 24. ὅλα τὰ ἀρχοντόπουλα, ὁποῦχαι προνοίαις.
 40. ὅλα γὰρ τὰ ποιήματα καὶ ταῖς μεγάλαις τάξαις.
 ἐσὺ ταῖς ἐσυμβούλευσες κ' ἀποκατέστησέ ταις.
 42. κί' ὅσον ταῖς ἐκατέστησε ταῖς συμφωνιαῖς ἐκείναις. κτλ.

Δημ. Ζήνου Βατραχ. 73.

- καὶ μέσα 'ς αὐτὰ βάνουσι ταῖς κάλλιας μυρωδαῖς
 'ποῦ φέρουν ἐκ τῆς Ἰνδίας καὶ κάμνουν ἀρτυσίαις.
 Ἐγὼ εἰς μάχαις ἔτυχ'· δὲν ἔφυγα ποτέ μου.
 141. πολλαῖς φοραῖς ἐβύθιζε καὶ πάλιν ἀνδρευέτον.
 152. καὶ θάλασσαις ἀπέρασε μεγάλαις καὶ με βίαν.
 Τριτοκλίτων δ' αἰτιατικῶν εἰς ες (ἀντὶ ας) παραδείγματ' ἀρχαιότερα
 παρὰ τὰ προεκτεθειμένα ἔστωσαν τάδε.
 Ἐκ τοῦ Θ. Ρ.

- καὶ θέρισε τὸν 'πίσκοπον κ' ἔκοψε τοὺς παπάδες,
 διακόνους καὶ ἐκκλησιαστικούς καὶ τοὺς 'ξαγορευτάδες.
 καὶ πίκρανε τοὺς γέροντας κ' ἔθλιψεν ταῖς μανάδες,
 ταῖς κόραις ταῖς ἀνέγλυταις καὶ ταῖς οἰκοκυράδες.
 — παιδιὰ ἀπὸ τὰ μέλη μου καὶ ἀφ' ταῖς ἀδελφάδες,
 — οὐδ' ἀρχοντες ἐντρέπεσαι, οὐδὲ πτωχοὺς λυπᾶσαι. κτλ.

Ἐκ τοῦ Σ. Σ.

- Ἐδ' ἄρτι συμβουλεύω σας, ὁλαιοῖς, καλαῖς κυράδες.
 ἀμέτε νὰ μαυλίζετε ὕπανδρους καὶ χηράδες.
 γελαῖτε ταῖς ἀνέγλυταις καὶ ταῖς οἰκοκυράδες.
 καὶ βλέπετε, ὅσον ἔχετε, ἀπὸ ταῖς πενθεράδες.
 — τοὺς ἀνδρες με τὰ λόγια σας ὅλους νὰ τοὺς πλανᾶτε.
 — καὶ ὅσαις 'μποροῦν 'ς τὸ κακὸν γυναῖκες νὰ γυρίσουν. κτλ.

ΠΑΛΗΟΓΥΝΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ.

Ἡ κατάληξις ταύτης τῆς πτώσεως ἦτο κατ' ἀρχὰς ἡ *sām*, ἥς τὸ μὲν *s* ἔχει τι πρὸς τὴν ἐνικὴν γενικήν, τὸ δὲ *ām*, μακρὸν φωνῆεν μετ' ἐρρίνου ἴσως σημαίνει συμβολικῶς τὴν πληθύν. Διετηρήθη δὲ τὸ *s* ἀκέραιον μόνον ἐπὶ τῶν τριτοπροσώπων ἀντωνυμιῶν ἐν ταῖς πλείσταῖς τῶν ἀ-

ρίων γλωσσῶν, π. χ. σανσκρ. *tē'-shām*, γοτθ. *lhi-sē* τ' -ὼν, τούτων, *tā'-sām* (σκρ.), *lhi-so'* (γοτθ.). *tā-ων*, τουτέ-ων. σκρ. *jē'-shām* ὦν *jā'-sām* ἄων (ὦν). ἀρχ. πρωσσιστὶ *nou-son* ἡμῶν, *iou-son* ὑμῶν. Ἐν δὲ τῇ σανσκρίτῃ ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ *ā*. καὶ *ē*. προσώπου ἀντὶ τοῦ *s* ἐμφανίζεται τὸ *k*, ὡς *asmākām* ἡμέ-ων, *jushmā'-kām* ὑμέ-ων. — Ἡ δὲ λατινικὴ διετήρησε μὲν τὸ ἐναρκτικὸν σύμφωνον τῆς καταλήξεως ταύτης ὅχι μόνον ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν φωνηεντολήκτων θεμάτων, μάλιστα κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους, ἀλλὰ κατὰ τὴν συνήθειάν της τὸ *s* μεταξὺ δύο φωνηέντων εἰς *r* μετέβαλεν, ὡς *terra-rum*, *virō-rum*, *bonō rum*, *malō-rum*, *rē-rum*, *diē-rum* κτλ. ἀρχαιότερα δὲ (κατὰ Οὐάρρων καὶ Χαρίσιον) καὶ *bove-rum*, *Jove-rum*, *lapide-rum*, *rege-rum*, *nuce-rum* ἐκ θεμάτων εἰς *i* μεταπεπλασμένων, ὡς *bovī-s*, *Jovī-s*, *lapidī-s regi-s* κτλ. ἐπὶ δὲ τῶν συμφωνολήκτων καὶ τῶν εἰς *i* καὶ *u* θεμάτων κατὰ τοὺς κλασικοὺς χρόνους συνέκοψε τὸ *s*, ὡς *radic-um*, *duc-um*, *avi-um*, *lacu-um*, *genu um* κτλ. πανταχοῦ δὲ τὸ ἀρχαῖον *ā* τῆς καταλήξεως εἰς *ū* ἐβράχυνε, πρὸς δ' ἔχει ἰδίαν τινὰ κλίσιν.

Ὅτι δὲ καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ποτε ὑπῆρχε τὸ *σ*, τὸ μαρτυροῦσι τύποι ἀρχαῖοι, οἱ οἱ ἀγορά-ων, ἀγορέ-ων, αὐτά-ων, αὐτέ-ων. μελισσά-ων ἀδινά-ων αἰεὶ νέον ἐρχομενά-ων κ.λ. Μετὰ δὲ τὴν συγκοπὴν τοῦ *ε*, καθὼς καὶ ἐν τοῖς γένε(σ)ος, τείχε(σ)ος, κ.τ.δμ., ἡ μὲν ἀρχαιότερα αἰολίς καὶ ἡ ἰωνικὴ τὸ *ω* τῆς καταλήξεως δὲν συνήρесе μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος, ὡς δὴλον ἐκ τῶν προεκτεθειμένων παραδειγμάτων, ἡ δὲ δωρικὴ τὰ μὲν *ά-ων* συνήθως εἰς *ἄν* συνήρесе, τὰ δὲ *ό-ων* εἰς *ων*, ὡς *Μοισᾶν*, *τιμᾶν*, *Ἀτρειδᾶν*, *ἱππῶν*, *νόμων* κτλ. ἡ δ' ἀττικὴ τὰ μὲν *αων* καὶ *οων* εἰς *ων* συνήρесе: *τιμῶν*, *λόγων* κτλ. τὸ δὲ *εων* (ἐκ τοῦ *ιων*, *εφων* καὶ *υων*) ποῦ μὲν συναιρεῖ, ποῦ δ' ὅχι: ὡς βασιλέ-ων, πό-λε-ων, πῆχε-ων καὶ πηγῶν (π. χ. παρὰ Ξενοφ. Ἀναβ. Δ'. 7, 16), χο-έ-ων καὶ χοῶν κτλ. Τὸ *ων* συνηρημένον τε καὶ ἀσυναίρετον διετηρήθη καὶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ, ὡς θαλασσῶν, προφητῶν, μαθητᾶδων, παππάδων, βασιλέων καὶ βασιλλᾶδων, λόγων, παιδῶν, ἀνδρῶν, σωμάτων κτλ. — Πολλαχοῦ δὲ μετὰ τὸ *ν* πρὸς προφύλαξιν τοῦ ἀπὸ πάσης τριβῆς προσαρτᾶται τὸ *ε*, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἐνικῇ αἰτιατικῇ κατὰ τὰ ἐκεῖ εἰρημένα, ὡς θαλασσῶνε, γυμφῶνε, λόγῶνε, παιδιῶνε κτλ.

ΔΟΤΙΚΗ (ΑΡΧ. ΤΟΠΙΚΗ).

Ἡ πρώτη κατάληξις τῆς πτώσεως ταύτης, ἥτις πάλαι μὲν ἦτο τοπική, οἷα μέχρι τέλους διέμεινεν ἐν τῇ *σανσκρίτῃ*, *ζένδρ* καὶ ἄλλαι, ὕστερον δ' ἐν τῇ ἐλληνικῇ δοτικῇ ἀπέβη, ἦτο ἡ *sva* (σφα), κατὰ Βορρ σλ. 494 (§ 250) ρίζα τῆς αὐτοπχθοῦς καὶ κτητικῆς ἀντωνυμίας, σκρ. *sva*. λατ. *se*. ἑλλ. *σφὲ* καὶ *Ἡέ* (ἔ). Ὡς δὲ τοπικὴ κατάληξις διετηρήθη ἐντελέστερον ἐν τῇ *ζένδρ* ὑπὸ τοὺς τύπους *shva* καὶ *hva*, ὅθεν ὕστερον οἱ *shu* καὶ *h'u*, ἐν δὲ τῇ *σανσκρίτῃ* ὑπὸ τὸν βραχύτερον τύπον *su* καὶ (κατὰ φθογγολογικούς τῆς *σανσκρίτης* κανόνας) *shu*: π. χ. *áśvēshu* ἵπποι-σι, *áśvā-su* ἵπποι-σι (θηλ.) κτλ. Ἐν δὲ τῇ ἐλληνικῇ ἐκ τοῦ *σFa* ἔγινε πρῶτον τὸ *σFi* καὶ ἐντεῦθεν κατ' ἐξομοίωσιν *σσι* (ὡς π. χ. καὶ ἐκ τοῦ *τέσFαρες* *σανσκρ. átváras* τὸ *τέσσαρες*), ἔπειτα δὲ καὶ κατὰ τελείαν τοῦ *F* ἢ τοῦ ἐτέρου *σ* συγκοπὴν, *σι*.

Συντελοῦσι δ' αἱ καταλήξεις αὗται *σσι* καὶ *σι* ἀμφότεραι μὲν πρὸς σχηματισμὸν τῶν τριτοκλίτων δοτικῶν, μεσολαβοῦντος πολλάκις μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ θέματος ἑνὸς (συνδετικοῦ) φωνήεντος, *α* μὲν κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους, ὡς εἰκός, χρόνους καὶ ὕστερον ἔν τισιν ἀρχαϊζούσαις δωρικαῖς διαλέκτοις: π. χ. *πρασόντ-α-σσι*, *ὑπαρχόντ-α-σσι*, *ποιοντ-α-σσι* (ἐν τοῖς Ἡρακλεωτ. πίναξιν I, 2. 110. 127), *ε* δὲ κοινότερον, ὡς ἐν τοῖς *πόδ-ε-σσι*, *πάντ-ε-σσι*, *γυναικ-ε-σσι*, *κύν-ε-σσι*, *ρεκύν-ε-σσι*, *ἐπέ-ε-σσι* (ἀντὶ *ἐπέσ-ε-σσι*). ἐν δὲ τοῖς *τείχεσ-σι*, *ὄρεσ-σι* κ.τ.δμ. τὸ ἕτερον *σ* εἶνε θεματικόν. Ὁμοίως θεματικὸν ἐξ ἀρχαίου τ' ἡ *δ* γενόμενον εἶνε καὶ ἐν τοῖς *γούνασ-σι* (ἐκ τοῦ *γούνατ-σι*), *δώμασ-σι* (= *δώματ-σι*), *ποσ-σὶ* (= *ποδ-σὶ*) κ.τ.τ. Ἐν δὲ τοῖς *ρεκύν-ε-σσι*, *ιχθύ-ε-σσι*, *πολί-ε-σσι*, *γά(F)-ε-σσι*, *βό(F)-ε-σσι* κ.τ.δμ. ἀπέναντι τῶν ἀπλουστέρων *ρέκν(σ)σι*, *ιχθύ(σ)σι*, *πόλε(σ)σι*, *ναυ-σί*, *βου-σί* τὸ *ε* πλεονάζον πῶς φαίνεται· ἀλλὰ τὰ εἰς *ι*, *υ*, *αυ*, *ευ* καὶ *ου* τῇ τῶν συμφωνολήκτων κλίσει συνήθως ἔπονται, ὡς καὶ πρότερον πολλάκις εἰδαμεν. Ἐν δὲ τοῖς *ἀνδρά-(σ)σι*, *πατρά-(σ)σι*, *μητρά-(σ)σι*, *ἀρνά-σι* καὶ τοῖς ὁμοίοις τὸ πρὸ τῆς καταλήξεως *α* εἶνε θεματικὸν ἐνδοθεν τοῦ θέματος αὐτόσε μετατοπισθέν: ἐκ τῶν *ἀνάρ-σι* (ῥ. *α-ναρ* σκρ. *nar* = *nar*), *πατάρ-σι* (ἀρχ. θέμα *πα-τάρ* = *πατήρ*), *μητάρ-σι* (*μα-τάρ* = *μά-τερ*), *ἀράν-σι* (θέμα *ἀραν* πρβλ. *ρήν*, *ἀ-ρήν*, *ἀρρήν*). Οὕτω καὶ *ἔδρακον* ἐκ τοῦ *ἔδαρκον* (ῥ. *δαρκ*—*δερκ*) καὶ *τέτρασι* ἐκ τοῦ *τέταρ-σι*.

Ἡ δὲ τῶν εἰς *α* καὶ *ο* θεμάτων ἦτοι τῶν πρωτοκλίτων καὶ δευτεροκλίτων πληθ. δοτικὴ ἐσχηματίζετο πάλαι διὰ τῆς ἀπλουστεράς κατα-

λήξεως *σι*, ἥς παραδείγματα τοπικά μὲν ἐσώθησαν τά: *Πλαταιᾶ-σι*, *Ὀλυμπιά-σι*, *Ἀθήνη-σι* κ.τ.δμ. ἄλλοια δὲ οὐκ ὀλίγα, μάλιστα ἐκ τῶν ποιητῶν: *Μούσαι-σι*, *πολλῇ-σι*, *ρήσοι-σι*, *ἵπποι-σι*, *λόγοι-σι* κτλ. Ἐν τούτοις ἡ μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν *α*, *ο*, πρὸς ἐνδυνάμωσιν τοῦ θέματος ἀπέναντι τῆς ἀρκετὰ ὀγκώδους καταλήξεως (*σι*, *πάλαι σσι* καὶ *σFa*) προσθήκη τοῦ *ι* εἶνε ἔλλογος κυρίως ἐπὶ τῶν ἀρσενικῶν καὶ οὐδετέρων, μάλιστα τῶν δευτεροκλίτων, ἐν οἷς τὸ θεματικὸν φωνῆεν εἶνε *α* καὶ *ο*, π. χ. *ἱππότα-ι-σι* (θέμα *ἱππότᾱ*), *λόγο-ι-σι*, *ξύλο-ι-σι* (πρβ. τὸ σκρ. *áśvā-shu* *ἔ* = *αι*, *οι*). ἐν δὲ τοῖς θηλυκοῖς πρωτοκλίτοις, οἵκοθεν μακροῦ ὄντος τοῦ *α*, οὐδένα λόγον ἔχει, ὡς δὲ καὶ ἐκ τῆς *σανσκρίτης* δῆλον: *áśvā-su* (καὶ ὅχι *áśvai shu*). Ἀλλ' ἐν τῇ ἐλληνικῇ ἡ ἀναλογία καὶ κατὰ τοῦτο ἐξομοίωσε τὰ θηλυκὰ τοῖς ἀρσενικοῖς κ. οὐδετέροις. Μόνη δ' ἡ ἄττικὴ διάλεκτος λέγεται, ὅτι τὰ πρωτόκλιτα ὀργανικώτερον εἰς *ᾱσι* ἐσχημάτιζεν, ὡς *ταμίᾱσι* (Krüger gr. gramm. Bd. II. §. 15, 6, 3). Κατὰ δὲ τοῦτο καὶ κατὰ τὰ προειρημένα *Πλαταιᾶσι*, *Ἀθήνησι* ἀναγνωστέον καὶ γραπτέον διὰ τοῦ *η* καὶ ὅχι διὰ τοῦ *ει* = *η* καὶ ἄλλας δοτικὰς διὰ τοῦ ἀπλοῦ *Ε* γεγραμμένας, οἷαι π. χ. αἱ *C. J. 24* *ΙΕΡΕΣΙ. 71, 6* *ΑΥΤΕΣΙ* *ιερῇσι*, *αὐτῇσι*. Δὲν εἶνε δὲ παράδοξον, ὅτι ἡ συνείδησις τῆς ἀρχαίας ὀρθογραφίας διετηρεῖτο παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς μέχρι τοῦ χρόνου, ὅτε ἐγράφθη τὸ Δεξίππειον ἐπίγραμμα *C. I. 1080*, ἐν ᾧ φέρονται αἱ δοτικαὶ *ΚΑΘΑΡΗΣΙΝ* — *ΕΥΝΟΜΗΣΙΝ*. Ἀλλ' ὅπως ποτ' εἶχαν ταῦτα, ἡ ἀναλογία τῶν δευτεροκλίτων κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους ἤδη χρόνους εἶχεν εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἰσχωρήσασα, ὡς μαρτυρεῖ τὸ πλῆθος τῶν παρ' Ὀμήρῳ καὶ ἄλλοις Λαοιεῦσί τε καὶ Αἰολεῦσι ποιηταῖς εἰς *αἰσι* καὶ *ησι* δοτικῶν. Ἡ δὲ γραφὴ *ησι* ἀντὶ *αἰσι* εἶνε κυρίως αἰολικὴ, μαρτυροῦσα πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὑπὲρ τῆς ὡς *η* (= *ῆ*) προφορᾶς τῆς διφθόγγου *αι* κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους χρόνους, τοῦλάχιστον παρ' Αἰολεῦσι· διότι ἄλλως θὰ ἔγραφαν καὶ αὐτοί, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι, *αἰσι*. Ἐκ δὲ τούτων τῶν *αἰσι* καὶ *οἰσι* προήλθαν ὕστερον αἱ ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ συνήθως *αις* καὶ *οἰς* κατ' ἀποκοπὴν τοῦ *ι*, ὡς περιττοῦ θεωρουμένου, εἴτε διότι ἐνομιζέτο τότε ἐν ἀγνοίᾳ τῆς κυρίας ἀρχῆς του προσσχηματισμός, καθὼς ἐν τοῖς οὐτοσί, *ἐκείνοσι* κ.τ.δμ. εἴτε καὶ ἄλλως, ἱκανῶς χαρακτηριζομένης τῆς δοτικῆς καὶ ἄνευ τούτου διὰ τῶν *αις* καὶ *οἰς*.

ΠΤΩΣΙΟΕΙΔΗ ΕΠΙΘΕΜΑΤΑ.

Παρά τὰς ἐκτεθειμένας πτωτικὰς καταλήξεις πτωτικὰς σχέσεις, μάλιστα τὰς πρώτας ὕλικὰς ἤτοι κυρίως τοπικὰς, ἐκφέρουσι καὶ τινὰ ἄλλα ἐπιθέματα, προσαρτώμενα καὶ αὐτὰ συνήθως εἰς τὸ θέμα τῶν ὀνομάτων, ἐν δὲ μόνον αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἤδη ἀπηρτισμένην αἰτιατικὴν. Εἶνε δὲ ταῦτα: 1) τὸ *θεν* (σκρ. *tas* λατιν. *tus*, ὡς ἐν τῷ *caeli-tus*), οὐτινος τὸ ν ἄνοργάνως ἐπετέθη ὕστερον ἀντὶ τοῦ προεκβληθέντος ς· διὸ καὶ πολλαχοῦ μάλιστα ἐν τῇ ποιητικῇ γλῶσσῃ ὁ μέσος τύπος *θε* φέρεται. Σημαίνει δὲ τὸ ἐπιθέμα τοῦτο *κίνησιν ἀπὸ τόπου*, ὡς *Ἀθήνη-θεν* (ἐκ τοῦ Ἀθήνη), *Ἰδη-θεν*, *Σπάρτη-θεν*. *οἰκοθεν*, *οὐρανόθεν*, *Μεγαρόθεν*, *αὐτόθεν*, *πάντ-ο-θεν* (ἐνθα τὸ ο εἶνε συνδετικόν). τὸ δὲ *ρίζοθεν* εἶνε ἀντὶ τοῦ *ρίζαθεν* κτλ. πρβλ. ἰλ. Ζ, 291. Γ, 276. Ι, 5, 72. Ὀδ. Υ, 124. Εὐριπ. ἰλ. 451. Ἰφιγεν. Ταυρ. 394. Ῥήσ. 458 κτλ. Ἐκ δὲ τῆς τοπικῆς καὶ εἰς νοερωτέρας σχέσεις μεταφερθὲν ἐκλαμβάνεται πολλαχοῦ ὡς καθαρὰ γενική, π. χ. ἐν τοῖς ἰλ. Κ, 68 *πατρόθεν* ἐκ γενετῆς ὀνομάζων ἄνδρα ἕκαστον. Α, 180 *σέθεν* δ' ἐγὼ οὐκ ἀλεγίζω (= σοῦ). Σοφ. Οἰδ. Κολ. 578 *ματρώθεν* δυσώνυμα λέκτρα (= ματρός). Πινδ. Ὀλ. ΙΒ'. 8 *θεόθεν* καὶ παρὰ τρυχικοῖς πολλάκις. πρβλ. ἰλ. Ω, 194. 561. Πινδ. Νεμ. Δ'. 61. Τελευταῖον δὲ πρὸς ἀποκατάστασιν, ὡς φαίνεται, τῆς ἀμαυρωθείσης τοπικῆς καὶ πτωτικῆς δυνάμεως φέρεται καὶ μετὰ τῆς ἐκ προθέσ. συντεταγμένον, ὡς ἐν τοῖς: ἐξ οὐρανόθεν ἰλ. Θ, 19. 21. ἐξ ἀλόθεν Φ, 335. καὶ μετὰ τῆς κατὰ, ὡς κατὰ Κρήθεν ἰλ. Π, 548. Ὀδ. Α, 588.

2) Τὸ *θι* *στάσιν* ἐν τόπῳ (καὶ χρόνῳ) σημαῖνον, ὡς ἐν τοῖς: *ἄλλο-θι*, *Ἰλιόθι* (ἰλ. Θ, 561. Ὀδ. Θ, 581) *ἠῶθι* ἰλ. Α, 50 Ὀδ. Ζ, 36 κτλ.

3) *τά*: *δε* (πολλάκις καὶ εἰς τελείαν αἰτιατικὴν προσαρτώμενον), *σε* καὶ *τε*, καὶ τὰ τρία *κίνησιν εἰς τόπον* καὶ (κατὰ μεταφοράν) ἄλλας ὁμοίας νοερωτέρας σχέσεις σημαίνοντα, ὡς ἐν τοῖς *κλισίην-δε* ἰλ. Α, 485 *ἄστν-δε* Σ, 255. *Κρήτην-δε* Ὀδ. Τ, 186. *Αἴγνυπτόν-δε* Ε, 246. *Πυθῶ-δε* Α, 581. *πόλεμόν-δε* ἰλ Β, 589. Θ, 400. *φάβορ-δε* Θ, 139. *φώος-δε* ἰλ. Τ. 103. Ὀδ. Α, 223. *οἰκόν-δε* καὶ *οἰκαδε* (θέμα οἶκο), *Ἐλευσινά-δε*, *Μεγαρά-δε* κτλ. *αὐτόσε*, *ἐκεῖσε*, *πάντοσε*, *πανταχόσε*, *ἄλλοσε* κτλ. *ἔραζε*, *χαμάζε*, *θύραζε*, *Ἀθήναζε*, *Θήβαζε* κτλ.

Ἐκ πάντων τούτων τῶν ἐπιθεμάτων διατήρησεν ἡ καθομιλουμένη μόνον τὸ *θε* ὅπερ πάντων ὁμοῦ τὰς λειτουργίας ἐκτελεῖ· καὶ *κίνησιν* μὲν ἀπὸ τόπου σημαίνει π. Χ. ἐν τῇ ἐρωτήσῃ: *ποῦθε ἔρχεσθαι* (=

πόθεν ἔρχει); ἐν τῇ ἀποφάνσει: « *παντοῦθε τὸν ἐσπεροχώρησαν* » καὶ ἄλλαχοῦ *κίνησιν* δ' εἰς τόπον ἐν τοῖς: *παντοῦθε τρέχει* καὶ τοῖς ὁμ., *στάσιν* δ' ἐν τόπῳ ἐν τῷ: *ὀλοῦθε τὸν εὐρίσκει* *τινάς* κ.τ.δμ. Φαίνεται δ' ὅτι τὸ *θε* τοῦτο εἶνε ὁ μέσος ἐκεῖνος τύπος μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου *θες* (= τῷ σκρ. *tas*) καὶ τοῦ μεταγενεστέρου *θεν*, ἀπαντῶν ἤδη καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς, ἐνίοτε τὴν εἰς τόπον *κίνησιν* σημαίνων, ὡς εὐθὺς ἐν ἰλ. Α, 35. *ἀπάνευθε κιών*· σχεδὸν δὲ καὶ τὴν ἐν τόπῳ στάσιν, ὡς ἐν ἰλ. Β. 27 *δε* *σεῦ ἀνευθεν* *ἔων* μέγα κήδετα κτλ. *ἐκάτερθ'* ἰλ Α. 27. *ὀπισθε μένων* ἰλ. Ι, 332. Τοιαῦτα καὶ τὰ (ἐ)νεργε(ν), πρόσθε(ν), πάροιθε(ν), οὐρανόθε Ὀδ. Ι, 145 (οὐρανόθεν Bekker). Ἀξιοσημεῖωτα ἐν τοῖς τοιούτοις τῆς καθομιλουμένης εἶνε ὁ φθόγγος *ου* ἀντὶ τοῦ *ο* καὶ ὁ πάντοτε ἐπὶ τῆς παραληγούσης τονισμός, ὡς *παντοῦθε*, *ὀλοῦθε*, *ἄλλοῦθε* κτλ. — Ἄλλος τις καὶ τοῦ *θεν* καὶ τοῦ *θε* ἀρχαιότερος τύπος εἶνε ὁ *θα* (προσλθὼν δὴλον ὅτι ἐκ τοῦ ἀρχαιοτάτου *θας* = σκρ. *tas*). Καὶ ὁλόκληρος μὲν ὁ *θας*, λακωνιστὶ *σας* προφερόμενος, διετηρήθη πιθανῶς ἐν τῇ Ἡσυχιανῇ γλῶσσῃ: *ἐξέσας* (γρ. *ἐξεσας*) *ἐξωθεν*. *Ἀλάκωρες*. ὡς *θα* δὲ ἐν τε τῷ Ἀλκαϊκῷ (ἀποσπ. 102 Ahr.) *ἐξόπισθα* = *ἐξόπισθεν* καὶ τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς *ἄνωθα*, *ἔμπροσθα* (Ἡρακλ. Πινάκ. Β, 47. Ι, 39. Ι, 9. 52) καὶ ἐν τοῖς ὑπὸ τῶν γραμματικῶν (παρὰ Ahrens Dial. Ι, p. 152 II, 366 κεξ) τοῖς Αἰολεῦσιν ἅμα καὶ τοῖς Δωριεῦσιν ἀποδιδόμενοις *πρόσθα*, *ἐνερθα*, *ὑπερθα*, *ἀπισθα*, τοῖς *λακωνικοῖς* *ἐντεσα*, *ἔσωθεν* (Ἡσυχ.), *ἐξουθα*, *ἐκτός* (Ἡσυχ.), ὅπερ κατὰ τὸν παραλήγοντα φθόγγον ὁμοιάζει μὲ τὰ καθομιλούμενα *παντοῦθε* κ.τ.λ. καὶ τελευταῖον ἐν τῷ καθομιλ. *μπροσθὰ* = *ἐμπροσθεν*. — Τὸ δὲ καθομιλούμενον *πουθενὰ* (= *ποθέν*, *ποθί*, [*ποσέ*] *ποῖ*) εἶνε αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον *ποθεν* δημωδέστερον *πουθεν* προφερόμενον μετὰ τοῦ προσχηματισμοῦ *α*, οἷον ἐν τοῖς *ἐμέν-α*, *ἐσέν α* (περὶ ὧν κατωτέρω), *ἤμουν-α* (= *ἤμην*), *γραφούμουν-α* (= *ἐγγραφόμεν*) καὶ τοῖς ὁμοίοις, περὶ ὧν ἤδη ἀνωτέρω ἔγινε λόγος.

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΣ ΟΙ ΒΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΘΕΣΕΩΣ.

Περὶ μὲν τῶν ποικίλων τρόπων, καθ' οὓς τὰ θηλυκὰ ὄχι μόνον τῶν οὐσιαστικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιθέτων ἐκ τῶν ἀρσενικῶν θεμάτων ἐν τε τῇ ἀρχαίᾳ γλῶσσῃ καὶ τῇ νεωτέρᾳ παράγονται, ἤδη ἀνωτέρω τὰ δέοντα ἐλέχθησαν. Ἡ δὲ κλίσις τῶν ἐλληνικῶν ἐπιθέτων εἶνε ὁμοιοτάτη ἢ μᾶλλον ἢ αὐτὴ τῇ τῶν οὐσιαστικῶν, οὐδὲ διακρίνεται εἰς πληρεστέραν καὶ ἀτελεστέραν, καθὼς ἡ τῶν γερμανικῶν, ἢ εἰς ὠρισμένην καὶ

ἀόριστον, καθὼς ἡ τῶν σλαυϊκῶν καὶ τῶν λιταυϊκῶν. Διὸ μεταβαίνομεν εὐθὺς ἐπὶ τοὺς βαθμοὺς τῆς παραθέσεως.

Δύο τάξεις ἐπιθεμάτων ἀνέκαθεν μετεχειρίσθη καὶ ἡ ἑλληνικὴ καὶ αἱ πλεῖσαι τῶν συγγενῶν γλωσσῶν πρὸς σχηματισμὸν τῶν τε συγκριτικῶν καὶ τῶν ὑπερθετικῶν.

1) Συγκρ. τερο-ς, τερα (ἰων. τερη), τερο ν. λατ. ter καὶ teru-s, tera, teru-m. σκρ. tara-s, tarā, tara-m κτλ.

ὑπερθ. τατο-ς, τατη, τατο-ν. σκρ. tama-s, tamā, tama-m. λατιν. timu-s καὶ (τροπῇ) simu-s κλ.

2) Συγκρ. ἰων (ἄρσ. καὶ θηλ.), ἰον (οὐδ.). λατ. ior (ἄρσ. καὶ θηλ.) καὶ ius (οὐδ.). σκρ. ijaṇs καὶ ijas. ὑπερθ. ἰστο-ς κλ. σκρ. ista-s, istā, is'ta-m.

Σημ. Κατὰ Bopp τὸ μὲν συγκριτικὸν ἐπιθέμα tara προήλθεν ἐκ τῆς ρίζης tar ὑπερβαίνειν, ὅθεν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αἱ προθέσεις tarō (ζενδ.), tira's (σκρ.), trans (λατ.), thair h (γοτθ.), durch (νεογερμ.) = ὑπέρ, διά· τῶν δ' ὑπερθετικῶν τὸ μὲν σκρ. tama εἶνε σύνθετον ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ tara καὶ τοῦ ma, ὅπερ ἐκτὸς ἄλλων καὶ ἐν τῷ σκρ. pañc'a-ma-s = πέμπ-το-ς καὶ τῷ ἑλλήν. ἔβδομο-ς ἐμφανίζεται· ὥστε τὸ πλῆρες ὑπερθετικὸν ἐπιθέμα θὰ ἦτο tarāma· τὸ δ' ἑλλήν. τατο-ς ἐκ τοῦ tara-το-ς συγκοπῇ τῆς μεσαίας συλλαβῆς ρα· τὸ δὲ λατιν. timu-s (ἐνίοτε simu-s ὡς ἐν τῷ maximus = mag-simu-s, mag-timu-s, μετὰ δὲ l καὶ r limus καὶ rimu-s, ὡς ἐν τοῖς facil-limus, pulcher-rimus) εἶνε ταῦτόν τῷ σκρ. tama-s, ἐλαφρότερον τούτου κατὰ τὴν παραλήγουσαν ἀντὶ τοῦ a τὸ ἰ ἔχον. Ὁμοίως τὸ ὑπερθετικὸν ἐπιθέμα ἰστο-ς σύγκειται ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ is συνηρημένου ἐκ τοῦ πλησιεστέρου ija(n)s, ὡς ἐν τῷ λατινικῷ mag-is ἐκ τοῦ mag-ius, καὶ τοῦ το-ς, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἐν τοῖς τακτικοῖς πρῶ-τος, τρί-τος, τέταρ-τος κ λ. ἐμφανίζεται.

Τὰ ὑπὸ τὸ 1) ἐπιθέματα προσαρτῶνται εἰς τὸ κοινὸν τῷ ἄρσενικῷ καὶ οὐδετέρῳ θέμα τοῦ θετικοῦ, οὗ τὸ θεματικὸν φωνήεν, βραχέως μὲν συλλαβῆς ἡγουμένης, μηκύνεται, ἔν' οὗτω διατηρηθῇ ἰσορροπία τις μετὰ τοῦ θέματος καὶ τοῦ δισυλλάβου ἐπιθέματος· μακρᾶς δ' ἡγουμένης, μένει βραχύ. δεινό-ς, δεινό-τερο-ς, δεινό-τατο-ς. σοφό-ς, σοφώ-τερος, σοφώ-τατο-ς. μάκρ, μακάρ τερο-ς, μακάρ-τατο-ς. μέλα-ς (θέμα μελαν), μελάν-τερο-ς, μελάν-τατο-ς. εὐγενής (θέμα εὐγενες), εὐγενέ-τερο-ς, εὐγενέ-τατο-ς. δξύ-τερο-ς, δξύ-τατο-ς κτλ. Πρὸς τὰ σαν-σκριτικά: pu'ñja-s (καθαρός), pu'ñja-tara-s, punja-tama-s. ma-

ha't (μέγας), maha't-tara s, maha't-tama-s καὶ ἄλλα. — Ἐκτὸς δὲ ταύτης τῆς μηκύνσεως τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἄλλα ποικίλα πάθη συνέβησαν περὶ τὸν σύνδεσμον τῶν ἐπιθεμάτων μετὰ τοῦ θέματος. Καὶ α.) ἐν μὲν τοῖς φίλτερος, φίλτατος. παλαί-τερος, παλαί-τατος. σχολαί-τερος, γεραίτερος συνεκόπη τὸ θεματικὸν ο ἐκ τῶν φιλώ-τερος, φιλώ-τατος, παλαιό-τερος κτλ. Κατὰ δὲ ταῦτα, ἡ κατ' εὐθεῖαν ἀνχλογίαν ἡ μᾶλλον τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος (πάλαι α) ἀντὶ τοῦ ω εἰς αἱ μηκυνθέντος, ἐσχηματίσθησαν τὰ ἀρχαιότερα: εὐδιδάιτερος, εὐδιδάιτατος. ἡσυχάιτερος (καὶ ἡσυχώτερος), ἰσαίτερος, μεσαίτερος, ὀψιαίτερος, παραπλησιαίτερος, πρωϊαίτερος, ἰδιαίτερος (ἀττικῶς δὲ συνηθέστερον ἰδιώ-τερος, ἰδιώτατος) ἀντὶ τοῦ: εὐδιώτερος, εὐδιώτατος. ἰσώτερος, μεσώ-τερος κλ. καὶ τὰ νεώτερα: πρωτήτερος (ἡ = αἱ ἐπὶ τὸ αἰολικώτερον) ὡς ἐκ θετικοῦ πρῶτο-ς, ἐμπροσθήτερος. τὸ δὲ ἀρχήτερος = τῷ ἀρχαί-τερος ἐκ τοῦ ἀρχαιότερος· τὸ δὲ ἐνωρήτερος = ἐνωρότερος ὡς ἐκ τοῦ ἐνωρος ἢ ἐνωρῆς, ὅχι ἐνωρίτερος = τῷ παρὰ Φυλάρχῳ (Ἀθην. Δ'. 142. c) ἐνωρίστερος (ὡς ἐκ τοῦ ἐνωρίς, ὅπερ ἀνύπαρκτον. Πρὸς κ. κατωτέρω τὰ περὶ τῶν ἐπιρρ) β.) ἐν δὲ τῷ ἐπιλησμοτάτος ἀντὶ τοῦ ἐπιλησμόν-τατος συνεκόπη τὸ ν. γ.) ἐν δὲ τῷ ἰθύντατα (ἰλ. Σ, 508) ἀντὶ ἰθύτα-τατα ἐκ τοῦ ἰθὺς ἐπενετέθη τὸ ν. δ.) τὰ δὲ ἀπλούστερος, ἀπλούστατος. εὐνούστερος, εὐνούστατος κλ. ἀντὶ τῶν ἀπλωότερος, εὐνωτάτος κλ. ἡ-τοι κατ' εὐθεῖαν ἐκ τῶν ὀνομαστικῶν ἀπλοῦς, εὐνοῦς κλ. ἐσχηματίσθη-σαν, ἡ μᾶλλον ἐκ τῶν ἀπλο-έ-τερος, εὐνο-έ-τατος κλ. ἐνθα ἡ συλλα-βὴ ες εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἐν τοῖς: σωφρον-έ-τερος, σωφρον-έ-τατος, τλη-μον-έ-τερος, ἀφθονέ-τερος Πινδ. Ὀλ. Β'. 94. ἐρρωμεν-έ-τερος, ἀ-σμεν-έ-τατα, ἐπιπεδ-έ-τερος (Ξεν. Ἑλλήν. Ζ'. 4, 13) σπουδαι-έ-τερος, —έ-τατος (Ἡρόδ. Α'. 8, 133. παρ' ᾧ καὶ σπουδαιότατος Β'. 86), ὑγιερ-έ-τατος (Ἡρόδ. Β'. 77), καὶ ὑγιερότατος (Δ. 187) αἰδοι-έ-τατος (Πινδ. Ὀλ. Γ'. 42. Πύθ. Ε'. 17) ἀμορφ-έ-τατος (Ἡρόδ. Α'. 196.) ἀνιερ-έ-τερος (Ὀδ. Β, 190), ἀπον-έ-τερος (Πινδ. Ὀλ. Β'. 62), εὐρυχωρ-έ-τερος (Διοδ. Σικελ. Β'. σλ. 202 Teubn.) καὶ ἡ ις τῶν: ἀρπαγ-ί-τερος, λαλ-ί-τερος, — ί-τατος, πτωχ-ί-τερος, — ί-τα-τος, ἀλαζον-ί-τατος, κλεπτ-ί-τατος, πλεονεκτ-ί-τατος καὶ ἔτι ἄλλο. Εἶνε δὲ τῆς συλλαβῆς ταύτης ις ἢ ες κατὰ τινες μὲν τὸ σ εὐφωνικὸν ἐπένθεμα, εἶον καὶ τὸ ἐν τοῖς: ἔσπα-σμαι, γέλα-σμα, δέ-σμη, τανυ-σμός, δυνά-σ-της, κρεμά-σ-τρα, ὀρχή-σ-τρα, γνω-σ-τός, ἐμνή-σ-θην, χρη-σ-μός κ. τ. τ. τὸ δὲ ι ἢ ε συνθετικὸν μεταξὺ τοῦ συνήθως εἰς σύμφωνον λήγοντος θέματος καὶ τοῦ ἀπὸ συμφώνου (τοῦ σ) ἀρχομένου ἐπιθέματος (Christ. gr. 6. 145). Κατὰ δὲ

Bopp. (Vergl. gr. II, 33. 2 ἐκδ.) καὶ ὁ ις καὶ ὁ ες εἶνε συνηρημένοι τύποι τοῦ πληρεστέρου συγκριτικοῦ ἐπιθέματος *ija(n)s*. ὥστε τὰ μὲν εὐδαιμον-έσ-τερος λαλ-ίς-τερος κ.τ.θμ. εἶνε συγκριτικὰ ἐκ συγκριτικῶν, ἔνθα ἡ ἀρχὴ καὶ σημασία τοῦ προτέρου ἐπιθέματος ἐπισκοτίσθη, οἷα καὶ τὰ μεταγενέστερα χειρότερος (= χειρόν-τερος), καλλίτερος (= καλλι-όν-τερος), ὑστερώτερος (καθομ.) κ.τ.θμ. καὶ τὰ λατινικὰ *mag-is-ter min-is-ter* ἴσως δὲ καὶ τὸ *sinis-ter*. Τὰ δὲ εὐδαιμον-έσ-τατος, κλεπτ-ίς-τατος κ.τ.τ. ὑπερθετικὰ ἐκ συγκριτικῶν, ὡς καὶ τὰ εἰς *is-simus* λατινικά, οἷα τὰ *nov-is-si-mus*, *nobilis-simus* καὶ τὸ *soll-is-timus* ἐκ τοῦ *sollus* (= ὅλος, ἀκέραιος). Ἀλλ' ἂν ἔχεται τινος ἀληθείας ἡ προεκτεθειμένη ὑποψία, ὅτι τὰ ὑπερθετικὰ ἐπιθέματα τατο-ς, λατ. *timus*, σκρ. *tama-s* ἐκ τῶν τατα-το-ς, *tara-ma-s* προήλθαν, πάντα τὰ ὑπερθετικὰ ἐκ συγκριτικῶν παρήχθησαν. Πιθανώτερον δὲ τὸ ὑπερθετικὸν ἐπίθεμα ις-τος (σκρ. *is'tas*), σύγκειται ἐκ τοῦ συγκριτικοῦ *is* καὶ τοῦ το-ς, ὅπερ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ὡς ὑπερθετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἐμφανίζεται ἐν τοῖς: *πρῶ-τος* (= προ-τος κατὰ μήκυνσιν τοῦ θεματικοῦ ο πρὸς ἰσορροπίαν, καὶ ὅχι, ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται, ἐκ τοῦ πρό(τ)ατος κατὰ συναίρεσιν), *μέσσα-τος* (Ἰλ. Θ, 223. Α, 6) καὶ *μέσα-τος* (Ἀριστοφ. Σφ. 1502. Θεοκρ. ΚΑ'. 19), *νέα-τος* καὶ *νεία-τος* (παρ' Ὀμήρῳ καὶ τοῖς τραγικοῖς) καὶ *μύχα-τος* (Εὐριπ. Ἑλ. 187). Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς τακτικοῖς: *τρί-τος*, *πέμπ-τος*, *ἑκ-τος*, *δέκα-τος*, *εἴκο-ς* τὸς κτλ. ἔχει τινὰ ὑπερθετικὴν δύναμιν τὸ ἐπίθεμα το-ς. ε.) ἐν δὲ τοῖς ἀχαρίστερος, χαριέστερος, — ἐστατος, τιμηέστερος κ.τ.θμ. ἐκ τῶν ἀχαρίτ-τερος, χαριέ(ν)τ-τερος κτλ. τὸ σ προήλθεν, ὡς φαίνεται, ἐξ ἀρχαιοτέρου π. ζ'.) Τὰ δὲ νεώτερα ἀθλιέστερος, ἀθλιέστατος. ἀχρειέστερος, ἀχρειέστατος καὶ πλησιέστερος (Ἰωσηπ. Μακκαβ. ΙΒ'. 8. Θεμιστ. λογ. α.) πλησιέστατος (Θεοφυλάκτου) ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων πλησιαίτερος, πλησιαίτατος (Ξεν. Ἀν. Α'. 10, 5) ἐπλάσθησαν κατὰ τὰ παλαιότερα σωφρονέστερος, ἀφθονέστερος κ.τ. ὅμοια.

Τὰ δ' ὑπὸ τὸ 2) ἐπιθέματα ἰων, ἰστο-ς προσαρτῶνται συνήθως εἰς θετικά θέματα εἰς υ-ς καὶ ρο-ς λήγοντα μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐτῶν τούτων τῶν θετικῶν ἐπιθεμάτων: ἡδ-ύ-ς, ἡδ'-ἰων, ἡδ'-ἰσος· ταχ-ύ-ς, ταχ'-ἰων, τάχ'-ἰσος· ἐχθ-ρό-ς, ἐχθ'-ἰων, ἐχθ'-ἰσος· αἰσχ-ρό-ς, αἰσχ-ἰων, αἰσχ-ἰστο-ς κτλ. Πρὸβλ. τὰ σκρ. *svā'd-ijān* (ὀνομαστ. ἡδίων, *svā'd-ist'a-s* ἡδιστος ἐκ τοῦ θετ. *svādu's. pra'th-ijān*, *pra'th-is't'a-s* ἐκ τοῦ *prathu's*. φαρδύ-ς, πλατὺς *pā'p-ijān*, *pā'p'-ista-s*

ἐκ τοῦ *para's* κακός κτλ. Ἐπαθε δὲ τὸ ι τοῦ ἐπιθέματος ἰων τὰ αὐτὰ πάθη, ἅπερ καὶ ἀλλαχοῦ τὸ παλαιὸν j μετὰ ἄφωνα ἢ ὑγρά, ὡς γλύσσων = γλύκ-γων. ἐλάσσων = ἐλάχ-γων κρέσσων (ἰων) καὶ κρείσσων (αττ.) = κρέτ-γων (κράτ-γων). βράσσων = βράδ-γων. βάσσων = βάθ-γων ἐκ θετικῶν τῶν: γλυκ-ύ-ς, ἐλαχ-ύ-ς (σκρ. *laghu's*), κρατ-ύ-ς, βραδ-ύ-ς, βαθ-ύ-ς. μᾶλλον = μάλ-γων (μάλα), χέρρων (αἰολ.) = χέρ-γων· κάρρων (δωρ.) = κάρ-γων ἐκ τοῦ καρ-τύ-ς· ἀμείνων = ἀμέν-γων, χείρων = χέρ-γων· μέζων (ἰων.) = μέγ-γων· τοῦ δ' αττικοῦ μείζων τὸ μὲν ζ προήλθεν ἐκ τοῦ j τοῦ jων (ἰων), τὸ δὲ ι ἐπέχει τὴν τόπον τοῦ γ ἐκ τοῦ μέγ-α-ς· ὀλίζων = ὀλίγ-γων κτλ. ῥῥον = ῥῥ-γων (ὡς ἐκ θετικ. ῥα-ύ-ς) ἄρείων = ἄρέ-γων (ὡς ἐκ τοῦ θετικοῦ ἀ-ρή-ς γεν. ἄρέ-ος), μείων = μέ-γων, μί-γων ἐκ τοῦ θετικ. μικ-ρός κτλ.

Τῶν ἐπιθεμάτων ἰων καὶ ἰστο-ς ὁ ὀρίζων πάλαι εὐρύτερος ὢν, ὡς δῆλον ἐκ τῆς παρ' Ὀμήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς χρήσεώς των (παρὰδείγματά τινα κατελιγμένα ἴδε παρὰ Krüger. gr. gr. Τομ. II, 23, 3, 1 — 4) ὕστερον πολὺ περιορίσθη· διότι πολλὰ διὰ τούτων κατ' ἀρχὰς ἐσχηματισμένα ἀντ' αὐτῶν ἢ καὶ ἐπ' αὐτῶν εἰς τερο-ς καὶ τατο-ς μετεσχηματίσθησαν. Συνέβη δ' ἡ μεταβολὴ αὕτη καθ' ὅλου μὲν διὰ τὴν κατὰ τε παραγωγὴν καὶ κλίσιν μεγαλειτέραν εὐκολίαν καὶ ὁμαλότητα τῶν εἰς τερο-ς καὶ τατο-ς, ἐν μέρει δὲ καὶ τοῦ (δακτυλικοῦ) μέτρου χάριν. Ὡστε τὴν ἀρχὴν ἤδη ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἔπαις ἔχουσα ἐπιδίδει κατὰ τοὺς ἐξῆς χρόνους. Δῆλον δ' ἐκ τῶνδε·

Παραθετικά εἰς τερο-ς καὶ τατο-ς

α.) ἀντ' ἀρχαιοτέρων εἰς ἰων καὶ ἰστο-ς

ἀγαθώτερος (παρ' Ἀριστοτέλει πολλαχοῦ. Γρηγορ. Ναζ. λογ. ιδ'.) ἀγαθώτατος (Διοδώρ. Σικελ. Ἑκλ. τῆς Η'. σλ. 29. Ἀπολλ. π. τ. συντ. Α'. 12. Ἡλιοδ. Ε'. 15) ἀμφοτέρα ὑπὸ τῶν αττικιστῶν (Φρυνίχου σλ. 92 καὶ Αἰλ. Διον. παρ' Εὐσταθίῳ 1384, 50) ἀποδεδοκιμασμένα. ἀγχότερος (Ἡροδ. Ζ'. 175), ἀγχότατος (Εὐρ. Παλαμ. 2) ἀντὶ τῶν ἄριστον (Ὀμηρ. καὶ ἄλλ.) καὶ ἄγχιστος (Αἰσχ. Ἄγ. 217. Πινδ. Πυθ. Θ'. 64. Σοφ. Οἶδ. T. 919 κλ.), βέλτερος (Αἰσχ. Ἐπτ. 319. Ἰκετ. 1055), βέλτατος (Αἰσχ. Ἰκετ. 1040. Εὐμ. 465) ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων βελτίων, βέλτιστος γλυκύτερος· γλυκύτατος (παρὰ Πινδάρῳ, τοῖς αττικοῖς ποιηταῖς καὶ ἄλλοις μεταγενεστέροις, ὡς Θεοφρ. Ἰστ. Φυτ. Δ'. 4, 1) ἀντὶ τῶν ὁμηρ. καὶ ἐπικῶν γλυκίων, γλύκιστος (Ἰλ. Α'. 249 B, 453. Θεοκρ. ΙΔ'. 37). ἐχθρότερος, ἐχθρότατος (Πινδ. Νεμ. Α'. 65. Σοφ. Οἶδ. T. 1346. Δημοσθ. ΙΘ'. 300 ΚΓ'. 149.

Προοιμ. 40. Διοδ. Σικελ. Θ'. σλ. 532 Teubn.)· κακώτερος (Ίλ. Τ, 321 καὶ ἄλλοις 4 χωρίοις. Ἀπολλ. Ἀργον. Γ'. 421. Θεοκρ. Ε'. 52. ΚΖ'. 20 κ. ἄλλ.) ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου κακίων (Ίλ. Ι, 601 κ. ἄλλ.)· μεγαλώτατος (Λεοντ. Δικκ. εἰς Ἡσίοδον σλ. 209)· μικρότατος (Δίων Κασσ. ΝΔ'. 9, 2 ΝΣ'. 38, 4 Ἰγνατ. πρὸς Μαγνησ. 44). οἰκτρότερος, οἰκτρότατος (Ὀδ. Α, 421 καὶ παρὰ τοῖς ὕστερον) ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου καὶ παρ' Ὀμήρῳ εὐχρηστοτέρου οἰκτιστος. ῥήτερος (Ίλ. Σ, 258. Ω, 243) ῥήτερος (Θεογν. 1370 Bekk), ῥάτερον Πινδ. Ὀλ. Η. 60). ῥήτατα (Ὀδ. Τ. 577. Φ, 75) ἀντὶ τῶν ῥάων καὶ ῥᾶστα (ῥή-
ιστος Ὀδ. Α, 565. Θεοκρ. Ι'. 7 ῥάιστα), ταχύτερος (Ἡρόδ. Θ'. 104, Δ'. 129) ἀντὶ τοῦ θάσσων· φέρτατος (Ίλ. Η, 289. Ρ, 405 καὶ ἄλλ.) καὶ φέριστος (Ίλ. Ζ, 423. Ι, 440. Ὀδ. Α, 405 καὶ παρὰ τισι τῶν ὁστέρων) ὠκύτατος (Ὀδ. Θ, 334) καὶ ὠκιστος (Ίλ. Ο, 238) κτλ.

Β'.) ἐξ ἀρχαιοτέρων εἰς ἰων καὶ ἰστος.

ἀρειότερος (Θεογν. 548. Καλούθου ἀρπ. Ἐλέν. 65. 75) ἐκ τοῦ ἀρείων· ἄσσοτέρω (Ὀδ. Ρ, 572. Τ, 506) ἐκ τοῦ ἄσσον· χειρότερος καὶ χειρότερος (Ίλ. Ο, 513. Υ, 436. Β. 248. Μ, 270. Ἡσίοδ. Ἐργ. 427. Ἀσπ. 51.) ἐκ τοῦ χείρων. πλειότερη (Καλλίμαχος παρὰ Φωτίῳ καὶ Ὠρίωνι), μειότερος (Ἀπολλ. Ἀργον. Β'. 368) ἐκ τῶν πλείων καὶ μείων. Ὅτι δὲ καὶ ἀμεινότερον καὶ καλλιώτερον καὶ κραισσότερον ποτὲ ἐλέγετο, δῆλον ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ Φρυνίχου σλ. 136. Οἱ δὲ συγγραφεῖς τῆς Κ. Α. εἶπαν καὶ μειζότερος (Ἰωανν. Γ'. ἐπιστ. 4) καὶ ἐλαχιστότερος (Παυλ. π. Ἐφεσ. Γ'. 8). Ἄλλα δὲ τοιαῦτα παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, ὡς κραιπτότερος, μειζονότερος (Δούκας 27. 29. 37 Μαλαλάς 18 σλ. 490), μειζότερος (Κωνσταντ. Πορφυρ. Γ'. 257), πλειότερος (Θεοφ. Χρον. σλ. 567) καὶ ἄλλα ἄλλαχού.

Διὰ τῶν δύο τούτων τρόπων πάντα τὰ εἰς ἰων συγκριτικὰ εἰς τερος μεταπλασθέντα ἐξέλειψαν ἐκ τῆς καθομιλουμένης γλώσσης ἐκτὸς τῶν ἐπιρρηματικῶν πλέον καὶ πλειό(ν). Τὸ δὲ κάλλιον (προφ. κάλjo(ν)) διστηρήθη μὲν ὡς συγκριτικὸν ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου καλλίτερον (ἐκ τοῦ καλλιότερον), κλίνεται δ' ἰσοσυλλάβως, ὁ κάλλιος ἢ κάλλια, τὸ κάλλιο(ν) π. χ. παρὰ Δημ. Ζήνῳ Βατραχομ. 72 — 73. παρὰ τῷ αὐτῷ ἰσοσυλλάβως κλίνεται καὶ τὸ πλειὸς ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου πλειότερος. Ἄλλα δὲ τοιαῦτα παρὰ τὰ εἰρημένα τῆς καθομιλουμένης εἶνε τὰ: μικρότερος (= τῷ ἀρχ. ἐλάσσων) = τῷ ἀττ. σμικρότερος (Πλατ. Νόμ. Ε'. 713. Β.), οὗ τὸ ὑπερθετικὸν παρὰ τοῖς ἀττικοῖς σμικρότα-

τος Πλατ. Πολιτ. Ε'. 473. Β. Ξενοφ. Ἀπομν. Γ'. 11, 12) μεγαλειότερος (πιθαν. ἐκ τοῦ μεγαλειότερος Πλάτ. Θεαιτ. σλ. 468. Σ. Ξενοφ. Ἑλλην. Δ'. 4, 9) ἀντὶ τοῦ μείζων· ὀλιγώτερος (ἤδη καὶ παρ' Αἰλια-
νῷ Ἰστ. Ζῶων. Β'. 42 Σ'. 54 ἐκτὸς τοῦ Δίωνος Κασσίου καὶ Ἰγνα-
τίου, ὡς ἀνωτέρω ἐδείχθη) = τῷ μείων ἢ ἥττων· χειρότερος, γλυκύ-
τερος (ἤδη παρ' Ὀμήρῳ, Πινδάρῳ καὶ ἄλλοις) κτλ.

ὑπερθετικὰ δὲ εἰς ἰστος εὐχρίθμα διετήρησεν ἡ καθομιλουμένη, οἷα τὰ ἄριστος, κάλλιστος, κάκιστος καὶ εἴτι ἄλλο. Ἀλλὰ ταῦτά τε καὶ τὰ εἰς τατος μεταχειρίζεται ἡ καθομιλουμένη κυρίως ἐν ἀπολύτῳ χρήσει τ. ἔ. ἄνευ συγκρίσεως, συνωνύμως τοῖς ὑπὸ τῶν ἐπιρρ. πολύ, μάλα, λίαν, πάνυ προσδιοριζομένοις θετικοῖς π. χ. κάλλιστος = πάνυ ἢ λίαν καλός· γλυκύτατος = πολύ, μάλα γλυκὺς κτλ. Ἐν δὲ συγκρίσει ἀντὶ τῶν κυρίως ὑπερθετικῶν μεταχειρίζεται τὰ συγκριτικὰ ἐνάρ-
θως, ὡς ὁ καλλίτερος = κάλλιστος, ὁ μεγαλειότερος = μέγιστος, ὁ χειρότερος ἀπ' ὅλους εἶνε ὁ τάδε = ὁ χείριστος πάντων εἶνε ὁ δεινὰ κτλ. Ἡ ὁμοιότης τούτων πρὸς τὰ γαλλικὰ καὶ ἰταλικά π. χ. le meilleur, il migliore = ἄριστος. le plus grand, i plu grande = μέγιστος κ.τ. ὅμ. θὰ ἐκίνει τὴν ὑποψίαν ἀφελεστέρων τινῶν, μὴ τὰ καθομιλούμενα κατὰ μίμησιν τῶν ῥωμανικῶν ἐπλάσθησαν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει· διότι ἡ χρῆσις αὕτη τῶν συγκριτικῶν ἀντὶ τῶν ὑπερθετι-
κῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ εἶνε καὶ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως ἀρχαιοτέρα, π. χ. παρὰ Δεινάρχῳ κ. Δημοσθ. 87 ὑμεῖς δὲ τί ποιήσετε οἱ πάντων εἶναι φάσκοντες εὐσεβέστεροι; Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ'. 7, 40 εἴ τις πάλιν εἰς πλουσιώτερος ἀπάντων ἐστί. Θεοφρ. Ἰστ. Φυτ. Δ'. 44, 44 ὀλιγο-
γόνατος μὲν, σαρκωδέστερος δὲ πάντων (ὁ τοξικὸς κάλαμος). Πολυβ. Δ'. 85 ὅταν δὲ κατὰ τινος τῶν φίλων προσπέσῃ τις αὐτῷ λόγος, τὸν ἀκριβέστερον ἐλεγχον ποιείσθαι πρὶν ἢ δέξασθαι τὴν διαβολήν. Διοδ. Σικ. Ἑκλ. ἐκ τῆς Θ'. σλ. 529, ὅ Teubn. τοῦτον γὰρ εἶναι σο-
φώτερον πάντων. Παύλῳ πρὸς Ἐφεσ. Γ'. 8 ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων τῶν ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη. Ἰγνατ. πρὸς Μαγνησ. 44 ὃ πάντων πονηρῶν πνευμάτων πονηρότερον ἐκ κακονοίας πνεῦμα! Ἰωσ. Ἰουδ. ἀρχ. ΙΕ'. (σλ. 343, 26 Teubn.) ἡγούμενος ἀπάντων αὐτῷ τῶν πεπραγμένων περισσημότερον, ὥσπερ ἦν, ἐκτελεσθήσεσθαι τοῦτο. Πλουτ. Κράσσου 2, 1 ἔοικε δὲ μίξ πασῶν ἐρρωμενεστέρα τῶν ἐν αὐτῷ κακιῶν γενομένη τὰς ἄλλας ἀμυρῶσαι κλ. Ἐκ τούτων καὶ ἄλ-
λων ὁμοίων τῆς ἀρχαιοτέρας ἀφορμῶν ἀνέπτυξε καὶ ἡ νεωτέρα ἑλ-
ληνικὴ κατὰ τὸ αὐτὸ ταῖς ῥωμανικαῖς πνεῦμα, ὅχι κατ' εὐθείαν μί-
μησιν, τὴν ἐναρθρον χρῆσιν τῶν συγκριτικῶν ἀντὶ τῶν ὑπερθετικῶν.

Τὴν δ' ἐναντίαν χρῆσιν τῶν ὑπερθετικῶν ἐν συγκρίσει, ὅτε ὑπα-
κείμενον τι πρὸς ἑαυτὸ παραβαλλόμενον εὐρίσκεται ἰδιότητά τινα ἐν
ἀνωτάτῳ ὑπὲρ πάντας τοὺς προτέρους βαθμῶ ἔχον, οἷα πολλάκις
φέρεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, ὡς παρὰ Πλάτωνι νέος ὢν πᾶς
ἄνθρωπος τὰ τοιαῦτα ἀμβλύτατα αὐτὸς αὐτοῦ ὁρᾷ, γέρον δὲ ὀξύτα-
τα. Εὐριπ. ἕκαστος ἐπὶ τοῦτ' ἐπείγεται, ἵν' αὐτὸς αὐτοῦ τυγχάνει
βέλτιστος. ὢν. Πλουτ. Ἀγησιλ. 26, 3 τῷ γὰρ ὄντι Θηβαίους αὐ-
τοὺς ἑαυτῶν πολεμικωτάτους ποτὲ γενέσθαι φασί. 32, 2 ἐρρῦν πλει-
στος ἑαυτοῦ καὶ μέγιστος τότε ὁ Εὐρώτας. Κλεομ. 33, 2. ὁπότε νή-
φοι μάλιστα καὶ σπονδαιότατος ἑαυτοῦ γένοιτο κτλ., ἡ καθομιλου-
μένη δὲν ἔχει, ἡ δὲν ἔχει τὴν ἀφορμὴν καὶ εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ.

Συνήθης δ' αὐτῇ εἶνε οὐχ ἥττον ἢ τῇ ἀρχαίᾳ 1) ἡ περίφρασις τοῦ
συγκριτικοῦ διὰ τοῦ πλειῶ(ν), πλέον(ος) (ἀρχ. μᾶλλον), ὅχι μόνον ὅτε
τὸ θετικὸν εἶνε ἀνεπιτήδειον πρὸς παραγωγὴν συγκριτικοῦ, ἀλλὰ καὶ
ἄλλοτε, ὡς πλειὸ καλός (= καλλίτερος), πλειὸ μέγας (= μεγα-
λείτερος)· τὸν ἔχω πλειὸ φίλον (= φίλ(ω)τερον), πλέον ξεπεσμένος,
πλειὸ ἀξιαζούμενον (= ἀξιώτερον) κτλ. Ἀρχαῖα δὲ τοιαῦτα εἶνε π. χ.
Αἰσχ. Χοηφ. 245. μὴ μάτευ' ἐμοῦ μᾶλλον φίλον. Εὐριπ. Ἡρακλειδ.
537. λόγους μᾶλλον τούτων γενναίους. Εὐριπ. Ἡρακλ. μαινομ.
536. τὸ θῆλυ γὰρ πως μᾶλλον οἰκτρὸν ἀρσένων. Ἀριστοτ. Πολιτ.
Ζ'. 15, 8 ἡλικίαν πλέον προσήκουσαν. Ἰγνατ. πρ. Πολύκαρπον 3
πλέον σπουδαῖος γίγνου οὗ εἶ. κτλ. 2) Ἡ διὰ τοῦ πλειὸ (μᾶλλον) ἐ-
πίτασις αὐτοῦ τοῦ συγκριτικοῦ π. χ. πλειὸ καλλίτερος, πλειὸ μεγα-
λείτερος, πλέον πτωχότερος κτλ. κατὰ τὰ ἀρχαῖα Ἰλ. Ω, 243 ῥή-
τεροι γὰρ μᾶλλον Ἀχαιοῖσιν δὴ ἔσεσθε κείνου τεθνηῶτος ἐναιρέ-
μεν. Αἰσχ. Ἰκετ. 266. Λιβυστικαῖς γὰρ μᾶλλον ἐμφερέστεραι γυναι-
ξίν ἐστε. Ἐπτὰ 654. τίς ἄλλος μᾶλλον ἐνδικώτερος; Ἀριστοφ.
Νεφ. 1246 ἀλλὰ κρεῖττον εὐθύς ἢν τότε ἀπερυθριάσαι μᾶλλον ἢ
σχεῖν πράγματα. Ἐκκλησ. 1131 μᾶλλον ὀλβιώτερος κτλ. Τοσαῦτα
περὶ τῶν ποικίλων τύπων τῆς παραθέσεως· τὰ δὲ περὶ τῆς συντάξεως
αὐτῶν δῆλον ὅτι εἰς τὸ συντακτικὸν ἀνήκουσιν.

ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ.

α.) τὰ ἀπόλυτα.

1. Πρὸς ἐρμηνείαν τῆς τοῦ ἐνός ἐννοίας ποικίλα ὀνόματα μετεχει-
ρίζετο ἡ ἀρχαία ἐλληνική, οἷα τὰ: εἰς καὶ (παρ' Ἡσιόδῳ Θεογ. 145)
ἔεις ἐκ τῶν ἐν-ς, ἔεν-ς. ὄρο-ς(;) οἴρο-ς ἢ οἰνό-ς, οἴρη ἢ οἰρή (= ἡ
μονὰς τοῦ κύβου Πολυδ. Ζ'. 204 σχολ. Πλατ. σλ. 460. Bekk.), πρὸς
ἀ πρβλ. τὰ λατιν. oino-s ἀρχ. = τῷ unu-s οἶο-ς, ἰο-ς δοτ. ἰῶ
(Ἰλ. Ζ, 422), θηλ. ἰα, γεν. ἰῆς, δοτ. ἰῆ (ἐν Ἰλιάδι πολλάκις), αἰτ.
ἰαν (Ὀδ. Ξ, 435). μία, μόνο-ς, μονά-ς. Ἡ κοινὴ πάντων τούτων ρί-
ζα, ἂν τῷ ὄντι ἐκ μιᾶς ἐβλάστησαν, φαίνεται ὅτι εἶνε ἡ δεικτικὴ ἀν-
τωνυμία ανα (aFa) οὗτος· διότι καὶ ἐν ἄλλαις μάλιστα ἀδελφαῖς
γλώσσαις ἡ τοῦ ἐνός ἐννοία δι' ἀντωνυμικῆς ρίζης ἐκφέρεται (π. χ.
τὸ σκρ. éka-s = εἰς ἐκ τῆς ἀντων. ρίζης ἐ καὶ τοῦ ἐπιθέματος ka.
τὸ γοτθ. καὶ ἀρχαῖον πρωστικὸν ain-s [θέμα aina] = τῷ νεογερμ.
einer ἐκ τῆς ἐλλειπτικῆς σκρ. ἀντωνυμ. éna (= aina) οὗτος· τὸ
σλαυτικὸν ino ἄλλος ἐν συνθέσει μόνος σημαίνει, ὡς ἐν τῷ ino-rogu
μονόκερος). Ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς ἀντων. ανα προσαρτήσῃ μὲν τοῦ
ἐπιθέματος na προῆλθε τὸ θέμα αναna ἢ ἀφαιρέσει τοῦ ἐναρκτικοῦ
a τὸ Fana, καὶ ἐξ ἐκείνου μὲν τριτοκλίτως κατὰ τοὺς ἰδίους τῇ
γνησίᾳ ἐλληνικῇ φθογγολογικοῦς νόμους μεταπλασθέντος προῆλθαν
τά: ἔφεν-ς, ἔφει-ς καὶ (κατὰ τροπὴν τοῦ F εἰς ' καὶ μετάθεσιν) ἔεις.
ἐκ δὲ τούτου ἔνθεν μὲν τά: Fαν-ς, Fεν-ς, Fει-ς, εἰς καὶ τὸ καθομι-
λούμενον ἔνα-ς (προφ. ἔνα-ς), ἔνθεν δὲ τά: μόνο-ς μονά-ς (τροπὴ τοῦ
F εἰς μ, ὡς καὶ ἐν τῷ μύρ-μηξ λατ. for-mica ρ. Far, var ἐλίσσειν,
συνειλεῖν) καὶ τὰ οἰνό-ς, οἴρη τροπῇ τῆς συλλαβῆς Fαν εἰς οιν (ο =
F, ὡς καὶ ἐν τῷ Ὀἶκος = Faζος καὶ Ὀἷλεύς = Fιλεύς κ. ἄλλ.) Τῶν
δὲ λοιπῶν τὸ μὲν οἶος καὶ τὸ μία προῆλθαν ἐκ τοῦ va προσαρτήσῃ
τοῦ ἐπιθέματος ja (ιο-ς, ια), ὡς Fa-ja-s καὶ συναίρειται τῆς συλλα-
βῆς Fa ἐκεῖ μὲν εἰς ο (ο-ιο-ς), ἐνταῦθα δ' εἰς μ ὅθεν μ-ία· ἐν δὲ τοῖς
ἰο-ς καὶ ἱ-α, ἂν τῷ ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἀντωνυμίας a-va προῆλθαν,
πᾶν ἔχνος τῆς ρίζης φαίνεται ἀπολεσθῆν.

Ἡ νεωτέρα γλῶσσα διετήρησεν ἐκ τῶν ποικίλων τούτων τύπων μό-
νους τοὺς: ἔνα-ς γεν. ἐνός καὶ ἐνοῦ καὶ μιανοῦ οὐδ. ἔνα καὶ ἐν προ-
τέροις χρόνοις μίον μάλιστα ἐν τῇ φρ. εἰς μίον (= τῇ νεωτ. διὰ μιᾶς)
παρὰ Γεωργαλλᾶ Θ. Ρ. πολλάκις καὶ παρὰ Σ. Σ. θηλ. μία καὶ μιά, γεν.

μῖξ καὶ μινῆς καὶ τά: μόνος καὶ μονός (κατὰ διάφορον σημασίαν) καὶ ἀφρημ. ἡ μονάδα.

2. Τὸ θέμα εἶνε *dvā*, ὅθεν δύο καὶ δύω (δυῖκ. = τῷ σκρ. *dvāu*) καὶ *dvī*, ὅθεν δι ἀντὶ *δφι* ἐν τοῖς: δίπους, διμοιρία κ.τ.τ. Τὸ δι τοῦτο (λατιν. *bi* ἐκ τοῦ *dbi* ἐν τοῖς *biceps*, *bidens*) εἶνε διάφορον τοῦ ἐπιρρήμ. δις (σκρ. *dvīs*, λατιν. *bis* = *dbis*). Οἱ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἀπαντῶντες τύποι εἶνε οἷοι:

Δυῖκοι (ἀλλὰ καὶ μετὰ πληθ. ὀνομάτων συντασσόμενοι).

α'.) δύο καὶ δῶ (ἀρχαιότερος, ἐπικώτερος) κυρίως μὲν ὄν. καὶ αἰτ., πολλάκις δ' ἀκλίτως ἀντὶ γενικῆς καὶ δοτικῆς ἐκλαμβάνομενοι, ὡς ἐν ἱλ. Κ, 253 τῶν δύο μοιράων. Ὁδ. Κ. 515. ἱλ. Ν, 407 δύο κανόνεςσ' ἀραρυῖαν. Λ. 228 σὺν δύο καὶ δέκα.

β'.) *δυοῖν* καὶ (ἀττικώτερος) *δυεῖν* γεν. καὶ δοτ.

γ'.) *δοιῶ* ὄν. καὶ αἰτ. (μόνον παρ' Ὀμήρῳ καὶ Πινδάρῳ), παράγωγον, ὡς φαίνεται, ἐκ τοῦ θέματος *δο* (ἐκ τοῦ *dvā*, *δφα*) διὰ τοῦ ἐπιθέματος *ja*, ὥσπερ τὰ δισσο-ς, τρισσο-ς, ἐκ τῶν δι-τιο-ς, τρί-τιο-ς (πρβλ. τὸ λατιν. *ter-tius*). Ἀλλ' ὁ ἐνικὸς *δοιδε* οὐδαμοῦ εὐρίσκεται, ὅσον ἐμοὶ γνωστόν.

Πληθυντικοί.

α'.) αἱ ὁμηρικαὶ ὀνομαστικαὶ *δοιοί*, *δοιαί*, *δοιά*.

β'.) αἱ ὁμηρικαὶ αἰτιατικαὶ *δοιούς*, *δοιάς*, *δοιά*. (πρβλ. τὰ περὶ τοῦ *δοιῶ* εἰρημένα).

γ'.) *δοιοῖς* καὶ *δοιοῖσι*, δοτικαὶ ὁμηρικαί.

δ'.) ἡ γεν. *δυῶν*.

ε'.) *δυοῖσι* παρ' Ἡροδότῳ Α'. 32. Ζ'. 104. *δυσὶ* καὶ *δυσὶν* ἀττ.

Σημ. Κατὰ Buttmann (Ἑλλην. γραμ. Τομ. Α'. σλ. 277) οἱ μετὰ τοῦ *οι* τύποι εἶνε οἱ αὐτοὶ τοῖς μετὰ τοῦ *υ*, μόνον διαφόρως γραφομένοι, ὡς *κοίρανος* = κύριος: *ρᾶνα*: *ρυνίο* κ.τ.τ.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ τὸ δύο συνήθως ἀκλιτον φέρεται, ὡς δύο (ἢ *δυὸ*) ἄνθρωποι, δύο (*δυὸ*) ἄνθρώπων, δύο (*δυὸ*) ἄνθρώπους, δύο (*δυὸ*) γυναῖκες, δύο (*δυὸ*) γυναικῶν(ε), κτλ. Οὕτως ἀκλιτον φέρεται ἤδη παρὰ τοῖς Ἀλεξανδρινοῖς. π. χ. Ἰωσ. Ἰουδ. ἀρχ. Γ'. σλ. 144, 31 (Bekk) ἐν ταῖς δύο πλαξίν. Ἐν τῇ Κερκυραϊκῇ ἐπιγρ. C. I. 1845 δύο δραχμᾶν καὶ παρ' Ἀρχιμήδει συνηθέστατον. Ἐνίοτε δὲ φέρεται ὁ τῆς πληθ. γεν. τύπος *δυωνῶν* (ἢ *δυονῶν*) ἤδη ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ σλ. 183.

Ἐὰν φρόνιμη, καὶ τῶν *δυονῶν* τέλος κακὸ λογιᾶζει.

μάλιστα ἀπολύτως, ἄνευ δηλ. προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς σημασίας ἀμφοτέρων ὡς ἐν τῷ παρατεθειμένῳ στίχῳ. Ἐσχηματίσθη δ' ὁ τύπος *δυωνῶν* κατὰ παραγωγὴν τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τοῖς: *δλουνοῦ*, *δλωνῶν* (ἢ *δλονῶν*), *δλουνοὺς* ἀντὶ τῶν: *δλου*, *δλων*, *δλους*, οἵτινες ἤδη παρὰ Δαμασκηνῷ τῷ Στουδίτῃ ἀπαντῶσιν, Ὁμιλ. 12 τῶν ἑορτῶν τῶν *δλωνῶν* καὶ 13 δέσποινα καὶ βασίλισσα τοῦ κόσμου *δλουνοῦ*. Ἀλλὰ περὶ τῆς παραγωγῆς ταύτης καὶ κατωτέρω. Ἐν δὲ τῇ τῶν Κερασουντίων καὶ ἄλλων Ποντικῶν διαλέκτῳ τὸ δύο κλίνεται κατὰ γένη καὶ πτώσεις ὡς: οἱ δύοι, τῶν δύνων, τοὺς δύοους· αἱ δύαι, τὰ δύοα κτλ.

3. Τὸ θέμα εἶνε *tri*, ὅθεν προήλθε πρῶτον τὸ ἐν συνθέσει μόνον ἀπαντῶν *τρι*, ὡς ἐν τοῖς Τρι-πόλεμος, Τρί-πολις, τρί-πολος, τρί-πους κ.τ.τ. ἔπειτα οἱ κλιτοὶ τύποι ἀρσ. κ. θηλ. τρεῖς (ἐκ τῶν *τρί-ες*, *τρέ-ες* κατὰ τὰ πόλι-ες, πόλε-ες, πόλεις), δωριστὶ δὲ *τρεῖς* (ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξιν). οὐδ. *τρί-α*, γεν. *τρι-ῶν*, δοτ. *τρι-σί*.

Τοὺς αὐτοὺς τύπους διατηρεῖ καὶ ἡ νεωτέρα γλῶσσα, ἐκτὸς δηλ. τῆς δοτικῆς, ἐνιαχοῦ τὸ *τρία* ὡς *τρίᾳ* προφέρουσα. Αὕτη δ' ἡ μεταξὺ τῶν φθόγγων *ι* (ἡ, εἰ, οἰ, υ) καὶ *α* (ο, ε) καὶ οὐ συνήθως ἀνόργανος ἀνάπτυξις τοῦ ἡμιφώνου *j*, συνηθεστάτη οὖσα τῇ σανσκριτῇ, δὲν εἶνε πολὺ σπανία ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἑλληνικῇ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν *τρίᾳ*, *τρι-ῶν*, *τριάντα*: κύριος γρηῖα (προφ. γρηῖα = γραῖα αἰολ. γρηῖα, ὅθεν καὶ οἱ νεώτεροι τύποι *γρηῖα* καὶ *γρηῖά*) *παιδιά* καὶ *παιδιῖα*, *παιδιῶν* καὶ *παιδιῶν* κ.τ.τ.

4. Τὸ θέμα εἶνε *katvar*, ὅθεν οἱ σανσκριτικοὶ τύποι ἀρσ. ὄν. *c'at-vā'r-as* τέσσαρες, οὐδ. ὄνομ. *c'atvār-i* τέσσαρα καὶ ὁ λατιν. *quatuor* (ἀκλιτος). Τῶν δ' ἑλληνικῶν ὁ μὲν αἰολικὸς *πίσυρες* (καὶ *πέσυρες*) προήλθεν ἐκ τοῦ ὑποτιθεμένου ἀρχαιοτάτου (πελασγικοῦ) τύπου *Κάτ-Far-ας* κατὰ τροπὴν οὐκ ἀσυνήθην τῇ ἑλληνικῇ τοῦ *κ* εἰς *π* (πρβλ. κῶς: *πῶς*, *κότε*: *πότε*, ἵππος: ἵκκος = τῷ λατιν. *equus* καὶ τῷ σκρ. *acva-s*) συστολὴν τοῦ πρώτου *α* εἰς *ι*, ὡς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἄρτι εἰρημένῳ ἵππος (= *acva-s*), οὗ τὸ πρωτότυπον *α* διασώζεται ἐν τῷ κυπριακῷ *ἄππαρος* (= ἵππος), καὶ συναίρεσιν τῆς συλλαβῆς *Fa* (*va*) εἰς *υ* (πρβλ. τὸ ὕδ-ωρ λατιν. *vad-um*) καὶ τέλος κατὰ μετάθεσιν τοῦ *τ* τῆς συλλαβῆς *τFa* (ὅθεν ὕστερον κατὰ τὰ εἰρημένα *τυ*) εἰς *σ* πρὸ τῶν *υ* (= γαλλ. *υ*) καὶ *ι* φθόγγων, ὡς π. χ. καὶ ἐν τοῖς *σύ* = *τυ* (= *TFa*), *θέσις* = *Θέτις*, *ἀθανασία* = *ἀθανατία* κτλ. Οἱ δ' ἱων. καὶ ἀρχαῖοι ἀττικοὶ *τέσσαρες* καὶ *τέσσερες* κατὰ τροπὴν τοῦ ἐναρκτικοῦ

κ εἰς τ, καθὼς καὶ ἐν τοῖς: τίς, τί, = τοῖς λατιν. *quīs, quid* καὶ τοῖς σκρ. *kas, kim*, τοῦ τ εἰς σ, ἐπιρροή τοῦ F (υ), καὶ ἐξομοίωσιν αὐτοῦ τούτου πρὸς τὸ σ (ὡς καὶ ἐν τῷ ἡμισσοῦ τῆς Τεγεατικῆς ἐπιγραφῆς = ἡμισυς = ἡμισφα-ς, περὶ οὗ κατωτέρω). Τοῦ δὲ δωρικοῦ τέττορες καὶ τοῦ νεωτέρου ἀττικοῦ τέτταρες τὸ ττ προήλθεν ἢ ἐκ τοῦ σσ τοῦ τέσσαρες κατὰ τὰ Θράττα, θάλαττα, μέλιττα ἀντὶ τῶν ἀρχαιοτέρων Θράσσα (ἰων. Θρήσσα), μέλισσα κ.τ.τ. ἢ ἐκ τοῦ τF τοῦ Κατ'Αραρ κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ F πρὸς τὸ τ. Ἐν δὲ τῷ παρ' Ἡροδότῳ Ζ'. 228 καὶ Θεοκρίτῳ 1Δ'. 16 καὶ ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξι καὶ δελφικῇ ἐπιγρ. C. I. 1690 δωρικῶ τέτορες συνεκόπη τὸ ἕτερον τῶν ττ. ὁ δὲ Πινδαρικὸς τύπος (Ὀλ. Η'. 68. 1Α'. 83 κ. ἄλλ.) τέτρασι προήλθε κατὰ μετὰθεσιν ἐκ τοῦ τέτ(τ)αρσι, καθὼς οἱ πατράσι, ἀνδράσι ἐκ τῶν πατάρσι, ἀνάρσι, ὧν τὰ ἀρχαῖα θέματα εἶνε παταρ. ἀναρ.

Ἐν τῇ καθομιλουμένῃ δ' 4 τριφασίως ἐκφέρεται: τέσσαρες (ἀττ.), τέσσερες (ἰων.) καὶ τέσσερεις (εἰ = ι) καὶ τέσσεροι (οἶ = ι). αἰτιατ. τέσσαρους καὶ κατὰ τοὺς λοιποὺς τῆς ὀνομαστ. τύπους, ἢ δὲ γεν., ὡς καὶ πάλαι, τεσσάρων.

5. Τὸ θέμα εἶνε *pankan*, ὅθεν τὸ σκρ. *pa'n'c'an*, τὸ λατιν. *quingue*, ὅθεν πιθανολογεῖται, ὅτι τὸ ἔτι ἀρχαιότερον θέμα ἦτο *kankan*, οὗ τὸ μὲν πρῶτον κ ἐν τῷ σανσκριτικῷ εἰς p μετέβη, ἀμφότερα δ' ἐν τῷ αἰολικῷ πέμπε ἐκ τοῦ πένπε (πρβλ. τὸ πένπτῃς τῆς 90 ἐπιγρ. τοῦ C. I. gr.). Ἐν δὲ τῷ κοινῷ πέντε τὸ δεύτερον κ εἰς τ μετέβη (πρβλ. τὸ τέσσαρες). Παρὰ δὲ ταῦτα τὰ πάθη ἀπεκόπη τὸ ληκτικὸν ν ἐν τε τῷ λατιν. καὶ τοῖς ἐλληνικοῖς. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἀλλαχοῦ, καθὼς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω. Τὸ πέντε ἔμεινεν ἄκλιτον καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ. ἐν δὲ ταῖς ἀσιατικαῖς ἀδελφαῖς, τῇ σανσκριτῇ καὶ τῇ ζενδικῇ, κλίνεται, π. χ. γεν. πληθ. σκρ. *pa'n'c'ānām*, ζενδ. *pane'anan'm*.

6. Ὁ πλήρης τύπος ἀποβλέποντι πρὸς τὸ ζενδικὸν *k'svas* ἦτον ὁ *k'svas* (ξFας), ὅθεν δασύνει μὲν τοῦ λαρυγγικοῦ προήλθεν ὁ ζενδικὸς τύπος ἀποκοπῇ δ' αὐτοῦ καὶ δασύνει τῶν s ὁ σανσκριτικὸς *sa's* καὶ οὕτω καθεξῆς. τὸ ἐναρκτικὸν λαρυγγικὸν διατηρεῖται καὶ ἐν τῷ ἀλβανικῷ τύπῳ *gjas-te*. ὁ δ' ἐλληνολατινικὸς τύπος σέξ προήλθε, φαίνεται, ἐκ τοῦ *ka(F)as* κατὰ μετὰθεσιν. Ἐντεῦθεν δὲ κατ' εὐθεῖαν μὲν τὸ λατινικὸν *sex*, ἀπολεπτύνει δὲ τοῦ σ εἰς τὸ ' τὸ ἑλλην. ἕξ, ὅπερ ἢ νῦν καθομιλουμένη εἴθ' ὕστερον παρατείνασα, εἴτε τὸν ἀρχαι-

ότερον τύπον (ἴδε κατωτέρω) διαφυλάξασα, ἕξῃ λέγει (προφ. ἕξι ἢ ἕξε). Τοῦ δ' ἡρακλεωτικοῦ *Feξ* καὶ τῶν παραγῶγων *Fέκτος, Feξή-κοντα, Feξακάτιοι* τὸ F ἢ εἶνε αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ υ τοῦ *k'svas*, ἢ ἐπέχει τὸν τόπον τοῦ ἐν τῷ σέξ σ ἢ μᾶλλον τοῦ ἐν τῷ ἕξ δασέος. — Τὸ ληκτικὸν σ τοῦ ἕξ ἐξηφανίσθη ἐκ τοῦ συνθέτου *εκκαίδεκα* καὶ τοῦ παραγῶγου *εκ-τος*, ἀλλ' οὐχ οὕτως ἐκ τοῦ λατινικοῦ *sextus*.

7. Ὁ πλήρης τύπος, διασωθεὶς ἐν τῇ σανσκριτῇ, ἦτον ὁ *saptan*, ὅθεν τὸ ζενδικὸν *haptan* (μεταβάσει τοῦ s εἰς h), τὸ λατιν. *septem*, οὗτινος τὸ m παρεισέφησεν ἐδῶ ἐκ τοῦ τακτικοῦ *saptama'-s* (σκρ.) = ἑβδομος, καὶ τὸ ἑλλ. ἑπτὰ μεταβάσει τοῦ σ εἰς ' καὶ ἀποκοπῇ τοῦ ληκτικοῦ ν, ὡς καὶ τὸ πέντε ἀντὶ πέντεν ἢ πένταν καὶ ἐννέα ἀντὶ ἐννέαν (= τῷ σκρ. *pa'van*, λατ. *novem*).

Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ ψιλώσασα μὲν τὴν ἀρχὴν κατ' ἰδιώμα σταθερόν, δασύνασα δὲ τὸ π, καθὼς καὶ ἐν τοῖς πέπτῳ (= πίπτῳ), κόπτῳ (= κόπτῳ), ῥάπτῳ (= ῥάπτῳ), ὀχτῳ (= ὀκτῳ) κ.τ.δμ., λέγει ἐφτά (προφ. ἐφτά).

8. Τὸ πλήρες θέμα ἦτον *aktau*, ὅθεν μεταβάσει τοῦ κ εἰς ' s ἢ καὶ ἀπλοῦν s προήλθεν ὁ σκρ. τύπος *a'stan* καὶ ὁ ζενδ. *astan* οἱ δὲ τύποι *as'tau* (σκρ.), *ahtau* (γοτθ.), *οκτώ* καὶ *octo* (λατιν.) φαίνονται μὲν δυτικοὶ ὄντες, πιθανώτερον δὲ τὸ u τῶν *a'stāu, ahtau*, ὅθεν κατὰ συναίρεσιν τοῦ *au* εἰς ω τὸ ἑλλ. *οκτώ*, ἀνήκει εἰς τὸ θέμα, προσελθὼν ἐκ τοῦ ἀρχαίου n (ν)· δηλον δὲ καὶ ἐκ τῶν τακτικῶν *octān-us*, ὄγδο-ος = ὄγδοF-ος καὶ τῆς γερμαν. δοτικῆς *ahtow-en*. — ἐν δὲ τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξι φέρεται καὶ ὁ τύπος *οκτώ*, καθὼς καὶ ὁ *ἐννέα* αὐτόθι.

Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ ἀντὶ μὲν τοῦ *οκτώ* λέγει *οχτῳ* κατὰ τὰ ἐν τῷ περὶ τοῦ 7. ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν συνθέσει *οκτα* πολλάκις *ἀχτα*, ὡς *ἀχταπόδι* = *οκτάπους* κτλ. ἐνθα τὸ ἀρχαῖον α διεσώθη, ἐν δὲ τῷ *οκτώ* τὸ ο προήλθεν ἐκ τοῦ α κατ' ἐξομοίωσιν τῆς παραληγούσης πρὸς τὴν λήγουσαν.

9. Ὁ πλήρης τύπος *navan*, ὅθεν σκρ. *pa'van*, ζενδ. *navan*. γοτθ. *nīun*, λατιν. *novem* (ἐκ τοῦ τακτικοῦ *nava-ma'-s*. πρβλ. τὰ περὶ τοῦ 7). Τὸ δ' ἑλληνικὸν ἐν-νέα (= ἐν-νέFα-ν) προήλθεν ἀποκοπῇ μὲν τοῦ ληκτικοῦ ν, συγκοπῇ δὲ τοῦ F (ν), προθέσει δὲ τοῦ ε ἢ μόνου, ὡς ἐν τοῖς ἐ-λαφρός, ἐ-λάχιστος, ἐ-κεῖνος, ἐ-τοῦτος, ἐ-σὺ κτλ., ἢ μετὰ ν, ἀνθ' οὗ καὶ ι ἀναφαίνεται ἐν τῇ ἐπικῇ γλώσσῃ, ὡς ἐν τοῖς: εἰνάκις (= ἐν-νεάκις) Ὀδ. Ε, 230 (πρβλ. Ἡροδ. Γ'. 95), εἰνάετε: Ὀδ. Ε, 240. εἰνάνυχες Ἰλ. 1, 470, *εἰνακόσιοι* Ἡροδ. Β'. 13. 145 κλ. (πρβλ.

τὰ ἰων. καὶ κοινὰ φαινός, στεινός, ξείνος, φθείρω κ.τ.τ. πρὸς τὰ αἰολ. φάεννος, στέννος, ξέννος, φθέρρω κτλ.). Πόθεν λοιπὸν προήλθε τὸ ν τῆς προθεματικῆς συλλαβῆς *εν*; εἶνέ τι ἀνόργανον ἐπένθεμα, διπλασιασθέντος τοῦ ἐναρκτικοῦ ν τοῦ νσFα(ν) πρὸς σχηματισμὸν δακτύλου (—υυ ἐννέα), ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται, ἢ μᾶλλον προήλθεν ἐκ τοῦ F(υ) τοῦ δεικτικοῦ αF(α) — αυα, ὅθεν παρήχθησαν, ὡς εἴρηται, καὶ τὰ ἐν-ός, μία, μόνος κ.τ.δμ., κατ' ἐξομοίωσιν τοῦ F πρὸς τὸ ἐπόμενον ν. Ἄν τοῦτο ἦνε ἀληθές, τότε τὸ μὲν πρωτότυπον τοῦ ἐννέα θά ἦτον αFναFαν = « τοῦτο νέον, ἐν νέον » (Πρὸς, τὸν δωρικὸν τύπον *ἐννέα* ὅπερ ὑποθέτει, ὅτι οἱ ἀρχαιοτάτοι Ἕλληνες ἠρίθμουν ποτὲ πρὸ τοῦ δεκαδικοῦ συστήματος κατ' ὀκτάδας, τὴν δὲ μετὰ τὴν ὀκτάδα μονάδα ὠνόμαζαν « ἐν νέον, τοῦτο νέον. » ἐν δὲ τῷ *ἐννεήκοντα* καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ, ἅπερ ἀσφαλέςτερον οὕτω γραπτέα (πρὸς Μ. Ε. 308, 52. Ἰλ. Β, 602), ἢ *ἐννεήκοντα* κτλ. τὸ προθεματικὸν ν συνεχόπη. — Ἡ δὲ νῦν καθομιλουμένη ἐκφέρει τὸ 9 συνηθέστερον ἐνῖα κατὰ τὰ μνηλά, συκῖα κ.τ.τ. ἀντὶ τῶν μνηέα, συκέα κτλ. — Τῶν δὲ συγγενῶν γλωσσῶν μόνη ἡ ἀρμενικὴ ἀποδεικνύει ἐν τῷ ἐννέα τὸ προθεματικὸν *e* ἢ *i*, μόνον ἢ μετὰ *n*, ὡς πληθ. ὄν. *in(n)un—q̄*. πληθ. δοτ. ἀφαιρ. γεν. *e'nni—z*.

40. Ὁ πλήρης ἀρχαῖος τύπος ἦτο *da'kan*, ὅθεν τὸ σκρ. *da's'an* τὸ ζενδ. *dasā(n)*, τὸ ἑλλην. *δέκα* (ἀντὶ δέκαν) καὶ τὸ λατιν. *decem* (ἐκ τοῦ σκρ. τακτικοῦ *das'ama'-s*. Πρὸς τὰ περὶ τοῦ 7 εἰρημένα.)

Σημ. Ἐν ᾧ ἡ σανσκρίτη τοὺς μὲν τέσσαρας πρώτους ἀριθμοὺς (ἀπὸ 1—4) καὶ κατὰ γένη καὶ κατὰ πτώσεις κλίνει, τοὺς δὲ λοιποὺς μέχρι τοῦ *ἐκατὸν* μόνον κατὰ πτώσεις, αὐτὸν τὸν *ἐκατὸν* καὶ τὸν *χίλιον* πάλιν συνήθως κατὰ τε γένη καὶ πτώσεις, ἢ ἑλληνικὴ μόνους τοὺς τέσσαρας πρώτους, τοὺς ἐκ τοῦ *ἐκατὸν* συνθέτους καὶ τὸν *χίλιον* κατ' ἀμφοτέρω κλίνει, ἢ δὲ λατινικὴ ἀκόμη ὀλιγώτερον, μόνους τοὺς τρεῖς πρώτους καὶ τὰς *ἐκατοντάδας* καὶ *χιλιάδας*, ἐκτὸς δηλ. αὐτοῦ τοῦ *centum*!

Οἱ ἀπὸ τοῦ 11—19 ἀριθμοὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐρμηνεύονται διττῶς: α.) προτάσσονται μὲν οἱ μικρότεροι (αἱ μονάδες), ἐπιτάσσεται δὲ τῆς δεκάδος ὄνομα, ἀμφοτέρω δὲ τὰ στοιχεῖα συνέρχονται εἰς ἐν ἐπὶ μὲν τῶν δύο πρώτων χωρὶς τοῦ συνδέσμου καὶ, *ἐνδεκα*, *δώδεκα* (= τῷ σκρ. *dvā'das'an*), *δυώδεκα* Ἰλ. Β, 637. Ἡροδοτ. γ' 108, ἀλλὰ καὶ *δυοκαίδεκα* Ἰλ. Β, 557. ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν μετὰ τοῦ καί: *τρισκαίδεκα* (ἀντὶ τρειςκαίδεκα), *τριακαίδεκα*, *τεσσαρεςκαίδεκα*, *πεντεκαίδεκα*, *ἐκκαίδεκα*, *ἐπτακαίδεκα*, *ὀκτωκαίδεκα*, *ἐννεακαίδεκα*. — Ὁμοίως

εἶνε ἐσχηματισμένα τὰ ὀνόματα τῶν ἀριθμῶν τούτων καὶ ἐν ταῖς ἀδελφαῖς γλώσσαις, ἀλλὰ χωρὶς τοῦ συνδέσμου καί: π. χ. σκρ. *é'kādās'an*, *dvā'das'an*, *trayó'das'an*, *c'atā'rtas'an* κτλ, λατιν. *undecim*, *duodecim*, *tredecim*, *quatuordecim*, *quindecim* κτλ. γερμ. *eilf*, *zölf*, *dreizehn*, *vierzehn* κτλ. γαλλ. *onze*, *douze*, *treize*, *quatorze* κτλ. (*ze* = *decem*).

β.) Προτάσσεται μὲν ἡ δεκάς, ἐπιτάσσονται δ' αἱ μονάδες ἀπὸ τοῦ 13 καὶ ἀνωτέρω, ἀμφοτέρω δὲ τὰ στοιχεῖα συνάπτονται πάλιν εἰς ἐν: *δεκατρεῖς*, *δεκατέσσαρες*, *δεκαπέντε*, *δεκαέξ*, *δεκαεπτὰ*, *δεκαοκτώ*, *δεκαεννέα*· ὁριστὶ δὲ καὶ *δέκα* εἰς = *ἐνδεκα* ἐν δελφ. ἐπιγρ. C. I. 1690, *δέκα δύο* = *δώδεκα*, ἐν τῷ Ἡρακλεωτ. πίνακι II, 53 ἐνίοτε διὰ τοῦ καὶ συνδέονται.

Παραδείγματα α.) Ἡροδ. Α'. 50 *ἐπτακαίδεκα*· 90 *τριακαίδεκα*· ἀλλὰ καί: *τρία καὶ δέκα* αὐτ. 119 Ζ'. 36 *τεσσαρεςκαίδεκα*· 185 *ἐκκαίδεκα*· 194 *πεντεκαίδεκα*· 195 *ἐνδεκα*. Ἡ. 4 *ὀκτωκαίδεκα*. Θουκ. Α'. 29, 4 *πεντεκαίδεκα*· 46, 1 *δώδεκα*· 116, 1 *ἐκκαίδεκα*· 117, 1 *περὶ τέσσαρας καὶ δέκα*. Πρὸς Β'. 2. κτλ.

β.) Πολυβ. Γ'. 56 ἡμέρας *δεκαπέντε*. Διοδ. Σικελ. IB'. σλ. 129 (Teubn) *δεκαεπτὰ*· 164 *δεκαεννέα*. Πλουτάρχου Νουμᾶ 3, 4 *πρὸ δεκαμῖας Καλανδῶν*. Τίτ. Φλαμ. 14, 1 — 2 *δεκατρεῖς* — *δεκατέσσαρας*. Γάλλω 24, 2 *πρὸ δεκκοκτῶ Καλανδῶν*. κτλ.

Ὁ β'. τρόπος ἀπέβη ὁ μόνος συνήθης ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, ἥδη ἐκ τῶν ἀλεξανδρινῶν χρόνων συνηθέστερος γενόμενος, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν προεκτεθειμένων καὶ ἄλλων συγχρόνων παραδειγμάτων.

20 — 100. Ἡ ἐννοια τῆς δεκάδος ἐν τοῖς ἀπὸ 20 μέχρις 100 ἀριθμοῖς ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν ἀρίων γλωσσῶν ἐν γένει διὰ τῶν φθεγμάτων *κατι*, *κα(ν)τα* μετὰ τοῦ ἐκάστοτε προσήκοντος ὀνόματος τῆς πληθύος τῶν δεκάδων εἰς ἐν ὄνομα συντεθειμένων. Ἦσαν δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα κατ' ἀρχὰς οὐσιαστικὰ, ὡς δῆλον ἐστὶ ἐκ τῆς ἐν τῇ σανσκρίτῃ καὶ τῇ ζενδικῇ χρήσεώς των, ἐνθα τὰ ὑπ' αὐτῶν προσδιοριζόμενα ὀνόματα ἦτοι ὁμοιοπτῶτως συμπαρατάσσονται, ἢ κατὰ γενικήν· ὕστερον δὲ καὶ ἐν τῇ σανσκρίτῃ καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ἐν τῇ λατινικῇ ἐπίθετα ἀπέβησαν, ἐν ταῖς δυοῖς τελευταίαις ἁκλιτα. Οἱ τύποι *κατι*, *κα(ν)τα*, ὅθεν ἐν μὲν τῇ σανσκρίτῃ κατὰ συνήθη τοῦ κ εἰς *s'* μετὰ βασιν οἱ *s'ati*, *s'at* ἢ καὶ μόνον *ti* προήλθον· ἐν δὲ τῇ ζενδικῇ οἱ *s'aiti*, *s'ata* ἢ *ti*· ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ πληρέστερον καὶ ἀρχαιότερον οἱ *κατι* (ὅθεν ὕστερον καὶ *κοσι*) καὶ *κοντα* καὶ *κατο-ν'* ἐν δὲ τῇ λατινικῇ κατὰ τὴν τοῦ κ εἰς *g* (γ) μετὰ βασιν οἱ *ginti* καὶ *ginta*, ἀνευ

δὲ ταύτης ὁ centu-m, φαίνονται λείψανα πληρεστέρων φθεγμάτων ἐκ τοῦ dakan (δέκα) διὰ τῶν ἐπιθεμάτων ti, ta, παρηγμένων, ὡς dakanti, dakanta. Ἡ δὲ μεταγενεστέρα ἑλληνικὴ ἔτι μᾶλλον ἠκρωτηρίασε τὸ φθέγμα κοντα εἰς ντα.

Σαρσκρ.	Λατινικά.	ἀρχ. Ἑλλην.	νεώτ. Ἑλλην.
20 vins'a'ti	viginti	(F(ε)ίκατι (αἰολ. δωρ.) εἴκοσι (ἐ(F)είκοσι (Ὀμηρ.) (εἴκοσι (ἀττ.))	
30 trins'a't	triginta	(τριάκοντα (τριήκοντα (ἰων.))	τριάκοντα
40 c'atvârins'a't	quadrâginta	(τεσσ(ττ)αράκοντα (τετρώκοντα (δωρ.))	σαράκοντα
50 pan'c'âs'a't	quinguâginta	πεντήκοντα	πεν(τ)ήκοντα
60 'sa'stî	sexâginta	ἑξήκοντα	ἑξήκοντα
70 saptat'	septuâginta	(ἑβδομήκοντα (ἑβδομήκοντα (δωρ.))	ἑβδομήκοντα
80 as'itî	octôginta	(ὀγδοήκοντα (ὀγδώκοντα (ἰων.))	ὀγδοήκοντα ὀγδώντα
90 navatî	nônâginta	(ἐνενήκοντα (ἐννήκοντα [ἐπικ.])	ἐνενήκοντα
400 s'ata'-m	centu-m	ἑ-κατό-ν	(ἐ)-κατό-(ν).

Σημ. Τὸ πλήρες τοῦ εἴκοσι, αἰολ. φείκατι, λατιν. viginti πρέπει νὰ ᾖ το δφι-καν τι, ἵνα ἐσήμαινε δίδεκα, δύο δεκάδες· ἀλλὰ τὸ ἐν ἀρχῇ ὀδοντικὸν ἐν ταῖς γερμανικαῖς γλώσσαις διασωθέν, ὡς γοτθ. tvan-liguns (αἰτιατ.), νεογερμ. Zwanzig, ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις ἀδελφαῖς ἀφηρέθη· ἐν δὲ τῇ ἑλληνικῇ καὶ τὸ F (υ) μέχρι τινὸς διατηρήθέν, ὡς ἐν τοῖς αἰολ. καὶ δωρ. φείκατι, φείκατι (ἐν τοῖς ἡρακλεωτικοῖς πίναξιν, ἐν τῇ λακωνικῇ ἐπιγρ. C. I. 4514) καὶ τῷ δμῆρ. ἐφείκοσι, ἐνθα τὸ ἐναρκτικὸν ε εἶνε πρόθεμα, οἶον καλὲν τοῖς ἐφέλδωρ, ἐφελδνα κ.τ.δμ., ὕστερον ἄρδην ἐξηφανίσθη. Ἐνταῦθα πρωιαίτατα συνεκόπη καὶ τὸ θεματικὸν ν (ὡς φείκατι ἀντὶ φείκαντι), ὅπερ ἐν μὲν τῇ λατινικῇ ἐν τῇ οἰκείᾳ χώρᾳ ἔμεινεν, ἐν δὲ τῇ σαρσκριτικῇ εἰς τὴν προπαραλήγουσαν μετετέθη. — Τὰ τριάκοντα, τεσσαράκοντα, πεν-

τήκοντα κτλ. φαίνονται οὐδέτερα πληθυντικὰ ἐκ τῶν τρία, τέσσαρα, πέντε κλ. καὶ τοῦ κοντα (πληθ. τοῦ κοντο-ν, ὑπερ ἄνευ τοῦ παραλήγοντος ν ἐμφανίζεται ἐν τῷ ἐ κατο-ν) συντεθειμένα καὶ σημαίνοντα: τρία, τέσσαρα, πέντε κτλ. δέκα ἢ τρεῖς, τέσσαρες, πέντε κλ. δεκάδες. Ἡ λήγουσα τῶν πρώτων συνθετικῶν τρία, τέσσαρα, πέντε (πάλαι πέντα, ὡς ἐν τῷ πεντα-πλός, πεντά-μετρον κ.τ.τ.), ἕξ (πάλαι ἕξα, ὡς ἐν τοῖς ἑξαπλός, ἑξάπηχυς κ.τ.τ.) κλ. ἐμηκύνθη εἰς ᾱ ἢ η εἴτε πρὸς ἰσχυωτέραν σύνδεσιν τῶν συντεθειμένων στοιχείων, ὡς καὶ ἐν τοῖς στρατηγός (δωρ. στρατᾱγός), ἀνώνυμος, ὀνηλάτης (— ἔλα) κ.τ.δμ., εἴτε δυνάμει τοῦ τόνου, αὐτόθι ἀνέκαθεν ἐπικειμένου. Οὕτω λοιπὸν τριάκοντα ἢ (ἰων.) τριήκοντα, τεσσαράκοντα (ἀρχαιότερον, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀντιστοίχου ἰωνικοῦ τύπου, ὕστερον δὲ τεσσαράκοντα) ἢ (ἰων.) τεσσερήκοντα (πολλάκις ἐν χειρογράφοις ἀπαντῶν) ἢ (δωρ.) τετρώκοντα (ἀντὶ τετράκοντα ἐκ τοῦ τετ(τ)αράκοντα κατὰ συγκοπὴν), πεντήκοντα, ἑξήκοντα, ἐνενήκοντα (ἢ ἐκ τοῦ ἐννεήκοντα κατὰ μετὰθεσιν τοῦ ε, ἢ ἐκ τοῦ ἐνεαν-ή-κοντα κατὰ συγκοπὴν τοῦ α, ἐνθα τὰ ἐ-νέαν = ἐ-νέφαν = λατ. novem εἶνε ὁ ἀρχαιότερος τύπος). Τὰ δὲ ἑβδομήκοντα (δωρ. ἐβδομήκοντα ἐν τοῖς ἡρακλεωτικοῖς πίναξι καὶ τῇ δελφ. ἐπιγρ. C. I. 4690) καὶ ὀγδοήκοντα σύγκεινται παραδόξως ἐκ τῶν τακτικῶν ἑβδομα, ὀγδοφα καὶ τοῦ κοινοῦ κοντα ἀντὶ τῶν πρὸς τὰ λοιπὰ ἀναλογωτέρων ἐπτήκοντα ἢ ἐπτᾱκοντα, ὀκτᾱκοντα ἢ ὀκτώκοντα. Τὸ δ' ἰων. ὀγδώκοντα συνηρέθη ἐκ τοῦ ὀγδοήκοντα. Τὸ δὲ ἑκατόν = ἐ-κατό-ν = ἐν κατόν = unum centum, ein hundert, ἐνθα τὸ κατόν, πάλαι πληρέστερον καρτο-ν, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ λατινικοῦ centu-m, φαίνεται καὶ αὐτὸ ἐκ τοῦ dakan (δέκα) διὰ τοῦ ἐπιθέματος ta-m, ἑλλην. το-ν, λατιν. tu-m παρηγμένον καὶ συμβολικώτερον πῶς ἄθροισμα δέκα δεκάδων σημαίνει. Ἡ δὲ νέα αὕτη μονὰς ἢ ἐκ δέκα δεκάδων συγκειμένη αὐθυπαρκτοτέρα ἀπέβη διὰ τοῦ ἐν μόνῃ τῇ ἑλληνικῇ προτεθέντος ἐ = ἐν. Τελευταῖον τὸ παραλήγον α τοῦ φθέγματος κοντα (ἢ καντι) καθαρὸν μὲν διετηρήθη ὅπου τὸ μετ' αὐτὸ ν συνεκόπη, ὡς φείκατι, ἐ-κατό-ν, ἐθολώθη δ' εἰς ο ἐπιρροῇ τοῦ ἑρρίνου, ὡς τριάκοντα, τεσσαράκοντα κτλ.

Ἡ δημώδης γλώσσα ἀνέκαθεν εἰς συστολὴν τῶν μακρῶν τύπων τείνουσα, συνέκοψε καὶ ἐνταῦθα τὴν μέσσην συλλαβὴν κο τῶν ἀπὸ τριάκοντα μέχρι ἐνενήκοντα, ὡς πρόκεινται ἐν τῷ προεκτεθειμένῳ διαγράμματι· τὸ δ' ὀγδώντα εἶνε συνηρημένον ἐκ τοῦ ὀγδοήκοντα, καθὼς τὸ ἰων. ὀγδώκοντα ἐκ τοῦ ὀγδοήκοντα. τὸ δὲ πεντήκοντα ἐκ

τοῦ πεντήκοντα, ὅπερ φέρεται ἀκόμη παρὰ τοῖς στιχουργοῖς τοῦ ἱ. αἰῶνος, π. χ. παρὰ τῷ ποιητῇ τοῦ Θανατικοῦ τῆς Ρόδου:

— καὶ τέτοιος νᾶνεν ἄνθρωπος πεντήντα ἢ ἐξήντα,
δὲν λείπει καταδίκας, καὶ ἔαφες το διὰ εἶντα.

— Ἡ ἡλικία του στράβωσε καὶ περπατεῖ περβάντα,
πεντήντα ἔηντά 'νε χρονῶν, καὶ λέγει καῖνε τριάντα.

Τὸ δὲ τεσσαράκοντα καὶ τὴν ἐναρκτικὴν συλλαβὴν τες ἀφαιρεθὲν κατήντησε *sarānta*. Καὶ ταύτης τῆς ἀφαιρέσεως ἡ ἀρχὴ εἶνε ἱκανῶς παλαιά, ἀρχαιότερα τοῦλάχιστον τοῦ Θ'. αἰῶνος, ὡς δῆλον ἐκ τε τοῦ παρὰ Κωνστ. τῷ Πορφυρογεν. (ἐκθ. τ β. β. β. τ. ἀξ. σλ. 479): *sarā-konta* συντρόφων: καὶ τοῦ παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 734. Κωνσταντῖνον τὸν *Σαραντάπηχον*. Πρβλ. καὶ τὸν στ. τοῦ ποιήματος Β. Χ.

χορὸν ὠραίων γυναικῶν, τὸν ἀριθμὸν *sarānta*.

Παλαιότερον δὲ καὶ τοῦ τέσσαρα ἢ τέτταρα ἢ καὶ τετρα τὴν ἐναρκτικὴν συλλαβὴν ἀφῆρει πολλάκις ἡ δημώδης γλῶσσα, ὡς δῆλον ἐκ τε τῶν ὀνομάτων *τράπεζα* = *τετράπεζα*, *Τύρταιος* πιθανῶς = τῷ Τετύρταιος ὁ ἐ. Τεταρταῖος καὶ ἐκ τῶν τοῦ κωμικοῦ Ἀμφιδος.

— — — ἀλλὰ συλλαβὴν ἀφελὼν, *τάρων*

'βολῶν γένοιτ' ἂν ἢ δὲ 'κέστρα; 'κτώ 'βολῶν.

ἔπου 'τάρων = τεττάρων, 'κτώ = ὀκτώ καὶ 'βολῶν = ὀβολῶν. Τὸ δ' *ἐκατόν* ἢ νῦν καθομιλουμένη πολλάκις ἐκφέρει καὶ κατό.

Καὶ οἱ ἀπὸ 24 — 99 ἀριθμοὶ ἐκφέρονται κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους δύο τρόπους, καθ' οὓς καὶ οἱ ἀπὸ 44 — 49 εἶνε δ' αὐτῶν ὁ μὲν ἄ, ὡς εἴρηται, ἀρχαιότερος καὶ τῷ τῶν συγγενῶν γλωσσῶν συμφωνότερος, ὁ δὲ β', νεώτερος καὶ ὁ μόνος ἐπικρατήσας ἐν τῇ καθομιλουμένῃ.

Παραδείγματα.

α.) Τῶν δύο στοιχείων πάντοτε διὰ τοῦ καί, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ *τε* — καὶ συνδεομένων: Ἡρόδ. Α'. 7 δύο τε καὶ εἴκοσι γενεάς· 25 ἐπτά καὶ πεντήκοντα· 26 πέντε καὶ τριήκοντα· 402 τρία καὶ πεντήκοντα — δύο καὶ εἴκοσι· 406 ὀκτώ καὶ εἴκοσι· 430 πέντε καὶ τριήκοντα· 5'. 184 τέσσαρες καὶ εἴκοσι· τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι. Η'. 2 μία καὶ ἑβδομήκοντα· 48 ὀκτώ καὶ ἑβδομήκοντα. Θουκ. Α'. 46 ἐπτά καὶ εἴκοσι· 416 πέντε καὶ εἴκοσι. κτλ.

β.) Μεσολαβοῦντο; ἢ οὐ τοῦ καί: Ἡρόδ. Α'. 32 τριήκοντα πέντε· 5'. 417 ἐνενήκοντα καὶ δύο. Ζ'. 184 πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία· 485 ἐξήκοντα καὶ τέσσαρες· 486 εἴκοσι καὶ ὀκτώ. Θουκ. Α'. 29 ἐ-

ἑβδομήκοντα ναυσὶ καὶ πέντε· 416 τεσσαράκοντα δὲ ναυσὶ καὶ τέσσαρσι κτλ. — Ο'. μεταφρ. Γενεσ. Ε'. 15 ἐξήκοντα πέντε· 17 ἐνενήκοντα πέντε· 18 ἐξήκοντα δύο· 26 ὀγδοήκοντα δύο· 27 ἐξήκοντα ἐννέα· 28 ὀγδοήκοντα ὀκτώ· 34 πεντήκοντα τρία. ΙΑ'. 12 τριάκοντα πέντε· 16 τριάκοντα τέσσαρα· 20 τριάκοντα δύο· 24 ἑβδομήκοντα ἐννέα· 25 εἴκοσι ἐννέα· 15'. 46 ὀγδοήκοντα ἑξ· 15'. 4 ἐνενήκοντα ἐννέα. κτλ. Πολυβ. Γ'. 33 πεντήρεις μὲν τριάκοντα δύο. Διοδ. Σικελ. ΙΒ'. σλ. 129 (Teubn.) εἴκοσι ἐπτά· τεσσαράκοντα δύο· 130 εἴκοσι ἐπτά. κτλ. Κ. Διαθ. Ἰωαν. Β'. 20 τεσσαράκοντα καὶ ἑξ ἔτεσιν. Ε'. 5 τριάκοντα καὶ ὀκτώ. ΚΑ'. 11 πεντήκοντα τρεῖς. Ἀποκαλ. ΙΑ'. 3 τεσσαράκοντα τέσσαρες. ΚΑ'. 47 τεσσαράκοντα τεσσάρων. ΙΑ'. 2 τεσσαράκοντα δύο κτλ.

200 — 10,000. Οἱ μὲν ἀπὸ 200 — 900 ἐκφέρονται δι' ὀνομάτων ἐκ τριῶν στοιχείων συγκειμένων, ὧν τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ σημαίνει τὴν ἐκάστοτε πληθὺν τῶν ἑκατοντάδων, τὸ δὲ μέσον *τατ* ἢ *κοσ* (ἐξ ἀρχαιότερων *καντ*, *κοντ*) αὐτὴν τὴν ἑκατοντάδα, τὸ δὲ ληκτικὸν *ιο* εἶνε ἐπιθετικὸν ἐπίθεμα, τριγενῶς τε καὶ συνήθως πληθυντικῶς κλινόμενον εἰς — *ιοι*, — *ιαί*, — *ια*, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνικῶς μετὰ περιληπτικῶν ὀνομάτων, ὡς τὸ Θουκυδίδειον (Α'. 62) *διακοσίαν ἵππον* = *διακοσίους ἵππους*, τὰ Ξενοφώντεια (Κ. Π. Δ'. 6, 2) *ἵππον χιλίαν τριακοσίαν*. Ἀναβ. Α'. 7, 40 *ἀσπίς μυρία καὶ τετρακοσία καὶ τὰ Αἰσχύλεια* Περσ. 307 *μυρίας ἵππων*. 320 *ἵππων τρισμυρίας*.

	Δωρικ.	ἄττ. κ. κοιν.
200	διακάτιοι	διακόσιοι, — <i>ιαί</i> , — <i>ια</i>
300	τριακάτιοι	τριακόσιοι κτλ.
400	τετρακάτιοι	τετρακόσιοι κλ.
500	πεντακάτιοι	πεντακόσιοι
600	ἑξακάτιοι	ἑξακόσιοι
700	ἐπτακάτιοι	ἐπτακόσιοι
800	ὀκτακάτιοι	ὀκτακόσιοι
900	— — —	ἐννακόσιοι.

Οἱ μὲν δωρικοὶ τύποι ἀπαντῶσιν ἐν ποικίλοις πρὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου δωρικοῖς μνημείοις: ἐν τοῖς Ἡρακλεωτικοῖς πίναξιν, ἐν ἐπιγραφαῖς τοῦ C. I. 1688. 1514 κ. ἀλλ. οἱ δ' ἄττικοι ὅχι μόνον παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς, ἀλλὰ καὶ παρὰ Δωριεῦσι τοῖς μετ' Ἀλέξανδρον, τινὲς δ' ἤδη καὶ πρὸ Ἀλεξάνδρου, ὡς π. χ. τὸ *διακόσιοι* ἐν τῷ Ἡρακλεωτ. πίν. II, 35, καὶ *που* καὶ *τεσσαρακόσιοι*.

Ἐν μὲν τοῖς διακάτιοι, τριακάτιοι κλ. = τοῖς λατιν. ducenti, trecenti, quadringenti κλ. φαίνεται πρωϊαίτατα τὸ ν τοῦ καρτ συγκοπέν, ἐν δὲ τοῖς διακόσιοι, τριακόσιοι (ἐκ τῶν διακόντιοι, τριακόντιοι κλ.) καὶ τὸ τ ἐπιρροή τοῦ ἐπομένου ι εἰς σ μετέβη, καθὼς ἐν τῷ εἴκοσι (ἐκ τοῦ Εἰκάντι, Φείκοντι) = Ἡ δὲ νεωτέρα ἑλληνικὴ διεφύλαξε μόνον τοὺς κοινοὺς τύπους εἰς σιοι μόνον πληθυντικῶς αὐτοὺς κλίνουσα, τὸ δὲ σ μετὰ τοῦ ἐπομένου ι (ὡς j) ἐνιαχοῦ (π. χ. ἐν Ἡπεύρω καὶ Μακεδονίᾳ) ὡς ch (γαλλ.) προφέρουσα, καθὼς καὶ τὸ τοῦ εἴκοσι, ὡς εἴκοχι, διακόχα, κτλ. Τοῦ δὲ τριακόσιοι τὸ ι τῆς συλλαβῆς τρι συγκόπτουσα λέγει τρακόσιοι ἢ τρακόχι.

Ὁ 4000 ἐκφέρεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ διὰ τῶν: χέλλιιοι (λεσβιακῶς), χείλιοι (βοιωτικῶς), χήλιοι ἢ χηλίοι (δωρικῶς) καὶ χίλιοι (ἀττικῶς) ἢ δὲ νεωτέρα μόνον τὸν τελευταῖον διατηρεῖ, τὸ μετὰ τὸ λ ι ὡς j προφέρουσα. Αἱ δὲ λοιπαὶ χιλιάδες μέχρι τῶν 9000 ἐρμηνεύονται ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ διὰ συνθέτων τριγενῶν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ χίλιοι (— αι, α) ἐπιθέτων ἐν γένει μὲν πληθυντικῶς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνικῶς, ὥσπερ καὶ τὰ τῶν ἑκατοντάδων καὶ μυριάδων ὀνόματα, καθ' ἃ προερέθη. Ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ διὰ τοῦ ἀφηρημένου χιλιάδες καὶ ἐνὸς ἐκάστοτε ἀπολύτου τὴν πληθὺν ἢ τὸ ποσὸν τῶν χιλιάδων σημαίνοντος.

ἀρχαῖα

νεώτερα

2000	δισχίλιοι, — αι, — ια.	δύο χιλιάδες (συνηθ. προφερ. χιλιάδες)
3000	τρισχίλιοι κτλ.	τρεῖς χιλιάδες
4000	τετρακισχίλιοι	τέσσαρες χιλιάδες
5000	πεντακισχίλιοι	πέντε χιλιάδες
6000	ἑξακισχίλιοι	ἕξ(η) χιλιάδες
7000	ἑπτακισχίλιοι	ἑπτὰ χιλιάδες
8000	ὀκτακισχίλιοι	ὀχτώ χιλιάδες
9000	ἐννακισχίλιοι	ἐννὰ χιλιάδες.

Ὁ δὲ 10,000 ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ δι' ἰδίου ὀνόματος μύριοι, — αι, — α (μετὰ δὲ περιληπτικῶν καὶ ἐνικῶς, ὡς ἀσπίς μυρία, ἵππου μυρίας κλ.) ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ περιφραστικῶς διὰ τοῦ: δέκα χιλιάδες. Καθ' ἑκάτερον τούτων τῶν τρόπων ἐκφέρονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ καὶ οἱ πολλαπλάσιοι τοῦ 10,000 οἷον.

20,000	ἀρχ. δισμύριοι, — αι, — ια	νεωτ. εἴκοσι χιλιάδες
30,000	— τρισμύριοι	— τριᾶντα χιλιάδες
40,000	— τετρακισμύριοι	— σαράντα χιλιάδες κτλ.

Μόνη ἡ νεωτέρα, ἐκ τῶν ῥωμανικῶν γλωσσῶν παραλαβοῦσα, μονολογικῶς ἐρμηνεύει διὰ τοῦ μιλιόνι τὰς ἑκατὸν μυριάδας τῆς ἀρχαίας.

Ἡ κοινὴ ἀρχὴ τῶν ποικίλων ἑλληνικῶν τύπων τοῦ χίλιοι κεῖται πιθανῶς ἐν τῷ σανσκριτικῷ saha'sra (ἐκ τοῦ saghasra, gh = χ) (*) ὅθεν προσεδόκα τις κατὰ τὰς φθογγολογικὰς σχέσεις τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν τοὺς (ἀρχαίους) τύπους σαχασλ-ιο-ι, ἀχέσλ-ιο-ι (ἀντὶ τοῦ σκρ. γ τοῦ ἑλλην. λ ἐπελθόντος, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς) ἐντεῦθεν ἀφαιρέσει τῆς πρώτης συλλαβῆς προῆλθε πρῶτον ὁ χέσλ-ιοι, ἔπειτα ἐξομοιώσει μὲν τοῦ σ πρὸς τὸ ἐπόμενον λ ὁ λεσβιακὸς τύπος χέλλιιοι, ἀντικαταστήσει δ' αὐτοῦ διὰ τοῦ ι ὁ βοιωτ. χείλιοι, συγκοπῇ δ' αὐτοῦ καὶ ἀναπληρώσει τοῦ ἐκλιπόντος χρόνου διὰ τῆς ἐκτάσεως τοῦ πρὸ αὐτοῦ ε (ἢ α) ὁ δωρ. χήλιοι, τέλος δ' ἐπικρατήσῃ τοῦ ἰωτακισμοῦ ὁ ἀττ. χίλιοι. Τὸ δὲ μῆκος τοῦ παραλήγοντος ι τῶν ὁμηρικῶν ἐννεάχιλοι, δεκάχιλοι = ἐννεακισχίλιοι, δεκακισχίλιοι, φαίνεται μᾶλλον κατὰ μεταπήδησιν τοῦ ι τοῦ ἐπιθέματος ιο πρὸ τοῦ λ προελθόν. — Τὸ δὲ μύριοι φαίνεται καὶ αὐτό, ὅτι κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπλῶς πολλοί, πολυάριθμοι, ἀπειράριθμοι ἐσήμαιναν, ὕστερον δὲ μετεφέρθη εἰς εἰδικωτέραν χρῆσιν, τὴν τῶν δεκακισχιλίων (**). Τότε δὲ καὶ πρὸς διάκρισιν τῶν σημασιῶν διάφορον ἔλαβε τονισμὸν, ὡς μύριοι = 40,000. μυριοί = ἀπειράριθμοι. Ἡ δὲ νεωτέρα γλῶσσα ἐπὶ μόνῃς τῆς ἀορίστου σημασίας μεταχειρίζεται τὴν λέξιν καὶ μόνον προπαροξυτόνως, ὡς ὅτε περὶ τοῦ ῥωδίου αἰνιγματωδῶς λέγει: χίλιοι μύριοι καλογηῖροι εἰς ἓνα ῥάσο τυλιγμένοι (ἢ προφ. ὡς ε). — Καὶ οἱ ἀπὸ μυριάδων, χιλιάδων, ἑκατοντάδων καὶ μονάδων ἢ δεκάδων σύνθετοι ἀριθμοὶ ἐρμηνεύονται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἐκείνους τρόπους, καθ' οὓς καὶ οἱ ἀπὸ δεκάδων καὶ μονάδων τ. ἔ. α.) προτάσσονται οἱ μικρότεροι καὶ ἔπονται οἱ μεγαλείτεροι, συνδεόμενοι συνθηδέστερον μὲν διὰ τοῦ καί ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς ἐτέρας τῶν προθέσεων πρὸς, ἐπὶ. β'.) προτάσσονται μὲν οἱ μεγαλείτεροι, ἔπονται δ' οἱ μικρότεροι μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ καί. ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τῆς πρὸς ἢ ἐπὶ. ὁ β'. τρόπος καὶ ἐνταῦθα ἀπέβη ὁ μόνος συνήθης ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ, μάλιστα ἄνευ τοῦ καί.

(*) Τὸ sahasra κατὰ J. grimm geschichte der D. sprache 1848 p. 254 προῆλθεν ἐκ τοῦ sa'h as ισχύς: « denn die Begriffe der stärke, größe und vielheit berühren sich nahe » Bopp.

(**) Τοῦναντίον συνέβη περὶ τὸ λατιν. sexcenti — 600. ὅπερ ἐκ μερικοῦ καὶ ὠρισμένου γενικὸν καὶ ἀόριστον κατήνησεν — τῷ μυρίοι.

Παραδείγματα.

α.) Ἡροδ. Α. 7 ἕτεα πέντε τε καὶ πεντακόσια. 32 ἡμέρας διηκοσίας καὶ πεντακισχιλίας καὶ διςμυρίας. — πεντήκοντα καὶ διηκοσίων καὶ ἑξακισχιλίων καὶ διςμυρίων. 50 ἑπτακαίδεκα καὶ ἑκατόν. 95 εἴκοσι καὶ πεντακόσια. Ζ'. 36 ἐξήκοντά τε καὶ τριηκοσίας. τεσσαραςκαίδεκα καὶ τριηκοσίας. 89 ἑπτὰ καὶ διηκόσαιο καὶ χίλιοι. Πρβλ. 184. 185. τετρακισχίλιοι καὶ διςμύριοι. Η'. 1 ἑπτὰ καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατόν. 44 ὀγδώκοντα καὶ ἑκατόν. 48 ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριηκόσαιο. — Θουκ. Α. 10 εἴκοσι καὶ ἑκατόν ἀνδρῶν. 13 ἐξήκοντα καὶ διακόσια. 46 πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. 47 δέκα καὶ ἑκατόν. 60 ἑξακοσίους καὶ χίλιους. 107 τετρακισχίλιοι καὶ μύριοι. Β'. 5 ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. — Πλάτ. Νομ. Ι. 894. ε. χίλια ἐπὶ μυρίοις. Λουκιαν. κατάπλω 4 τέτταρας πρὸς τοῖς χιλίοις.

β.) Ἰλ. Β, 540 ἑκατόν καὶ εἴκοσι. — Ἡροδ. Α. 32 χίλιοι πεντήκοντα. ζ'. 117 ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους. ἑκατόν ἐνενήκοντα καὶ δύο. 184 τέσσαρας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους. — τριςμύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ πρὸς διηκοσίοι τε καὶ δέκα πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες τε ἔπεισι ἐπὶ ταύτησι ἑπτὰ καὶ πρὸς ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. — διηκοσίοι τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ καὶ ἑκατοντάδες ἕξ καὶ δεκάς. 185 μυριάδες διηκόσαιο καὶ ἐξήκοντα καὶ τέσσαρες, ἔπεισι δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκαίδεκα καὶ δεκάς. 186 πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ δεκάδας δύο ἀνδρῶν. — Θουκ. Α. 10 χιλίων καὶ διακοσίων νεῶν. 96 τετρακόσια τάλαντα καὶ ἐξήκοντα κτλ. Σοφοκλ. Τραχιν. 45 δέκα μῆνας πρὸς ἄλλοις πέντε. Πρβλ. Αἰσχ. Προμ. 775. — Πολυβ. Γ'. 33 ἵπποις μὲν χίλιοι διακόσιοι, πεζοὶ δὲ μύριοι τριςχίλιοι ὀκτακόσιοι πεντήκοντα — χίλιους ὀκτακοσίους — μυρίους χίλιους ὀκτακοσίους πεντήκοντα. — Διοδ. Σικ. ΙΒ'. σλ. 127 (Τβη.) ἑκατόν εἴκοσι. 133 τετρακόσια ἐξήκοντα. 156 ἑκατόν ὀγδοήκοντα. ΙΓ'. προοιμ. ἑπτακόσια ἐξήκοντα. — Πλουτ. Τιτ. Φλαμ. 14 χρυσοῦ μὲν συγκεχωνευμένου λίτρας τριςχιλίας ἑπτακοσίας δεκατρεῖς, ἀργύρου δὲ τετρακισμυρίας τριςχιλίας διακοσίας ἑβδομήκοντα, φιλιππέους δὲ χρυσοῦς μυρίους τετρακισχιλίους πεντακοσίους δεκατέσσαρας. — Κ. Δ. Ἰωανν. ΚΑ. 11 ἑκατόν πεντήκοντα τρεῖς. Ἀποκαλ. Ζ'. 4 ἑκατόν τεσσαράκοντα τέσσαρες κτλ.

Ἡ ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ ἤδη ἀπὸ πῶν μέσων αἰώνων συνηθεσιάζηται

χρήσις τῶν ἀφηρημένων: δύο, τρεῖς, τέσσαρες κλ. χιλιάδες ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων διςχίλιοι, τριςχίλιοι, τετρακισχίλιοι κλ. δὲν ἦτον ὅλως ἄγνωστος τῇ ἀρχαίᾳ, ἀλλ' ἐνταῦθα τὸ ἀριθμούμενον ἀντικείμενον συνηθέστερον μὲν ἐξεφέρετο διὰ γενικῆς, σπανιώτερον δ' ὁμοπτῶτως τοῖς ἀριθμητικοῖς, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ τῇ καθομιλουμένη μόνον ὁμοπτῶτως.

Παραδείγματα.

Ἡροδ. Ζ'. 28 δύο χιλιάδας τάλαντων. τετρακοσίας μυριάδας στατήρων. 60 σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατόν μυριάδες. 87 ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες. 184 ἄνδρες τέσσαρες μυριάδες καὶ εἴκοσι. σύμπαν ἐὼν (τὸ ναυτικὸν) πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία κτλ. Πρβλ. καὶ τὸ 186. — Συμεῶνος τ. Μαγίστρου σλ. 616 ἐξῆλθον οἱ Βούλγαροι χιλιάδες λ'. δλοσίδηροι. 617 ὄντων ὁμοῦ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παιδίων χιλιάδες (—δων;) ν'. — προσέταξε χιλιάδας ἐ. σιδηροδεθέντας. 625 μετὰ Περσῶν χιλιάδας ιδ'. κτλ. τ. Θανατ. τ. Ρόδου ἀρχῇ: μύριας μυριάδες κρίματα μὲ ἄλλην μίαν χιλιάδα.

Ἀντὶ τῶν ὀκτὼ ἢ ἐννέα καὶ τινος δεκάδος ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ παρὰ τὰς προειρημένας συνήθεις ἐκφράσεις π. χ. ἐννεακαίδεκα ἢ δεκαεννέα, ὀκτὼ καὶ εἴκοσι ἢ εἴκοσι ὀκτὼ κλ. μετεχειρίζετο τὴν ἀμέσως ἐπομένην δεκάδα μετὰ τοῦ δυοῖν (ἰων. δυῶν, οὐδέποτε δύο) ἢ ἐνός (μιάς) δέων ἢ (σπανίως) ἀποδέων, ταύτης τῆς μετοχῆς κατὰ πάντα συμφωνούσης τῷ ὀνόματι τοῦ ἀριθμουμένου ἀντικειμένου. Ἡροδ. Α. 14 βασιλεύσαντος δυῶν δέοντα τεσσαράκοντα ἕτεα = 38. — 16 ἐνός δέοντα πεντήκοντα ἕτεα = 49. — 130 τριήκοντα καὶ ἑκατόν δυῶν δέοντα = 128. — Θουκ. Β'. 2 πεντήκοντα δυοῖν δέοντα ἔτη. Ζ'. 53, 3 δυοῖν δὲ δεούσας (ναῦς) εἴκοσιν οἱ Συρακόσιοι καὶ οἱ ξύμμαχοι ἔλαβον. Η. 7 ἦσαν δὲ αἱ ξύμπασαι τῶν ξυμμαχικῶν νῆες αὐτόθι μιάς δεούσαις τεσσαράκοντα κτλ. Οὕτω καὶ τὰ τακτικά, ὡς Θουκ. Η. 6 καὶ ἐνός δέον εἰκοστὸν ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα. — Τῇ ἀρχαιοτέρᾳ (τῶν Ἰώνων καὶ τῶν Ἀττικῶν) συνηθείᾳ φαίνεται ἀντιβαίνουσα ἡ τῆς μετοχῆς δέων πρὸς τὸ ἀφαιρούμενον ἐνός ἢ δυοῖν συμφωνία διότι τὸ δέω σημαίνει ὅχι ἐλλείπω, ἀλλ' ἔχω ἐλλείψιν, χρήζω. Ὅθεν τὸ Ξενοφῶντος Ἕλλην. Α. 1, 5 δυοῖν δεοῦσαι εἴκοσι ναυσὶν εἰς δεοῦσαις διώρθωσαν. Ἀλλὰ μεταγενέστεροι καὶ κατὰ τοιαύτην σύνταξιν φαίνονται μεταχειρισθέντες τὴν δέων. π. χ. ὁ Πλούταρχος Πημπ. 79 ἐξήκοντα ἐνός δέοτος ἔτη. Διογ. Λαέρτιος Ε. 27 πόλεω δυοῖν δεοῦσαι ἐξήκοντα. — Παρὰ

τοῖς ὕστερον καὶ ἄλλαι τινὲς ὁμοίαι φράσεις φέρονται, π. χ. παρ' Ἀριστοτέλει () τὰ ἐνὸς δεῖν πεντήκοντα. παρὰ Πολυβίῳ Γ'. 22, 2 *λείπειν δυοῖν*. παρὰ Διοδώρῳ Α'. 5 *λείπειν δυοῖν* κτλ. Ἐπειτα αἱ μὲν τῆς παρὰ φράσεις, ἥδη παρὰ Θουκυδίδῃ φερόμεναι, ὅπου ἡ πρόθεσις αὕτη *ἐλλείψιν* ἢ *ἀφαίρεσιν* τοῦ μετ' αὐτῆς συντασσομένου ἀπὸ μείζονος ποσοῦ, π. χ. Θουκ. Η'. 29 ὅμως δὲ παρὰ πέντε ναῦς πλέον ἀνδρὶ ἐκάστῳ ἢ τρεῖς ὁβολοὶ ὡμολογήθησαν· ἐς γὰρ πέντε ναῦς τρία τάλαντα ἐδίδου τοῦ μηνός. — Δημοσθ. κ. Ἀριστοκρ. σλ. 688. Ἰσαίου περὶ τ. Πύρρου κλ. σλ. 41 παρὰ τρεῖς ψήφους. Λυκούργου κ. Λεωκρ. σλ. 155. Λουκιαν. κατὰ πλῶ 4 παρὰ ἓνα. — Παύλου πρὸς Κορινθ. Β'. ἐπιστολ. ΙΑ'. 24 πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν, Ἰωσήπου Ἀρχ. Ἰουδ. Δ'. 8, 1 τῶν δὲ τεσσαράκοντα ἐτῶν παρὰ τριάκονθ' ἡμέρας συμπεπληρωμένων κτλ. — Τοιαῦται καὶ αἱ: παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, παρ' οὐδέν, παρὰ πολὺ, παρὰ τοσοῦτον. Θουκ. Α'. 22. Β'. 89. Ζ'. 71. Η'. 33. 76. Εὐριπ. Ἰφιγ. Τ, 871. Ἡρακλειδ. 296. Αἰσχιν. κ. Κτησιφ. ἐν τέλει. Πλουτ. Πύρρῳ 14. Κάτω-νι τῷ νεωτ. 11. 23. Καίς. 39. Πελοπ. 8 κτλ.

Ἡ νεωτέρα γλῶσσα μεταχειρίζεται τὸν ἀφαιρετικὸν τοῦτον τρόπον διὰ τῆς παρὰ καὶ ἄλλων συνωνύμων καὶ ἀλλαχοῦ μὲν, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῆς τῶν ὥρων καὶ λεπτῶν ἀριθμήσεως, ὡς πέντε παρὰ εἴκοσι = πέντε ὥραι παρὰ εἴκοσι λεπτά (= εἴκοσι λεπτῶν δέουσαι). Ὁκτὼ παρὰ τέταρτον κτλ. Πτωχοπροδ. Β'. 374: Ἐμμανουήλ παμβασιλεῦ παρὰ σαράντα πέντε ὅ. ἐ. Μκνουήλ = τῷ Ἐμμανουήλ (Χριστός) παρὰ 45 (= εμ).

Σημ. Ὅμοιον ἀφαιρετικὸν τρόπον ἀριθμήσεως ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀδελφῶν ἔχουσι καὶ ἡ σανσκρίτη καὶ ἡ Λατινική· ἡ μὲν λέγουσα π. χ. *ūnavins'ati* 19 (κυρ. εἴκοσι παρὰ [ἐν]), *ūnatrins'a't* 29 (κυρ. τριάκοντα παρὰ [ἐν]), *ūnecatvarins'a't* 39 κτλ. ἡ δὲ *duodeviginti, undeviginti* 18. 19. *duodetriginta, undetriginta* 28. 29 κτλ.

Παραλείπονται ἄλλαι τινὲς περιφραστικαὶ ἀριθμήσεις, τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς ἴδιαι καὶ τοῖς τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύουσι Βυζαντινοῖς: οἷαι π. χ. 1) ἡ παρ' Αἰσχύλῳ Περσ. 333 κεξ. — —

« καὶ γὰρ Ἕλλησι μὲν ἦν
ὁ πᾶς ἀριθμὸς ἐς τριακάδας δέκα,
γεῶν δεκάς δ' ἦν τῶνδε χωρὶς ἔκκριτος.
Ξέρξης δέ, καὶ γὰρ οἶδα, *χιλιδας* μὲν ἦν
ὧν ἦγε πλῆθος, αἱ δ' ὑπέρομποι τάχει

ἐκατὸν δις ἦσαν ἐπτά θ' ὧδ' ἔχει λόγος.

2) ἡ ἐν τῇ ἐν Μνημοσύνῃ τοῦ 1852 (τεύχει ΙΒ'. ἐν Ἀθήναις) ὑπ' ἐμοῦ ἐκδεδομένη Βυζαντινῇ ἐπιγραφῇ:

« ἔτους τρέχοντος ἐξάδι μὲν *χιλίων*,
σὺν τοῖς ἐκατὸν ἐπτά δι... κύκλοις,
τριπλῇ δεκάδι καὶ μοναπλῇ τριάδι
τρισκαίδεκάτης Ἰνδικτιῶνος κτλ.

β'.) τὰ τακτικά.

Τὰ τακτικά εἶνε σχηματισμένα ἐν τε τῇ ἑλληνικῇ, ἀρχαίᾳ τε καὶ νεωτέρᾳ, καὶ ταῖς ἀδελφαῖς ἐν γένει κατὰ προσάρτησιν ἐνὸς τῶν (ὑπερθετικῶν) ἐπιθεμάτων *τος*, (*ι*)*στος*, *μος*, ἐπὶ δὲ δύο καὶ τοῦ (συγκριτικοῦ) *τερος* εἰς τὸ ἐκάστοτε ἀπόλυτον. Καὶ διὰ μὲν τοῦ *τος* εἶνε σχηματισμένα τὰ: *πρῶτος* (περὶ πλειόνων ἢ δύο ὄντος τοῦ λόγου), *τρίτος*, *τέταρτος*, *πέμπτος*, *ἕκτος*, *ἐννατος*, *δέκατος* καὶ τὰ ἐκ τούτου σύνθετα: *ἐνδέκατος*, *δωδέκατος* κτλ. διὰ δὲ τοῦ (*ι*)*στος* τὰ: *εἰκο-στός*, *τριακο-στός*, *τεσσαρακο-στός* κτλ. μέχρι τοῦ *μυριοστοῦ*· διὰ δὲ τοῦ *μος* τὰ: *ἑβδομος* καὶ τὸ ποιητικὸν *πρόμος*. Διὰ τοῦ *μος* σχηματισμένον ἔπρεπε νὰ ἦνε καὶ τὸ ὄγδομος (ἀντὶ ὄγδο-ος) κατὰ τὸ σανσκριτικὸν *a-s't.ama's*, ἀλλὰ συνεκόπη τὸ μ, φαίνεται, ἕνεκα τοῦ πρὸ αὐτοῦ F τοῦ ὄγδοF-μος = τῷ λατιν. *octāv-us*. Διὰ δὲ τοῦ *τερος* μόνον τὰ: *πρό-τερος* (δυοῖν) καὶ *δεύτερος*. Τὸ δὲ διὰ τοῦ πληρεστέρου (ὑπερθετ.) ἐπιθέματος ἐσχηματισμένον *δεύτατος* σημαίνει ἔσχατος.

Τὰ μὲν *πρόμος* καὶ *δεύτατος* μόνον τῇ ἀρχαίᾳ ποιητικῇ γλῶσσῃ ἰδιόζουσιν, ὡς εἴρηται· τὰ δὲ λοιπὰ ἐκτὸς τοῦ *μυριοστός* εἶνε κοινὰ τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ νεωτέρᾳ. Ἡ σημερινὴ γλῶσσα ἀγνοεῖ τὴν τοῦ *πρότερος* ἀπὸ τοῦ *πρῶτος* διάκρισιν. Ὅθεν ἐπ' ἀμφοτέρων μόνον τὸ *πρῶτος* μεταχειρίζεται. — Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν ἀρίων γλωσσῶν τὸ τακτικὸν τοῦ ἐνὸς ἐξ αὐτοῦ τούτου εἶνε παρηγμένον, ἀλλ' ἐκ τῆς προθ. *προ* (σκρ. *pra*)· ὅθεν σκρ. *prat'a's* ζενδ. *trat'ēmō*, γοτθ. *frum'-s* (ἐκ τοῦ *fruma-s* ἀντὶ *fram s*) λατιν. *pri-mu-s* κτλ. Ἐν ᾧ δὲ τὰ *πρότερος* καὶ *πρόμος* βραχὺ διετάρησαν τὸ φωνῆεν τῆς *πρό*, τὸ *πρῶτος* (δωρ. *πρῶ-τος* ἐκ τοῦ ἀρχ. τύπου *πρα*) τὸ ἐμήκυνεν, ὡς καὶ τὸ σκρ. *prāt'a'r* *πρωί*, διότι δὲν εἶνε πολὺ πιθανόν, ὅτι τὸ *πρῶτος* ἐκ τοῦ *πρό(τ)ατος* κατὰ συγκοπὴν καὶ συναίρεσιν προῆλθε. — Ἐν τοῖς *δεύτερος*, *δεύτατος* τὸ θέμ. *δυ* ἐδιφθογγίσθη. — παρὰ τῷ *τρί-τος* φέρεται παρ' Ὀμήρῳ καὶ *τρί-τατος*

(πρβλ. τὸ δεύτερος), αἰολιστὶ δὲ καὶ τέρτος κατὰ μετάθεσιν ἐκ τοῦ τρί-τος, ὡς καὶ Πέρραμος ἐκ τοῦ Πρίαμος. (Πρβλ. τὸ λατιν. ter-tius) καὶ παρ' Ἡσυχίῳ « τέρτα ἢ τρίτη. » — Παρὰ τῷ τέταρτος δηριστὶ καὶ τέτρατος (πρβλ. καὶ Πινδ. Πυθ. Δ'. 47). — Πρὸς δὲ τοῖς ἐβδομος καὶ ὄγδοος Ὀμηρ. καὶ ἐβδόματος καὶ ὀγδόατος (= ὀγδόφατος). — Προῆλθον δὲ τὰ ἐβδομος καὶ ὀγδοος ἐκ τῶν ἔπτομος καὶ ὀκτο(F)ος κατὰ τροπὴν τῶν ψιλῶν κ, π, τ εἰς τὰ μέσα γ, β. δ. — Πρὸς τῷ ἔννατος δημηρ. καὶ ἔνατος καὶ εἴνατος. — Ἡ νεωτέρα γλῶσσα ἀντὶ τῶν τέταρτος καὶ ἐβδομος ἐνίοτε λέγει καὶ τέτραδος καὶ ἐβδόμαδος, ἐκ τῶν ἀφηρημένων τετραὺς γεν. τετράδος, ἐβδομαὺς γεν. — ἄδος αὐτὰ σχηματίσασα, ὡς π. χ. ἐν τῇ φράσει: ἦλθ' ὁ τέτραδος, πάγει ὁ ἐβδόμαδος.

Τὰ ἐκ μονάδων, δεκάδων, ἑκατοντάδων κλ. σύνθετα ἐκφέρονται ἐν μὲν τῇ ἀρχαίᾳ τριττῶς, ἐν δὲ τῇ νεωτέρᾳ μόνον κατὰ τὸν ἕνα τῶν τριῶν τούτων τρόπων.

α). προτάσσονται μὲν οἱ μικρότεροι ἐπιτάσσονται δ' οἱ μεγαλείτεροι, συνήθως διὰ τοῦ καὶ συνδεόμενοι, καθὼς καὶ οἱ ἀπόλυτοι, καὶ μόνον τὸ τελευταῖον μέρος προσλαμβάνει τὸ τακτικὸν ἐπίθεμα, ὡς: ἐνδέκατος δωδέκατος (δυωδέκατος Ὀμηρ. κ. Ἡρόδ.) καὶ δυοκαιδέκατος, τρισκαιδέκατος (= τῷ τρεῖσκαιδ) τεσσαρακαιδέκατος καὶ τεσσαρεςκαιδέκατος (Ἡρόδ.), πεντεκαιδέκατος κτλ. μέχρι τοῦ ἑννεακαιδέκατος. Ἐπειτα πεντεκαεικοστὸς ἢ πέντε καὶ εἰκοστὸς, τετταράκοντα καὶ πεντακισχιλιοστὸς κτλ.

β'). Πάντα τὰ μέρη, κατὰ τὴν ὑπὸ α.) εἰρημένην τάξιν συντασσόμενα, προσλαμβάνουσι τὸ τακτικὸν ἐπίθεμα, ὡς: τρίτος καὶ δέκατος, πέμπτος ἢ ἕκτος καὶ δέκατος, τεσσαρακοστὸς καὶ χιλιοστὸς κτλ.

γ'). Προτάσσονται μὲν οἱ μεγαλείτεροι, ἐπιτάσσονται δ' οἱ μικρότεροι ἄνευ τοῦ καί, ἀμφοτέρω τακτικῶς κλινόμενοι, ὡς: δέκατος τρίτος, δέκατος πέμπτος, εἰκοστὸς ἕκτος, τριακοστὸς ἑννατος, χιλιοστὸς ὀκτακοσιοστὸς πεντηκοστὸς ὀγδοος κτλ. — Οὗτος ὁ τρόπος εἶνε ὁ μόνος συνήθης ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλῶσσῃ, ἥτις ἄλλως ἐπὶ χρονολογίας καὶ τὰ ἀπόλυτα ἀντὶ τῶν τακτικῶν μεταχειρίζεται, λέγουσα π. χ. τὸ χίλια ὀκτακόσια ἐξήντα ἢ ἑς τὰ χίλια κτλ.

Σπανιώτεραι δὲ καὶ ποιητικώτεραι εἶνε αἱ μετὰ τῶν προθ. πρόσ, ἐπὶ φράσεις, οἷαι π. χ. αἱ Αἰσχύλου Προμ. 775.

Τρίτος γὰρ γένναν πρὸς δέκ' ἄλλαισιν γοναῖς. Ἀγαμ. 1573.

Τρίτος γὰρ ὄντα μ' ἐπὶ δέκ' ἀθλίῳ πατρὶ κτλ. μετὰ τὴν τρίτην ἐπὶ ταῖς ἐβδομήκοντα Ὀλυμπιάσιν κτλ. Συνηθεστάτη δ' εἶνε ἡ ἐπὶ πρὸς ἡμερολογίαν π. χ. ἐγγάτη ἐπὶ δέκα = τῇ 19ῃ: ἕκτη ἐπὶ εἰκάδι =

τῇ 26 κλ. Καὶ ἐδῶ ἡ καθομιλουμένη συνήθως τὰ ἀπόλυτα μεταχειρίζεται, ὡς ἑς ταῖς δύο, ἑς ταῖς τρεῖς, εἰς ταῖς εἰκοσιπέντε τοῦ μηνὸς = τῇ 2α, τῇ 3η, τῇ 25η τοῦ μηνὸς κτλ.

Σημ. Τὰ ἐκ τῶν τακτικῶν πρότερος (ὄχι πρῶτος,) δεύτερος, τρίτος, τέταρτος κτλ. εἰς αἶος, αἶα, αἶον ἐπίθετα, τάξιν ἢ διάρκειαν ἡμερῶν σημαίνοντα, ὡς: δευτεραῖος ἀφίκετο = τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τεταρταῖος, πεμπταῖος νεκρός = τεσσάρων, πέντε ἡμερῶν κτλ, δὲν τὰ μεταχειρίζεται πλέον ἢ σημερινὴ γλῶσσα.

γ.) Διανεμητικά.

Διανεμητικά ἴδια καθὼς τὰ λατινικά singuli, bini, terni, quaterni κτλ. οὔτε ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ εἶχεν οὔτε ἡ νεωτέρα. Ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἐξέφραζε τὴν διανεμὴν

1) Διὰ τῶν ἀπολύτων μετὰ τῆς σὺν εἰς ἐν συντιθεμένων, ὡς: σύνδυο = bini, σύντρις = terni, συνδώδεκα, συνεκκαίδεκα.

2) Διὰ τῶν ἀπολύτων μετὰ τῶν προθέσεων κατὰ, ἀνὰ ἐν παρατάξει, ὡς: καθ' ἕνα, κατὰ δύο ἐπορεύθησαν, ἀνὰ πέντε παρασάγγας = φορὰ(ν) πέντε πρᾶσάγγας κτλ.

3) Διὰ τῶν ἀπολύτων διπλασιαζομένων, π. χ. « μίαν μίαν » ἀντὶ τοῦ κατὰ μίαν. Σοφοκλῆς Ἐριδι » ὁ Ἀντιαττικιστῆς ἐν Ἀνεκδότοις τοῦ Bekker σλ. 108. Τοιοῦτον καὶ τὸ Αἰσχύλου Περσ. 954 (Herm.) μυρία μυρία πεμπαστὸν = κατὰ μυριάδα(ς) ἀριθμητόν τὸ τοῦ Μάρκου Εὐαγγ. 5'. 7 δύο δύο ἤρξατο ἀποστέλλειν κ.τ.λ.

Ἡ δὲ νεωτέρα τὸν τρίτον τρόπον ἐκ τῆς ἀρχαίας παραλαβοῦσα συνηθέστατον κατέστησεν ὡς ἀρμοδιώτερον τῇ ἐναργεῖ δημῶδει φράσει: ἕνας ἕνας, μία μία, δύο δύο, τρεῖς τρεῖς, τρία τρία, πέντε πέντε κτλ. π. χ. παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορφυρογ. ἐκθ. τ. βασιλ. τάξεως σλ. 240 καὶ ἀκτολογοῦσιν ἕνα ἕνα πατρίκιον, ἕκασον κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ. 261 καὶ ἀπέρχεται μία μία προσκυνοῦσα. — Παρὰ δὲ τοῦτον μεταχειρίζεται καὶ τὸν ἐμπρόθετον τρόπον, ἀλλὰ μετὰ τῆς ἀπὸ ἀντὶ τῆς κατὰ ἢ ἀνὰ, π. χ. πῆγαν ἀπὸ δύο, ἀπὸ τρεῖς, ἀπὸ δέκα κτλ = ἐπορεύθησαν σύνδυο (ἀνὰ δύο), σύντρις (ἀνὰ τρεῖς) κτλ. Ἐλαβαν ὅλοι ἀπὸ πέντε μῆλα = κατὰ (ἀνὰ) πέντε μῆλα κτλ. Τὴν δὲ κατὰ μεταχειρίζεται μόνον μετὰ τοῦ εἰς (ἕνας), μία ἢ μιά, ἐν (ἕνα), κατ' ὄνομαστικὴν αὐτὰ ἐκφέρουσα: καθ' εἰς ἢ καθεῖς (κατὰ τὰ οὐδεῖς, μηδεῖς, ἀντὶ οὐδεῖς, μηδεῖς) καὶ καθέρας, καθαμιά ἢ καθεμιά, καθὲν ἢ καθέ-

να = τοῖς ἑκάστοις, η, ον, τῆς δασύτητος ἐκ τοῦ καθείς μεταβάσεως ἀνοργάνως καὶ εἰς τὸ καθαμιά ἀντὶ καταμιά. Ἐκ τοῦ καθέν κατὰ προβιβαρημὸν τοῦ τόνου καὶ ἀποκοπὴν προῆλθε τὸ κάθε, ὅπερ ἀκλίτως ἐκλαμβάνεται ἀντὶ τῶν ἑκάστοις η, ον, ἡ πᾶς, πᾶσα, πᾶν, ὡς: κάθε ἄνθρωπος, κάθε ἡμέρα, κάθε παιδί κτλ. αἰτιατ. κάθε ἄνθρωπον, κάθε γυναικα, κάθε ἡμέρα(ν) κτλ.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἀνώμαλος κατ' ἀρχὰς μὲν σύνταξις καθ' εἰς (= καθ' ἓνα), ὕστερον δὲ καὶ σύνθεσις καθείς, δὲν εἶνε χθεσινή καὶ προχθεσινή· διότι ἤδη ἐν μὲν ταῖς Πράξ. τ. Ἀποστόλων ΚΑ. 21 φέρεται ἀνὰ εἰς ἑκάστος, ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελ. Μάρκου ΙΖ'. 19. Ἰωάννου Η. 9 εἰς καθ' εἰς (ἡ καθείς), ἐν δὲ τῇ πρὸς Ῥώμ. ἐπιστ. Παύλου ΙΒ'. 5 (3 Μαρκ. 5, 34) ὁ καθείς, παρὰ δὲ Πλουτάρχῳ ἐν β. Αἰμ. Παύλου 32 ὢν ἑκάστον ἀνὰ τέσσαρες ἐκόμιζον, παρὰ δὲ Κεδρηνῷ Β'. σλ. 698. 723 καὶ Ἰωάννῃ Κουροπαλ. σλ. 698 εἰς καθείς, ἐν συνεχείᾳ Θεοφάνους Χρονογρ. σλ. 39. 101 καθείς, ἐν δὲ τ. Λέοντος τακτικοῖς Ζ'. 83 εἰς παρ' εἰς κτλ. — Ἄν δὲ ἡ διὰ διπλασιασμοῦ ἐρμηνεία τῆς διανεμήσεως ἦτο καὶ τῇ ἑβραϊκῇ συνήθει π. χ. ἐν Γενέσ. Ζ'. 3. Καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ τῶν καθαρῶν ἑπτὰ ἑπτὰ, ἄρσεν καὶ θῆλυ· καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο, ἄρσεν καὶ θῆλυ κτλ. Πρὸβλ. αὐτόθι 9. 15. 5'. 19. 20 κ. ἄλλ., τοῦτο δὲν ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ μεταγενεστέρα ἐλληνικὴ ἐξ ἐκείνης παρέλαβε τὴν χρῆσιν ταύτην διὰ τῆς τῶν Ο' μεταφράσεως, ἀφ' οὗ τὴν νύραμεν ἤδη καὶ παρὰ τοῖς ἀττικαῖς ποιηταῖς Αἰσχύλῳ καὶ Σοφοκλεῖ, ὅπως ἀγνοοῦσι βεβαίως τὴν ἰουδαϊκὴν βίβλον. Ἀλλ' ἡ δημώδης αὕτη χρῆσις εἶνε κοινὴ πολλαῖς ἄλλαις γλώσσαις, ὅχι μόνον τῇ ἐλληνικῇ καὶ ἑβραϊκῇ. Οὕτω π. χ. καὶ ἡ Τουρκικὴ λέγει *biré'r biré'r* = ἓνας ἓνας, *ikiche'r ikiche'r* = δύο δύο κτλ. — Ἀπὸ δὲ τῶν ἀριθμητικῶν μετεφέρθη ὁ διπλασιασμός οὗτος καὶ ἐπ' ἄλλα, ἄθροισμα, πλῆθος ἢ καὶ ἄλλοιον ποσὸν σημεινόντα, ὀνόματα καὶ ἐπιρρήματα. Τοιαῦτα π. χ. τὰ ἐν τ. ἀνεκδότοις τοῦ Bekker σλ. 108: « μᾶλλον μᾶλλον: ἀντὶ τοῦ αἰεὶ κατὰ μᾶλλον. Ἄλεξις Πεζονίκη. » « μεῖζον μεῖζον (*), μικρὸν μικρόν: ἀντὶ τοῦ αἰεὶ κατὰ μικρόν. Ἀντιφάνης Ἀγροίκῳ. » ἐν Εὐαγγ. Μάρκου 5'. 39 ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια—40 ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί.

(*) Ἴσως ἀναπληρωτέον· ἀντὶ τοῦ αἰεὶ κατὰ μεῖζον.

δ.) Οὐσιαστικὰ ἀριθμητικά.

Τοιαῦτα εἶνε 1) τὰ ἐκ τῶν ἀπολύτων διὰ τοῦ ἐπιθέματος αδ (ὄν. α-ς γεν. αδ-ος) σχηματιζόμενα, οἷα τά: μονὰς (καὶ σπανιώτερον ἐνάς), δυάς, τριάς, τετράς, πεντάς (καὶ πεμπάς ἐκ τοῦ αἰολ. πέμπε καὶ πεμπάς ἐκ τοῦ τακτικοῦ πέμπτος), ἑξάς, ἑβδομάς, ὀγδοάς, ἐννεάς, δεκάς, ἐνδεκάς, δωδεκάς κτλ. εἰκάς (ὄχι εἰκοσάς), τριακάς (ὄχι τριχοντάς), τεσσαρακοντάς, κτλ. ἑκατοντάς, χιλιάς, μυριάς, δύο, τρεῖς κτλ. μυριάδες. Ἐν δὲ τῇ καθομιλουμένῃ μεταπεπλασμένα: μονάδα, (δυάδα), τριάδα, τετράδα (= τετάρτη ἡμέρα) κτλ. ἑκατοντάδα, χιλιάδα κτλ. — Τούτων αἱ γενικαὶ πληθ. λέγεται ὅτι παρὰ τοῖς ἀττικοῖς εἰς αδῶν ὄχι εἰς ἀδων ἐτονίζοντο.

2) Τὰ εἰς υς, ὀλίγιστα τὸν ἀριθμὸν: τριπτύς (= τριάς, ἄθροισμα τριῶν ἀτόμων κτλ.), τετραπτύς (= τετράς, ἄθροισμα ἢ σύστημα τεσσάρων κλ.), ἑκατοστύς (= ἑκατοντάς) παρὰ Ξενοφῶντι Κ. Π. 5'. 3, 34. καὶ ἐτι ἄλλο. Ἐκ τούτων μόνον τὸ τελευταῖον μεταχειρίζεται ἡ καθομιλουμένη, συνήθως μετὰ τοῦ κάμυλᾶ ἐπὶ προσεγγίσεως, ὡς ὅτε λέγει: κάμυλᾶ ἑκατοστὺς) στρατιώταις = περὶ (εἰς, ὡς) ἑκατὸν στρατιώταις.

3) Τὰ εἰς ἀρῖᾶ (πρότερον π. χ. παρὰ Πτωχοπροδρόμῳ εἰς ἀρέα γραφόμενα) ἀπὸ τοῦ πέντε καὶ ἐπέκεινα, ὡς πενταριά, ἑξαριά, ἑφταριά, ὀχταριά, ἐνναριά, δεκαριά, εἰκοσαριά, τριανταριά, σαρανταριά, πενηνταριά, ἑξηνταριά κτλ. ἑκατονταριά, διακοσαριά, τρακοσαριά (= τριακοσαριά), τετρακοσαριά, πεντακοσαριά κτλ. = τοῖς πεντάς, ἑξάς κτλ. Εἶνε δὲ ταῦτα θηλυκὰ ἀφηρημένα τῶν εἰς ἀριος καὶ συγκοπῇ ἀρις ἀριθμ. ἐπιθέτων, συνήθως ἡλικίαν σημαινόντων: δυάρι, δυάρα. τριάρι, τριάρα. πεντάρι, πεντάρα. ἑξάρι, ἑξάρα. εἰκοσάρι, εἰκοσάρα κτλ. — Τὸ δ' ἐπίθεμα ἀρι(ο)ς, τὸν ἔχοντα τὴν ἀξίαν (τιμὴν, ἡλικίαν κ.τ.τ.) τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος δῆλουμένου (πράγματος ἢ ἀριθμοῦ) σημαῖνον, φαίνεται ταῦτὸν ὃν τῷ λατινικῷ *ari(u)s*, κατὰ τοὺς ῥωμαϊκοὺς χρόνους εἰς τὴν δημώδη ἐλληνικὴν μεταβάν ὄχι μόνον ἐπὶ τῶν προκειμένων ἀριθμητικῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, ὡς περιβολάρις = κηπουρός, τραπεζάρις, καρβουνάρις (λατ. *carbonarius*) = ἀνθρακεύς, φουρνάρις, ψευμματάρης, διωματάρης κτλ. κατὰ τὰ λατιν. *librarius*, *teserarius*, *tabellarius* κλ.

Τὰ εἰς αῖρια ἀριθμητικὰ μετὰ τοῦ καμμιὰ σημαίνουσι τὸν ἐκάστοτε ἀριθμὸν κατὰ προσέγγισιν, ὡς: καμμιὰ τριανταριά = τριάκοντά που, σχεδὸν τριάκοντα κτλ.

ε.) Πολλαπλασιαστικά.

Ταῦτα εἶνε 1) τὰ μοναδικὰ δισσός, τρισσός, νεοαττ. διττός, τριττός καὶ ἰων. διξός, τριξός, ἐκ τῶν δί-τιος, τρί-τιος (σσ ἢ ττ = τι) οὕτω καὶ περισσός ἢ περιττός ἐκ τοῦ περί-τιος (ὅθεν καὶ μετ' ἀρχαϊκωτέρου τονισμοῦ τὸ καθομιλ. περίσος προφ. *perischos*) μέσος ἐκ τοῦ μέτιος (Πρβλ. τὸ λατιν. *medius*).

2) Τὰ εἰς πλός: ἀπλός, διπλός, τριπλός, τετραπλός, πενταπλός, ἑξαπλός, ἑπταπλός, ὀκταπλός, ἑννεαπλός, δεκαπλός, εἰκοσαπλός, ἑκατονταπλός κτλ. ἅπερ ὁωριστὶ μὲν συνήθως ἀσυναίρετα φέρονται (Πρβλ. τὰς ἐπιγρ. τοῦ C. I. 2554. 2555. ἀπλός καὶ τὸ δυοδεκάπλοα τῆς Βρεττίας ἐπιγρ. διπλόα Πινδ. Ἰσθμ. Δ'. 47 διπλόαν Νεμ. ε. 52. Γ'. 89 κ. ἄλλ.), ἀττικιστὶ δὲ συνηρημένα, συγκεκομμένα δ' εἰς πλός ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ γλώσσῃ, μάλιστα τῇ νῦν καθομιλουμένη ἥδη ἀπὸ τῶν πρώτων μ. Χρ. αἰώνων, ὡς δῆλον ἐκ τοῦ ἀφορισμοῦ τοῦ Μοίριδος: «*τριπλᾶ, τετραπλᾶ* περισπωμένως καὶ μακρῶς, ἀττικῶς βραχέως, ἑλληνικῶς.» Ὅπως δ' ἴδιοι τῇ δημώδει νῦν γλώσσῃ εἶνε οἱ τύποι: τριδίπλος, τετράδιπλος, πεντάδιπλος κτλ. = τοῖς τριπλοῦς, τετραπλοῦς, πενταπλοῦς κτλ.

Σημ. Τὸ ἀ-πλός σύγκειται ἐκ τοῦ ἄ = τῷ παλ. *sa*, ὅθεν καὶ τὰ *sam* (σκρ. = μετά, σύν), *syn*, *cum* λατιν. *sim* καὶ *sin* ἐν τοῖς *simplex* (ἐκ τοῦ *plico*), *sin-guli* (πιθανῶς ἐκ τοῦ ὑποκοριστ. *sin-cu-li*)

καὶ τοῦ πέλ-ω. Ὅθεν ἀπλός = ὁ μόνος (εἷς) ὑπάρχων (ὢν). εἶνε δὲ τὸ ἀ τοῦτο ταῦτόν τῷ ἐνωτικῷ ἢ ἀθροιστικῷ λεγομένῳ ἀ καὶ ὕστερον ἀ, αἰολιστὶ δὲ ὁ, ἐν τοῖς ἄ-παξ, ἄ-πας, ἀθρόος, ἀδελφ-εῖς, ἄ-λοχος, ὅ-πατρος, ὅ-ζυξ κλ. Τὸ δὲ ἄπαξ κατὰ μὲν τινὰς σύγκειται ἐκ τούτου τοῦ ἀ (ἐδῶ τὸ ἐν σημαίνοντος, καθὼς καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλός) καὶ τῆς ῥίζης παγ, ὅθεν πῆγνυμι, καθὼς τὸ ἀντίστοιχον σανσκριτικὸν *sa-krt* ἄπαξ ἐκ τῆς ῥίζης *krt* = *kart* τέμνειν κατὰ δ' ἄλλους

προῆλθε κατὰ τροπὴν τοῦ μ. εἰς π καὶ συστολὴν τῆς συλλαβῆς κίς εἰς ξ ἐκ τοῦ ἀμάκίς (= ἄπαξ παρὰ Κρησὶ καὶ Ταραντίνους καθ'

Ἡσύχιον (*))· εἶνε δὲ τὸ ἀμάκίς παρηγμένον εἰς τὸ ἀμός (= εἷς, τίς· ὅθεν προῆλθαν οἱ εὐχρηστοὶ τύποι: ἀμόθεν = ἐκ τινος ποθεν ὁδ. Α, 10. ἄμα καὶ ὄωρ. ἀμᾶ *unā* (λατιν.). ἀμῶς γέ πως, ἀμῇ γέ πη, οὐδαμοῦ, οὐδαμόσε, οὐδαμῶς, μηδαμοῦ, μηδαμόσε, μηδαμῶς καὶ τὰ ὅμοια) καθ' ὃν τρόπον τὰ τετράκίς, πεντάκίς κτλ. ἐκ τῶν τέτ-(τα)ρα, πέντε κτλ.

3) Τὰ εἰς πλάσιος (ἰων. πλήσιος) καὶ πλασίων: διπλάσιος, τριπλάσιος, τετραπλάσιος, πενταπλάσιος. ἑκατονταπλάσιος. χιλιοπλάσιος. μυριοπλάσιος. ποσαπλάσιος (ἐρωτημ.). πολλαπλάσιος. — ἑκατονταπλάσιον Ξενοφ. Οἶκον. Β'. 3. πολυπλασίῳ χρόνον Ἰσοκρ. περὶ ἀντιδ. 477. Τούτων τὰ εἰς πλάσιος καὶ ἀρχαιότερα εἶνε καὶ τὰ μόνον εὐχρηστα ἐν τῇ νεωτέρᾳ γλώσσῃ· τὰ δ' εἰς πλασίων παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις (κοινοῖς) συνηθέστερα.

Σημ. Συνώνυμοι τούτοις εἶνε αἱ περιφράσεις: δις δύο. δις τοσοῦτοι καὶ (ποιητικῶς) δις τόσοι = ταῖς καθομιλ. δύο φοραὶς δυό. δύο φοραὶς τόσοι.

ς.) Κλασματικά.

Τὸ 1)2 ἐρμηνεύεται ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κατὰ τοὺς ἐξῆς ποικίλους τρόπους: 1) διὰ τοῦ ἡμισυς (ὄωρ. ἄμισυς), εἰς, ὡς πάλαι ἄμισσος, ὅθεν τὸ καθομιλούμενον μισός, μισή, μισό(ν), ἐπιθετικῶς, ὁμογενῶς τε καὶ ὁμοπτῶτως τῷ ἰδίῳ οὐσιαστικῷ ἐκλαμβανομένου: ἡμισυς λόγος (Αἰσχ. σκ.), ἡμίσεια πόλις (Πλάτ.), ἡμισυ τεῖχος (Θουκυδ.) = τοῖς καθομιλουμ. μισός λόγος, μισή πόλις, μισό(ν) τεῖχος. αἱ ἡμίσειαι χάριτες (Ξεν.), τὰ ἄρματα τὰ ἡμίσεια (Ξεν.). ψῆφοι αἱ μὲν ἡμίσειαι — — ἡμίσειαι δὲ (Ἀριστοτ.) κτλ. 2) διὰ τοῦ ἡμισυς ὁμογενῶς μὲν ἀλλ' ἑτεροπτῶτως, ὅ. ἐ. τοῦ οὐσιαστικοῦ κατὰ γενικὴν ἐκφερομένου: ὁ ἡμισυς τοῦ ἀριθμοῦ (Πλάτ.), ἡ ἡμίσεια τῆς γῆς (Θουκ.). Τὸ ὕψος ἡμισυ ἑτελέσθη οὗ διενεεῖτο (Θουκ. Α. 93) τοὺς ἡμίσεις τοῦ στρατοῦ (Ἡροδ.) κτλ. Οὗτος ὁ τρόπος δὲν εἶνε πολὺ συνήθης τῇ καθομιλουμένη. — 3) οὐδετέρως μὲν τοῦ ἡμισυς ἐκφερομένου, κατὰ γενικὴν δὲ τοῦ οὐσιαστικοῦ: (τὸ) ἡμισυ ἀρετῆς, τιμῆς, ἐνάρων (Ὀμηρ.). τὸ ἡμισυ ἀψίδος (Ἡροδ.), τοῦ στρατοῦ (Θουκ.) κτλ. ἀλλὰ καὶ πληθυντικῶς: τὰ ἡμίσεια τῶν ἄρτων (Ξενοφῶντ. Ἀναβ. Α. 9, 26), ἀνθ' οὗ ἐν Κ. Π. Δ'. 5, 4 τῶν ἄρτων τοὺς ἡμίσεις. — Οὗτος ὁ τρόπος εἶνε καὶ τῇ καθομιλουμένη

(*) Ἀμάκίς, ἄπαξ. Κρήτες. ἄμακίς, ἄπαξ. Ταραντῖνοι (Ἡσυχ.)

συνήθης, ἀλλ' ἀντὶ τῆς γενικῆς συνηθέσερον τίθεται ἡ αἰτιατικὴ μετὰ τῆς ἀπό: τὸ μισό μου, τὸ μισό σου, τὸ μισό του (της). τὸ μισό του-του-νοῦ (ἢ ἀπὸ τοῦτο). τὰ μισὰ τῶν καρυδιῶν (ἢ ἀπὸ τὰ καρύδια) κλ.

— 4) διὰ τοῦ ἡμι— ἐν συνθέσει: ἡμίπλεθρον, ἡμιδαρεικόν, ἡμιτάλαρτον = καθομιλ. μισό στρέμμα, μισό τάληρον, μισό καρτάρι κλ.

Τὸ $1 \frac{1}{2}$: 1) διὰ τοῦ ἡμιόλιος = (ἐν) ὅλον καὶ ἡμισυν (αὐτοῦ): ὑπισχνεῖτο ἡμιόλιον (Ξενοφ.). 2) διὰ φράσεως σημαίνουσης τρία ἡμίσεα $\frac{3}{2}$: ἀντὶ δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικά (Ξενοφ.). Οἱ δὲ λοιποὶ μικτοὶ ἀριθμοὶ 1) διὰ συνθέτων τοῦ ἡμι: πέντε, ἑπτὰ ἡμιτάλαρτα = $2 \frac{1}{2}$, $3 \frac{1}{2}$ τάλαντα. Οὕτω καὶ τριημιπόδιος, πενθημιπόδιος = $4 \frac{1}{2}$, $2 \frac{1}{2}$ ποδῶν. 2) χωρὶς μὲν τοῦ ἀκεραίου, χωρὶς δὲ τοῦ κλάσματος διὰ τοῦ ἡμισυν, τρίτον, τέταρτον (μέρος) ἐκφερομένου: παρασάγγαι πεντεκαίδεκα (δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἕξ καὶ πεντήκοντα, τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα) καὶ ἡμισυν Ἡροδ. Ε. 52. μέδιμνος εἰς καὶ τρίτον μέρος Πολυβ. 5'. 39. ἐνθα σημειωτέον, ὅτι τὸ ἡμισυν ἑτερογενῶς πρὸς τὸ ἡγούμενον οὐσιαστικὸν συνήθως τίθεται. Πρβλ. ἐκτὸς τῶν ἐκτεθειμένων καὶ τὰ: ὀψωνεῖν δυοῖν δραχμῶν καὶ ἡμίσιους (ὄχι ἡμισείας, ὡς προσεδόκα τις) Ἀθην. 5'. σλ. 274. c. — μυριάδων ἑπτὰ καὶ ἡμίσιους (ἀντὶ καὶ ἡμισείας) Πλουτάρχου Μαρ. 34. μόραν καὶ ἡμισυν Ξενοφ. Ἀγῆς. Β'. 6 κλ.

Ἡ δὲ καθομιλουμένη τὰ μὲν ἐκ τοῦ ἡμισυν μικτὰ ἐκφέρει διττῶς: 1) χωρὶς τοῦ συνδέσμου καὶ ἐπ' ἴσης ἑτερογενῶς, ὡς καὶ ἡ ἀρχαία: ἐνάμισυν, δύο ἡμισυν, τρεῖς ἡμισυν (τρία ἡμισυν), τέσσερες ἡμισυν (τέσσεράμισυν) κτλ. ἀλλὰ καὶ ἀκλίτως, ὡς ἤδη παρὰ Βυζαντινοῖς, π. χ. Γ. Κεδρηνοῦ Α. 436, 44 ἔσονται ἡμέρας τρεῖς ἡμισυν ἄταφοι. 695, 47 χρόνων ὑπάρχων τεσσάρων ἡμισυν. Β'. 162, 23 περὶ τὰς τέσσαρας ἡμισυν μυριάδας κλ. Καὶ ἔτι πρότερον παρὰ Θεοφάνει Χρονογρ. σλ. 687, 3 πῆχεως μιᾶς ἡμισυν. — 2) μετὰ τοῦ καὶ ὁμογενῶς: δύο καὶ μισός (μισή, μισό-ν), τρεῖς (τέσσαρες κ.λ.), τρία (τέσσερα κλ.) καὶ μισός (μισή, μισό-ν) κτλ. — Τὰ δ' ἐκ τῶν $\frac{1}{3}$ $\frac{1}{4}$ $\frac{1}{5}$ κλ. καθ' ἓνα μόνον τρόπον, διὰ τῶν κλασματικῶς, καθὼς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ, λαμβανόμενων τακτικῶν: τρίτον, τέταρτον, πέμπτον κλ. διὰ τοῦ καὶ συνδέουσα ταῦτα μὲ τὸ ἀκέραιον: δύο καὶ ἓν τρίτον, τρία καὶ ἓν τέταρτον, τέσσαρα καὶ τρία τέταρτα. πέντε καὶ πέντε ἕκτα κλ. — Ἀρχαϊκώτεραι μὲν καὶ ἀπλοϊκώτεραι εἶνε αἱ φράσεις: Λακεδαιμόνιοι Πελοποννήσου τῶν πέντε τὰς δύο μοίρας νέμονται (Θουκ. Α. 10, 2) = τὰ $\frac{2}{5}$. Ἀριστοτ. Πολιτ. Β'. 6, 44 ἔστι τῶν γυναικῶν σχεδὸν τῆς πάσης χώρας τῶν πέντε μερῶν τὰ δύο· συμβολικώτερα δὲ πῶς ἡ: ἔφραζον ἑνὶ εἰς

ἴσθμῳ τοῖς δύο μέρεσιν (Θουκ) = τοῖς $\frac{2}{3}$. Ταῖς προτέραις ὁμοίαι εἶνε αἱ καθομιλούμεναι: ἀπὸ δέκα μοιράδια τὰ δύο. τὰ τρία μοιράδια ἀπὸ τέσσαρα.

Σημ. Τὸ ἡμισυν, ἐν δὲ τῇ Τεγεατικῇ ἐπιγραφῇ ἡμισσος, σύγκειται ἐκ τοῦ ἡμι (σρκ. sâmi, λατ. sēmi ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου samā = ἴσος, ὅμοιος, ὥπερ συγγενεύουσι καὶ αἱ προθέσεις συν, συμ καὶ τὰ ἐπιρρ. ἄμα, ὁμοῦ) καὶ τῆς ἀντωνυμικῆς ρίζης σFa (ὅθεν αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι Fέ, ξ, se κλ.) ὁ ἀρχαιότατος λοιπὸν τύπος θὰ ἦτο sâμισFa-ς, ὅθεν μεταβάσει τοῦ ἀρκτικοῦ σ εἰς τὸ δασὺ πνεῦμα καὶ συναιρέσει τοῦ Fa εἰς υ προῆλθεν ὁ κοινὸς τύπος ἡμισυν (δωρ. ἄμισυν), ἐξομοιώσει δὲ τοῦ F πρὸς τὸ πρὸ αὐτοῦ σ ὁ ἀρκαδικὸς ἡμισσος. Σημαίνει δ' ἐτυμολογικῶς τὸ ἡμισυν « ὁ ἔχων (ἕτερον) ἴσον του. » Ἐκ τοῦ ἀρκαδικοῦ τούτου ἡμισσος, ἴσως τονιζομένου ποτὲ ἡμισσός, προῆλθεν, νομίζω, κατ' ἀφαίρεσιν ὁ καθομιλούμενος τύπος μισ(σ)ός, ἡ, ὁ(ν) (*) καὶ ὄχι ὡς ὁ Κοραῆς ὑπελάμβανεν, ἐκ τοῦ μέσος. Ἡ δὲ χρῆσις τοῦ ἡκρωτηριασμένου μισός εἶνε συνηθεστάτη ἤδη παρὰ Πτωχοπροδρομῶν.

Τὰ $1 \frac{1}{3}$ καὶ $1 \frac{1}{4}$ ἡρμηνεύοντο ἀρχαιότερον μὲν διὰ τῶν ἐπίτριτος, ἐπιτέταρτος, ὕστερον δὲ διὰ τῶν εἰς (μία, ἐν) καὶ τρίτον, τέταρτον (μέρος). Πρβλ. Πολυβ. 5'. 39. Οὕτω καὶ σήμερον.

Ζ.) Ἀριθμητικὰ ἐπιρρήματα.

1) Τὰ ἐπαναληπτικὰ εἶνε τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ 1 μέχρι τοῦ 3 τάδε: ἄπαξ (προελθόν, ὡς ἐρρέθη, ἐκ τοῦ ἄμακ), δῖς, τρίς· τὰ δ' ἀπὸ τοῦ 4 καὶ ἐξῆς εἶνε σχηματισμένα ἐκ τῶν ἀρχαίων, εἰς α ληγόντων θεμάτων τῶν ἀπολύτων διὰ τοῦ ἐπιθέματος κῆς: τετράκις, πεντάκις, ἑξάκις, ἐπτάκις, ὀκτάκις, ἐν(νε)άκις, δεκάκις, εικοσάκις, ἑκατοντάκις, χιλιάκις, μυριάκις. Κατὰ δὲ ταῦτα καὶ ὀλιγάκις, ἐλαττονάκις, πολλάκις, πλεονάκις, ἰσάκις, ἑκατεράκις, τοσαντάκις, τοσάκις, ὀσάκις, ὀποσάκις.

Ἡ δὲ καθομιλουμένη ἀντὶ τούτων μεταχειρίζεται τὰ ἀπόλυτα μετὰ τῶν αἰτιατικῶν φορά(ν) ἢ βολά(ν), φοραῖς ἢ βολαῖς, ὡς μία(ν) φορά(ν) ἢ βολά(ν), δύο φοραῖς (βολαῖς), τρεῖς φοραῖς (βολαῖς), δέκα φοραῖς (βολαῖς), ἑκατὸ φοραῖς (βολαῖς), πολλαῖς φοραῖς. λίγαις φοραῖς. πόσαις φοραῖς; ἄπειραις φοραῖς = ἀπειράκις κτλ. — Καθ' ὁμοίαν πε-

(*) Εὑρεται ἐν ἐπιγραφαῖς τῶν πρὸ Χριστοῦ χρόνων τὸ ἡμισυν.

ρίφρασιν ἐκφέρονται ταῦτα καὶ ἐν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις, π. χ. *ital.* una volta, due volte, tre volte κτλ. *γαλλ.* une fois, deux fois, trois fois, mille fois κτλ. *γερμ.* einmal, zweimal, dreimal, viermal, hundertmal tausendmal κτλ. ἔνθα τὸ ὄνομα *mal* ἀκλιτον μένει. — Ἡ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ χρήσις τούτων μαρτυρεῖται ἤδη ἀπὸ τοῦ 12ου αἰῶνος.

Τὴν δ' ἀρχὴν τῆς τοιαύτης χρήσεως τοῦ ὀνόμ. *φορὰ* εὑρίσκειν ὁ Κορ-
ῆς ἤδη παρ' Ἱπποκράτει περὶ τ. ἐντοσθ. παθῶν §. 38: πινέτω δὲ μὴ ἀ-
θρόον πούλῳ, ἀλλὰ κατὰ *φορὰν* ἡμικοτύλιον, ὅπως μὴ διάρροια αὐτῷ
ἐπιγένηται. « ὅπου τὸ κατὰ *φορὰν* ὁ μὲν Πλούταρχος ἤθελε τὸ ἔρμη-
νεύσειν καθ' ἐκάστην *φορὰν*, ἡ δὲ κοινὴ μας γλῶσσα *κάθε φορὰν*. »
Κορ. ἐν Ἀτάκτ. Δ'. 655, ἔνθα πρὸς βλ. καὶ τὸ Πλουτ. Ἀντων. 68: τοὺς
πολίτας ἅπαντας ἀναγκάζεσθαι τοῖς ὤμοις καταφέρειν μέτρομα πυρῶν
τεταγμένον. . . καὶ *μίαν* μὲν οὕτω *φορὰν* ἐνεγκεῖν, τὴν δὲ δευτέραν κλ.
— « Ἐδῶ βλέπεις, ὅτι τὸ *μία* *φορὰν*, γεννηθὲν ἀπὸ τὸ καταφέρειν,
ἐμπορεῖς νὰ τὸ νοήσης καὶ νὰ τὸ ἔρμηνεύσης ἀδιαφόρως διὰ τοῦ συνων.
μία *κατακομιδὴν* (*une charge* ἢ *une portée*) καὶ συντομώτερον διὰ
τοῦ ἁπαξ (*une fois*). » Κορ. Αὐτ. — Ἄν τῷ ὄντι τὸ *φορὰ* ἐπὶ τοιαύ-
της χρήσεως ἐκ τοῦ φέρω προῆλθε, δῆλον ὅτι καὶ τὸ συνώνυμον *βολὰ*
ἢ εἶνε καὶ συγγενές, μόνον ἀντὶ τῶν δασυτέρων φθόγγων φ καὶ ρ τοὺς
μέσους β καὶ λ ἔχον, ἢ ταῦτόν τῳ *βολή* (ἐκ τοῦ βάλλω). Ἀλλὰ δὲν εἶνε
ὅλως ἀπίθανον, ὅτι ἀμφοτέρω ἄλλοθεν ἔλκουσι τὴν ἀρχὴν, ὅθεν καὶ τὸ
γερμαν. *mal*. Τὸ ὄνομα *vāra-s* ἐν τῇ σανσκριτῇ σημαίνει *πληθος*,
χρόνος, *καιρὸς* καὶ ὅ, τι τὸ καθομιλούμενον *φορὰ* μετ' ἀριθμητικῶν,
ὡς π. χ. *bahuvāram* = πολλάκις, πολλὰς φορὰς. Ἐντεῦθεν φαίνεται
προελθὸν ἁ.) τὸ ἰσλανδικὸν ἐπίθεμα *var* τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων, ὡς
tvisvar δῖς, *thrisvar* τρίς. β.) τὸ γερμαν. *mal* ἐν τοῖς *einmal*, *zwei-*
mal, *dreimal* κλ. γ.) τὸ λατιν. ἐπίθεμα τῶν μηνῶν *septem-ber*, *oc-*
to-ber, *novem-ber*, *decem-ber* = ὁ ἑβδομος, ὁ γδοος, ἑννατος, δέκα-
τος καιρὸς (μῆν)· καὶ τὸ *per* τῶν *sem-per*, *nu-per*, *parum per*, *pau-*
lis-per. δ.) τὸ δεύτερον μέρος τῶν ἑσ-περ-ος (= *ves-per* δυτικὸς
καιρὸς, δυτικὴ ὥρα), *τό φρα*, ὁ-φρα ἀντὶ τῶν *τό-φερα* (ἢ *τό περα*), ὁ-
φερα (ἢ ὁ περα)· ἐν οἷς πᾶσι τὸ ἐναρκτικὸν F (u) ποῦ μὲν ἀκέραιον δι-
έμεινε, ποῦ δὲ εἰς p, b, φ, ποῦ δὲ καὶ εἰς m μετέβη. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ λοι-
πὸν *vāra-s* καθ' ὁμοίαν τῶν φθόγγων μεταβολὰς δυνατὸν νὰ προῆλθαν
καὶ τὰ: *φορὰ* καὶ *βολὰ* ἐφ' ἧς πρόκεινται ἐδῶ χρήσεως.

2) Τὰ τακτικά: *πρῶτον*, *δεύτερον*, *τρίτον*, *τέταρτον* κτλ. ἅπερ ἡ
καθομιλουμένη πάλιν διὰ τῶν θηλ. τακτικῶν καὶ τοῦ *φορὰ(r)* περι-

φράζει: *πρῶτη(r)* *φορὰ(r)*, *δευτέρα(r)* *φορὰ(r)*, *τρίτη(r)* *φορὰ(r)*
κτλ. Καὶ ταύτης δὲ τῆς χρήσεως τοῦ *φορὰ* ἡ ἀρχὴ ἀναφαίνεται ἤδη
κατὰ τὸν 9ον αἰῶνα παρὰ Θεοφάνει Χρον. σλ. 540: καὶ γίνεται *πρῶ-*
τη φορὰ πτώσις τοῦ ῥωμαϊκοῦ στρατοῦ. Διὰ τοῦ *φορὰ* περιφράζει ἡ
καθομιλουμένη καὶ τὰ: *ποτέ*, *ἄλλοτε*, *ἐκάστοτε*, *οὐδέποτε*, λέγουσα:
μία(r) *φορὰ(r)* (ἢ *βολάν*), *ἄλλην φορὰν*, *κάθε φορὰν*, *καμμίαν φο-*
ρὰν κτλ.

3) Τὰ τροπικά: *μοναχῇ* καθομιλ. *μοναχῇ* ἢ μᾶλλον *μοναχά* (οὐ-
δετ. πληθ.), *διχῇ* (δωρ. *διχῇ*) καὶ *δίχα* καὶ *διχθά*, *τριχῇ* (δωρ. *τριχῇ*)
καὶ *τρίχα* καὶ *τριχθά*, *τετραχῇ* καὶ *τέτραχα*, *πενταχῇ* καὶ *πένταχα*,
εξαχῇ, *πολλαχῇ*, *πανταχῇ*, *όσαχῇ* κτλ. ἔπειτα τὰ ἐκ πολλαπλασια-
στικῶν *διπλῇ*, *τριπλῇ*, *τετραπλῇ* κτλ. *ἀπλῶς*, *διπλῶς*, *τριπλῶς*, *τε-*
τραπλῶς κτλ. *διπλασίως*, *τριπλασίως*, *τετραπλασίως* κτλ. Ἡ δὲ κα-
θομιλουμένη ἀντὶ τούτων μεταχειρίζεται τὰ (ἐξ αἰτιατικῶν) *ἀπλᾶ*,
μοναχά, *διπλᾶ* (—ά), *τριπλᾶ* (—ά) κτλ.

ΤΑ ΑΡΘΡΑ.

Εἶνε γνωστὸν, ὅτι τὸ ὀριστικὸν λεγόμενον ἄρθρον, ὁ, ἡ, τό, οὐδὲν
διχφέρον τὸ πάλαι τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας, ἥτοι αὐτὸ τοῦτο δεικτι-
κῇ ἀντωνυμίᾳ ὄν (ἴδε κατωτέρω τὰ περὶ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν),
κατ' ὀλίγον διωρίσθη εἰς τὴν γνωστὴν χρῆσιν τοῦ σημαίνειν μετὰ τοῦ
ιδίου ὀνόματος 1) ὠρισμένον καὶ γνωστὸν ἄτομον ἐξ εἰδους τινὸς ἀν-
τικειμένων κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἄλλα ἄτομα, οἷον ὁ γέρον = ὁ
γνωστὸς καὶ ὅχι οἷος δῆποτε γέρον. 2) ὁλόκληρον εἶδος ἢ γένος ἀν-
τικειμένων πρὸς ἄλλα εἶδη ἢ γένη, ὡς ὁ γέρον = ἡ τάξις τῶν γερόν-
των ἀπέναντι τῶν νεωτέρων κ.τ.λ. Εἶνε δ' ἐξ ἴσου γνωστὸν, ὅτι ἐν τοῖς
ὁμηρικοῖς ἔπεσιν ὁ κατ' ὀλίγον οὗτος χωρισμὸς τοῦ ἄρθρου ἐκ τῶν ἀν-
τωνυμιῶν ἐναργῶς διαφαίνεται, ἔτι σαλευούσης τῆς χρήσεως τοῦ μετα-
ξὺ δεικτικῆς (πρὸ πάντων) ἀντωνυμίας καὶ καθ' αὐτὸ ἄρθρου. Μετὰ δὲ
ταῦτα ὅχι μόνον τὸ ὀριστικὸν τοῦτο ἄρθρον ἐντελῶς διεκρίθη καὶ εἰς
ιδίαν χρῆσιν ἐτάχθη, ἀλλὰ καὶ ἕτερον ἄρθρον, τὸ παρὰ τοῖς νεωτέροις
ἀόριστον ἢ ἀοριστῶδες (*article indefini*) καλούμενον, ἤρχισε κατ' ὀ-
λίγον ν' ἀναπτύσσεται, ἕως οὗ συνηθέστατον ἀπέβη σήμερον ἐν τῇ καθο-
μιλουμένῃ, καθὼς καὶ ἐν πάσαις ταῖς νεωτέραις γλώσσαις, ῥωμανι-
καῖς τε καὶ γερμανικαῖς καὶ ταταρικαῖς. Εἶνε δὲ τοῦτο τὸ ἄλλως ἀ-
πόλυτον ἀριθμητικὸν εἰς, *μία*, *ἐν* (καθομιλ. *ἕνας*, *μιά*, *ένα*) καὶ ση-